

Sluttregnskap for
Bjørn Bettums dødsbo
16.03.02-13.06.08

Boet er ikke mva-registrert. Utbetalingene er inkl.mva

<u>Innbetalt til boet:</u>		
Bank innskudd v/dødsdag		3 045 522
Rest båtsalg		20 571
Salg innbo		500 000
Innbetalt v/oppløsning av Beco Securities DA		749 349
Salg av bil		64 717
Innbetalt av Ole Bettum		1 200 000
Salg av aksjer		2 095
Klientkonto adv firma Deloitte & Touche DA - Aston Invest AS		120 000
Andre innbetalinger		29 206
		<hr/> 5 730 960
Renteinntekter 2002 til 15.03.05		472 060
Sum innbetalt til boet pr 15.03.05		<hr/> 6 203 020
 <u>Utbetalt masseløst av fra boet 16.03.02-15.03.05:</u>		
Gebyr skifteretten		8 375
Lønn for registrering og faksening		21 000
Honorar bobestyrer godkjent å konto		1 720 159 2)
<u>Juridisk assistanse:</u>		
Adv firma Sterberg-Nilsen	280 539	
Adv firma Hørudsen, Bydal & co	22 320	
Adv firma Vogt & Wing	12 772	
Adv.firma Deloitte & Touche DA	44 424	
Innbetalt v/ Berit M M Bettum	(11 946)	
Innbetaling saksomk. Eikland	(18 040)	
Saksomkostninger - Anders Jahres dødsbo		225 550 1)
<u>Andre assistanse:</u>		
IBAS AS - gjennomgang data	83 700	
Sjølyst Regnskap - boregnskap	12 053	
Revisor T. Hønsrud - gjennomgang regnskap	93 434	
<u>Andre omkostninger:</u>		
Fusleie - eiendomsavgift Anders Bettum	139 705	
Skifte lås, strøm, flyttingsavg.	19 364	
Andre omkostninger	23 842	
Utgifter bistelsen	35 896	
Forsikringskostnader	8 394	
Gebyrer bank	7 503	
Sum utbetalt fra boet frem til 15.03.05		<hr/> 2 709 050
Beholdning 15.03.05		3 493 970
 <u>Innbetalt til boet 15.03.05-13.06.08</u>		
Renteinntekt 15.03.05 - 13.06.08	261 243	
Innbetalt pensjonskrav fra Eikland AS	1 149 885	
Innbetalt saksomkostninger fra AM Lte Solberg	79 719	
Innbetalt forliksbrev AM Lte Solberg	400 000	
		<hr/> 1 890 847
		5 374 817
Innbetalt saksomk Anders Jahres dødsbo 21.06.07		225 550 1)
Tilbakebetalt å konto honorar bobestyrer 14.01.08		1 720 159 2)
Forventet innbetalt Anders Bettum		114 805
		<hr/> 7 435 331
 <u>Utbetalt masseløst av fra 15.03.05-13.06.08</u>		
Gebyr skifteretten	8 375	
Sjølyst regnskap - boregnskap	4 782	
Honorar bobestyrer	3 158 273	
Honorar revisor Liv Ørbeck	330 750	
Juridisk bistand Vogt & Wing	11 062	
ThB Consulting AS - pensjonsberegning	19 688	
Omkostninger	9 309	
Omkostninger sak Eikland	12 500	
Omkostninger forlik AM Lte Solberg	11 331	
		<hr/> 7 566 068
		3 869 263
 <u>Sameietkrav</u>		
Utbetalt Be.it Bettum v/forlik		<hr/> 1 260 000
Rest til fordeling		<hr/> 2 669 263

Rest til fordeling, ovf fra side 1

2 609 263

Massekrav

Massekrav 16.03.02-15.03.05

Anmeldte massekrav:

If liste fra bobestyrer L. P. Madsen, se vedlegg 1

#####

Hvorav utbeta:

Fordr.nr 5 - Sandefjord Begravelsesbyrå	23 947		
Fordr.nr 6 - Låsgruppen	3 848		
Fordr.nr 7 - Sandefjord Kammerkor	5 800	33 595	12 424 142

Massekrav

		dividende	
Anders Jahres dødsbo	9 525 550	21,00 %	2 000 514
Advokat Leif Madsen	2 898 592	21,00 %	608 749
	<u>12 424 142</u>		<u>2 609 263</u>

Underdekning massekrav

(9 814 879)

Øvrige anmeldte krav

Prioritert krav kl 2 Kemneren i Sandefjord 335 003

Upprioriterte krav:

Skagerak Nolt	32 535
Anders Jahres dødsbo	1 745 893 919
Sandefjord Kommune Skatteoppkrever	8 912
	<u>1 745 935 366</u>

Efterprioritert krav:

Sandefjord Kommune Skatteoppkrever 195 595

BOETS BALANSEKONTO PR 13.06.08

EIENDELER

Bankkonto 03.05.08	3 364 958
Pålept rente pr 13.06.08	67 000
	<u>3 431 958</u>
Forventet innbetalt fra Anders Bot(m)	114 805

SUM EIENDELER

3 546 763

GJELD

Massekrav "garantert"

Rest honorar bobestyrer Erling Opdal	937 500	
Øvrige massekrav	12 424 142	13 361 642

Prioriterte krav kl 2	335 003
Upprioriterte krav	1 745 935 366
Efterprioritert krav	195 595
Sura gjeld	1 759 827 606

Underdekning

(1 756 780 843)

SUM

3 546 763

Beregningsåret omfatter perioden fra 16. mars 2002 og frem til 13. juni 2008. Undertegnede har hatt ansvaret for regnskapet i perioden 15. mars 2005 t.o.m. 13. juni 2008

Oslø, 13. juni 2008

Erling Opdal
Advokat, bostyrer

-JUL-1995 16:20 FROM N ROSE 5524 0171 283 6500 TO

9004722423557 P.02

Dear Hakon,

Confirming our telephone conversation yesterday, I understand from the Attorney General's office that the Cayman Islands Government is proposing to pass a Charities Law later this year. This law will, inter alia, have the effect of validating retrospectively the Continental and the Aall Foundations in the unlikely event that they are held invalid by the Cayman Court. I understand this law is likely to be passed in September.

As I have previously expressed, I believe it is most unlikely that the Cayman Court will hold that either the Continental Foundation or the Aall Foundation are invalid. Incidentally, I had a meeting yesterday with Hubert Picarda QC. He has been retained by the Trustees to give expert evidence to the Cayman Court on the validity of the two Foundations. He told me that he stood by the written opinion which he gave to us at the beginning of the year and is confident that they are legally valid. However, even if the Cayman Court does not agree to this view, it now seems that this might well be academic in the light of the impending legislation.

This does underline the importance of the Estate indicating its agreement to settle along the lines proposed as a matter of urgency. I believe that if the Estate does not act quickly now they may well lose the opportunity to settle the case.

With kind regards,

Yours sincerely,

M.J.A. Lee

lochen.fax

Thommessen Krefling Greve Lund

TELEFAKS

Sorenskriver Knut Rønning
Sandefjord skifterett

Telefax nr: 33 46 06 04

Thommessen Krefling
Greve Lund AS
Advokatfirma

Postadresse:
Postboks 413 Sentrum
0103 Oslo
Besøksadresse:
Tollbodgaten 27
(inng. Ø Slottsgt), Oslo

Tlf: 22 42 18 10
Fax: 22 42 35 57

Antall sider: 2
Deres ref:
Vår ref: halo - 571b048a.dof

Foretaksnummer:
957423248

Oslo, 13 juli 1995

ANDERS JAHERS DØDSBO

Jeg viser til vår samtale i går ettermiddag. Innledningsvis kom vi inn på skifterettens stilling i saken, og jeg nevnte at den vel var den tradisjonelle, dvs. at dersom arvingene og kreditorerne er enige om hvilke tiltak som skal gjennomføres, så innakrenkes skifterettens oppgave seg til å påse at beslutningene er lovlige og at de blir utført, i dette tilfelle via bobestyreren. Etter at jeg kom hjem slo det meg at dette ikke kan være en riktig oppfatning i den foreliggende saken. Ettersom det vel neppe bare er historien om Anders Jahre og hans forhold til Continental Foundation som kommer til å bli skrevet, men også historien om hvorledes hans bo ble forvaltet, finner jeg grunn til å korrigere min forannevnte uttalelse. Jeg må imidlertid tilføye at jeg i dikterende stund ikke har juridisk litteratur for hånden, og at jeg derfor ikke har fått anledning til å etterprøve min oppfatning.

Så lenge Anders Jahres bo har hatt aktiva til å betale for de undersøkelser og prosesser som boet har igangsatt og gjennomført, må det være opp til arvingene og kreditorerne å bestemme hvorledes de for hånden værende midler skal benyttes. Forskvidt endrer jeg ikke den oppfatningen jeg ga uttrykk for i går. Imidlertid er, så vidt jeg forstår, den situasjon oppstått at boet har brukt opp, eller er i ferd med å bruke opp, boets aktiva, og at dette under enhver omstendighet vil kunne bli tilfelle dersom de prosesser boet har igangsatt tapes med ansvar for motpartenes omkostninger. Det er på denne bakgrunn at Stortinget har bevilget ekstraordinært kr. 100 mill. til et prosessfond som garanterer for boets forpliktelser i forbindelse med de saker som er igangsatt. I følge avisene var en av begrunnelsene for å bevilge dette beløpet at Staten har funnet grunn til å la rettssakene gjennomføres for å kaste lys over denne siden ved Anders Jahres virksomhet og for å forfølge internasjonal økonomisk kriminalitet. Dette er grunner som Staten kan ha for å la rettssakene gå sin gang, men det ligger helt på siden av en skifteretts oppgaver å forpakte og stå som utførende organ når det gjelder disse interessene. Den riktige fremgangsmåten må være at boet gjøres opp og at fordringene mot de personer og institusjoner som er saksøkt legges ut til Staten som skattekreditor, samtidig som Staten påtar seg alle forpliktelser som følger med sakene og dekker inn i alle fall delvis de utgifter boet har hatt i anledning rettssakene. De midler som

Thommessen Krefting Grove Lund

2

således kan komme inn kan komme de øvrige kreditorne som ikke ønsker å delta i søksmålene til gode.

Jeg er klar over at en slik fremgangsmåte ikke er ønskelig fra Statens side fordi den lettere vil kunne bli beskyldt for å forfølge et skattkrav og ikke Anders Jahres rettigheter. Er imidlertid disse rettighetene utlagt på skifte, vil imidlertid Staten klart nok kunne påvise at en slik beskyldning som nevnt ikke er holdbar. Forholdet illustrerer imidlertid bare det poeng jeg har pekt på ovenfor, nemlig at skifteretten åpenlyst brukes som organ for å forfølge en ren statsinteresse som mer hensiktsmessig kan forfølges av Staten selv.

Jeg benytter anledningen til å minne om det jeg for øvrig anførte i samtalen i går, nemlig at etter min mening har boet nå en anledning til å forlike saken på langt bedre vilkår enn man senere vil kunne oppnå dersom rettsaken på Grand Cayman tapes eller den lovgivningen som er nevnt i Michael Lees telefax som jeg overleverte gjenpart av i går, blir gjennomført. Er først Continental Foundation godtatt som "charitable", skal det ikke bli lett ved en domstol i Cayman å få gjennomført et søksmål begrunnet med at Anders Jahre på grunn av det latente skatteansvar var insolvent da aksjene i Continental Trust Inc. ble overført til Continental Foundation. Dertil må også boet for den derværende rett bevise at aksjene i Continental Trust Inc. tilhørte Anders Jahre. Etter min oppfatning, og den deles av Michael Lee, avhenger boets rettigheter vis-a-vis de saksøkte i London av utfallet av rettsaken på Grand Cayman, og i neste omgang - dersom boet skulle vinne denne saken - av om den forannevnte lovgivningen blir gjennomført og Continental Foundation blir ettergodkjent som "charitable". Boet har således nå en mulighet for å bli tilført USD 20 mill. samt dertil å slippe prosessansvaret for de pågående rettsakene, og jeg kan vanskelig se at en slik mulighet vil komme tilbake senere.

Med vennlig hilsen
Thommessen Krefting Grove Lund AS Advokatfirma

Håkon Løchen

Diktert av h.r.adv. Løchen og undertegnet i hans reisefravær av:

Liv Berit Bråten

cc: H.r.adv. Even Wahr Hansen, BAHR
Anders Jahres Humanitære Stiftelse v/Bjørn Battum

SCUTT

NOTAT

Til: Even Wahr-Hansen

Fra: Borger A. Lenth

Dato: 7 oktober 1998

ANDERS JAHRE's dødsbo.

bal

Den 30 september 1998 hadde jeg en samtale med Øivind Fjeldstad, som er medlem av styret i Anders Jahres humanitære stiftelse. Han er utpekt av styret til å ivareta stiftelsenes interesser i alle saker vedrørende Cayman-stiftelsene og Anders Jahre's dødsbo.

Etter at en av Cayman-stiftelsenes trustees hadde kontaktet Bjørn Bettum, var Fjeldstad blitt invitert til et møte i Frankrike. Han hadde sagt ja til invitasjonen, og var nettopp kommet tilbake da vårt møte ble avtalt (17 september). Han visste ikke hvilken formell bakgrunn det var for at så mange personer innenfor Aall-sfæren befant seg på samme sted, men selv hadde han hatt møter med to trustees fra Aall Foundation.

Konklusjonen fra møtene var at trustee-ene hadde uttrykt bastant motvilje til å forlike saken med boet, sålenge midlene i Aall Foundation ville tilfalle boet, d.v.s. boets kreditorer, i første rekke den norske stat for skattekrav.

Begrunnelsen var at midlene som nå fantes i Aall Foundation var ment for veldedige formål. Uansett hva man måtte mene om det rettslige grunnlag for opprettelsen av stiftelsene, så var det en klar vilje fra alle impliserte, fra Anders Jahre til Thorleif Monsen og alle deres hjelpere, at midlene skulle brukes til veldedighet og almennyttige formål. Trustee-ene så det som en plikt å se til at dette formål ble ivaretatt. En overføring av midlene til dekning av norske skattekrav ville være en fornektelse av denne forpliktelsen. Trustee-ene følte seg berettiget til å benytte stiftelsens penger til å kjempe for sitt syn med alle juridiske midler.

På dette grunnlaget hadde man diskutert de kjente problemstillingene om hva som ville skje ved ulike utfall av ankesaken som nå står for Privy Council. Trustee-ene hadde minnet om at selv om det ble fastslått at Continental Trust ikke var gyldig stiftet, så var det slett ikke

opplagt at pengene i Aall Foundation tilhørte boet. Også Eikeland hadde meldt seg som pretendent, så her ville det bli mange nye omganger i rettsvesenet.

Grunnen til at Aall Foundation ville snakke med den norske Anders Jahre-stiftelsen var at dette var den eneste interessent på norsk side som lå opp mot de formål som Aall Foundation var satt til å ivareta. Fjeldstad satt tilbake med et inntrykk av at trustee-ene gjerne ville forhandle om et forlik med boet forutsatt at stiftelsesmidlene var sikret en anvendelse som kunne sees på som en forlengelse av de formål som Aall Foundation bygget på, og som opprinnelig var basis for etableringen av Continental Trust.

Fjeldstad mente at trustee-ene ikke utelukket at stiftelsesmidlene kunne overføres til Anders Jahre-stiftelsene, og forvaltes i Norge for norske formål. Det måtte være derfor han var invitert til møtene. (I denne sammenheng sa forøvrig Fjeldstad at de norske stiftelsene så det som viktigst at midlene kunne forvaltes til glede for gode formål i Norge, ikke nødvendigvis de som var tilgodesett i de nåværende stiftelsesstatutter, og ikke nødvendigvis under deres administrasjon .)

Fjeldstad satt tilbake med et inntrykk av at trustee-ene opptrådte med selvstendige standpunkter, og at de ikke var under instruksjon fra noen, hverken Monsen-familien eller caymanske myndigheter.

Ian Boxall & Co.

Attorneys-at-Law

CSX Listing Agents

CIBC Financial Centre, Dr Roy's Drive, PO Box 1234 GT, Grand Cayman, Cayman Islands
Telephone 345 949 9876 - E-Mail boxallco@boxallco.com.ky - Facsimile 345 949 9877

12th November 1998

Direct E-mail: whelfrecht@boxallco.com.ky

Our Ref: 0556-002/WJH

VIA FACSIMILE:

011 47 22 83 07 95

Bugge, Arcntz-Hansen & Rasmussen
Advokatfirma
Stranden 1
Postboks 1524 Vika
N-0117 Oslo
Norway

'WITHOUT PREJUDICE'

Attn: Aase Gundersen

Dear Ms. Gundersen,

RE: THE AALL FOUNDATION

I am writing in connection with your letter of 10th October 1998 and our subsequent telephone conversation on 15th October 1998 relating your concerns over a meeting between the trustees of the Aall Foundation and Mr. Oivin Fjeldstad.

I wrote to the trustees' Attorneys enquiring about the meeting and subsequently spoke to Angus Foster on 16th October 1998, shortly before he left the Islands on holiday. We subsequently spoke on, I believe, 19th October 1998, when I was able to tell you that there had been no meeting between the trustees and Mr. Fjeldstad on 17th September 1998, as suggested in the memorandum of Mr. Borger Lenth, but that a meeting had taken place in Paris on 29th July 1998 at which Mr. Robert Slatter, Mr. Steve Georgala, Mr. Bjorn Bettum and Mr. Fjeldstad were present, but from which it was wrong to draw the conclusion mentioned in your letter.

Mr. Foster wrote to me on 5th November 1998 following his return from holiday with further details of the July 1998 meeting that I can summarise as follows: -

Cont/....

Ian L. Boxall, J.P. • Sherri A. Boiden, LL.B. • W. James T. Bagnall, M.A.

E. James Bergstrom, LL.B. • William J. Helfrecht, M.A. • James C. B. Chapman, M.A.
Peter D. Cockhill, B.A. • Magda Z. Embury, LL.B. • Sarah E. A. Dolton, B.A.

Ian Boxall & Co.

Page 2

Aase Gundersen
Re: The Aall Foundation
12th November 1998

The meeting was instigated by Mr. Bettum who had sought to persuade the Trustees that the Norwegian Foundations should participate in any settlement with the Jahre Estate. At the meeting the representatives of the Trustees listened to Mr. Bettum's reasoning, some of which is reflected in the memorandum, and concluded that there was no basis on which the Norwegian Foundations could be included in the settlement discussions. This was communicated clearly to Mr. Bettum. Thereafter, the meeting discussed the factual circumstances of the establishment of the Continental Foundation. These discussions resulted in the Trustees' attempts to obtain copy witness statements from Lazards (subsequently abandoned) and ultimately resulted in the Trustees' conclusion at their scheduled Trustee meeting in Paris very shortly thereafter that no further settlement discussions should be held until they had obtained the opinion of their London Counsel on the prospects of success on the issues arising under paragraph 3 of their Originating Summons.

The meeting was not instigated by the Trustees. The suggestion in the Memorandum that the Trustees' representatives expressed the view that they would be happier to see the funds held by them go into the Norwegian Foundations than to the Estate of Anders Jahre, while a correct reflection of the personal preference of the representatives of the Trustees attending the meeting, was never considered as a serious option.

The meeting was reported to the other Trustees and to the Trustees' advisers but was not considered sufficiently significant to warrant a report to the Attorney General.

By way of further background, Steve Georgala received a telephone call on 14th or 15th October 1998 from Mr. Fjeldstad who said that he had been approached by Mr. Wahr-Hansen who wanted a report on his meeting with the Trustees. Mr. Fjeldstad asked whether Steven Georgala would have a problem if he reported to Mr. Wahr-Hansen on the meeting on 29th July, 1998. Steve Georgala thanked him for the courtesy of asking and told Mr. Fjeldstad that he should do whatever he thought appropriate.

Angus Foster points out that the meeting with Mr. Fjeldstad, Mr. Bettum and Mr. Blakesley took place before the Trustees' own scheduled meeting when the decision was made (in conjunction with advice from him on a conference call) to obtain the opinion of London Counsel on the paragraph 3 issues before responding to the settlement proposal by the Jahre Estate.

Ian Boxall & Co.

Page 3

Aase Gundersen
Re: The Aall Foundation
12th November 1998

Cont./

The Attorney General is entirely satisfied that no inference adverse to the bona fides of the Trustees should be drawn from the July 1998 meeting. I can add his assurance to that contained in Mr. Foster's letter to me, that the Trustees and the Attorney General have not decided to reject the Estate's settlement proposal and that no decision on that proposal will be taken by the Trustees (or the Attorney) until after Mr. Etherton's Opinion has been received and carefully considered.

Yours sincerely,
IAN BOXALL & CO.

William Helfrecht

Strictly confidential

Meetings in London/Paris 8-11. august 1999

Project Anders Jahre**Sunday 8 August London**

Robert N Slatter (personal trustee Aall Foundation), Øivin Fjeldstad (chairman The Anders Jahre Humanitarian Foundation), Bjørn Bettum (boardmember and manager The Anders Jahre Humanitarian Foundation)

Monday 9 August London

Steve Georgala (boardmember Bridge Trust Company Limited, co-trustee Aall Foundation), Robert N Slatter, Øivin Fjeldstad, Bjørn Bettum

Robert N Slatter, Kaare R Norum (president Oslo University representing The Anders Jahre Foundation for the Furtherance of Science), Øivin Fjeldstad, Bjørn Bettum

Tuesday 10 August, London

Will Dennis, Andrew Blakesly (Lazard Brothers & Co., Limited), Robert N Slatter, Kaare R Norum, Øivin Fjeldstad, Bjørn Bettum

Kaare R Norum, Øivin Fjeldstad, Bjørn Bettum

Wednesday 11 August, Paris

Michael Lee (Norton Rose), Bjørn Bettum

Briefly, the outcome of the recent consultations and meetings is the following:

- 1 Mr Slatter and Mr Georgala are proposing:
  - Aall Foundation in Cayman with assets of about USD 66 mill will be transformed to a new Cayman foundation, which will transfer 85% of annual distributions to The Anders Jahre Humanitarian Foundation and 15% to Cayman projects. The understanding is that the annual distributions to The Anders Jahre Humanitarian Foundation is to be split 50/50 between The Anders Jahre Humanitarian Foundation and The Anders Jahre Foundation for the Furtherance of Science.
  - A Cayman advisory group will decide on the Cayman projects.
  - A Norwegian advisory group is to be appointed by The Anders Jahre Humanitarian Foundation.
- 2 Lazard Brothers & Co., Limited believe they and their insurers would be prepared to support a global settlement with no less than USD 15 mill provided the Monsen family interests would commit at least the same amount.
- 3 After contact with persons close to the Monsen family it is anticipated that the Monsens would support a global settlement with total contributions similar to Lazard.

- 4 The 3 parties outside Norway (reference 1, 2 and 3 above) would support a global settlement with USD 95-100 mill of which about USD 10 mill would support Cayman projects (15% of USD 66 mill).

The Lazard and Monsen contribution of no less than USD 30 mill would go to the Anders Jahre Estate. This is in excess of the original ordinary tax assessment of Anders Jahre and is more than adequate to repay the government support to the Estate.

About USD 56 mill would be the basis for support to the Norwegian Foundations.

- 5 We have seen a draft form of indemnity requested by Lazard. Michael Lee can see no principal problems with their draft and is of the opinion that it should be relatively simple to obtain adequate documentation to cover all parties concerned.

Michael Lee, representing the Norwegian Foundations is prepared to coordinate the legal work outside Norway as soon as a "go ahead" is given. Michael Lee and Steve Georgala are both working out of Paris.

- 6 The parties outside Norway believe this sort of global settlement would obtain consent of Cayman Authorities and the Cayman Court.

- 7 Michael Lee will draft a very short paper by 20 August 1999 for Mr Norum, Mr Fjeldstad and Mr Bettum, which they will discuss 23 August 1999. The aim is to complete a proposal in good time before a meeting of the Anders Jahre Estate 9 September 1999. Mr Norum and Mr Fjeldstad will decide on further necessary activities in and outside Norway early in the week starting 23 August.

- 8 The Kosmos claim will be addressed, when all other parties are properly coordinated.

23 August 1999
Bjørn Bettum

BJØRN BETTUM

TELEFAX 00 33 49 332 9536

Your guest: Mr Kaare R Norum

OK 09.49

One page

Sandefjord, 8. november 1999

Kjære Kaare

Bob Slatter ringte lørdag. Dødsboets advokat i London, Mr Robert Thompson, hadde sent i forrige uke underrettet Mr Angus Foster på Cayman, som er den lokale advokat for trustees i Aall Foundation (Bob Slatter, Steve Georgala, Mike Austin og Tove Monsen Brown) om at det nå i løpet av meget kort tid bør bli et forlik som i hvertfall omfatter stiftelsen på Cayman og formodentlig Lazard. Slatter ønsker fortsatt "vår løsning", men trustees kommer under sterkt press både fra sine egne rådgivere og fra Attorney general på Cayman for å akseptere noe som ligner på en deling av Cayman stiftelsen.

Lazards jurist i London kontaktet vår jurist, Michael Lee, i slutten av forrige uke. Disse skal ha kontakt i dag morges. Dette tyder på at Lazard er involvert i de pågående drøftelser.

Robert Thompson underrettet Angus Foster om at "the Bettum proposal has been rejected by all the Norwegians" (for å svekke de to norske stiftelsers troverdighet anvendes fortsatt den forestilling at dette er et "Bettum-verk").

Michael Lee, som sitter i rettsforhandlinger i London, forsøker i dag å få kontakt med Lazards jurist og med Monsens jurist i London.

Jeg diskuterte denne sak med Øivin Fjeldstad, som er på Kanariøyene, i går. Han mener at vi, dvs Kaare R Norum, nå omgående bør sende en fax til finansministeren å meddele ham hva vi hører i utlandet. Vi bør fortsatt argumentere vår totalløsning og gi uttrykk for at vi ikke er glad for den totale mangel på oppfølging fra departementets side i forhold til de anstrengelser som er gjort fra vår side. Han mener også det bør vurderes å sende kopi av en slik fax til statsministeren. Vi bør også vurdere omgående kontakt med Lazard, Monsens, Georgala/Slatter og Attorney general på Cayman. Øivin Fjeldstad føler at noen "lyver".

Når du mottar denne fax, har vi forhåpentligvis hatt telefonkontakt.

Med vennlig hilsen

Björn Bettum

Kopi: Øivin Fjeldstad

00 34 928 73 57 213

OK
09.53

Postboks 440 Sentrum, 3201 SANDEFJORD

Tel +47 33 46 02 90 ~ Mobiltel 91 36 02-90 ~ Fax +47 33 46 48 60 ~ E-post bjorn.bettum@c2i.net

Organisasjonsnummer 980 441 458

AL
417

Høybyveien 64
3517 Hønefoss
phone +47 - 32 12 43 47
fax +47 - 32 12 45 30

facsimile transmittal

To: Inger Andersen Fax: 22 24 95 04

Statsministerens kontor

From: Øivin Fjeldstad Date: 18.5.2000

Re: Pages: 2

CC:

Urgent For Review Please Comment Please Reply Please Recycle

Unntatt offentlighet

Vedlagt oversendes et kort notat som gir bakgrunnen for den telefonsamtale Kaare Norum
ønsker med Statsministeren så snart Norum er tilbake fra sin utenlandsreise 21.5.

Vennligst ta kontakt dersom noe er uklart.

Vennlig hilsen

Notat

Strengt fortrolig

ANDERS JAHRES DØDSBO – MULIG GLOBALT FORLIK

Vi er kjent med at det i disse dager forhandles om en deløsning som går ut på at Lazard Brothers & Co Ltd., Lord Kindersley og Monsen-familien tilfører dødsboet ca. USD 55 mill. Stiftelsen på Cayman, Aall Foundation, som ikke er deltager i disse drøftelser, har tidligere foreslått å tilføre dødsboet ca. USD 36 mill.

Dødsboet skulle etter dette sannsynligvis kunne forlike de saker som nå pågår i Sandefjord Byrett mot å motta ca. USD 55 mill. eller i overkant av dette. Ved et globalt forlik ville dødsboet tilføres i alt ca. USD 90 mill. Så vidt vi forstår finner dødsboet det siste beløp for lavt og konsentrerer seg følgelig om et ev. delforlik.

Etter å ha hatt kontakt med de utenlandske parter er vi av den oppfatning at det er grunnlag for et globalt forlik som gir dødsboet de forannevnte USD 90 – 95 mill. og at det gjenstående beløp i Aall Foundation – ca. USD 25 mill. kan tilføres de to norske stiftelsene. En slik løsning burde være formålstjenlig fra norsk side og vi tror, på basis av de kontakter vi har hatt, at det er den eneste måte hvorved alle disse midler – ca. USD 120 mill. – kan komme til Norge dersom man skal basere seg på et forlik.

Dødsboets alternativ til en slik totalløsning vil være det delforlik man nå arbeider med og videre søksmål/forhandlinger for å bli tilført alle midler i Aall Foundation, som totalt utgjør ca. USD 70 mill. Ingen kan med sikkerhet si hva en slik fremgangsmåte vil føre til, men dersom man må gå søksmålsveien vil det i et hvert fall ta en årrekke, rent teoretisk er opptil 25 år antydnet av bobestyreren.

Avtalen mellom dødsboet og Henry McKinnell forutsetter at McKinnell tilføres 40% av de beløp som tilføres dødsboet, maksimalt til USD 50 mill. Vi forutsetter at de beløp som ev. tilføres de to Jahrestiftelser ikke vil inngå i beregningsgrunnlaget for McKinnells godtgjørelse.

Man har nå valget mellom disse alternativer:

1. Kanskje få et partielt forlik på ca. USD 55 mill. og etterfølgende lange og dyre rettsstrider.
2. Et totalt globalt forlik som omfatter alle utenlandske parter og de norske Jahrestiftelser som bringer ca. USD 120 mill. til landet.

Dersom norske myndigheter i prinsippet er villige til å vurdere alt. 2, er vi villige til omgående å avklare dette med de utenlandske parter.

Oslo, 18. mai 2000.

Kaare R. Norum (sign.)

Anders Jahres Fond til vitenskapens fremme
Postboks 1072 Blindern
0316 Oslo
Tlf. 22 85 63 03, fax 22 85 44 42

Øivia Fjeldstad (sign.)

Anders Jahres Humanitære Stiftelse
Postboks 440 Sentrum
3201 Sandefjord
Tlf. 33 46 02 90, fax 33 46 48 60

Hemmelig forliksinn

Jahre-stiftelsene har i et strengt fortrolig notat til statsminister Jens Stoltenberg kommet med et forliksinnspill i Jahre-saken. Dersom stiftelsene selv får 25 millioner dollar fra Jahre-formuen på Cayman Islands, skal Jahre-boets motpartar angivelig kunne godta et totalforlik på hele 120 millioner dollar.

Av GEIR IMSET

Oslo

18. mai i år kom det plutselig et brev på faks til statsminister Jens Stoltenberg.

Det skjedde samtidig med at bobestyrer Even Wahr-Hansen i Anders Jahres dødsbo forhandlet om forlik i 100 millioner dollar-klassen med de engelske advokatene til den engelske banken Lazard Brothers & Co., bankens tidligere toppsjef Lord Hugo Kindersley, Cayman-stiftelsen Aall Foundation og etterkommerne til den norske eksilmegleren Thorleif Monsen.

Brevet til Statsministerens kontor var undertegnet av universitetsrektor Kaare R. Norum og Øivin Fjeldstad på vegne av Anders Jahres Fond til vitenskapsens fremme og Anders Jahres Humanitære Stiftelse. I en følgeseddel til notatet heter det også at universitetsrektor Norum ønsker en telefonsamtale med statsminister Jens Stoltenberg om notatets innhold, nemlig Jahre-saken.

Under overskriften «Anders Jahres dødsbo – mulig globalt forlik» viser notatet til de pågående forliksforhandlingene, og kommer så med følgende innspill til statsministeren: «Etter å ha hatt kontakt med de utenlandske parter er vi av den oppfatning at det er grunnlag for et globalt forlik som gir dødsboet de forannevnte 90-95 millioner dollar og at det gjestående beløp i Aall foundation – cirka 25 millioner dollar kan tilføres de to norske stiftelsene. En slik løsning burde være formålstjenlig fra norsk side og vi tror, på basis av de kontakter vi har hatt, at det er den eneste måte hvorved alle disse midler – cirka 120 millioner dollar – kan komme til Norge dersom man skal basere seg på et forlik.»

Alternativet til en slik forliksløsning, hevdes det, er nye formålsløse tiår i retts-salene.

Departementsråd Bjørn Trygve Grydeland ved Statsministerens kontor sier til DN:

– Brevet fra stiftelsene er oversendt Finansdepartementet for videre behandling.

Men det «strengt fortrolige» innspillet

Fikk forliksbrev. Statsminister Jens Stoltenberg.
Foto: ØYVIND ELVSBORG

Tok initiativ. Styreformann Øivin Fjeldstad.
Foto: PER STÅLE BUGJERDE

Forhandlet. Advokat Stephen Cromie (til venstre) og Lord Hugo Kindersley.
Foto: ØYVIND ELVSBORG

Ikke deltatt. Universitetsrektor og styremedlem Kaare R. Norum.
Foto: PER STÅLE BUGJERDE

til Statsministerens kontor fra Jahre-stiftelsene har flere interessante sider. For det første: tidspunktet.

De tre dagene før telefaksen ble sendt, 16. og 17. mai, hadde det pågått forliksforhandlinger på bobestyrer Even Wahr-Hansens kontorer i advokatfirmaet BAHK på Aker Brygge i Oslo. Der var alle parter i Jahre-saken representert, unntatt én, nemlig Bjørn Bettum.

Skipsreder Anders Jahres etterfølger i Kosmos, Bjørn Bettum, er som kjent saksøkt av boet i Drammen byrett sammen med Lazard Brothers og bankens tidligere toppsjef Lord Hugo Kindersley. Påstanden fra boet er at Bettum og de andre saksøkte aktivt har forsøkt å skjule for norske myndigheter at det var skipsreder Anders Jahre som kontrollerte formuen under Panama-selskapet Continental Trust Co. frem til sin død i 1982. Erstatningskravet mot de saksøkte er på formidabelt 1,2 milliarder kroner pluss renter.

Bjørn Bettum har hele tiden erklært at han er uten midler, og har derfor aldri vært noen formell part i forliksforhandlingene som har vært forsøkt med ujevne mellomrom mellom de øvrige involverte. Derimot er Bjørn Bettum forretningsfører for Anders Jahres Humanitære Stiftelse – en posisjon han tidligere også hadde i Anders Jahres Fond til vitenskapsens fremme.

Bettums sykdom

Samme dag som telefaksen ble sendt, skulle Lord Hugo Kindersley etter planen, avgi sin partsforklaring i Drammen. Det ble det aldri noe av. Bettums prosessfullmektig Hans Stenberg-Nilsen ga by-

rettsdommer Terje Haglund beskjed om at Bettum var blitt alvorlig syk og at saken måtte utsettes. Etter flere mindre utsettelse, ble hele rettsaken denne uken utsatt til 4. september.

Etter det Dagens Næringsliv forstår, signaliserte særlig advokatene til Lazard Brothers tydelig vilje til forlik med boet under forhandlingene 16. og 17. mai. Inntil hele saken ble utsatt på grunn av Bettums sykdom. Noen dager senere avviste Lazard boets totale forliksforslag på drøye 100 millioner dollar.

Men hvorfor blander to ideelle norske stiftelser, grunnlagt av skipsreder Anders Jahre på 1950- og 1960-tallet, seg plutselig inn i norske myndigheters jakt på Jahres utenlandsformue?

Jahre-stiftelsenes innspill overfor statsminister Stoltenberg og den påfallende innsikten i de pågående forliksforhandlingene er vanskelig å tenke seg uten aktiv medvirkning fra Bjørn Bettum.

Styreleder i Anders Jahres humanitære stiftelse og tidligere toppsjef i Bergen Bank, Øyvind Fjeldstad, har dette å si om telefaksen til Stoltenberg:

– Bakgrunnen for vårt initiativ er at vi synes forliksforhandlingene har pågått lenge uten resultat.

– Hva er grunnlaget for at Jahre-stiftelsene mener det nå er mulig å hente 120 millioner dollar til Norge?

– Vi har grunn til å tro at de utenlandske partene er villig til dette.

– Hva bygger det på?

– Vi har hatt møter med representanter for Bridge Trust som er forvalter av Aall Foundation, i utlandet.

– Har du personlig hatt slike møter, el-

ler er det Bjørn Bettum i egenskap av forretningsfører for den humanitære stiftelsen, som har hatt slike møter?

– Jeg har selv snakket med representanter for Bridge Trust.

– Har Bjørn Bettum vært med på dette utspillet til Statsministerens kontor?

– Ikke 100 prosent. Bettum er jo saksøkt i saken som pågår for Drammen byrett. Det har derfor vært vanskelig for han å delta fullt ut.

– Han har kanskje vært aktiv på et noe lavere prosentnivå?

– Ja.

– Det er jo han som har hatt kontaktene og forbindelsene til Cayman og Aall Foundation?

– Det er riktig at det er han som har hatt kontaktene og kunnskapen. Det har vi selvfølgelig benyttet oss av, sier Fjeldstad.

– Dreier det seg bare om muntlige løfter om at formuen på Cayman kan bli overført til Norge, eller er det avgitt skriftlige erklæringer?

– Det er ikke bare muntlig.

– Dreier det seg om forpliktende avta-

ler?

– Ikke så sterkt. Det gjenstår forhandlinger.

– Det virker jo underlig at en angivelig veddedig stiftelse på Cayman Islands nå uten videre skal være villig til å overføre betydelige midler til to norske Jahre-stiftelser. Har representantene for Aall Foundation innrømmet at dette dreier seg om skipsreder Anders Jahres utenlandsformue?

– Nei: Men det er vel neppe tvil om at den formuen Thorleif Monsen ga til Aall Foundation, er kommet fra Continental Trust Company, sier Fjeldstad.

Anders Jahres ånd

Universitetsrektor Kaare R. Norum, Fjeldstads medunderskriver på notatet til statsministeren, sier:

– Jeg har selv ikke deltatt på møtene med representanter for Aall Foundation. Det er Øivin Fjeldstad som har hatt den kontakten.

– Hvordan begrunner representanter for en angivelig veddedig stiftelse på Cayman Islands i Karibien at den plutselig villig til å finansiere to stiftelser i Norge med 25 millioner dollar?

– De har gitt uttrykk for at de mener at det ville være i skipsreder Anders Jahres ånd.

– Er ikke det det samme som å innrømme at formuen under Aall Foundation stammer fra Anders Jahres utenlandsformue?

– Det er din tolkning, men det er en tolkning jeg nok må si meg enig i, sier Kaare R. Norum.

geir.imset@dn.no

NYHET

Bestill dine forretningsreiser direkte på Internettet

Spar opp til 15% på prisen
og 90% på tiden
- sjekk selv!

www.Travis.com

På www.Travis.com kan du bestille fly til nettoppriser - direkte på et av verdens største reservasjonssystemer. Travis.com gir deg mellom 4-15% av billettprisen tilbake. Dette er reisebyråprovisjonen vi gir i selvbestillingsrabatt. Vi skal kun ha en fast klikk-kostnad, uansett billettpris. Sjekk oss, og vis at du kan spare din bedrift for tid, penger og besvær.

Utspill i Jahre-saken

Forbindelsen? Bjørn Bettum (til venstre) og Jahre-boets bestyrer Even Wahr-Hansen i Drammen byrett under rettsaken mot boets mottarar. Wahr-Hansen kommenterer forlikssutspillet som gledelig dersom det er reelt, og antyder at Bettum er forbindelse mellom Jahre-stiftelsene og utenlandsformuen.

Foto: ØYVIND ELVSBØRG

Leie

- fra en dag til 7 år

• Økonomisk & fleksibelt truckhold

RISHAUG
TRUCKUTLEIE AS TOYOTA gaffeltrucker

HK Trondheim: tlf: 73 82 73 00 e-post: salg@rishaug.com

• Oslo • Fredrikstad • Rudshøgda • Kviteseid • Sandnes • Bergen • Fiske (Møre) • Trondheim

Jahre-saken

- Anders Jahres dødsbo gikk i 1996 til erstatningssaks-mål mot den engelske banken Larard Brothers & Co., samt bankens tidligere visestyreformann Lord Hugo Kindersley og tidligere Kosmos-sjef Bjørn Bettum.
- Kravet mot de saksøkte er på 1,2 milliarder dollar pluss fire års morarenter. Boets påstand er at de saksøkte har påført boet betydelige tap ved at de har tildekket at Anders Jahre var den reelle eieren av formuen under Panama-selskapet Continental Trust.
- Boet hevder videre at de saksøkte også bidro til at Jahres stråmann, den norske eksilmegleren Thorleif Monsen, kunne tilrane seg den hemmelige utenlandsformuen etter Anders Jahres død i 1982.
- Ifølge boet er restene av Jahre-formuen, i dag anslått til drøyt 70 millioner dollar (609 millioner), kontrollert av Cayman-stiftelsen Aall Foundation. Boet forer også sak på Cayman-øyene for å tvinge denne utenlandsformuen hjem til Norge.

«Oppløftende – hvis det er reelt»

Boet har siden 1994 gjort krav på utenlandsformuen på Cayman. Dette kravet er blitt møtt med en haglskur av innsigelser. Hvis det skulle vise seg at forvalterne nå har løsnet sitt krampegrep på utenlandsformuen, er det meget oppløftende, sier bobestyrer Even Wahr-Hansen i en kommentar til Jahre-stiftelsenes strengt fortrolige forlikssutspill.

Det gjenstår å se om det er grunnlag for beløpene som er angitt i brevet fra Jahre-stiftelsene. Det er ikke første gang Jahre-stiftelsene har kommet med slike utspill. Hvis det skulle vise seg at det nå er reelt, er det oppmuntrende. Dersom formuesforvalterne på Cayman Islands nå har gått fra sitt tidligere stramme grep om formuen, må det ha skjedd noe. Forvalterne på Cayman har brukt en god slump av utenlandsformuen til å finansiere denne motstanden, fortsetter han.

Jeg ser det i sammenheng med kjempe-saken i Privy Council i London før jul, som

gikk i boets favør. Det er interessant at det er de to Jahre-stiftelsene i Norge som formidler budskapet fra boets utenlandske mottarar om et totalforlik. Jeg hadde senest kontakt med en av forvalterne av utenlandsformuen 17. mai, og det kom ingen uttydning fra ham om forlik med slike beløp, sier Wahr-Hansen.

Jeg kan vanskelig se noen annen forklaring enn at det eksisterer en eller annen forbindelse mellom formuen på Cayman Islands og Anders Jahres stiftelser i Norge. Boet er kjent med at Jahre stiftelsenes forretningsfører og sentrale styremedlem Bjørn Bettum hadde en direkte forbindelse med utenlandsformuen på 70-tallet og utover, men jeg har trodd at den forbindelsen var opphørt. Kanskje har jeg tatt feil på det punktet. I så fall reiser det spørsmål om vi her har nøkkelen til en uforklart reduksjon i utenlandsformuen, avslutter Even Wahr-Hansen.

Har du husket
å melde
ferieflytting?

www.dn.no/ferie
Grønt nr. 800 41 055

Dagens Næringsliv

35 rue La Boétie
75008 Paris

Telephone (+33 1) 53 89 11 20
Fax (+33 1) 53 89 11 21
www.maitlandgroup.com
sgeorgala.m@itland.com

Maitland
MAITLAND & CO, PARIS

Fax

To: Even Wahr-Hansen

23 June 2000

Our ref: /137461pr.doc

0047 22 830 795

Your ref:

From: Steve Georgala

Pages: 1

This fax is confidential and may be privileged. If it is not intended for you, you are not entitled to disclose or use it in any way, and you are requested to destroy it and notify us immediately.

Dear Even

Norwegian Press Reports

I attempted to call you this morning in order to discuss recent press reports relating to settlement which came to my attention yesterday.

In these reports there is reference to a letter sent by the Norwegian Jahre Foundations to the Prime Minister in which it is suggested that Bridge Trust Co has agreed to a transaction involving a potential contribution to the Jahre Foundations. It is suggested in this letter that there have been recent meetings between Mr Fjelstad and representatives of Bridge. No such meetings have taken place, nor have there been any discussions with any of Bettum, Norum or Fjelstad, and there is no basis for the suggestions made in the letter to the Prime Minister that there is a deal between the Aall Foundation and the Jahre Foundations.

With kind regards.

Yours sincerely

Steve Georgala

Maitland & Cie Sàrl
Paris R.C.
Paris B 402 150 395 396
Capital social F50,000

Siège Social:
10, Place de la Madeleine
75008, Paris

London
Paris
Luxembourg
Isle of Man
Geneva

NORTON ROSE

Associés au Barreau de Paris
Solicitors of the Supreme Court of England and Wales

Washington Plaza, 42, rue Washington
75408 Paris Cedex 08

Tel +33 (0)1 53 89 56 00
Fax +33 (0)1 53 89 56 58
Touche JC39

www.nortonrose.com

Direct Line (+33) (0)1 53 89 56 50
email: leemja@nortonrose.com

Vos références

Nos références

MJAW/CLIENT/Z403163/LETTER

3 February 2000

BY COURIER

The Attorney General of the Cayman Islands
Government Administration Building
George Town
Grand Cayman

COPY

Dear Sir,

Aail Foundation

We refer to our letters of 5 March 1999 and 12 July 1999, copies of which we enclose, to which we do not appear to have received an acknowledgement. We also enclose copies of the previous letters which are referred to in our letter of 5 March 1999.

We understand that discussions are taking place between the parties to the Cayman Islands litigation with a view to a settlement of that litigation. Since the charitable status of the Aail Foundation was not challenged in the proceedings leading to the Privy Council decision in relation to the Continental Foundation we anticipate that, if a settlement is reached in relation to the assets of the Aail Foundation, it will be necessary for you to apply to the Grand Court for sanction of the settlement agreement and a consequent resettlement of the Trust.

In our earlier correspondence we informed you that we had been advised that the two Norwegian Foundations would have a right to intervene in the proceedings. We thought it would be helpful if we quoted to you the relevant part of the opinion of Mr. Hubert Picarda Q.C. which we have received:

"Norwegian Foundations"

There is contemporaneous evidence in a Memorandum dated 28 May 1975 sent by Bjorn Beitum to Anders Janre and in a later Memorandum signed by the latter on 11 December 1975 that although the Continental Foundation was given a world wide charitable scope it was in fact constituted and was indeed intended to be constituted so as to be able to benefit in particular (but not exclusively) the two Norwegian Foundations both of which are themselves charitable. There are further Memoranda recited in a letter to the Attorney General of the Cayman Islands dated 14 July 1995 which make this crystal clear. The scope of these intentions is such that in the settlement of any scheme or reconstitution of the trust is plainly desirable that the two Foundations be allowed to intervene. This is not a case where their interests can suitably be represented by the Attorney General. The latter can of course suitably represent Cayman Island charitable interests. But without in anyway being disrespectful to the Attorney General he cannot be expected to take on board and himself effectively advise the court of any relevant considerations of Norwegian law of which the court may need to be appraised. That is far better done by the Foundations who need to have their interests properly presented from their own perspective. The court and the charity would also be likely to benefit from their attendance at the relevant hearing and that is the rationale for joinder and appearance.

The Attorney General of the Cayman Islands

3 February 2000

Mr Bjorn Bettum

The Settlor is dead and the witness to his intentions is Mr Bettum. Drawing on both what Nicholls LJ had to say in the Hampton Fuel Allotment Charity case cited above both about the interest of settlors and about the nature of the interest a person needs to have to be heard as plaintiff it seems to me to be right that Mr Bettum should be a party to the proceedings in the Cayman Islands and represented at any hearing about the destination of the funds. He has an interest greater than an ordinary member of the public and is a relevant witness to the Settlor's intentions. He is no "stranger" to the trusts.

In those circumstances would you please confirm that no steps to conclude a final settlement and no application to the Grand Court to sanction the terms of any settlement, will be taken without adequate prior notice being given to us.

Yours faithfully,

Norton Rose

Copy WS Walker & Co
Caledonian House
PO Box 265
George Town
Isles Cayman

COPY

650

BILAG 1

ADVANCE COPY

Privy Council Appeal No. 37 of 1998

The Attorney-General of the Cayman Islands (Third Appellant) and Others

Appellants

v.

Even Wahr-Hansen

Respondent

FROM

THE COURT OF APPEAL OF THE CAYMAN ISLANDS

JUDGMENT OF THE LORDS OF THE JUDICIAL COMMITTEE OF THE PRIVY COUNCIL,

Delivered the 26th June 2000

Present at the hearing:-

- Lord Browne-Wilkinson
- Lord Steyn
- Lord Clyde
- Lord Hobhouse of Woodborough
- Lord Millett

[Delivered by Lord Browne-Wilkinson]

This appeal raises a short question as to the validity of a memorandum of agreement dated 20th July 1976 ("the Continental Foundation"). Although the point is a short one, in order to understand how it arises it is necessary to give some background information.

Mr. Anders Jahre was ostensibly a wealthy Norwegian shipowner. However, when he died on 26th February 1982 he appeared only to have left a small estate. The sole respondent to this appeal, Mr. Wahr-Hansen, is the administrator of that estate. In that capacity the respondent has brought proceedings in England and elsewhere to recover assets alleged to be, in truth, beneficially owned by Mr. Jahre. Amongst the claims put forward it was

alleged that Mr. Jahre was the true beneficial owner of the property the subject matter of the Continental Foundation. It is said that in June 1976 it was reported that Mr. Jahre's business affairs were the subject of an investigation by the Norwegian central banking and revenue authorities and that the Continental Foundation was purportedly then set up with assets primarily provided by Mr. Jahre. The ostensible settlor of the Continental Foundation was Mr. Monsen but it is alleged that the true settlor was Mr. Jahre.

Following Mr. Jahre's death, on 8th October 1982 Mr. Monsen established a new foundation, the Aall Foundation, which was regulated by a memorandum of agreement of 7th October 1982. On the same day, 8th October 1982, the trustees of the Continental Foundation in purported exercise of powers contained in the Continental Foundation Trust Deed transferred all the assets subject thereto to the Aall Foundation. In these proceedings the respondent claims that the trusts of both the Continental Foundation and the Aall Foundation are void and that accordingly the assets subject to those foundations have at all times been held on resulting trusts for the original settlor, be he the ostensible settlor Mr. Monsen or, as the respondent alleges, Mr. Jahre. It was to determine that issue that the trustees of the Aall Foundation started these proceedings in 1994 in the Grand Court of the Cayman Islands (where the Aall Foundation is located) raising the questions:

1. whether the trusts of the Continental Foundation were valid or void;
2. whether the trusts of the Aall Foundation were valid or void;
3. on what trusts the trustees held the assets vested in them.

Preliminary issues were directed to be heard to determine whether the trusts of the Continental Foundation and Aall Foundation were valid or void. Those preliminary issues were heard by Harre C.J. who on 30th April 1996 declared that the Trusts of both funds were valid.

The respondent appealed to the Court of Appeal against the decision that the trusts of the Continental Foundation

were valid. There was no appeal to the Court of Appeal against the decision that the trusts of the Aall Foundation were valid since it is immaterial whether or not they are valid: if, as the Court of Appeal held, the trusts of the Continental Foundation were void the purported vesting of the funds subject to the Continental Foundation in the trustees of the Aall Foundation would be invalid and those funds would at all times have been held on resulting trusts for the settlor of the Continental Foundation.

Against that background their Lordships turn to the terms of the Continental Foundation as declared by the memorandum of agreement of 20th July 1976. This memorandum was expressed to be made between Mr. Monsen as settlor of the first part, trustees of the second part and three persons defined as the "Advisors" of the third part. The first recital recorded that the settlor wished "to establish a Trust for the benefit of worthy individuals organizations and corporations all upon the terms and conditions hereinafter set forth, and to be known 'The Continental Foundation'". The memorandum then provided as follows (so far as relevant):-

"3. The Trustees may accumulate and add to the capital, the net annual income derived from the Trust Fund for so long as the law applicable to the Trustees permits them so to do. In any year that the law applicable to the Trustees requires them to distribute income or in any year that the Trustees not being required to distribute income decide in the exercise of an absolute discretion to distribute income then such income or any part thereof shall be paid to any one or more religious, charitable or educational institution or institutions or any organizations or institutions operating for the public good (and the Trustees shall be the sole and absolute judges of whether any organization or institution so qualifies ... as a beneficiary hereunder) the intention being to enable the Trustees to endeavour to act for the good or for the benefit of mankind in general or any section of mankind in particular anywhere in the world or throughout the world. In the case of any question as to the propriety of any distribution or selection by the Trustees the written approval of the Advisors to the

Trustees, if such exist, shall be an absolute and final determination which shall not be open to question. ...

4. The Trustees may at any time or from time to time prior to the date of final distribution provided they first obtain the written approval of the Advisors but otherwise in their discretion, pay or transfer any part of the capital of the Trust Fund (and even if it shall result in a complete distribution of the entire Trust Fund), to any person, persons, institution or organization who at that time qualify as beneficiaries who are entitled or contingently or prospectively entitled to receive income as hereinbefore provided.

5. The Trustees may at any time or from time to time prior to the date of final distribution provided they first obtain the written approval of the Advisors but otherwise in their discretion pay or transfer part or the whole of the Trust Fund, including any accumulated or undistributed income on hand, to any person or persons or other Trustee or Trustees whomsoever and wheresoever resident or situate for the purpose of resettling a new trust or trusts on such persons as Trustees so that the fund resettled shall be administered for the benefit of any persons, institutions, organizations or corporations who at the time of such resettlement qualify as beneficiaries or prospective or contingent beneficiaries of this Trust ...

31. By unanimous agreement at any time between the Trustees and upon obtaining the written approval of the Advisors to the Trustees any term or provision of the Trust may be amended or revoked or additional terms may be added thereto provided always that in no event shall any amendment whatsoever be made which results in any part of the capital or income of the Trust Fund being paid to the Settlor or to a person who is or has been a Trustee hereunder."

Under clause 32 the Trustees were given power with the approval of the Advisors to move assets of the Trust from one jurisdiction to another.

A number of different points were argued before the Court of Appeal of the Cayman Islands (Zacca P., Kerr

and Collett J.J.A.). In the event, the Court of Appeal allowed the appeal of the respondent on the grounds that the Continental Foundation Trusts were not valid charitable trusts and were therefore void. The Attorney-General of the Cayman Islands, representing the interests of charity, brought this appeal to their Lordships. Although there are numerous other parties to the litigation, only the Attorney-General as appellant and the respondent as respondent appeared on the appeal.

On the appeal, the Attorney-General had to confront two major problems. First, the Continental Foundation does not contain any express mandatory obligations: everything is expressed in terms of powers. Therefore, it is said by the respondent, no valid trusts at all (whether charitable or otherwise) have been established and the funds have been held from the outset on resulting trust. Their Lordships find it unnecessary to express any view on this point since, in their view, the Attorney-General's case fails on the second issue, viz. assuming there to be trusts declared by the memorandum of agreement those trusts were not charitable. There being no time limits as to the vesting of interests or the exercise of powers all provisions of the Continental Foundation are void for perpetuity.

In order to demonstrate that trusts are, in law, charitable it must be shown that those trusts are exclusively charitable. If it is shown that, consistently with the provisions of the trust deed, property can be applied for purposes other than charitable purposes the trust will fail. In the present case the purposes stated by clause 3 fall into two groups. The first group consists of "any one or more religious, charitable or educational institution or institutions". The second group, crucially introduced by the word "or", consists of "any organizations or institutions operating for the public good". The objects specified in the first group are plainly charitable. But, on their literal construction, the purposes stated in the second group are not exclusively charitable. Applications of monies for public philanthropic or benevolent purposes would be for the public good but would not necessarily be legally charitable: *In re Macduff* [1896] 2 Ch. 451; *Chichester Diocesan Fund and Board of Finance Inc. v. Simpson* [1944] A.C. 341. Accordingly, unless the Attorney-General can demonstrate that the words of clause

3 are not to be given their literal meaning the trusts and powers declared concerning the Continental Foundation are not charitable and are all void from the outset.

How then does the Attorney-General seek to restrict the meaning of the words used in the second group of purposes? First he points to the so-called locality cases. These are cases where the gift is made, for example, to a parish (*West v. Knight* (1669) 1 Ch. Cas. 134) or "for the good of" a specific county (*Attorney-General v. Lord Lonsdale* (1827) 1 Sim. 105) or for "charitable, beneficial, and public works" (*Mitford v. Reynolds* (1842) 1 Ph. 185) or for "the benefit and advantage of Great Britain" (*Nightingale v. Goulburn* (1847) 5 Hare 484) or "unto my country England" *In re Smith* [1932] 1 Ch. 153). In all these cases the gifts were held to be valid charitable trusts, even though the breadth of the words used, literally construed, would certainly have authorised the applications of the funds for non-charitable purposes in the specified locality. The courts have held that such purposes are to be impliedly limited to charitable purposes in the specified community. So, it is argued in the present case, although the second group of purposes ("organizations or institutions operating for the public good") is not limited to a particular locality, the same principle ought to be applied and the purposes should be limited to those organisations operated for the public good by charitable means.

In their Lordships' view, this argument is fallacious. There is a limited class of cases where gifts in general terms are made for the benefit of a named locality or its inhabitants. For reasons which are obscure, such cases have been benevolently construed. They are now so long established that in cases falling within the very circumscribed description of gifts for the benefit of a specified locality they remain good law. But they have been widely criticised and indeed have been said to be wrongly decided: see, for example Michael Albery, *Trusts for the benefit of the inhabitants of a locality* (1940) 221 L.Q.R. 49. To apply the same principle to all cases where there are general statements of benevolent or philanthropic objects so as to restrict the meaning of the general words to such objects as are in law charitable would be inconsistent with the overwhelming body of authority which decides that general words are not to be artificially

construed so as to be impliedly limited to charitable purposes only.

The Attorney-General sought to pray in aid the remarks of Russell L.J. in *Incorporated Council of Law Reporting for England and Wales v. Attorney-General* [1972] Ch. 73. In considering the proper approach to the question whether or not a specified purpose fell within the fourth head in *Pemsel's Case* [1891] A.C. 531, i.e. as being a purpose for the benefit of the public at large within the spirit and intendment of the preamble to the Statute of Elizabeth I, Russell L.J. said (at page 88E-G):-

"... the courts, in consistently saying that not all such are necessarily charitable in law, are in substance accepting that if a purpose is shown to be so beneficial or of such utility it is prima facie charitable in law, but have left open a line of retreat based on the equity of the Statute in case they are faced with a purpose (e.g. a political purpose) which could not have been within the contemplation of the Statute even if the then legislators had been endowed with the gift of foresight into the circumstances of later centuries.

In a case such as the present, in which in my view the object cannot be thought otherwise than beneficial to the community and of general public utility, I believe the proper question to ask is whether there are any grounds for holding it to be outside the equity of the Statute: and I think the answer to that is here in the negative."

The Attorney-General contends that this presumption in favour of a beneficial purpose being charitable ought to be applied in the present case so as to provide a presumption that the institutions "operating for the public good" should be restricted to such organisations as are operating in a charitable manner. Although, in the judgment of their Lordships, Russell L.J.'s approach has much to commend it in deciding whether or not a purpose specified by the donor falls within the spirit and intendment of the preamble to the Statute of Elizabeth I, it has no application at all to the quite different problem which is raised in the present case, viz. are general words to be artificially restricted to purposes which are within the spirit and

intendment of the Statute and thereby rendered charitable. The principle has no application to such a case nor was it ever intended to.

Finally, the Attorney-General submitted that the words in the second group of purposes were to be construed as being *ejusdem generis* with those in the first group, i.e. institutions "operating for the public good" were to be restricted to such institutions as were operating for the public good by charitable means. It is said that the word "charitable" in the first group refers only to eleemosinary charities for the relief of poverty. Then it is said that it cannot be mere chance that the draftsman in stating the purposes of the Continental Foundation reflects the same four categories as those commonly known as the four heads of charity mentioned in *Pemsel's* case - the advancement of religion, the advancement of education, the relief of poverty and other public purposes. Therefore, it is said, the second group of objects must be construed as being of the same nature as those in the first group, i.e. objects which are in law charitable and as being limited to those purposes which fall within the fourth head in *Pemsel's* case. This argument has only subtlety to recommend it. Their Lordships can see no reason to give this artificially limited construction to the second group of objects which are entirely general. On the contrary there are clear indications that no such implied limitation was intended. The first recital demonstrates that the purpose of the Trust was, amongst other things, to benefit "worthy" individuals, a purpose which is plainly not charitable: see *In re Atkinson's Will Trusts* [1978] 1 W.L.R. 586. Moreover, even clause 3 itself states that the intention is "to endeavour to act for the good or for the benefit of mankind in general". This demonstrates a much wider intention than to benefit those objects which are strictly charitable. Their Lordships are of the view that the memorandum of agreement clearly manifests an intention to establish general welfare trusts without confining those trusts to purposes which are in law charitable.

For these reasons (which are substantially the same as those of the Court of Appeal) their Lordships will humbly advise Her Majesty that the appeal should be dismissed. By an oversight the order of the Court of Appeal did not discharge an order made by Harre C.J. on 20th January

1997 which declared that the assets held by the trustees of the Aall Foundation were held on the trusts of the memorandum of agreement of 7th October 1982. The order of the Court of Appeal of 28th November 1997 will therefore be affirmed but subject to correcting it so as to revoke the order of 20th January 1997. The Attorney-General must pay the respondent's costs before their Lordships' Board.

Thommessen Krefting Greve-Lund AS
Bilag <u>1</u>

GAVEBREV

Ved testament opprettet 16 oktober 1976 ble jeg innsatt som eneving etter min mann Anders Jahre. For det tilfellet at han skulle overleve meg, bestemmer testamentet at en tredjedel av hans formue skulle tilfalle Anders Jahres fond til vitenskapens fremme og to tredjedeler av formuen Anders Jahres humanitære stiftelse.

Ved ugjenkallelig testament opprettet samme dag, påtegnet av Anders Jahre, besluttet jeg at den formue jeg måtte etterlate meg som arv etter Anders Jahre skulle fordeles som fastsatt i hans testament samme dag.

Jeg er nå kommet til at jeg ikke lenger selv kan ivareta interessene i boet i samsvar med hva som ville vært Anders Jahres ønske, og har derfor besluttet allerede nå å overføre alle mine rettigheter til arven etter Anders Jahre til de to stiftelser i samsvar med bestemmelsene i våre testamenter.

For å sikre at såvel de økonomiske interesser som hensynet til Anders Jahres minne og ettermæle ivaretas best mulig, gis herved Anders Jahres humanitære stiftelse ugjenkallelig og ubegrenset fullmakt til å opptre som loddeier i boet og i denne forbindelse videreføre samarbeidet med Eikland AS i samsvar med egen avtale.

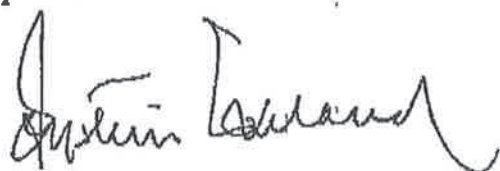
Midtåsen, 16 april 2002

Bess Jahre

Etter Bess Jahres anmodning bekrefter undertegnede vitner at Bess Jahre etter fri vilje og ved full sans og samling har underskrevet dette gavebrev.

Midtåsen, 16 april 2002

THOMMESSEN KREFTING GREVE LUND

Sandefjord skifterett
Postboks 73
3201 Sandefjord

Vår ref: 357355/1
Ansvarlig advokat Truls Leikvang

Oslo, 25 oktober 2002

FRU BESS JAHRES REPRESENTASJON I ANDERS JAHRES DØDSBO

Som meddelt i skiftesamling i Anders Jahres dødsbo (Boet) vil Anders Jahres Humanitære Stiftelse overta rollen som representant for loddeier i Boet i kraft av gavebrev datert 16 april 2002 fra fru Bess Jahre. Kopi av gavebrevet vedlegges.

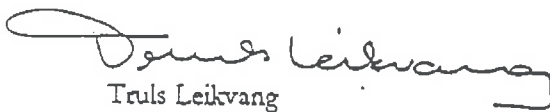
Henvendelse vedrørende Boet skal med virkning fra mottagelsen av dette brev skje til

Anders Jahres Humanitære Stiftelse
Adresse: Postboks 440 Sentrum, 3201 Sandefjord
Telefon: 33 46 02 90. Telefaks: 33 46 48 60. Epost: post@ajhs.no

For ordens skyld vil jeg inntil nærmere underretning er gitt, være rette adressat for meddelelser i forbindelse med skattekreditors krav om overprøving av loddeiers beslutning om at Boet ikke skal tiltre forliksavtalen med Bjørn Bettums bo.

Jeg vil også inntil videre være prosessfullmektig i kjæremålet over kjennelsen om tilsidesettelse av loddeiers beslutning om at Boet skal trekke seg fra rettssaken på Cayman Islands.

Med vennlig hilsen
Thommessen Krefting Greve Lund AS

Truls Leikvang
Advokat

cc: Anders Jahres Humanitære Stiftelse

Vedlegg

Bess Jahre
Midtåsen
3226 Sandefjord

Sandefjord, 23. april 2002

Personlig

Anders Jahres Humanitære Stiftelse
v/styrets formann Øivin Fjeldstad
Postboks 440 Sentrum
3201 SANDEFJORD

STIFTELSENS FORVALTNING OG FREMTIDIGE DRIFT

Etter at Bjørn Bettum så altfor tidlig gikk bort i vinter, har jeg tenkt en del over det faktum at ingen person med tilknytning til utgangspunktet for Stiftelsen, min avdøde mann Anders Jahre, lenger har med Stiftelsen å gjøre. Rent følelsesmessig er dette etter min oppfatning trist. Derfor ønsker jeg personlig å gi uttrykk for at Stiftelsens styre bør velge inn som nytt medlem Jørgen Jahre Jr. (donators grandnevø).

Jørgen Jahre Jr. har nettopp de egenskaper som etter mitt skjønn er viktige for et styremedlem i Stiftelsen; - et engasjement for sosiale og humanitære problemstillinger og dessuten et aktivt og godt kunnskapsnivå vedrørende lokale og regionale forhold.

Fra Sandefjords Blad har jeg lest at Stiftelsen for tiden arbeider med å sikre en langsiktig løsning for forvaltnings- og forretningsførerfunksjonen. Slik jeg oppfatter situasjonen har Bulls Tankrederi AS den fornødne personelle kvalitet og kapasitet til eventuelt å ivareta denne funksjon, dersom det kunne representere et alternativ. Jørgen Jahre Jr. har uttalt at han gjerne stiller seg til rådighet for en samtale med Dem i denne anledning.

En imøtekommelse av ovennevnte ønske – helt eller delvis – ville etter mitt skjønn være i tråd med donators vilje og ville glede meg personlig meget. Jeg satt selv i Stiftelsens styre i mange år og har derfor spesiell interesse av Stiftelsens ve og vel.

Med vennlig hilsen

Bess Jahre

Bess Jahre

Kopi: Øvrige styremedlemmer i Stiftelsen
Fylkesmannen i Vestfold
Jørgen Jahre Jr.

*Jeg bekrefter hermed
Fru Jahre's underkrift.
Marit Johansen 350*

28 MARS 2003

EWHV ✓

ANDERS JAHRES HUMANITÆRE STIFTELSE

Bess Jahre
Midtåsen
3226 SANDEFJORD

Hønefoss, 31. mai 2002

Vi viser til Deres brev datert 23.04 2002 og vårt brev 02.05.2002.

Styret i Anders Jahre Humanitære Stiftelse har behandlet Deres henvendelse vedrørende styremedlem og forretningsfører i sitt styremøte 21.05.2002.

Bjørn Bettum trådte ut av styret i mai i fjor og fortsatte som forretningsfører. I hans sted ble Herbjørn Hansson, tidligere finansdirektør i Kosmos og bosatt i Sandefjord, valgt. Styret er således fulltallig. Deres henvendelse vil bli vurdert ved senere utskifting av styremedlemmer.

Styret i Stiftelsen har valgt å forfremme Anne-Merethe Lie Solberg fra kontorsjef til forretningsfører i Anders Jahre Humanitære Stiftelse. Hun har vært fast ansatt i stiftelsen siden 2000 og har siden 1989 arbeidet med stiftelsens saker sammen med Bjørn Bettum. Styret er av den oppfatning at hun vil ivareta de historiske bånd og relasjoner på en verdig måte og arbeide for at donators vilje blir holdt i hevd for fremtiden. Det kan tillegges at hun er fra Sandefjord og har røtter til shippingmiljøet.

Med vennlig hilsen
ANDERS JAHRES HUMANITÆRE STIFTELSE

Øivin Fjeldstad

Kopi: Fylkesmannen i Vestfold
Jørgen Jahre jr
Styret og forretningsfører i Anders Jahre Humanitære Stiftelse

7A

Ville betale for å hindre Jahre-forlik

JAHRE-SAKEN

Bjørn Bettums etterlatte ble tilbudt penger for å hindre et forlik mellom Bettums dødsbo og Jahre-boet. Tilbudet kom fra Jahre-boets motstandere.

GEIR IMSET
og BJØRN SEGROV
Oslo

Høsten 2002 forsøkte styreleder Øivin Fjeldstad i Anders Jahres Humanitære stiftelse å hindre at Bjørn Bettums etterlatte inngikk forlik med staten og Anders Jahres dødsbo.

Dersom familien stemte mot et slikt forlik, ville personer med tilknytning til stiftelsen betale mellom 100.000 og 200.000 dollar til Bettum. Det skal ha vært utspillet fra stiftelsens styremedlem Herbjørn Hansson overfor Bettum-familien 26. september 2002. Mye tyder på at pengene skulle komme fra Hansson, Eikland-sjefen Morits Skaugen jr. og fra Anders Jahres enke Bess Jahre.

Anders Bettum, Bjørn Bettums sønn, bekrefter pengetilbudet. Til DN sier Bettum at familien var forbauset over initiativet.

– Det naturlige hadde vært at stiftelsen hadde samarbeidet med staten og Anders Jahres dødsbo. I stedet har stiftelsen motarbeidet boet, sier Bettum.

Stort krav

Anders Jahres dødsbo meldte i sin tid et krav på cirka 1,5 milliarder kroner i Bjørn Bettums dødsbo. Bakgrunnen var Jahre-boets erstatnings søksmål mot den engelske banken Lazard, en av bankens tidligere toppledere og Bettum.

Påstanden var at de tre søkte ved fortelser og uriktige opplysninger hadde bidratt til at Jahre-formuen på Cayman ble

unndratt boet.

Saken mot Lazard og den tidligere topplederen Hugo Kindersley ble forlikt ved at Jahre-boet fikk utbetalt 41,5 millioner dollar. Saken mot Bjørn Bettum ble derimot ikke forlikt.

Bjørn Bettum døde 16. mars 2002. Høsten samme år ble saken mot Bjørn Bettums dødsbo ført i Drammen tingrett. På grunn av forliksforhandlinger mellom Bettums dødsbo og Jahre-boet ble saken midlertidig stanset.

I forkant av rettssaken i november tok stiftelsens styremedlem Herbjørn Hansson kontakt med familien.

Hansson mente ifølge Bettum at det ville være «veldig ødeleggende» for stiftelsens og Skaugen-selskapet Eikland om livsarvingene valgte å tiltre en erklæring der Bettum-boet erkjente erstatningsansvar overfor Jahre-boet.

Initiativet kom på et tidspunkt da stiftelsen og Eikland samarbeidet nært for å få hånd om Anders Jahres utenlandsformue i konkurranse med dødsboet. Strategien var at midlene på Cayman Islands, tilhørte Aksjeselskapet Kosmos – i dag en del av Eikland – og ikke Jahre personlig.

Forsøk på avsporing?

Også stiftelsens styreformann, Øivin Fjeldstad, engasjerte seg i arbeidet med å hindre et forlik. Ifølge Anders Bettum opplyste Fjeldstad at pengene skulle skaffes til veie av Herbjørn Hansson, Morits Skaugen jr. og Bess Jahre.

– Utspillene var et forsøk på å avspore forhandlingene mellom de to dødsboene. Stiftelsen ville dessuten hindre at familien sluttet seg til et forlik med Jahre-boet og staten, sier Anders Bettum.

Han presiserer at kontakten var på diskusjonsstadiet, og at det aldri munnet ut i noe konkret forslag. Kontakten med Hansson og Fjeldstad opphørte etter 8. oktober 2002.

– Familien tolket dette som at tilbudet var falt bort, eller at det ikke var reelt fra starten, men bare et forsøk på å avlede forhandlingene, sier Anders Bettum.

redaksjonen@dn.no

«ALTERNATIV». – Vi ville tilby familien et alternativ, sier Øivin Fjeldstad. Foto: Scanpix

«Ingen sak for stiftelsen»

OSLO: Styreformannen i Anders Jahres Humanitære stiftelse, Øivin Fjeldstad, bekrefter at mennesker som sto Bjørn Bettum nær, tok kontakt med familien.

– Men dette har aldri vært noen sak for stiftelsen, sier han.

– Bakgrunnen var opplysninger om at Bjørn Bettums etterlatte ble oppfordret til å avgi en erklæring om hans medvirkning til påstått kriminell oppreden i forbindelse med «Jahre-formuen» i utlandet. Til

gjengjeld skulle Anders Jahres dødsbo sikre en viss pengesum for arvingene.

– Vi ville tilby et alternativ til denne erklæringen, der barna i realiteten jo ble invitert til å stemple sin far som kriminell. Løsningen med en mulig økonomisk kompensasjon ble droftet med arvingene, men såvidt jeg kjenner til, kom ikke saken lenger enn til diskusjonsstadiet, sier Fjeldstad.

Stiftelsens styremedlem Herbjørn Hansson oppfattet kontakten med to av Bettums barn

og svigersønnen som «nødskrik om hjelp».

– Ifølge dem selv mislikte de sterkt å skulle måtte skrive under på en forliksavtale som i realiteten sa at far var en kjettring.

– Hvis de ville underskrive på en forliksavtale, ville de få midler til et av barna. I løpet av noen dager ble det vurdert om det var mulig å hjelpe til, blant annet via Bjørn Bettums øvrige familie, slik at barna kunne unngå å bli tvunget til å stemple faren. Men dette ble det aldri noe av, skriver Hansson i en e-mail.

Dette er saken

- Bjørn Bettum var sønn av Anders Jahres gamle partner Fritjhof Bettum. Bjørn Bettum ble ansatt i Kosmos i 1969.
- På 1970-tallet var Bettum en av skipsreder Anders Jahres nærmeste medarbeidere. En rekke dokumenter fra denne tiden viser at Bettum var svært aktiv i Jahres bestrebelser for å skjule sin tilknytning til den hemmelige uten-

landsformuen for skattemyndighetene.

- Bettum var sjef for Kosmos fra 1978 til 1979.

- I 1996 ble Bettum saksøkt av Jahre-boet med krav om erstatning på 1,5 milliarder kroner for å ha ført boet bak lyset når det gjaldt Jahres utenlandsformue. Bjørn Bettum døde av kreft i mars 2002.

Kritiserer stiftelsen

OSLO: – Det Anders Jahres dødsbo ønsket å oppnå ved å inngå et forlik om kravet mot Bjørn Bettums dødsbo, var helt legitimt. Det sier Anders Bettum om realiteten i striden, eiendomsretten til Jahre-formuen.

– Familien har ingen forståelse for Anders Jahres Humanitære stiftelsens oppreden i denne saken. Stiftelsen har ikke vært åpen

om sin agenda, sier Bettum.

Høsten 2002 ble det fremforhandlet og undertegnet et forlik mellom de to dødsboene. Men Anders Jahres enke Bess Jahre, som er loddeier i Jahre-boet, påkjærte avgjørelsen. Bess Jahre har i mange år samarbeidet tett med Skaugen-selskapet Eikland og Anders Jahres Humanitære stiftelse.

Påkjæringen førte til at San-

defjord tingrett valgte å avsi dom i Bettum-saken. Jahre-boet vant frem med sitt krav, og retten dømte Bjørn Bettums dødsbo til å betale 1,5 milliarder kroner. Denne dommen er rettskraftig.

Bess Jahre nådde ikke frem i rettsapparatet med sine protester, men det er ennå ikke inngått noe endelig forlik mellom de to dødsboene.

Tause intervjuobjekter?

Politisk redaktør Stein B. Hauglid refererer blant andre til meg i sin spalte «uten filter» 29. april. Han begynner med å gjøre det klart at dersom noe omhandler Norge bes journalisten om å ringe meg. Det er bra. Deretter refererer han en sak i Pressens Faglige Utvalg (PFU) hvor Norse Securities har klaget inn Dagens Næringsliv for brudd på Vær Varson plakaten. Hauglid synes åpenbart det er verdt å tape saker i PFU – og grunnen synes å være at «her ligger det noen profesjonelle informasjonsfolk og lurer i siveb».

DN velger selv hva den synes er verdt å tape. Når det gjelder bakgrunnen for vår innklaging av avisen, og hendelsesforløpet som ledet til det, kan jeg opplyse om følgende:

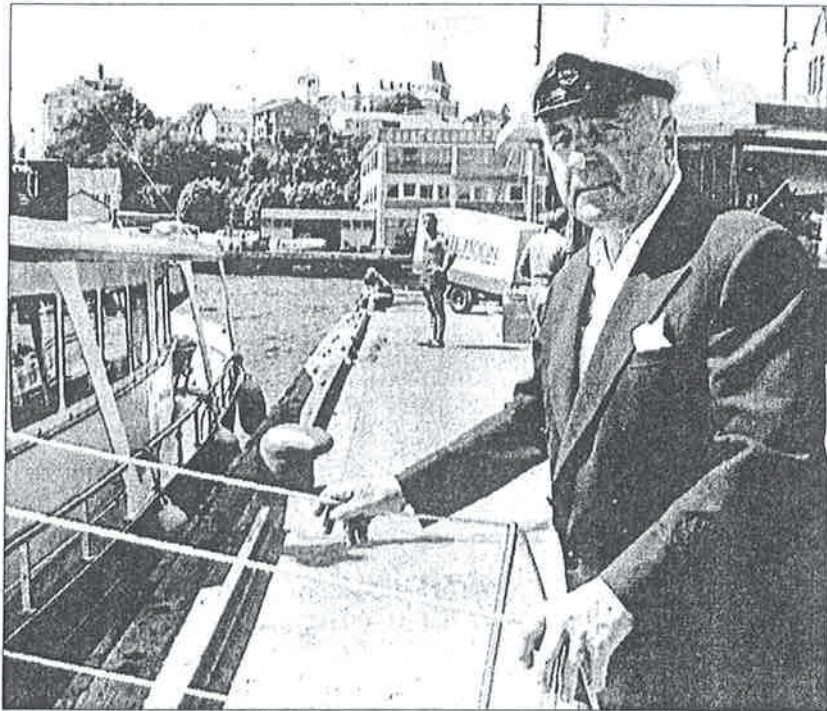
Hverken Norse Securities eller jeg konsulterte noen informasjonssjanskonsulent i forkant av artikkelen som ble skrevet 6. april. Vi har heller ikke tidligere benyttet oss av noen slik.

Hauglid gjør et stort nummer av hvordan journalistene ringer og legger igjen beskjeder uten å få skikkelig tilbakemelding fra intervjuobjektene, og at de «vetter og kjemper mot deadline». Jeg kan i og for seg ha forståelse for det også – når det er en virkelig viktig deadline å kjempe mot. Saken som ble skrevet om Norse Securities 6. april gjaldt imidlertid to saker som var henholdsvis seks og fire måneder gamle, og kunne umulig være så presserende at ikke journalisten kunne ventet en dag og fått meg i tale. Da ville artikkelen blitt korrekt.

Jeg har aldri nektet å snakke med DN, og ser meg ikke tjent med å begynne med det nå. Men når avisen tilside-setter viktige presseetiske prinsipper, mener jeg det må være lov å si nei, og kreve «fair play».

STIG A.
ROGNSTAD
Administrerende
direktør
Norse Securities asa

Myndighetenes fortsatte jakt på Jahre-millionene tjener bare advokatene, skriver *Herbjørn Hansson*, tidligere finansdirektør i Anders Jahre/Kosmos.

Nok er nok. Jakt på Anders Jahres (over) utenlandsformue har foregått lenge nok, skriver Herbjørn Hansson, tidligere finansdirektør i Anders Jahre/Kosmos. Foto: SCANPIX

Skandaløs skattesak

Anders Jahre som døde i 1981, nesten 90 år gammel, var utvilsomt en av de største industrialister og donatorer i forrige århundre. Han var barnløs og ga bort nesten alt han eide. Dette er blant annet manifestert gjennom opprettelsen av Anders Jahres Humanitære Stiftelse og Anders Jahres Fond til Vitenskapens Fremme. Sistnevnte fond bestyres av Universitetet i Oslo mens de humanitære stiftelsene har sitt sete i Sandefjord. Disse to fond disponerer nå verdier for 450 millioner kroner og deler årlig ut betydelige beløp til medisinske forskningsformål og til almennnyttige formål.

Det er ingen tvil om, som norske myndigheter har visst i 40 – 50 år, at Jahre, eventuelt sammen med partnere, hadde sterk tilknytning til og utvirket at den såkalte utenlandsformuen ble etablert. Det er kjent, forøvrig også referert i pressen at formuen visstnok er 100 millioner dollar (900 millioner kroner).

Det er grunn til å bemerke at det aldri har vært rettslig fastslått om det er Jahre som eide denne formuen. Videre har det heller aldri vært rettslig fastslått hvorvidt Jahre gjorde noe ulovlig.

Etter hans død for cirka 20 år siden ble Jahres dødsbo etterlyst for et betydelig beløp i henhold til beslutning i Overligningsnemnda i Vestfold. Beslutningen ble fattet med fire mot tre stemmer og senere stadfestet i Riksskattenemnda. Sannsynligvis fordi enken etter Jahre ikke hadde krefter til å ta saken videre, ble disse beslutninger vedrørende etterligning aldri rettslig prøvet.

De siste 20 år har de forskjellige parter vært involvert i en ørkenvandring forbundet med disse midlene. Så langt har dødsboet etter Jahre, som nå kontrolleres av staten, brukt 150-200 millioner kroner på blant annet juridisk assistanse. Disse midler er i betydelig grad finansiert av skat-

tetalerne over statsbudsjettet.

Det kan med stor sannsynlighet legges til grunn at de utenlandske parter har brukt minst samme beløp i tidligere og pågående juridiske tvistemål.

Det har vært sterke krefter i sving, uformelt blant annet på regjeringsplan, for å inngå et forlik slik at en vesentlig del av formuen kan føres til Norge; herunder til de to nevnte stiftelser. Dette arbeidet har ikke ført frem og tappingen av midler, i hovedsak til advokathonorarer, fortsetter.

Norske myndigheter burde nå skjære gjennom og legge forholdene til rette slik at midler kommer hjem til Norge for bruk til gode formål. Hvis ikke noe effektivt gjøres, er det stor fare for

at staten vil kaste bort enda flere midler i ytterligere prosesser uten resultat – utelukkende til økonomisk fordel for advokater.

I tillegg til at Jahre er satt i et ufortjent dårlig lys, er disse prosesser også skadelig for Norge som nasjon. Sakene har versert i årtier og blant andre lurert utenlandske bank- og finansinteresser på hvorfor prosessene fortsetter.

Norske myndigheter sitter med nøkkelen til en omforent løsning. Hvis avdøde eller nålevende personer hadde begått straffbare handlinger, burde disse prosessene for åreis siden avdekket om så var tilfellet. Den valgte strategi har feilet. Er det ikke på tide å si at nok er nok?

Undertegnede arbeidet som finansdirektør i Anders Jahre/Kosmos i 1980-årene. Jeg har absolutt ingen direkte eller indirekte interesse i saken utover at jeg synes at det er forstemmende at ørkenvandringen synes å fortsette med betydelige risiko for at midlene søles bort og at de aldri kommer til Norge.

HERBJØRN HANSSON
Sandefjord

Gode resultater tross eierne?

I disse dager påser pressen at vi får et inngående innsyn i maktkampen blant eierne i de store selskapene. Det kjempes om posisjoner og potensielle gevinst, og vi lærer mer om hva som er temaet i styrerommene.

For en som er opptatt av verdiskapning, observerer jeg dramatikken med interesse, men også med uro. For verdiskapning kan jo være så mangt. For mange er aksjegevinst verdiskapning god nok, og da er svingninger i aksjekursen nok til å skaffe seg penger. Nå skal jeg ikke debattere dette her, men sette spørsmålsteget ved eierens interesse for selskapets gode resultater over tid? Det synes som om fokus ligger på alt annet enn selskapets verdiskapning.

Det er styrets ansvar å påse at selskapet har en robust og fremtidsrettet strategi. Med verdiskapning i fokus er dette styrets viktigste oppgave. Og det er her styret faktisk kan bidra med mest verdi, men det er ikke her det legges ned mest innsats. Det er et dilemma.

Professor Øyvind Bøhren på Handelshøyskolen BI har stilt spørsmålet: Fører gode eiere til gode resultater? Nå er ikke den undersøkelsen ferdig ennå, men det er klart at det er et godt spørsmål å stille. For på mange måter synes det som om ting fungerer den andre veien - gode resultater fører til kamp om eierskapet.

Kjell Inge Røkke har vært kritisert for sine operasjoner i norsk næringsliv, men en ting kan man iallfall si om ham - han tenker forretningsutvikling og strategi. Om man liker resultatet er noe annet. Men engasjementet i selskapene er det ikke noe å si på.

Da er det verre med det generelle styret som bruker to dager i året på å diskutere et strategiforslag som kommer fra administrasjonen. Har du en god daglig leder er strategien overbevisende, og knapt et kritisk spørsmål blir stilt? Og det er et «kompetansestyre»! Et styre som er sammensatt nettopp fordi bred kompetanse skal gi selskapet mer verdi. Her er det mye å hente.

Tid er ofte en begrensende faktor for styrene, med det er ikke lenger en god grunn til at strategiarbeidet skal lide. Det finnes metodikk i dag som gjør styret til en god sparring partner for dem som skal utarbeide strategien i løpet av noen dager. Slike egenskaper bør styret tillegge seg for å fylle sin verdifulle, kompetansegivende rolle i selskapet.

HELGE HASVOLD
Skiptvet

- Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form.
- Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.
- Debattinnlegg honoreres ikke.
- Telefaksnr.: 22 00 11 10.
- E-post: leserbrev@dn.no

HANSSC
THORSHOLMEN
3209 SANDEFJORD

Finansminister Per-Kristian Foss
Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 OSLO

17. mars 2003

JAHRE-SAKEN

Det er et intervju med finansministeren i Dagens Næringsliv av 6. mars. Et viktig faktum som jeg ble kjent med for ca et par år siden, kommer ikke frem i intervjuet:

Kosmos var på et tidspunkt eier av de såkalte utenlandsmidlene. Vedlagte balanseoppstilling fra årsskiftet 1943/44 viser dette faktum - selv utrenede regnskapsøyne ser det. Dette viser at administrasjonen i Kosmos mente at selskapet eide midlene. Disse opplysningene passer ikke godt inn i de forskjellige rettsaker som verserer.

Det er også et faktum at Stortinget som over årene har bevilget betydelige beløp til jakten på den såkalte utenlandsformuen. Ikke har fått seg forelagt opplysningene om det tidlige Kosmos-eierskapet. Anders Jahres dødsbo har øyensynlig hatt informasjon om dette i flere år.

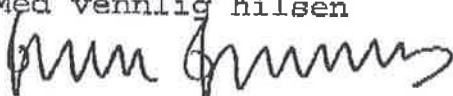
Undertegnede som var finansdirektør i Kosmos/Anders Jahre en tid på 1980-tallet, har skrevet to artikler om forholdene i Dagens Næringsliv (7. mai 2001 og 29. oktober 2002). Jeg innestår for hvert ord som der er skrevet.

I disse saker antas at ca kr 400 mill er brukt til advokater så langt - kr 200 mill i Norge og minst like meget i utlandet. Mitt hovedsyn har alltid vært at det må være bedre å sette sluttstrek og gi midlene til gode formål.

Hvem som eier midlene nå, tar ikke jeg stilling til. Det slåss advokatene om, til stor økonomisk fordel for seg selv i en sak som neppe har juridiske løsninger.

Finansministeren har mulighet til å sette sluttstrek slik at ikke ytterligere sløsing av midler fortsetter med risiko for at midlene aldri kommer til Norge.

Med vennlig hilsen

Herbjørn Hansson

Anlægsvis Status ved Årskiftet 1943/44
for
Hvalfangerselskaberne Kosmos A/S og Kosmos II A/S samlet:

A k t i v a

Fl/k "Kosmos".-- Der foreligger ingen bekræftelse på assuranceens størrelse, men den anslås å være	£ 650.000	
Hvalbåter ifl. valnering pr. 8/7-1940:		
"H.J.Bull", "Kos IV - IX", "Kos XIX - XXII", ialt 11 båter	" 330.100 £ 980.100	
		@ 20/- Kr.19.602.000,-
Fl/k "Kosmos II".-- Assuranceens størrelse antas å være	£ 650.000	
Hvalbåter ifl. valnering pr. 8/7-1940:		
"Kos I - XVIII", "Kos XXIII" ialt 10 båter	259.900 £ 909.900	
		@ 20/- " 18.198.000,-
Tilgodehavende hos den engelske stat for frakt vedr. "Charles Roeline"		" 185.000,-
Nybygning nr. 07 ved Odense Staalværk:		
Tilgodehavende av de tyske myndigheter ifl. overenskomst:		
D.kr.6.250.000,- @ 91/87	Kr.5.741.875,-	
+renter, 4% p.a. i åren 1/11-1941 til 1/5-1944, 41 2/3 år	" 574.187,50	" 6.316.062,50
Tilgodehavende fortjeneste på W/t "Janus"		" 000.000,-
W/t "Janko", verdi anslått til	Kr. 5.000.000,-	
Forutsett at "Janko" ikke blir prisedømt, anser man å ha tilgode for innvilte frakter ialt	" 2.000.000,-	" 7.000.000,-
Produksjonen 1939/40:		
Kosmos A/S: 17.770,069 tonn @ £ 32 =		
£ 568.898-4-2 @ 20/-	= Kr.11.377.964,17	
Derav inngått for solgt hvalolje	" 1.779.007,23"	9.598.956,94
Kosmos II A/S: 20.635,109 tonn @ £ 32 =		
£ 660.323-9-9 @ 20/-	= Kr.13.206.469,75	
Derav inngått for solgt hvalolje	" 2.029.000,-"	11.177.469,75
Der er ikke tatt hensyn til skatter av fortjensten på fisket 1939/40. Der er heller ikke gjort fradrag for mulige transport- og løseutgifter		
Transport		Kr.72.077.403,19

Transport		Kr. 72.077.489,19
Leie for fl/k "Kosmos" og 11 hvalbåter:		
11% p.a. i tiden april 1940 - april 1944 =		
4 år av £ 980.100 = £ 431.244.-- @ 20/-	"	8.624.880,-
Leie for fl/k "Kosmos II" og 10 hvalbåter:		
11% p.a. i tiden april 1940 - april 1944 =		
4 år av £ 909.900 = £ 400.356.-- @ 20/-	"	8.007.120,-
Aksjer og verdipapirer:		
Kosmos A/S - (Sandar Fabrikker A/S opført		
etter 200%, F.O.C. etter 150%)	"	2.479.019,39
Kosmos II A/S - (Sandar Fabrikker A/S op-		
ført etter 200%)	"	1.999.929,25
Diestående i banker:		
Kosmos A/S:		
£ 164.415,51 @ 4/40 =	Kr. 723.428,24	
£ 23.929-1-5 @ 20/- =	" 478.581,42	
	4.417,71	1.206.427,37
Kosmos II A/S:		
£ 165.077,84 @ 4/40 =	Kr. 726.342,50	
£ 3.555-3-3 @ 20/- =	" 71.103,25	
	1.749,87	799.195,62
Debitorer:		
Kosmos A/S	"	1.610.449,74
Kosmos II A/S	"	1.502.074,20
		<u>Kr. 99.306.584,76</u>
P a s s i v a :		
Kreditorer:		
Kosmos A/S (inkl. ilignede men ikke betalte		
skatter, kr.1.406.030,21, og		
100% tilskudd til Krigsforsik-		
ringen, kr.486.710,33)	"	5.275.961,85
Kosmos II A/S (inkl. ilignede men ikke be-		
talte skatter, kr.555.023,22,		
100% tilskudd til Krigsforsik-		
ringen, kr.83.083,77, og skyl-		
dig avbetaling til mannekøpet,		
kr.1.750.000,-)	"	5.132.739,45
		<u>Kr. 10.408.701,30</u>
Sammendrag:		
Aktiva	Kr. 99.306.584,76	
Passiva	" 10.408.701,30	
Forsum	Kr. 88.897.883,46	

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Herbjørn Hansson
Thorsholmen 30
3209 SANDEFJORD

Deres ref

Vår ref
98/3991 C

Dato
28.03.2003

JAHRE-SAKEN

Jeg viser til Deres brev av 17. ds.

Jeg må si meg fullt ut enig med Dem i at det ville vært en fordel om Jahre-saken kunne finne sin løsning, og at saken dermed kunne avsluttes.

Videre vil jeg understreke at formålet med en skifterettsbehandling av ethvert insolvent dødsbo er å sikre kreditorene best mulig dekning av sine krav. Slik er det også med Anders Jahres dødsbo. Det er heller ingen forunt selv å fastsette hvordan egne skattepenger skal benyttes. Når staten bevilger penger til veldedige formål skjer det over statsbudsjettet og etter vedtak fattet i folkevalgte organer – og ikke som øremerkede midler fra enkelte skattytere. Dette prinsipp må vi holde fast ved, også i dette tilfellet der store summer er unndratt beskatning i Norge.

Under 2. verdenskrig ga Anders Jahre ulike versjoner om eierforholdene. Den balanseoppstilling for hvalfangstselskapene Kosmos AS og Kosmos II AS pr. årsskiftet 1943/44 som De har vedlagt Deres brev er kjent for Finansdepartementet. Andre dokumenter fra denne perioden indikerer at det var Anders Jahre personlig som var eier av Pankos Operating Company SA. Jeg har på denne bakgrunn i et svarbrev til Fremskrittspartiets stortingsgruppe av 24. f.m. gitt uttrykk for at dokumentasjonen vedrørende eierforholdene i denne første perioden fra 1939 og frem til midten av 1950-årene ikke er entydig.

Dokumentmassen i dette boet er meget betydelig. Bobestyrer har opplyst at det i hans arkiv finnes mer enn en halv million dokumenter. Informasjonsverdien av det enkelte dokument er gjennomgående liten uten at det er satt inn i en sammenheng på omlag 50 år.

Det er ut fra en slik samlet vurdering at jeg mener at det ikke kan være tvil om at utenlandsformuen tilhørte Anders Jahre. Som jeg nevnte i det intervjuet med Dagens Næringsliv som De viser til, er dette også lagt til grunn av Riksskattenemnda da den fattet vedtak om etterligning av Anders Jahre, av Lazard Bank da banken inngikk forlik med boet høsten 2001 og av Sandefjord tingrett i forbindelse med domsslutningen i boets erstatningssøksmål mot Bjørn Bettum.

Med hilsen

Per-Kristian Foss

28 April 2003

The Company Secretary
Lazard Brothers & Co Limited
50 Stratton Street
London W1

Kempson House
Camomile Street
London EC3A 7AN
United Kingdom

Tel +44 (0)20 7283 6000
Fax +44 (0)20 7283 6500
DX 85 London DX1064 City
www.nortonrose.com

Your reference

Direct line

Our reference

Email

SJP/AJD/AA54453

COPY

Dear Sir

Anders Jahre Humanitarian Foundation

We are instructed on behalf of the Anders Jahre Humanitare Stiftelse ("the Humanitarian Foundation"), a Norwegian charitable foundation.

By a Deed of Gift dated 16 April 2002, Mrs Bess Jahre, the sole heir to the estate of her deceased husband, Anders Jahre, assigned to the Humanitarian Foundation irrevocable and unlimited powers to act as beneficiary in relation to the estate of Anders Jahre.

In 1976, Anders Jahre agreed with Lazard Brothers & Co Ltd ("Lazards") that Lazards would manage on a discretionary basis the assets of a newly formed off-shore trust, Continental Foundation. The assets of Continental Foundation were to comprise the bearer shares in a Panamanian company, Continental Trust Company Inc ("CTC") owned by Anders Jahre, which were to be transferred to Continental Foundation. In pursuance of this arrangement eighty per cent of the shares in CTC were transferred into Continental Foundation, the formal settlor of which was Thorlief Monsen, a friend and associate of Anders Jahre, who was resident outside Norway. It was agreed that the remaining twenty per cent of the shares in CTC ("the twenty per cent") were to be managed so as to benefit Bess Jahre. These funds were also to be placed in a trust under the supervision and control of Lazards, the formal settlor of which was to be Thorlief Monsen.

Lazards were thus under a legal obligation to supervise, manage and control the twenty per cent as well as being custodian of the bearer shares in CTC. Lazards received a substantial fee for their services.

Our clients are aware of the litigation taking place in the Grand Court in the Cayman Islands between the Personal Representative of the Estate of Anders Jahre, Even Wahr-Hansen, and various parties, ("the Cayman litigation") and also of the litigation which took place in Norway between Even Wahr-Hansen and Lazards and other parties, which was settled in October 2001 ("the Norwegian litigation"). The claims which were made in both the Cayman litigation and the Norwegian litigation will be well known to you, and we do not propose to detail them at length. Neither the Cayman nor the Norwegian litigation concerns the twenty per cent but it is apparent to us and to our client that the claims of misappropriation and breach of trust made in those proceedings apply equally to the twenty per cent which was wrongfully appropriated by Thorlief Monsen.

We have advised the Humanitarian Foundation that, on the basis of the information which we currently have, it would, by assignment, have a claim against Lazards for breach of trust in relation to the twenty per cent. To enable the Humanitarian Foundation to consider its position further, we are instructed to invite Lazards' comments on our client's claim. In particular, we invite Lazards to give us a full account of what happened to the twenty per cent after the CTC shares were transferred to Lazards in 1976.

181

Requested by the Law Society. A list of partners and their professional qualifications is open to inspection at the above address.

Amsterdam • Athens • Bahrain • Bangkok • Beijing • Brussels • Cologne • Frankfurt • Hong Kong • Jakarta • London • Milan • Moscow • Munich
Paris • Pinaus • Prague • Singapore • Warsaw • Associate offices

30-APR-2003 17:28 FROM
Lazard Brothers & Co Ltd
28 April 2003

TO 004722830795#200

P. 0:

You will appreciate that our client is concerned to deal with this matter as expeditiously as possible and, the circumstances, we invite your full reply within 21 days.

Your faithfully

✓ CC Will Dennis

COPY

182

**Agder lagmannsrett
gjør vitterlig:**

Den 3. mars 2003 ble rett holdt i Agder lagmannsrett.

Dommere: Lagdommer Dag Bugge Nordén
Lagdommer Erik Holth
Lagdommer Arne Christiansen

Protokollfører: Heidi Viken

Sak nr. 03-00183 K

Kjærende part: Bess Jahre v/fullmektig Anders Jahres Humanitære Stiftelse
Prosessfullmektig: Bjørn Stordrange

Kjæremotpart: Anders Jahre's dødsbo m.fl.
Prosessfullmektig: Karstein J. Espelid

Hjelpeintervenient: Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet
Prosessfullmektig: Ass. regjeringsadvokat Bård Tønder

Det ble avsagt slik

k j e n n e l s e :

Saken gjelder kjæremål mot avgjørelse av skifteretten om forvaltningen av et dødsbo.

Anders Jahre døde i februar 1982. Hans enke Bess Jahre er enearving. Boet ble tatt under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett i april 1982. Dødsboet behandles etter reglene for insolvente dødsboer. Dette skyldes at boet er etterlignet for et betydelig beløp som følge av at skattemyndighetene mente at Anders Jahre hadde en betydelig utenlandsformue. Statens fordring utgjør i dag med renter mer enn NOK 1,4 milliarder kroner.

Anders Jahres dødsbo reiste ved stevning til Sandefjord byrett (nå tingrett) den 29. april 1996 søksmål mot Lazard Bank Ltd., Lord Kindersley og Bjørn Bettum med krav om erstatning som følge av de saksøktes forvaltning av utenlandsformuen. Det ble inngått rettsforlik mellom Jahres bo og Lazard Bank og Lord Kindersley 23. januar 2002. Ved dette forliket ble boet tilført ca. NOK 400 millioner. Saken ble hevet i forhold til de engelske motparter, mens den fortsatte mot Bjørn Bettum.

Bjørn Bettum døde 16. mars 2002, og saken fortsatte mot hans dødsbo. Sandefjord tingrett, ved settedommer, avsa 8. november 2002 dom med slik domsslutning:

1. Bjørn Bettums dødsbo dømmes til å betale til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett:
  - motverdien av USD 134.571.877 med tillegg av rentetapserstatning tilsvarende gjennomsnittlig kassekredittrente fra 1. september 2002 frem til betaling skjer,
  - NOK 491.573.454 med tillegg av rentetapserstatning tilsvarende gjennomsnittlig kassekreditt fra 1. september 2002 frem til betaling skjer,
  - NOK 68.500.000 med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra 1. januar 2002 til betaling skjer.
2. Bjørn Bettums dødsbo tilpliktes å erstatte Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett saksomkostninger med NOK 9.300.000 med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra forfall til betaling skjer.
3. Oppfyllelsesfristen er 2 - to - uker fra forkynnelse av dommen.

Dommen er av Bjørn Bettums dødsbo anket til Agder lagmannsrett.

I tiden frem mot domsavsigelse i tingretten pågikk det forliksforhandlinger mellom Jahres og Bettums boer. Den 8. oktober 2002, fire dager etter at hovedforhandlingen var avsluttet, ble det inngått en avtale mellom bobestyrene. Avtalen var betinget av godkjenning i henhold til dens punkt 9 som lød:

- "9. Avtalen er betinget av at godkjenning i de respektive skiftesamlinger eller eventuell beslutning av skifteretten i AJB og BBB. Etter at slik godkjenning 910

foreligger, forlikes den verserende tvist ved Sandefjord tingrett ved et rettsforlik hvor BBB aksepterer AJs krav i tråd med siste reviderte påstand, inntatt i prosessskift av 9. september 2002 og saksomkostninger med NOK 1.460.000,-. Saksomkostningene er massekrav av 2. prioritet. Utover dette har avtalepartene ingen krav mot hverandre."

Forliksavtalen ble behandlet på skiftesamling i Jahres bo 21. oktober 2002. Bess Jahre var representert ved advokat Truls Leikvang, som stemte mot å godkjenne avtalen. Det ble meddelt at loddeieren hadde besluttet at saken skulle forlikes ved at Jahres bo trakk saken mot at hver av partene bar sine saksomkostninger. Statens representant i skiftesamlingen meddelte at staten ikke hadde rukket å fullføre saksbehandlingen av forliksavtalen. Sandefjord kommune, som også er skattekreditor i boet, gikk inn for at forliksavtalen med Bettums bo ble godkjent, og begjærte loddeierens beslutning omgjort av skifteretten. Staten sluttet seg til begjæringen om omgjøring.

Sandefjord skifterett avsa 29. oktober 2002 beslutning med slik slutning:

"Anders Jahres dødsbo inngår forlik med Bjørn Bettums dødsbo i samsvar med forliksavtale av 8. oktober 2002."

Tingretten, som var orientert om arbeidet med forlik, meddelte at dommen ville bli avsagt 8. november 2002 med mindre forliket da var endelig. Skifteretten begjærte på vegne av Jahres bo fristen utsatt ved beslutning av 7. november 2002. I begjæringen ble det blant annet opplyst at skifterettens beslutning av 29. oktober 2002 ikke var rettskraftig, og at loddeieren Bess Jahre ikke hadde tatt standpunkt til om hun ville påkjære den. Tingretten avsto imidlertid anmodningen og avsa dommen 8. november 2002.

Bess Jahre v/fullmektig Anders Jahres Humanitære stiftelse - med advokat Bjørn Stordrange som prosessfullmektig - har påkjært skifterettens beslutning av 29. oktober 2002. Det er i korthet gjort gjeldende at beslutningen er ulovlig fordi Bess Jahre allerede i skiftesamling 12. februar 2002 besluttet at saken mot Bjørn Bettum skulle trekkes dersom man fikk aksept på at hver av partene skulle bære sine saksomkostninger. Beslutningen ble ikke krevet overprøvet og er bindende for boet. Likevel har

bobestyreren og boets prosessfullmektig ikke innrettet seg etter pålegget. Det ble heller ikke fremsatt noe lovlig krav om overprøving på skiftesamlingen 21. oktober 2002.

Den kjærende part har rettslig interesse i kjæremålet. Det er uklart om forliket gjelder eller ikke etter dommen. Skifteretten har gitt uttrykk for tvil. Under enhver omstendighet vil loddeiers beslutning også være retningsgivende for skifterettens videre behandling av saken.

Om den nærmere argumentasjon vises til kjæremålskrærlæringen av 29. november 2002 og prosesskriv av 7. februar 2003.

Den kjærende part har nedlagt slik påstand:

- 1) Skifterettens beslutning av 29. oktober 2002 oppheves. Skifteretten pålegges å iverksette loddeiers beslutning om at Anders Jahres dødsbo skal trekke saken mot Bjørn Bettums dødsbo mot at Bjørn Bettums dødsbo aksepterer å bære sine egne omkostninger.
- 2) Loddeier v/dets fullmektig Anders Jahres Humanitære Stiftelse tilkjennes omkostninger samt renter av omkostninger til betaling skjer."

Anders Jahres dødsbo har tatt til gjenmæle for lagmannsretten. Staten ved Finansdepartementet og Justisdepartementet har erklært hjelpeintervensjon for boet.

Kjæremotparten og staten har prinsipielt påstått kjæremålet avvist under henvisning til at partsstillingen ikke er rettet innen den frist som ble satt ved lagmannsrettens brev av 28. januar 2003 og fordi det ikke foreligger rettslig interesse i kjæremålet. Ved dommen ble forliket en nullitet, og en opphevelse av skifterettens beslutning har ingen rettsvirking for partene. Bess Jahres krav om at boet skal trekke saken mot Bettums dødsbo hadde bare aktualitet inntil dom ble avsagt. Hun kan i tilfelle sette frem et nytt krav om forlik mellom boene, men et krav om forlik der Jahres bo skal oppgi alle krav vil lett komme i en annen stilling etter at boet har fått en oppfyllelsedom på mer enn 1,4 milliarder kroner i sin favør.

Bess Jahre har heller ikke noen legitime interesser i forhold til bobehandlingen i at kravet mot Bettums bo skal trekkes. Den reelle begrunnelsen for hennes standpunkt er at hun ønsker å forhindre at det blir avsagt en dom eller inngått et forlik som innebærer en bekreftelse av at Jahres dødsbo har eiendomsretten til Anders Jahres utenlandsformue. Hun samarbeider med Kosmos AS' retts etterfølger Eikland AS som er boets motpart i verserende rettssak om utenlandsformuen på Cayman Islands. Derfor har hun blant annet krevet at boet skal trekke seg fra tvisten på Cayman Islands slik at Eikland AS skal stå igjen som eneste norske pretendent til utenlandsformuen, jf. Agder lagmannsretts kjennelse av 23. desember 2002

I realiteten har kjæremotparten gjort gjeldende at skifterettens beslutning er lovlig og utvilsomt korrekt etter skifteloven § 19, idet det stred mot kreditorenes tarv å frafalle saken mot Bettum. Bess Jahre traff ikke noen beslutning på skiftesamlingen 12. februar 2002. Kravet om at boet skulle trekke seg ble først fremsatt i brev av 23. september 2002 og behandlet i den påfølgende skiftesamlingen 21. oktober. Kreditorne motsatte seg beslutningen, og den ble korrekt overprøvet av skifteretten.

Argumentasjonen er utdypet i kjæremålstilsvaret av 13. januar og prosesskriv av 11. februar 2003.

Kjæremotparten har nedlagt slik påstand:

- ”1. Prinsipalt:
Kjæremålet avvises.
2. Subsidiært:
Skifterettens beslutning stadfestes.
3. I alle tilfeller:
Bess Jahre tilpliktet å betale sakens omkostninger for lagmannsretten til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett med tillegg av renter etter Forsinkelsesrentelovens bestemmelser fra forfall til betaling skjer.”

Staten har som hjelpeintervenient nedlagt samme prinsipale og subsidiære påstand som Jahres dødsbo, og har dessuten krevet saksomkostninger.

Lagmannsretten er kommet til at kjæremålet må avvises.

Lagmannsretten ved forberedende dommer reiste i brev av 28. januar 2003 spørsmål om kjæremålet måtte avvises på grunn av manglende rettslig interesse etter at Sandefjord tingrett hadde avsagt dom i saken. Dessuten ble det stilt spørsmål ved adgangen til å opptre ved Anders Jahres Humanitære Stiftelse som fullmektig. Det ble uttalt at den prosessuelle stillingen som part er personlig og i utgangspunktet ikke kan delegeres. Lagmannsretten gjorde oppmerksom på at feilen kunne rettes etter tvistemålsloven § 97 og satte frist til 11. februar 2003 for retting.

I prosesskriv av 7. februar 2003 er partsstillingen uendret oppgitt til "Bess Jahre v/fullmektig Anders Jahres Humanitære Stiftelse". Rettens spørsmål til partsforholdet er ikke kommentert utover en bemerkning på side 4 der det heter: "Undertegnede prosessfullmakt må gjerne tilordnes Bess Jahre direkte, dersom det anses hensiktsmessig."

I kjæremålsrklæringen heter det på side 2 at "kjæremålet skjer gjennom Anders Jahres Humanitære Stiftelse, som opptre som fullmektig for Bess Jahre, jf. bilag 15 nedenfor." Bilag 15 er kopi av et gavebrev datert 16. april 2002, som lyder:

"Ved testament opprettet 16. oktober 1976 ble jeg innsatt som encarving etter min mann Anders Jahre. For det tilfellet at han skulle overleve meg, bestemmer testamentet at en tredjedel av hans formue skulle tilfalle Anders Jahres fond til vitenskapens fremme og to tredjedeler av formuen Anders Jahres humanitære stiftelse.

Ved ugjenkallelig testament opprettet samme dag, påtegnet av Anders Jahre, besluttet jeg at den formue jeg måtte etterlate meg som arv etter Anders Jahre skulle fordeles som fastsatt i hans testament samme dag.

Jeg er nå kommet til at jeg ikke lenger selv kan ivareta interessene i boet i samsvar med hva som ville vært Anders Jahres ønske, og har derfor besluttet allerede nå å overføre alle mine rettigheter til arven etter Anders Jahre til de to stiftelser i samsvar med bestemmelsene i våre testamenter.

For å sike at så vel de økonomiske interesser som hensynet til Anders Jahres minne og ettermæle ivaretas best mulig, gis herved Anders Jahres humanitære

stiftelse ugjenkallelig og ubegrenset fullmakt til å opptre som loddeier i boet og i denne forbindelse videreføre samarbeidet med Eikland AS i samsvar med egen avtale.”

Etter opplysningene i kjæremålserklæringen og prosesskrivet av 7. februar 2003 legger lagmannsretten til grunn at kjæremålet er inngitt av advokat Stordrange som prosessfullmektig for stiftelsen, og at stiftelsen pretenderer at fullmakten i gavebrevet gir den kompetanse til påkjære skifterettens kjennelse som stedfortreder for Bess Jahre.

Lagmannsretten er ikke enig i dette. En loddeier kan ved gave overdra sin nettoandel i boet, men erververen får ikke de rettigheter som arvingen har under skiftet. Det er fremdeles arvingen som er loddeier og utøver de rettigheter en loddeier har, se Lødrup, Arveretten (4. utgave 1999) side 275. I dette tilfelle pretenderer heller ikke stiftelsen å kunne påkjære skifterettens beslutning i eget navn i egenskap av å ha overtatt posisjonen som loddeier. Som loddeier har Bess Jahre i utgangspunktet kompetanse til å påkjære en beslutning av skifteretten som part. Partsrettighetene kan hun utøve personlig eller gjennom prosessfullmektig. Derimot kan hun etter lagmannsrettens oppfatning ikke delegere til stiftelsen å foreta en slik prosesshandling på hennes vegne gjennom en slik ”ugjenkallelig og ubegrenset fullmakt til å opptre som loddeier i boet” som nevnt i siste avsnitt i gavebrevet. Det foreligger derfor ikke et lovlig representasjonsforhold.

Lagmannsretten kan ikke avgjøre ut fra hensiktsmessighetsbetraktninger om advokat Stordranges prosessfullmakt skal tilordnes Bess Jahre. Det er ikke noen ren formsak hvem som foretar prosesshandlingen som part. Det medfører blant annet ansvar for saksomkostninger og mulig ansvar etter domstolloven § 203. De som opptre for den kjærende part måtte sørget for å foreta retting innen den frist lagmannsretten fastsatte. Lagmannsretten har etter at saken ved fristutløp ble opptatt til avgjørelse, mottatt et nytt prosesskriv fra advokat Stordrange, datert 18. februar 2003. Heller ikke her er partsbetegnelsen rettet, og henvisningen til prosesskrivet av 7. februar 2003 bringer ikke noen avklaring.

Kjæremålet blir etter dette avvist. Lagmannsretten tar ikke standpunkt til om kjæremålet også måtte ha blitt å avvise på grunn av manglende rettslig interesse.

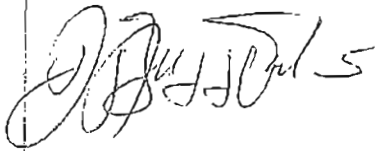
Kjæremotparten og staten tilkjennes fulle saksomkostninger for lagmannsretten i medhold av hovedregelen i tvistemålsloven § 180 annet ledd, jf. § 175 første ledd og sammenholdt med § 178 første ledd for så vidt gjelder hjelpeintervenienten. Etter rettens anmodning er omkostningsoppgaver inngitt, og kravene tas til følge med kr 35 000 til boet og kr 15 000 til staten. Til omkostningenes størrelse bemerkes at boet og staten hadde foranledning til å ta til gjennæle i realiteten, og at kjæremålet ikke hadde noen utsikt til å føre frem. Lagmannsretten finner det i lys av bemerkningene om parts- og representasjonsforholdet riktigst å ilægge stiftelsen omkostningsansvaret når dens kjæremål avvises på grunn av manglende prosesskompetanse.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning:

1. Kjæremålet avvises.
2. I saksomkostninger for lagmannsretten betaler Anders Jahres Humanitære Stiftelse innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av kjennelsen, 35 000 - trettifemtusen - kroner til Anders Jahres dødsbo og 15 000 - femtentusen - kroner til Staten ved Finans- og Justisdepartementet. Hertil kommer alminnelig forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3, for tiden 12 - tolv - prosent årlig rente, fra forfall til betaling skjer.

Rett utskrift
EBC Hinstensnes
bem.

HØGSTERETTS KJÆREMÅLSUTVAL

Den 25. juni 2003 vart det av Høgsteretts kjæremålsutval bestående av dommarane Dolva, Utgård og Mitssem i

sak nr. 2003/544, sivil sak, kjæremål:

Bess Jahre (advokat Bjørn Stordrange)

mot

Anders Jahres dødsbo (advokat Karstein J. Espelid)

staten v/Finans- og Justisdepartementene (advokat Christian Reusch)
(hjelpeintervenient)

gitt slik

ORSKURD:

- (1) Saka gjeld spørsmål om avvising på grunn av ikkje lovleg partsrepresentasjon.
- (2) Anders Jahre døydde i februar 1982. Attlevande ektefelle, Bess Jahre, er einearving. I april 1982 vart det opna offentlig skifte ved Sandefjord skifterett. Dødsbuet blir behandla etter reglane i skiftelova om insolvente dødsbu. Buet er etterlikna for ein stor sum ut frå at skattestyresmaktene meinte at Anders Jahre hadde ei monaleg utanlandsformue. Krava frå staten utgjer i dag over 1,4 milliardar kroner.
- (3) Dødsbuet reiste i april 1996 sak mot Lazard Bank Ltd., Lord Kindersley og Bjørn Bettum med krav om skadebot som følgje av dei saksøkte si forvaltning av utanlandsformuen. I januar 2002 vart det gjort forlik mellom buet og Lazard Bank Ltd. og Lord Kindersley, og saka vart heva i høve til dei engelske motpartane. Saka mot Bjørn Bettum heldt fram. Etter at Bjørn Bettum døydde i mars 2002, er no dødsbuet hans part.
- (4) Hovudforhandling i saka vart halden 30. september til 4. oktober 2002. Før det vart gitt dom var det forliksforhandlingar mellom Anders Jahres dødsbo og Bjørn Bettums dødsbo. Fire dagar etter at hovudforhandlinga var avslutta, den 8. oktober 2002, gjorde bustyrarane ein forliksavtale. I avtalen var det vilkår mellom anna om godkjenning i dei respektive skiftesamlingane. Forliksavtalen vart behandla på skiftesamling i Anders Jahres dødsbo den 21. oktober 2002.

(5) I gåvebrev 16. april 2002 hadde Bess Jahre overført all sin rett til arven etter Anders Jahre til to stiftingar; ein tredjedel til Anders Jahres fond til vitenskapens fremme og to tredjedelar til Anders Jahres humanitære stiftelse. Ho gav samtidig sistnemnde stifting "ugjenkallelig og ubegrenset fullmakt til å opptre som loddeier i boet ...".

(6) Sandefjord skifterett gjorde 29. oktober 2002 vedtak med slik slutning:

"Anders Jahres dødsbo inngår forlik med Bjørn Bettums dødsbo i samsvar med forliksavtale av 8. oktober 2002."

(7) Tingretten hadde meldt frå om at dom ville bli gitt 8. november 2002 dersom ikkje forliket var endeleg. Skifteretten ba om at det vart utsett å gi dom, noko som ikkje vart teke til følge.

(8) Sandefjord tingrett, med setjedommar, gav 8. november 2002 dom med slik domsslutning:

- "1. Bjørn Bettums dødsbo dømmes til å betale til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett:
  - motverdien av USD 134.571.877 med tillegg av rentetapserstatning tilsvarende gjennomsnittlig kassakredittrente fra 1. september 2002 frem til betaling skjer,
  - NOK 491.573.454 med tillegg av rentetapserstatning tilsvarende gjennomsnittlig kassakredittrente fra 1. september 2002 frem til betaling skjer,
  - NOK 68.500.000 med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra 1. januar 2002 til betaling skjer.
2. Bjørn Bettums dødsbo tilpliktes å erstatte Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett saksomkostninger med NOK 9.300.000 med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra forfall til betaling skjer.
3. Oppfylleelsesfristen er 2 - to - uker fra forkynnelse av dommen."

(9) Bjørn Bettums dødsbo har anka dommen til Agder lagmannsrett.

(10) Bess Jahre v/fullmektig Anders Jahres Humanitære Stiftelse påkjærte vedtaket i skifteretten til Agder lagmannsrett som ga orskurd 3. mars 2003 med slik slutning:

- "1. Kjæremålet avvises.
2. I saksomkostninger for lagmannsretten betaler Anders Jahres Humanitære Stiftelse innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av kjennelsen, 35 000 - trettifemtusen - kroner til Anders Jahres dødsbo og 15 000 - femtentusen - kroner til Staten ved Finans- og Justisdepartementet. Hertil kommer alminnelig forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3, for tiden 12 - tolv - prosent årlig rente, fra forfall til betaling skjer."

(11) Lagmannsretten la til grunn at kjæremålet var sett fram av advokat Stordrange som prosessfullmektig for stiftinga, og at stiftinga pretenderte at fullmakt i gåvebrevet gav stiftinga "kompetanse til å påkjære skifterettens kjennelse som stedfortreder for Bess Jahre". Etter lagmannsretten sitt syn kunne ho gjennom ei slik fullmakt ikkje delegere til stiftinga å gjere ei slik prosesshandling på sine vegner. Det låg då ikkje føre noko lovleg representasjonshøve. Lagmannsretten kom til at partsnemninga ikkje var retta.

- (12) Bess Jahre har i rett tid påkjært orskurden til Høgsteretts kjæremålsutval. Kjæremålet rettar seg mot saksbehandlinga og lovtolkinga hos lagmannsretten. Det er halde fram at det ikkje er grunnlag for ei kategorisk avvising av at partsrepresentasjon i søksmål kan skje gjennom fullmektig. Om eit fullmaktshøve er lovleg i ein søksmålssituasjon må avgjerast på grunnlag av prinsipp om søksmålsinteresse og sakstilknytning, ut frå tvistemålslova § 54. Når fullmektigen er den som har materiell rett, vil han ha søksmålsinteresse. Når rettsgrunnlaget som gir fullmektigen posisjon som den med materiell rett, inneber at denne berre kan handle som fullmektig, må det vere høve til å vere representert som part i søksmål i samsvar med dette.
- (13) I saka no er Bess Jahre loddeigar, men ho har ikkje materiell rett då hennar rettar er transportert til stiftinga. Stiftinga kan på si side ikkje handle som loddeigar, og må såleis ut frå dette vareta sine rettar ut frå ei fullmakt frå loddeigaren.
- (14) Subsidiært ligg det føre saksbehandlingsfeil når lagmannsretten har avgjort avvisingsspørsmålet på urett grunnlag. Dersom Bess Jahre har rettsleg interesse, har lagmannsretten med urette lagt til grunn at partsstillinga ikkje er endra. I prosesskrift av 7. februar 2003 vart det uttala at advokat Stordrange si prosessfullmakt for stiftinga gjerne måtte tilordnast Bess Jahre direkte, dersom dette vart sett på som tenleg. I seinare prosesskriv har dette kome enda klarare til uttrykk. Når kjæreparten har uttala seg så klart med omsyn til at Bess Jahre må oppfattast som part, inneber det sjølv sagt at det som er sagt i kjæremålsfråsegna om fullmaktstilhøve ikkje lenger står ved lag.
- (15) Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte har teke til motmæle. Det er gjort gjeldande at det verken ligg føre feil ved lovbruken eller saksbehandlinga. Anders Jahres Humanitære Stiftelse har ikkje kjæremålskompetanse. Stiftinga har ikkje søksmålsinteresse fordi Bess Jahre ved gåvebrev har transportert sine rettar til stiftinga. Det er arvingen som er loddeigar og utøvar dei rettane ein loddeigar har. Kjæremålskompetansen over vedtaket i skifteretten ligg hos Bess Jahre og ikkje stiftinga som hennar representant eller fullmektig. Saksbehandlinga i lagmannsretten er også korrekt. Innvinginga ved kjæremålet om at den prosessuelle stillinga som part er personleg og som hovudregel ikkje kan delegerast vart reist av førebuaende dommar i lagmannsretten. Kjæreparten vart gitt frist til å rette tilhøvet i medhald av tvistemålslova § 97 andre ledd. Partsnemninga vart ikkje retta innan fristen. Saka kunne då avvisast.
- (16) Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte har sett fram slik påstand:
- ”1. Kjæremålet forkastes.
  2. Bess Jahre tilpliktes å betale sakens omkostninger for Høyesteretts kjæremålsutvalg til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett med tillegg av renter etter Forsinkelsesrentelovens bestemmelser fra forfall og til betaling skjer.”
- (17) Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet har gitt fråsegn om hjelpeintervensjon til støtte for Anders Jahres dødsbo. Det er gjort gjeldande at avvisingorskurden i lagmannsretten må stadfestast. Ut frå opplysningane i saka må det reknast at Bess Jahre er av den oppfatninga at ho sjølv er loddeigar, men at det materielle kravet på arv som måtte komme ut av bubehandlinga skal tilfalle stiftinga.

- (18) Kravet som kjæremålssaka gjeld, er at eit vedtak av skifteretten skal setjast til side. Kravet er reist i kraft av Bess Jahres posisjon som loddeigar. Eit slikt krav kan ikkje reisas av andre enn dei som har ei rolle i bubehandlinga. Om ein tredjeperson har fått tilsegn om å få overdregen arvelodden frå loddeigaren, kan ikkje det gi denne rett til å fremje kravet. Det er såleis Bess Jahre, som loddeigar, som vil vere part i kjæremålet.
- (19) Vidare er det dei vanlege reglane i tvistemålslova som gjeld når det skal nemnast kven som er part og for retten til å la seg hjelpe av rettsleg medhjelpar eller prosessfullmektig. Det er ikkje rom for å operere med ein fullmektig for parten som ikkje er prosessfullmektig. Dette vil ikkje vere eit lovleg representasjonstilhøve.
- (20) Det ligg heller ikkje føre nokon saksbehandlingsfeil ved at lagmannsretten skal ha sett bort frå det "som er sagt i kjæremålserklæringa om (at) fullmaktsforholdet ikke lenger står ved lag". Dette er eit forsøk frå Anders Jahres Humanitære Stiftelse på å lage en uklar situasjon.
- (21) Sjølv om det skulle vere slik at Anders Jahres Humanitære Stiftelse kunne påkjære vedtaket frå skifteretten, ville ikkje dette i seg sjølv vere nok for å fremje kjæremålet til lagmannsretten. Det kan reisas spørsmål om det i det heile ligg føre aktuell rettsleg interesse i å få avgjort kjæremålet.
- (22) Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet har sett fram slik påstand:

"Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet tilkjennes saksomkostninger med 5 000 kroner for Høyesteretts kjæremålsutvalg, med tillegg av rente fra forfall til betaling skjer."

- (23) Høgsteretts kjæremålsutval viser til at Sandefjord skifterett gjorde vedtak i realiteten 29. oktober 2002, og at lagmannsretten deretter avviste kjæremål over avgjerda. I ein slik situasjon har ikkje utvalet avgrensa kompetanse etter tvistemålslova § 404 første ledd, jf. Schei, Tvistemålsloven med kommentar (1998) band II side 1078-1079 med vidare tilvisingar.
- (24) Bess Jahre er einearving i dødsbuet etter Anders Jahre. Ho har gitt Anders Jahres Humanitære Stiftelse økonomiske rettar og fullmakt til å handle som loddeigar. For utvalet er det ikkje nødvendig å gå inn på innhaldet i eller omfanget av desse rettane. Grunnen er at Bess Jahre ikkje i noko tilfelle kan overføre til ein tredjeperson dei rettane som følgjer med å vere arving; i dette tilfellet til ei stifting. Sjølve posisjonen å vere loddeigar, jf. skiftelova § 124, kan ikkje transporterast ved sal eller andre former for overdraging. Ei fullmakt som i saka her, inneber nettopp ein del av ei slik overdraging av posisjonen som loddeigar. Om dette, og om utøving av partsrettane, har lagmannsretten uttala:

"Etter opplysningene i kjæremålserklæringa og prosesskrivet av 7. februar 2003 legger lagmannsretten til grunn at kjæremålet er inngitt av advokat Stordrange som prosessfullmektig for stiftelsen, og at stiftelsen pretenderer at fullmakten i gavebrevet gir den kompetanse til påkjære skifterettens kjennelse som stedfortreder for Bess Jahre.

Lagmannsretten er ikke enig i dette. En loddeier kan ved gave overdra sin nettoandel i boet, men arververen får ikke de rettigheter som arvingen har under skiftet. Det er fremdeles arvingen som er loddeier og utøver de rettigheter en loddeier har, se Lødrup, Arveretten (4. utgave 1999) side 275. I dette tilfelle pretenderer heller ikke stiftelsen å kunne påkjære skifterettens beslutning i eget navn i egenskap av å ha overtatt

posisjonen som loddeier. Som loddeier har Bess Jahre i utgangspunktet kompetanse til å påkjære en beslutning av skifteretten som part. Partsrettighetene kan hun utøve personlig eller gjennom prosessfullmektig. Derimot kan hun etter lagmannsrettens oppfatning ikke delegere til stiftelsen å foreta en slik prosesshandling på hennes vegne gjennom en slik "ugjenkallelig og ubegrenset fullmakt til å opptre som leddeier i boet" som nevnt i siste avsnitt i gavebrevet. Det foreligger derfor ikke lovlig et representasjonsforhold."

- (25) Fleirtalet i kjæremålsutvalet - dommarane Dolva og Utgård - sluttar seg til det synet lagmannsretten her har gitt uttrykk for.
- (26) Fleirtalet viser til at lagmannsretten ved førebunde dommar i brev av 28. januar 2003 stilte spørsmålet ved at stiftinga handla som fullmektig og gav frist til 11. februar 2003 for mogeleg retting, jf. tvistemålslova § 97. I prosesskrift av 7. februar 2003 var partsstillinga oppgitt uendra til "Bess Jahre v/fullmektig Anders Jahres Humanitære Stiftelse". Det vart samtidig sagt at:
- "Undertegnedes prosesfullmakt må gjerne tilordnes Bess Jahre direkte, dersom det anses hensiktsmessig."
- (27) Heller ikkje i eit prosesskrift av 18. februar 2003 var opplysningane om partsstillinga endra.
- (28) Fleirtalet i utvalet konstaterer at det i prosesskrifta stod uendra kven som var part. Som lagmannsretten peikar på har det realitet kven som er part, både når det gjeld sakskostnadsansvar og når det gjeld mogeleg ansvar etter domstollova § 203. Prosessfullmektigen fekk her høve til å rette partshøvet. Ei open tilvising til at retten sjølv kan gjere det om det er "anses hensiktsmessig", er ikkje ei retting. At advokat Stordrange gjorde det klart at han også hadde prosessfullmakt frå Bess Jahre, gjorde ikkje at Bess Jahre vart part. Skulle ho på dette tidspunktet kome inn som part, måtte det skje gjennom ei retting av partshøvet der ho direkte vart oppført som part.
- (29) Kjæremålet er såleis ikkje framsett av nokon som kunne påkjære. Det må då etter fleirtalet sitt syn avvisast på dette grunnlaget. ...
- (30) Etter dette er det ikkje nødvendig for fleirtalet å gå inn på i kva grad Bess Jahre i tilfelle ville hatt rettsleg interesse i å få avgjort kjæremålet for lagmannsretten.
- (31) Mindretallet – dommer Mitsem – bemerker:
- (32) I kjæremålserklæringa er Bess Jahre oppført som part, med stiftelsen som hennes fullmektig, og med advokat Bjørn Stordrange som stiftelsens prosessfullmektig. Mindretallet er enig med lagmannsretten i at kjæremålet ikke kunne fremmes på dette grunnlaget, idet Bess Jahre enten måtte utøve sine partsrettigheter selv eller gjennom en prosessfullmektig.
- (33) I lagmannsrettens brev av 28. januar 2003 ble det stilt spørsmål ved "adgangen til [å] opptre ved Anders Jahres Humanitære stiftelse som fullmektig", med frist til 11. februar 2003 "for merknader/avhjelp etter tvistemålsloven § 97".
- (34) Slik mindretallet ser det, ble feilen deretter rettet ved prosesskrift av 7. februar 2003, jf. også det påfølgende prosesskrift av 18. februar 2003. Det måtte etter dette legges til grunn at den kjærende part Bess Jahres prinsipale standpunkt var at stiftelsen kunne opptre som hennes

stedfortreder, men at advokat Bjørn Stordrange også hadde den nødvendige prosessfullmakt fra henne. Mindretallet kan under disse omstendigheter ikke se at det var grunnlag for å avvise kjæremålet fordi det prinsipale standpunktet var uriktig, idet Bess Jahre partsvilje under enhver omstendighet var kommet klart til uttrykk.

- (35) Etter mindretallets syn må lagmannsrettens kjennelse oppheves og kjæremålet behandles på ny av lagmannsretten, med Bess Jahre som part. Ved denne nye prøvingen må lagmannsretten ta standpunkt til om Bess Jahre har rettslig interesse.
- (36) Kjæremålet har ikke ført fram. Ut frå fleirtalet sitt syn må Bess Jahre då dekkje sakskostnadene for kjæremotpartane. Sakskostnadene blir fastsette til 10 000 kroner til Anders Jahres dødsbo og til 5 000 kroner til staten.
- (37) Orskurden er gitt med slik dissens som det går fram av avgjerdsgrunnane.

SLUTNING:

1. Kjæremålet blir forkasta.
2. I sakskostnader for Høgsteretts kjæremålsutval betaler Bess Jahre til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte 10 000 - titusen - kroner og til staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet 5 000 - femtusen - kroner, alt innan 2 - to - veker frå forkynninga av denne orskurden med tillegg av den alminnelege forseinkingsrenta etter forseinkingsrentelova § 3 første ledd første punktum, for tida 12 - tolv - prosent årleg rente, frå utgangen av oppfylingsfristen til betaling skjer.

Karl Arne Utgård
(sign.)

Trond Dolva
(sign.)

Sverre Mitsem
(sign.)

Rett utskrift: *Brigitte Tareche Lund*

Sandefjord tingrett
pb 73
3201 SANDEFJORD

220904

ANDERS JAHRES DØDSBO – INNSYN OG INFORMASJONSTILGANG

Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA har i brev 5. august reist spørsmål om begrensningen i Bess Jahres innsynsrett nå bør opphøre, ".....slik at Bess Jahres representanter også deltar i samtlige saker i skiftesamlingen." Et hovedargument er at Bess Jahres samarbeid med Eikland er opphørt.

Med utgangspunkt i den avsluttede rettsvisten om Bess Jahres innsynsrett kommenterer jeg spørsmålet om å normalisere informasjonstilgangen under punktene 5 - 7. Innledningsvis trekker jeg fram hovedpunkter i lagmannsrettens lovanvendelser i noen av Bess Jahres kjæremål de siste årene. Lovanvendelsene har betydning for innsynsspørsmålet som nå er reist.

1. Brevet 5. august omtaler Anders Jahres Humanitære Stiftelse ("AJHS") som representant "for loddeier Bess Jahre" og impliserer at Bess Jahre har mer enn én representant på skiftesamlingen. Loddeierposisjonens personlige karakter ble tydeliggjort i Agder lagmannsretts avgjørelse i tvisten om forliket med Bettum-boet: " *En loddeier kan ved gave overdra sin nettoandel i boet, men erververen får ikke de rettigheter som arvingen har under skiftet. Det er fremdeles arvingen som er loddeier og utøver de rettigheter som en loddeier har..... Som loddeier har Bess Jahre i utgangspunktet .....kompetanse til å påkjære.... som part. Partsrettigheter kan en utøve personlig eller gjennom prosessfullmektig. Derimot kan det.... ikke delegeres til stiftelsen å foreta en slik prosesshandling på hennes vegne gjennom en slik "ugjenkallelig og ubegrenset fullmakt til å opptre som loddeier i boet" som nevnt i.....gavebrevet.... Det foreligger derfor ikke et lovlig representasjonsforhold.*"

"Erklæring om fullmaktsforhold m. m." datert 090703 er skrevet etter at Høyesteretts kjæremålsutvalg hadde sluttet seg til lagmannsrettens rettsanvendelse. Erklæringen framtrer etter sin tekst som en klargjøring av Bess Jahres utsagn i gavebrevet året i forveien: " *For tydelighets skyld understrekes at min mening med dette har vært .....*" å gi en fullmakt til AJHS om å opptre for henne på skiftesamlingen. Men også denne presiserte fullmakten strider mot lagmannsrettens lovførståelse. Den er at lovens representasjonsordning må følges hvis en part ikke opptrer personlig. Lovens (eneste) representasjonsordning i rettsmøter er bruk av prosessfullmektig eller rettslig medhjelper. AJHS er ikke kvalifisert til å opptre som prosessfullmektig.

AJHS har 260903 utpekt sin advokat Bjørn Stordrange til å representere loddeier på skiftet.

Jeg sammenfatter

- AJHS har ikke overtatt loddeiers rettigheter som part på skiftet
- AJHS er ikke representant for loddeier på skiftet
- Advokat Stordrange er loddeiers representant på skiftet

AJHS har forbeholdt seg retten til å snakke med hvem man ønsker, og holder åpent på ny å opptre i konkurranse med boets krav. I den situasjonen stiller jeg spørsmål ved AJHS' møterett på

skiftesamlingen. Det faller utenfor rammen å drøfte stiftelsens møterett og involvering i bobehandlingen her. Men jeg foreslår at problemstillingen settes på sakskartet for neste skiftesamling.

2. Brevet 5. august nevner at Bess Jahres innsyn har vært begrenset "for så vidt gjelder spørsmål knyttet til tvisten på Cayman Island". Lagmannsrettens slutning om innsynbegrensning er videre enn det. Den omfatter "boets dokumenter vedrørende eiendomsretten til utenlandsformuen og rettsaken om denne på Cayman Islands". Utenlandsformuen har både i saklig og territorial sammenheng videre implikasjoner enn rettergangen på Cayman Islands.
3. Skifteretten traff i motsetning til lagmannsretten sin kjennelse uten kunnskap om samarbeidsavtalen mellom Bess Jahre og Eikland. Den holdt hun skjult inntil hun fikk pålegg av lagmannsretten om framleggelse.

Skifteretten motsatte seg innsyn for Bess Jahres prosessfulmektig og framhevet at han også var advokat for en som hadde interessekonflikt med boet. " I tillegg bemerkes det at det under enhver omstendighet må være umulig for Løikvang å skille mellom opplysninger han har i egenskap av advokat for Bess Jahre og opplysninger han har i egenskap av advokat for Eikland AS."

Skifteretten kom til at loddeier ikke kunne nektes innsyn, selv om hensikten bak hennes krav om innsyn skulle være å gjøre informasjon tilgjengelig for boets motpart. Lagmannsretten fastslo at skifteretten ga uttrykk for en unktig rettsoppfatning på det punktet. Lagmannsretten bygget sitt resultat om begrenset innsyn for loddeier på en avveiling av loddeierens og kreditorenes interesser. Høyesteretts kjæremålsutvalg stadfestet lagmannsrettens lovforståelse.

4. Som regelformulering av interesseavveilingen uttalte lagmannsretten:

"Lagmannsretten finner likevel ikke at en loddeier kan nektes innsyn i boets dokumenter etter en fri avveining av hva kreditorenes tarv tilsier. Loddieierens innflytelse i spørsmål som gjelder bobehandlingen etter skiftelovens § 19, kan sies å ha en alminnelig innsynsrett som forutsetning. Det skal derfor etter lagmannsrettens oppfatning svært tungtveiende grunner til for å nekte loddieieren innsyn, og dette kan bare være aktuelt i spesielle unntakstilfeller."

Av regelformuleringen kan slutes

- Eksisterer ikke kreditorhensyn som taler mot loddeiers innsyn, skal loddeier ha ubetinget innsyn.
  - Det er mellom loddeier og kreditorene interesseavveilingen må gjøres. AJHS' interesse er derfor irrelevant. Bare Bess Jahre er loddeier og ingen andre kan tre inn i den posisjonen.
5. Den konkrete interesseavveilingen skal jeg ikke delta i. Kreditorene får ta stilling til anmodningen hvis de mener det foreligger tungtveiende hensyn mot innsyn. Jeg begrenser meg til å belyse én omstendighet som kan skape problemer for kreditorinteressene.

Boet har nå reist søksmål mot Thorleif Monsens dødsbo, avkom og kontrollerte foretak ("Monsenkretsen"). Siden boet igangsatte sin pågang i 90-årene har Monsenkretsen med Bettum som hovedalliert lagt store ressurser i å skjule spor, fabrikkere dokumentasjon og utmatte boet. Tilgang på informasjon om boets strategier og indre liv samt kunnskap om hva boet rår over av kilder og beviskjeder har vært høyt prioritert av Monsenkretsen og Bettum. Aktivitetene har dels vært finansiert av Monsenkretsen gjennom tapping av Jahres utenlandsformue, dels av AJHS

Fundamentene for boets forlik med hhv Lazard Bank og Bridge Trust har vært søksmålene og strategiene boet har fulgt siden 1998. Tilsvarende er det søksmålet og boets strategi framover som

vil være avgjørende for å komme i mål overfor Mønsenkretsen. Bettum er ikke lenger kanal for informasjon. Det gir utsikter til at boet kan komme raskere og mer kostnadseffektivt mot målet enn tidligere. Men rettergangen som nå er igangsatt vil ikke forløpe som en tradisjonell norsk rettsvist med slentrende saksforberedelse og oppladning til hovedforhandling. Caymansk rettergang er vesensforskjellig fra vår. Med stor sannsynlighet kommer det til å bli en serie rettsmøter fra nå av; det vil bli fremmet krav om "striking out" (en form for realitetsavvisning), stansning og andre rettslige pålegg. En mangfoldighet av rettergangsskritt står til disposisjon for den som ser seg tjent med å omstendeliggjøre saken. Rettergangen mot Mønsenkretsen vil nødvendiggjøre løpende taktiske overveielser og omprøving av strategier. Boets mulighet for å stå løpet ut vil ikke i liten grad avhenge av at kortene kan holdes tett til brystet. En ny informasjonskanal for Mønsenkretsen til erstatning for Bettum kan bli fatal. Med (restene av) Jahres utenlandsformue mellom hendene vil Mønsenkretsen fortsatt kunne tilby rikelig betaling for å få tilgang på opplysninger om bobehandlingen. Bess Jahre har ingen lojalitetsplikt overfor kreditorerne i boet og står derfor fritt til å bruke enhver informasjon hun får som hun vil. Hun har tidvis vært "samtalepartner" med Mønsenkretsen siden 1982 og for Mønsenkretsen vil det være nærliggende å gjenoppfriske kontakten. Bess Jahre lar seg motivere av økonomisk utbytte. Samarbeidsavtalen med Eikland illustrerer det.

6. I den grad kreditorerne peker på hensyn som taler mot informasjonstilgang for Bess Jahre, blir det relevant å analysere Bess Jahres egentlige interesse i innsyn i boets behandling av utenlandsformuen.

Noen slutninger kan trekkes:

- Uavhengig av i sin gave i 2002, eksisterer ikke lenger noen økonomisk interesse for Bess Jahre i boet. Som følge av forliket med Lazard - den eneste av motpartene som hadde finansiell dekning til å kompensere boets tap fullt ut - kan det konstateres at Bess Jahre ikke vil motta noen arvelodd i boet. Det gjelder uavhengig av hva boet (realistisk) klarer å få ut av Mønsenkretsen, av eventuell tilbakeføring av Bettums skjulte utenlandsmidler og om skattekravet skulle bli justert for et renteelement. Skifterettens/tingrettens gjentatte utsagn om at det ikke vil bli noen arv etter Anders Jahre er like dækkende i dag som da de falt.
- Omsorgen for Anders Jahres minne er tidvis framhevet som et hensyn bak Bess Jahres engasjement. Men etter 1998 er det retorikk og spiller ingen virklighet. Eiklands konkurrerende krav på utenlandsformuen impliserte at Anders Jahre begikk et massivt underslag da han disponerte femtedelen av utenlandsformuen for seg og henne. Bess Jahre sluttet seg til Eiklands krav og støttet det. Det er vel så at hennes standpunkt innebar at stempelet på Anders Jahre som skattesnyter kunne fjernes. Men til gjengjeld ble han framstilt som underslager av om lag 100 millioner fra Kosmos og datidens flokk av aksjeeiere. Bess Jahre kan ikke være ukjent med at underslag gjennomgående fordømmes som kvalifisert uhederlighet. Kanskje erindrer hun hvordan Anders Jahre i sin tid reagerte da det ble avdekket et underslag i rederiet.

Bess Jahre er ikke engasjert i å "renvaske" Jahre i forhold til utenlandsformuen. I mange år har hennes engasjement på skiftet vært å få hånd om en del av utenlandsformuen til seg selv.

Det må derfor ligge andre hensyn bak Bess Jahres ønske om innsyn. Jeg kjenner dem ikke. I den grad det blir aktuelt å foreta en interesseavveining vil hun kunne redegjøre for dem selv. - Et mulig motiv kan være at hun ønsker å påvirke boets strategier og pågang. Hennes opptreden gjennom årene kan kaste lys over et slikt tenkelig motiv om å påvirke bobehandlingen av utenlandsformuen. Da skiftet ble åpnet i 1982 var daværende bobestyrer avhengig av informasjon. Ikke noe i arkivet fra hans funksjonsperiode tyder på at hun informerte ham om overlegningene om utenlandsformuen som hun deltok i høsten 1976. Heller ikke er det spor av at hun har informert ham om

tilnærmingene fra Thoreif Monsen og Hugo Kindersley etter Anders Jahres død og tilbudene hun fikk. - Hennes opptreden høsten 2001 og 2002 er vel kjent og nevnes bare for å understreke at hun fortsatt benytter seg av sin rett til å forsøke å få eliminert kreditorenes interesser i boet. Det gjør hun med atskillig kreativitet; hun begrunnet sin motstand mot forliket med Bettum-boet med sin angivelige omsorg for et av Bettums barn. I ettertid er det klart at begrunnelsen var et påskudd. Den reelle grunnen var jordnær – hun ville forhindre at boet kunne bruke et forlik med Bettum-boet til sin fordel i rettergangen på Cayman Islands etter at hun hadde mislyktes i å få boet til å trekke seg.

7. Som med sin forrige prosessfullmektig lar Bess Jahre seg representere av en advokat som er utpekt av, og advokat for en av boets motparter. Bortsett fra perioden 1996-97 da skifteretten instituerte fellesforhandlinger om utenlandsformuen, har AJHS siden 1991 dels agert for å få boet til å gi opp pågangen, dels konkurrert om å få tak i utenlandsformuen.

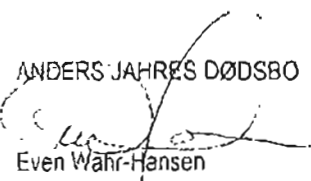
Bess Jahre har overlatt til AJHS å instruere hennes prosessfullmektig om sine standpunkter som loddeler. Bakgrunnen for å overføre instruksjonsretten kan ha vært et ønske fra Bess Jahre om å bli skjemet fra befatning med boet.

Skifteloven bygger på at loddelerposisjonen er personlig og uoverdragelig. Hvis loddeier lar tredjemann oppnevne sin egen advokat som loddeiers prosessfullmektig og også overlater til tredjemann å instruere prosessfullmektigen for seg, blir det en problemstilling om ordningen er forenlig med skifteloven. Jeg kjenner ikke til om AJHS i praksis utøver en eksklusiv instruksjon av Bess Jahres prosessfullmektig. Men jeg har stusset ved advokat Stordranges uttalelse i brev 171203 om at "...det (er) grunn til å tro at Jørgen Jahre jr. har motstridende interesser med Bess Jahre ...". I følge mine kilder (som her er andre enn Jørgen Jahre jr) stiller Bess Jahre seg fullstendig fremmed til en slik antakelse. Hun betrakter Jørgen Jahre som sin aller mest fortrolige og han er den eneste (utover pleiepersonalet) som hun ønsker hyppig samvær og kontakt med. Derfor melder noen spørsmål seg: Framsetter loddeiers prosessfullmektig en antakelse slik i strid med klientens egen oppfatning? Eller gir loddeler overfor sin prosessfullmektig tilkjenne en oppfatning av Jørgen Jahre jr som er en helt annen en den hun framholder overfor sine bekjente?

Før det tas stilling til loddeiers anmodning om innsyn er det etter min oppfatning ønskelig å få klart hvordan advokat Stordranges rolle som prosessfullmektig for Bess Jahre har vært praktisert til nå. Sentrale spørsmål er:

- har loddeier noensinne gitt ham instruksjoner for utførelsen av oppdraget?
- foreligger oppdragsbekreftelse til loddeier?
- har loddeler møtt ham i konferanse om oppdraget?
- har loddeier til nå blitt orientert av ham om utføringen av oppdraget?
- har loddeier mottatt fakturaer for hans bistand?

ANDERS JAHRES DØDSBO

Even Wahr-Hansen

BESS JAHRE
Midtåsen, 3215 SANDEFJORD

Konfidensielt

Sorenskriver Knut Rønning
Sandefjord tingrett
Sandarveien 1
3215 SANDEFJORD

Sandefjord, 4/6.2005.

ANDERS JAHRES DØDSBO – MIN REPRESENTASJON I SKIFTESAMLINGEN

Ved ugjenkallelig testament 16. oktober 1976 bestemte jeg at formuen jeg måtte etterlate meg som arv etter Anders Jahre skulle fordeles mellom de to norske stiftelser som bærer hans navn. I gavebrev opprettet 16. april 2002 bestemte jeg at alle mine rettigheter til eventuell arv etter Anders Jahre fra samme dag skulle overføres til de to stiftelsene. Etter ønske fra mine daværende rådgivere ga jeg samtidig Anders Jahres Humanitære Stiftelse fullmakt til å opptre som loddeier i boet.

Jeg er blitt gjort kjent med at loddeiers rettigheter ikke kan overdras og at fullmakten derfor ikke gjelder etter sin ordlyd.

I tiden som er gått siden april 2002 er det i mitt navn foretatt disposisjoner av den humanitære stiftelsen som jeg ikke står inne for. Jeg er verken blitt rådspurt eller orientert om dem. Til min dype skuffelse har stiftelsen avslått min anmodning om å gi et medlem av Jahre-familien plass i stiftelsens styre.

Jeg ønsker å minne om at jeg stilte meg bak søksmålet i 1994 mot dødsboets utenlandske motparter og Bjørn Bettum. Jeg har bifalt boets forlik med Bridge Trust og er glad for at dødsboet har vunnet frem overfor Eric Monsen når det gjelder aksjene i Bulls Tankrederi AS. Det er mitt håp at boet vinner frem i søksmålet mot Thorleif Monsens dødsbo og hans barn.

Jeg innser at min holdning står i motstrid med den humanitære stiftelsens egeninteresse. Jeg er dette til tross kommet til at verken stiftelsen eller stiftelsens utpekte representanter skal representere meg på skiftet. Både fullmakten fra april 2002 og den senere "Erklæring om fullmaktsforhold m. m." fra juli 2003 trekker jeg herved tilbake.

Jeg ønsker at Jørgen Jahre jr., som jeg har et nært og fortrolig forhold til, skal representere meg som loddeier på skiftet fra nå av. Med ham som min fullmektig har jeg visshet for at det er mine interesser som ivaretas uten at det skjeles til andre hensyn. Jeg vet at han alltid vil holde meg orientert og søke min mening.

Jeg håper med *denne fullmakten* å bidra til å bringe bobehandlingen inn i et konstruktivt spor der kreftene samles om å ferdigstille bobehandlingen med best mulig resultat for boet.

Med vennlig hilsen,

Bess Jahre

Bess Jahre

Bevitnes

Marit Johansen

TKG
THOMMESSEN KREFTING GREVE LUND

BAHR

Att: Advokat Even Wahr-Hansen
Boks 1524 Vika
0117 OSLO

Vår ref: oyes - 8drn135a.dob

Oslo, 9 desember 1998

ANDERS JAHRES DØDSBO - BESS JAHRE

Jeg henviser til Deres brev av 25 f.m. vedrørende hjemmelen til gnr 55 bnr 102 og 229 i Hol. Denne eiendommen - Bessbu - ble av Anders Jahre gitt hustruen Bess som gave i 1955 - jf kopi av innførsel i hyttebok 7 april 1955.

I alle de år som er gått har Bess Jahre gått ut fra at eiendommen var overført til henne ved tinglyst skjøte slik det er opplyst i hytteboken, og hun har i alle disse år utøvet en eiers rettigheter og plikter. Hun har således ført eiendommen i sine selvangivelser og betalt skatt av den, og hun har også hatt tildels betydelige påkostninger på hytten - sist for et års tid siden da taket ble lagt om.

Selv om hjemmelen ikke har vært overført må det på denne bakgrunn være åpenbart at hun har hevdet eiendomsretten, og jeg ser intet grunnlag for bebreidelse mot henne for at hun ikke har trukket denne hytte inn i bobehandlingen.

Jeg imøteser Deres bekreftelse for at boet godtar hennes eiendomsrett, og ber om å få oversendt skjøte for tinglysing.

Med vennlig hilsen

Thommessen Krefting Greve Lund AS

Øystein Eskeland

cc: Bess Jahre
Advokat Truls Leikvang

160

Hjertelig hilsen
 fra en rigtig trykkelig eftermiddag
 6/4-55
 Mads Hjem og Eken

Samt oplyst på pag. 3 i denne fjorsk bog
 var det min opm. omvendt i anerkendte klytten
 til bæk for min fremtidsansvar, og jernens o.l.
 Om Bers (Jasen) er lidt så god i både Højgastid og
 klytten har jeg angivet min beslutning at 1950
 og fremad klytten til bæk. Ved tryklyst skjæts
 er de endes, mellem anerkendte til bæk for mig.

Jeg ønsker bæk lykønske til med ~~den~~ omhuvel
 og håber at min kummed til i den bedste glæde
 og denne gave. Klytten har jeg samtidig anerkendte til
 Berslæ. "Berslæ i Højgastid" 7 April 1955
 Mads Hjem og Eken

6
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20

WZ-HANSEN & RASMUSSEN
ADVOKATFIRMA

BA
HR

PERSONLIG

Advokat Øystein Eskeland
Thommessen Krefting Greve Lund AS
Postboks 1484 Vika
0116 OSLO

OSLO
STRANDEN 1
POSTBOKS 1524 VIKA
N-0117 OSLO
TELEFON 22 33 02 70
TELEFAX 22 33 07 95
BANK 7056 05 15624
POST 0809 51 70014
ORG.NR 947 589 997
BA.HR@ONLINE.NO

LONDON
4 CREED COURT
5 LUDGATE HILL
LONDON EC4M 7AA
TELEFON 171 236 0099
TELEFAX 171 213 9600

Oslo, 14.10.99

ANDERS JAHRES DØDSBO - BESSBU

Som referert for Deres advokat Truls Leikvang ble det på skiftesamlingen i boet 10. f.m. gitt tilslutning til min konklusjon om at boet er eier av Bessbu. Med dette utgangspunktet ønsker boet å finne frem til en minnelig ordning med Deres klient.

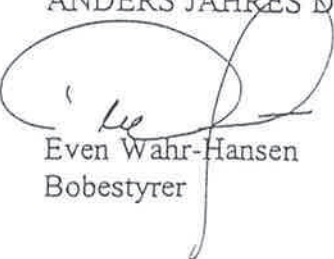
Hvis Deres klient også er innstillet på å søke frem til en minnelig ordning, foreslår jeg at vi i fellesskap ser på en tidsplan. Som en første begynnelse tror jeg vi bør få klarlagt følgende faktiske spørsmål:

- Markedsverdien, basert på fullverdig taksering.
- Påkostninger og utgifter Deres klient har hatt i det enkelte år (så langt det lar seg bringe på det rene).
- Boets beregnede avsavnstap for manglende leieinntekter.

Skulle Deres klient ønske en annen takstperson enn den boet engasjerte i sommer, er jeg åpen for forslag. Taksten bør avholdes raskt før snøen utvisker alle konturer.

Jeg ber om å få høre fra Dem så snart De har fått konferert med Deres klient.

Med vennlig hilsen
ANDERS JAHRES DØDSBO

Even Wahr-Hansen
Bobestyrer

Thommessen Krefthing Greve Lund
Postboks 1484 Vikta
0116 OSLO

For: Høyesterettsadvokat Øystein Eskeland

OSLO
STRANDEN I
POSTBOKS 1524 VIKTA
N-0117 OSLO
TELEFON +47 22 83 02 70
TELEFAKS +47 22 83 07 95
ORG.NR. 947 589 997
POST@BA-HR.NO

Oslo, 20.11.00

ANDERS JAHRES DØDSBO - BESSBU

Jeg kommer omsider tilbake til Deres brev 7. august i år, der De signaliserte en positiv holdning til et forlikforslag fra boet.

Som De kjenner til er Bess Jahre representert i skiftesamlingen. Av den grunn har jeg funnet det uhensiktsmessig å innhente en forliksramme fra skiftesamlingen på forhånd. Selv om det forlikforslaget jeg fremstiller nedenfor ikke er grepet ut av luften, må jeg ta forbehold om skiftesamlingens etterfølgende godkjennelse.

Verdien på hytta er i mars i år taksert til NOK 1.650.000. De har opplyst at Bess Jahre i de seneste 15 år har hatt påkostninger/utgifter i størrelsesorden TNOK 300. Sett fra boets synsvinkel ville det vært mulig å få leieinntekter utover denne summen i perioden ved utleie jul, påske og én ukes vinterferie. Statsautorisert eiendomsmegler Per Sørli har i forbindelse med taksten fra mars i år opplyst at ved utleie av Bessbu slik den er, vil julesesongen kunne gi leieinntekt på ca. NOK 10.000, påsken ca. NOK 20.000 og hver uke i vinterferien ca. NOK 10.000.

Som ledd i en minnelig ordning er boet villig til å se tapte leieinntekter mot Bess Jahres utgifter og påkostninger. Dermed unngås også diskusjoner om foreldelsesspørsmål. Jeg baserer derfor forlikstilbudet på en deling av verdien på Bessbu pr. mars i år – NOK 1.650.000. Boet mener at grunnlagene for å trekke Bessbu inn i boets masse er så sterke at det bør reflekteres i forlikssummen:

Boet tilbyr Bess Jahre overføring av hjemmelen (og eiendomsretten) mot kontant betaling av NOK 1.100.000.

Dette tilbudet står åpent til kontortidens utløp 11. desember i år.

Med vennlig hilsen
ANDERS JAHRES DØDSBO

Even Wahr-Hansen
Bobestyrer

SANDEFJORD SKIFTERETT

gjør vitterlig:

År 2002, den 6. mars ble rett holdt i rettens lokaler i Sandefjord Tinghus.

Dommer: Sorenskriver Knut Rønning

Protokollfører: Dommeren.

Sak nummer: S92-343

Anders Jahres dødsbo

Til stede: Dommeren alene

Saken gjelder: Spørsmål om anleggelse av søksmål i Norge

Det ble truffet slik

B e s l u t n i n g :

I brev av 7. august 2001 har bobestyreren, advokat Even Wahr-Hansen, bedt om fullmakt til å ta ut stevning mot Bess Jahre i tvist vedrørende eiendommen "Bessbu", gnr 55 bnr 102 og 229 i Hol kommune. Brevet er vedlagt utkast til stevning.

Saken ble behandlet i skiftesamling den 17. september 2001. Den ble da utsatt, og den ble behandlet på nytt i skiftesamling den 12. februar 2002. Bøbestyrer foreslo da at det ble tatt ut forliksklage mot Bess Jahre. Samtlige kreditorer gikk inn for dette. Advokat Leikvang ga på vegne av Bess Jahre uttrykk for at hun mener at hun eier Bessbu. Han motsatte seg at det ble tatt ut forliksklage.

Bessbu er en hytteeiendom i Hol kommune. Anders Jahres dødsbo er under offentlig skifte. Offentlig skifte ble åpnet i 1982. Boet behandles etter reglene for insolvente dødsbo. Da Anders Jahre døde i 1982, sto han i grunnboken oppført som hjemmelshaver til eiendommen. Dette er fortsatt situasjonen. Boet ble først klar over at Anders Jahre var hjemmelshaver til eiendommen i 1998. Bess Jahre har hele tiden etter at Anders Jahre døde hatt besittelsen av eiendommen, hvilket fortsatt er situasjonen. Etter det som er opplyst, skal Bessbu ha vært en gave fra Anders Jahre til Bess Jahre. Det foreligger imidlertid ingen ektepakt som inneholder bestemmelse om eiendommen.

Boet behandles etter de regler som gjaldt da Jahre døde. Etter skiftel § 19 er skifteretten bundet av loddeierenes beslutninger med hensyn til forvaltningen av boet. Bess Jahre er eneste loddier. Skifteretten kan imidlertid overprøve loddeierens beslutninger hvis de strider mot kreditorenes tarv.

Etter skifteloven § 104, annet ledds annet punktum, slik denne bestemmelsen gjaldt i 1982, sammenholdt med konkursloven 1863 §§ 91 - 92, kan kreditorne angripe en avsagt dom eller kjennelse som hjelpeintervener dersom boet ikke selv anvender rettsmidler mot avgjørelsen. Denne bestemmelsen regulerer etter ordlyden imidlertid ikke kreditorenes muligheter til å anlegge sak på vegne av boet i første instans. På dette punktet var det likevel antatt at gjeldende rett var at kreditorne kunne starte en prosess til fordel for boet. Det vises til NOU 1972:20 s. 192. Det heter her:

"Etter gjeldende rett kan et kreditormindretall antagelig starte en prosess til fordel for boet."

Det vises videre til Rt 1900 s. 821, til Bech: "Konkurslovgivningen" s. 380 samt til Hagerup "Konkurs og akkordforhandling", fjerde utg. s. 233

Det er ingen reelle grunner til at kreditorene ikke skulle ha de samme rettigheter til å sette i gang en sak på vegne av et insolvent dødsbo som til å fortsette den i ankeomgangen. Etter de regler som gjelder idag er det adgang til dette etter skifteloven § 104, annet ledd sammenholdt med konkursloven 1984 § 118.

Skifteretten antar etter dette at kreditorene, enkeltvis eller samlet, har adgang til å reise sak på boets vegne mot Bess Jahre om eiendomsretten til Bessbu etter prinsippet i konkursloven 1863 § 91 jfr § 92.

Et søksmål fra kreditorene på boets vegne kan støte an mot bestemmelsen i skifteloven § 20, som fastslår at skifteretten kan saksøke på loddeierens vegne i boets anliggender. Dette gjelder dog ikke fordringer som loddeierne svarer for. Det vises til Augdahl: "Skifteloven med kommentarer", tredje utgave s. 31 - 33. Etter annet punktum kan skifteretten bemyndige bobestyrer til å reise sak. Retten antar imidlertid at begrensningene i disse tilfellene vil være de samme. I nærværende sak er det spørsmål om å saksøke boets eneste loddeier.

Boet er klart insolvent. I Sandefjord skifteretts beslutning av 13. november 2001 er boets økonomiske situasjon beskrevet slik:

"Når en ser bort fra avtalen med McKinnel, innebærer dette at loddeieren Bess Jahre først vil få utloddet midler dersom det pr idag innkommer mer enn ca NOK 1.539.676.000 i boet. En slik løsning synes å være langt fra det som kan anses som realistisk selv ved et forlik som inkluderer samtlige aktører i saken."

Spørsmålet er da om begrensningen i § 20 gjelder i et slikt tilfelle. Ordlyden taler klart for at det er utelukket at boet kan saksøke loddeieren. Reelt er det imidlertid helt på det rene at det er kreditorene som har den fulle økonomiske interessen i dette boet. Det er innhentet en uttalelse fra

professor dr. juris Peter Lødrup av 15. januar 2002 og en betenkning fra advokat Karstein Espelid av 20. desember 2001. Begge konkluderer med at skifteloven § 20 ikke bør være til hinder for at boet saksøker en loddeier i et insolvent dødsbo. Espelid vektlegger at søksmålet ikke gjelder Bess Jahres arvelodd eller hennes stilling qua loddeier, men et krav som like gjerne kunne vært rettet mot en hvilken som helst tredjemann. Lødrup legger vekt på at begrunnelsen for skifteloven § 20 - at en loddeier ikke skal bli belastet med omkostningene ved et søksmål mot seg selv - ikke slår til i det foreliggende tilfellet. Skifteretten er enig i disse synspunktene og antar at skifteloven § 20 ikke er til hinder for at loddeieren saksøkes i den foreliggende saken av boet eller av kreditorene på vegne av boet.

Alternativt kunne en tenke seg at kreditorene, samlet eller enkeltvis, reiste slik sak på egne vegne. En slik sak ville imidlertid støte an mot prinsippet om boets totale beslagsrett og prinsippet om likedeling mellom kreditorene. Skifteloven § 105 kunne også tenkes å begrense kreditorenes adgang til å fullbyrde et eventuelt krav mot Bess Jahre. I den form bestemmelsen får anvendelse i boet, stenger den for tvangsfullbyrdelse av andre krav enn massefordringer og "tinglige krav". Formodentlig vil en sak om eiendomsretten til Bessbu være et "tingelig krav", slik at eventuell tvangsfullbyrdelse med en dom som tvangsgrunnlag likevel vil kunne skje. Denne veien kan således muligens være farbar i det foreliggende tilfellet.

Det er i denne saken ingen hensiktsmessighetsvurderinger som taler for at boet bør være part i saken direkte eller ha kontrollen med prosessen. Formålet kan like gjerne nås dersom kreditorene anlegger saken på vegne av boet. Denne fremgangsmåten bør da følges når loddeieren har stemt mot søksmålet. Når kreditorene har anledning til å forfølge saken selv på denne måten, er det ingen grunn til å overprøve loddeierenes standpunkt etter skifteloven § 19. Kreditorene bør imidlertid ha adgang til å anlegge saken på vegne av boet. En sak som anlegges av kreditorene i eget navn vil innebære betydelige komplikasjoner med hensyn til delingen av bomassen - særlig hvis ikke samtlige kreditorer deltar i søksmålet.

Skifteretten har etter dette blitt stående ved at det bør overlates til kreditorene å anlegge saken på vegne av boet.

Det hefter en del usikkerhet ved de konklusjoner retten har kommet til. Skulle saken bli avvist av domstolene, er skifteretten åpen for å revurdere standpunktet. Det løper ikke foreldelse på hovedkravet, kun på boets eventuelle avsningsstap. Disse hensynene har derfor begrenset vekt.

S l u t n i n g :

Det overlates til kreditorne å anlegge sak på boets vegne mot Bess Jahre vedrørende eiendomsretten til eiendommen Bessbu.

Retten hevet

Knut Rønning
Sorenskriver

Beslutningen meddeles boets interessenter ved email.

BORGARTING LAGMANNSRETT**DOM****Avsagt:** 01.09.2004**Saksnr.:** 03-009656ASI-BORG/03**Dommere:**

Lagmann

Ola R. Melheim

Lagdommer

Karin Stang

Tingrettsdommer

Bjørn Askim

Anders Jahres dødsbo
v/Finansdepartementet og
v/Justisdepartementet.

Advokat Christian Henrik Prahls Reusch

mot

Bess Jahre

Advokat Øystein Eskeland

Saken gjelder tvist om eiendomsretten til "Bessbu", gnr 55 bnr 102 og 229 i Hol kommune.

Eiendommen er hjemlet Anders Jahre som døde i 1982. Boet ble tatt under offentlig skiftebehandling den 6. april 1982 og behandles nå etter reglene for insolvente bo. Den 6. mars 2002 besluttet skifteretten at boets to hovedkreditorer, Finansdepartementet og Justisdepartementet, skulle reise sak på boets vegne om eiendomsretten til "Bessbu", som Anders Jahres gjenlevende ektefelle, Freddie Bess Jahre hevder å være eier av.

Hallingdal tingrett avsa dom den 12. mars 2003 med slik domsslutning:

1. Bess Jahre frifinnes.
2. Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Om det nærmere saksforhold vises det til tingrettens dom og lagmannsrettens bemerkninger nedenfor.

Staten v/Finansdepartementet og Justisdepartementet har i rett tid påanket dommen. Det er lagt ned slik endelig påstand:

1. Gnr. 55, bnr. 102 og 229 i Hol kommune tilhører Anders Jahres dødsbo.
2. Bess Jahres dømmes til å betale Anders Jahres dødsbo NOK 230.000,- med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra forfall til betaling skjer.
3. Bess Jahre dømmes til å betale Anders Jahres dødsbo saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra forfall til betaling skjer.

Freddie Bess Jahre har tatt til motmæle. Det er for lagmannsretten lagt ned slik endelig påstand:

1. Tingrettens dom pkt.1 stadfestes.
2. Bess Jahre tilkjennes saksomkostninger for begge retter med tillegg av forsinkelsesrente etter lovens sats fra det tidspunkt som følger av Lagmannsrettens dom og til betaling skjer.

Den ankende part har i det vesentlige gjort gjeldende:

Tingrettens redegjørelse for sakens bakgrunn i dommen side 2-3 kan legges til grunn.

Saken reiser to hovedspørsmål. Foreligger det en fullbyrdet gave fra Anders til Bess Jahre? Hvis så ikke er tilfellet, oppstår spørsmålet om hun har hevdet eiendomsrett til eiendommen. I begge tilfeller må det vurderes om ervervet har rettsvern i forhold til kreditorene, jf. dekningsloven § 2-2, jf § 2-1.

Bess Jahre har ikke godgjort at det foreligger noe bindende gaveløfte overhode. Det foreligger riktignok to uttalelser i hytteboka av henholdsvis 9. april 1954 og 7. april 1955. Disse går ut på at Anders Jahre skal ha gitt "Bessbu" til ektefellen. Uttalelsene gjelder bare selve hytta, som står på gnr 55, bnr. 102. Tilleggstomten, bnr. 229 som Anders Jahre ervervet 21. november 1955, er ikke senere omtalt som gitt til Bess Jahre, hvilket hadde vært naturlig. Dette kan tyde på at Anders Jahre ombestemte seg med hensyn til gavedisposisjonen. Det er blant annet vist til at Bess Jahre i en rettslig forklaring av 20. desember 1994 har uttalt at hun ikke husket å ha fått noen store gaver av ektemannen.

At "Bessbu" fremstår som Bess Jahres eiendom i utskrift av skattelisten for Hol i 1966 og i hytteregisteret for 1967, er ikke avgjørende. Dette er utdypet i prosedyren hvor ankemotpartens anførsler er imøtegått.

Subsidiært er det anført at det ikke foreligger en fullbyrdet gave. Av teori og rettspraksis fremgår det at det kreves noe mer enn et gaveløfte når det gjelder fast eiendom. Det kreves at givoren har gjort alt som er nødvendig for at erververen skal kunne utnytte gaven fullt ut. Det må da være utstedt et skjøte. Det er blant annet vist til Huser: Gjeldsforhandling og konkurs (bind 3) side 152-153 og Rt. 1996 side 1135.

Atter subsidiært er det anført at vilkårene for selvstendig eiendomshevd, ikke er oppfylt. Dette gjelder særlig kravet om eksklusiv bruk, men heller ikke vilkåret om aktsomt god tro er oppfylt. Uansett vil bestemmelsene i hevdsloven § 5 være til hinder for hevd av eiendomsrett idet Bess Jahre må anses bare å ha hatt en bruksrett i egenskap av ektefelle.

Atter subsidiært er det anført at enten det foreligger en fullbyrdet gave eller hevd, er vilkårene for rettsvern ikke oppfylt. Det foreligger ikke tinglyst ektepakt. Unntaket i den tidligere ektefelleloven § 34 første ledd annet punktum kommer ikke til anvendelse. Vilårene for rettsvernhevd er heller ikke oppfylt, jf. hevdsloven §§ 2 og 4. Dette er utdypet i prosedyren, blant annet ved henvisning til fremlagt juridisk litteratur.

Staten krever avstandsgodtgjørelse, som for lagmannsretten er økt fra 190.000 til 230.000 kroner. Kravet er basert på tapte leieinntekter, som anslås til 40.000 kroner pr. år. Det aksepteres et skjønnsmessig fradrag for ankemotpartens utgifter til vedlikehold og påkostninger.

Ankemotparten, Freddie Bess Jahre har i det vesentlige henholdt seg til anførslene for tingretten, inntatt i dommen side 5-6. Dette gjelder imidlertid ikke anførselen knyttet til den tidligere ektefelleloven § 33 og 34, som ikke lenger gjøres gjeldende for lagmannsretten.

Nedtegnelsen i hytteboka i 1954 og 1955 gir uttrykk for et klart ønske om å overføre hytteeiendommen til Bess Jahre. At ervervet av tilleggstomten, bnr. 229 den 21. november 1955 ikke er kommet til uttrykk i hytteboka, kan ikke tillegges vekt. Tilleggstomten var og er fortsatt en ubebygd del av hyttetomten.

At Anders Jahre ikke skulle ha ment hva han skrev i hytteboka, er nesten som å si at han løy for ektefellen. Når Anders Jahre i 1955 uttalte at det forelå tinglyst skjøte, kan det skyldes at han regnet med at dette var ordnet av ansatte i selskapet.

At Anders Jahre senere skulle ha ombestemt seg som anført av den ankende part, fremstår som ren spekulasjon. Dette underbygges av hans senere disposisjoner. Det er her vist til hans påtegning for Bess Jahre på spørreskjema til kommunene i 1966 og til henvendelsen til Hol likningskontor i 1967.

Det faktum at Bess Jahre i 1994 uttalte at hun ikke husket noe om store gaver fra ektefellen, kan ikke ilegges stor vekt da uttalelsen falt mange år etter at gaven var gitt.

Det foreligger derfor et fullbyrdet gaveløfte som Bess Jahre har innrettet seg etter i mange år. Dette underbygges også av det faktum at hytta har vært tatt med på i hennes selvangivelse fra 1966.

Det fremgår av teori og rettspraksis at det ikke kreves skjøte for å avgi et bindende gaveløfte. Ankemotparten har blant annet vist til Rt. 1930 side 942, Rt. 1956 side 1063 og Rt. 1979 side 958.

Subsidiært er det anført at Bess Jahre har hevdet eiendomsrett til eiendommen. Hun har i alle år brukt eiendommen som sin etter det som er uttalt i hytteboka. Bess Jahre hadde ingen grunn til å tvile på at det ektefellen skrev var riktig på alle punkter. Det ville være påfallende om hun skulle foreta undersøkelser for å kontrollere at alt var riktig både i innhold og form. Det er ikke kommet frem noe som underbygger den ankende parts anførsler om manglende aktsom god tro.

Den bruk av eiendommen som Bess Jahre har utøvd i mer enn 20 år, oppfyller vilkårene for eksklusiv bruk, jf hevdsloven § 2. At det er adgang til å hevde eiendomsrett fra en ektefelle, synes ikke å være bestridt. På grunn av de spesielle forhold som foreligger mellom ektefeller som bor sammen, kan det ikke stilles spesielt strenge krav til hevderens utøvelse av eiendomsretten. At også Anders Jahre brukte hytta som ektefelle, kan ikke i

seg selv være til hinder for eksklusiv bruk på Bess Jahres hånd. Hun kan ikke identifiseres med mannens bruk. Dette må også gjelde i forhold til hevdsloven § 5. Bess Jahre brukte eieendommen i samsvar med ektefellens gave som overførte eiendomsretten til henne. Bestemmelsen i § 5 kommer derfor ikke til anvendelse slik saken ligger an.

Enten man legger til grunn at det ligger en fullbyrdet gave eller en hevdet eiendomsrett, må rettsvernsspørsmålet løses etter reglene om hevde. Vilkårene er da oppfylt som foran nevnt etter hevdsloven §§ 2 og 4, idet bestemmelsen i § 5 uansett ikke kommer til anvendelse for så vidt angår rettsvernsspørsmålet.

Til statens krav om avsnvgodtgjørelse er det anført at kravet er for høyt. Antatt innteksttap er satt for høyt. Bess Jahre har dessuten hatt store utgifter. Det er vist til fremlagte takster til vurdering av antatte årlige vedlikeholdsutgifter. Dertil kommer utgifter som Bess Jahre har hatt i forbindelse med diverse påkostninger. Det bør derfor samlet gis et fradrag på ca. 100.000 kroner.

Lagmannsretten skal bemerke:

Som det fremgår nedtegnelsen i hytteboka 9. april 1954, omgjorde Anders Jahre sin beslutning av 13. mars 1950 da han overlot bruken av hytta til sine ingeniører og funksjonærer. Av nedtegnelsen i 1954 fremgår det imidlertid at han ikke bare ville overlate bruksretten til ektefellen, idet det uttales at han har gitt hytta til Bess og omdøpt den til "Bessbu".

Lagmannsretten legger til grunn at det her gis uttrykk for en ren gavedisposisjon med den intensjon å overføre eiendomsretten til ektefellen. Den ble akseptert av Bess Jahre.

Det er grunn til å tro at Anders Jahre var klar over at det gjaldt et formkrav som vilkår for gyldigheten av gaver mellom ektefeller, jf den tidligere ektefelleloven § 33. Det må antas at han også var klar over at formkravet var ektepakt. Av formuleringen i hytteboka kan det imidlertid se ut som om Anders Jahre trodde at formkravet kunne erstattes eller likestilles med et ordinært skjøte, som gjaldt og gjelder for vanlige rettshandler mellom ektefeller. Det vises her til formuleringen i nedtegnelsen av 7. april 1955 hvor det uttales at eiendomsretten er gått over ved tinglyst skjøte.

Lagmannsretten finner ikke grunn til å gå nærmere inn på hvorfor Anders Jahre uttrykte seg som han gjorde, idet det vitterlig ikke var eller ble utstedt noe skjøte. Retten finner imidlertid ikke sannsynliggjort at den manglede oppfølging i form av ektepakt eller et skjøte, er uttrykk for at Anders Jahre ombestemte seg. Gavedisposisjonen var uansett akseptert av ektefellen og kunne ikke uten videre omgjøres av Anders Jahre. Hans etterfølgende opptreden bekrefter etter rettens oppfatning også at han sto ved gaven. Bess

Jahres delaktighet ved påkostinger og betaling av utgifter viser det på den andre side at hun betraktet seg som eier.

Den ankende part har anført at det av forskjellige grunner ikke foreligger en fullbyrdet gave. Det er blant annet viset til Bess Jahres uttalelser i en rettslig forklaring av 20. desember 1994.

Lagmannsretten er enig i at uttalelsen her kan peke i denne retning. Den falt imidlertid nesten 40 år etter gavedisposisjonen. Den protokollerte forklaring gir inntrykk av at Bess Jahre ikke synes å ha hatt særlig oversikt over de mer foretningmessige sider av ekteskapet. Hennes hukommelse synes på flere punkter ikke å ha vært særlig god. Det meste av den protokollerte forklaring synes for øvrig å gjelde overdragelse av aksjer i mannens selskaper i 1979. Dette kan ha gjort at hustruen ikke tenkte på hytteeiendommen i den forbindelse.

Lagmannsretten legger etter dette til grunn at Anders Jahre avga et bindende gaveløfte i 1955 som ble akseptert av ektefellen. Noen ytterligere krav i form av skjøte som anført av den ankende part, gjelder ikke for gavedisposisjoner. Lagmannsretten kan ikke se at det er dekning for dette i rettspraksis eller andre rettskilder.

Gavedisposisjoner – i motsetning til vanlige rettshandler mellom ektefeller – krever imidlertid ektepaksform for å være gyldig dem imellom, jf den tidligere ektefelleloven § 33. Dette vilkåret er ikke oppfylt i saken idet de unntak som fremgår av tidligere lovs § 34, ikke kommer til anvendelse. Dette er for øvrig heller ikke anført for lagmannsretten.

Lagmannsretten må da vurdere om Bess kan påberope seg å ha hevdet eiendomsrett til eiendom, jf hevdsloven §§ 2, 4 og 5.

Som delvis berørt foran, legger lagmannsretten til grunn at Bess Jahre aksepterte gaven og innrettet seg i den tro at hun var eneeier. Hennes oppfølging av hytta i form av forbedringer og dekning av løpende utgifter underbygger dette. Av det inntrykk man får ved lesing av hennes rettslige forklaring av 20. desember 1994, er det grunn til å tro at hun ikke hadde særlig innsikt i regler om gaver eller andre deler av lovverket av betydning for disposisjoner mellom ektefeller.

Lagmannsretten legger etter dette til grunn at Bess Jahre handlet i aktsom god tro i hevdsperioden, jf hevdsloven § 4.

Når det gjelder spørsmålet om eksklusiv bruk, jf hevdsloven § 2, legger lagmannsretten til grunn at det etter 1995 er særlig to forhold som kan peke i retning av et selvstendig engasjement på Bess Jahres hånd.

Det vises her til de opplysninger som er omtalt foran om hennes aktivitet med hensyn til påkostninger mv, samt oppføringen av hytta på hennes selvangivelsen. Disse endringer ektefellene imellom gikk imidlertid ikke så langt at Bess Jahre alene dekket utgiftene. Hennes mer aktive opptreden og disponering var uansett lite synlig for utenforstående og gir ikke i særlig grad uttrykk for en eksklusiv bruk. For omverdenen, herunder kreditorene, var endringene neppe synbar.

Den eneste markerte og synlige forskjellen med hensyn til bruken etter 1955, var at selskapets ingeniører og funksjonærer ikke lenger fikk utøve den bruksrett som de i hvert fall på papiret hadde hatt siden 1950. Dette forhold kan tolkes som et moment for eksklusiv bruk på Bess Jahres hånd, men beslutningen kan også ses som uttrykk for at Anders Jahre ønsket at ektefellene alene skulle bruke eiendommen uten forstyrrelser fra en antatt stor funksjonærgruppe.

Lagmannsretten kan ikke se at det er godtgjort at Bess Jahre i årene etter 1955 har brukt eiendommen på en slik måte at det kan sies å ha foreligget eksklusiv bruk som grunnlag for eiendomshevd, jf hevdsløven § 2. Ektefellene fortsatte å bruke eiendommen som tidligere, idet de mindre justeringer som kan tilbakeføres til hytteregisteret og selvangivelsen, ikke anses tilstrekkelig til å oppfylle hevdsløvens vilkår. For en kreditor eller en godtroende tredjemann vil det for alle praktiske formål ikke være mulig å se at det var noen endringer med hensyn til utnyttelsen av eiendommen, langt mindre i retning av en eksklusiv bruk på Bess Jahres hånd. Dersom man i nærværende sak skulle anse dette hevdsvilkår for oppfylt, ville man langt på vei slå bena under de notaritetshensyn som ligger innbakt i kravet om eksklusiv bruk, herunder de tidligere regler om snikhevd. Retten kan heller ikke se at Bess Jahres bruk kan danne grunnlag for hevd av noen del av eiendommen.

Staten har krevet avstandsgodtgjørelse, jf lov om hendelegé eieendomshøve § 15.

Lagmannsretten finner at vilkårene for å ta kravet til følge er oppfylt, jf § 15 første ledd.

Kravet er gjort gjeldende fra 1998, det vil si fra før søksmålet 6. mai 2002. Det er vist til at Bess Jahre har gjort motregning gjeldende for utgifter i hele boets eiertid, det vil si fra 1982. Kreditorenes krav er basert på et leietap på 40.000 kroner pr. år etter beregninger i fremlagt takst. Påstanden er utvidet fra lagmannsretten til 230.000 kroner på grunn av tidsforløpet og etter fradrag for Bess Jahres omkostninger.

Lagmannsretten tar kravet til følge, men finner at beløpet skjønnsmessig bør reduseres etter en vurdering av de utgifter og påkostninger som er besørget av Bess Jahre. Kreditorenes krav fastsettes skjønnsmessig til 130.000 kroner.

Anken har ført frem. Saksomkostningskravet skal vurderes etter tvistemålsloven § 180 annet ledd, jf § 172. Det er fremsatt et krav for tingrett og lagmannsrett med til sammen

52.500 kroner med tillegg av gebyr og forsinkelsesrente. Kravet tas til følge og fastsettes til 69.300 kroner, inkludert gebyr.

Dommen er enstemmig.

D o m s l u t n i n g :

1. Gnr 55 bnr 102 og 229 i Hol kommune tilhører Anders Jahres dødsbo.
2. Freddie Bess Jahre betaler til Anders Jahres dødsbo 130.000 –
etthundreogtrettitusen – kroner med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven fra
forfall til betaling skjer.
3. I saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten betaler Freddie Bess Jahre til
Anders Jahres dødsbo 69.300 – sckstinitusentrehundre – kroner med tillegg av
renter etter forsinkelsesrenteloven fra forfall til betaling skjer.
4. Oppfyllelsesfristen etter punkt 2 og 3 er 2 – to – uker fra forkynnelsen av
lagmannsrettens dom.

Ola R. Melheim

Karin Stang

Bjørn Askim

Bekrefles

for førstelagmannen:

REGJERINGSADVOKATEN

Unntatt fra offentlighet,
jf. offl. § 5 annet ledd b.

Finansdepartementet v/Peder Berg
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Justisdepartementet v/Anniken Barstad
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref

Vår ref
2002-0257 CR/ahc

Dato
06.09.2004

**SAK NR. 03-009656ASI-BORG/03110: STATEN
V/FINANSDEPARTEMENTET/JUSTISDEPARTEMENTET – FREDDIE B. JAHRE**

Vedlagt oversendes Borgarting lagmannsretts dom av 1. september 2004.

Som det fremgår har staten på vegne av Anders Jahres dødsbo, fått medhold i at hytta Bessbu og tilhørende tomt, gnr. 55 bnr. 102 og 229 i Hol kommune, tilhører dødsboet. Videre er staten på vegne av boet gitt medhold i kravet på avsavnsgodtgjørelse som krevet for de siste tre år før stevning ble tatt ut. Lagmannsretten har riktignok gjort et skjønnsmessig fradrag for utgifter og omkostninger som er bekostet av Bess Jahre, slik at det tilkjente beløpet utgjør 130 000 kroner. Endelig er staten tilkjent fulle saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten.

Etter mitt syn er utfallet meget tilfredsstillende. Hensett til utfallet finner jeg på det nåværende tidspunkt ikke grunn til å kommentere lagmannsrettens premisser noe nærmere.

Dommen ble mottatt her 2. d.m. Bess Jahres ankefriste vil dermed trolig utløpe mandag 4. oktober 2004.

Med hilsen
REGJERINGSADVOKATEN

Christian H P Reusch
advokat

Vedlegg

Kopi: Even Wahr-Hansen v/BAHR advokatfirma, Pb 1524 Vika, 0117 Oslo
Sandefjord tingrett v/Knut Rønning, postboks 73, 3201 Sandefjord

POSTADRESSE:
POSTBOKS 8012 DEP
0030 OSLO

TELEFON: 22 99 02 00
DIREKTE INNVALG: 22 99 02 57
TELEFAKS: 22 99 02 50

BESØKSADRESSE:
PILESTREDET 19

571

REGJERINGSADVOKATEN

Unntatt fra offentlighet,
jf. offl. § 5 annet ledd b.

Finansdepartementet v/Peder Berg
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Justisdepartementet v/Anniken Barstad
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref

Vår ref
2002-0257 CR/ahc

Dato
06.09.2004

**SAK NR. 03-009656/ASI-BORG/03110: STATEN
V/FINANSDEPARTEMENTET/JUSTISDEPARTEMENTET – FREDDIE B. JAHRE**

Vedlagt oversendes Borgarting lagmannsretts dom av 1. september 2004.

Som det fremgår har staten på vegne av Anders Jahres dødsbo, fått medhold i at hytta Bessbu og tilhørende tomt, gnr. 55 bnr. 102 og 229 i Hol kommune, tilhører dødsboet. Videre er staten på vegne av boet gitt medhold i kravet på avsavnsgodtgjørelse som krevet for de siste tre år før stevning ble tatt ut. Lagmannsretten har riktignok gjort et skjønnsmessig fradrag for utgifter og omkostninger som er bekostet av Bess Jahre, slik at det tilkjente beløpet utgjør 130 000 kroner. Endelig er staten tilkjent fulle saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten.

Etter mitt syn er utfallet meget tilfredsstillende. Hensett til utfallet finner jeg på det nåværende tidspunkt ikke grunn til å kommentere lagmannsrettens promisser noe nærmere.

Dommen ble mottatt her 2. d.m. Bess Jahres ankefriste vil dermed trolig utløpe mandag 4. oktober 2004.

Med hilsen
REGJERINGSADVOKATEN

Christian H P Reusch
advokat

Vedlegg

Kopi: Even Wahr-Hansen v/BAHR advokatfirma, Pb 1524 Vika, 0117 Oslo
Sandefjord tingrett v/Knut Rønning, postboks 73, 3201 Sandefjord

KJØPEKONTRAKT

Mellom: Anders Jahres dødsbo
 Adresse: c/o Adv. Even Wahr-Hansen,
 P.boks 1524 Vika, 0117 Oslo

heretter kalt "selger",

og **Bess Jahre** Person nr.:

Adresse: c/o Adv. Odd Gleditsch d.y.
 P.boks 423, 3201 Sandefjord

heretter kalt "kjøper",
 er i dag inngått følgende kjøpekontrakt:

§ 1

SALGSOBJEKT/KJØPESUM

Selger overdrar herved til kjøper sin eiendom:

**Hytten "Bessbu", Haugastøl, Gnr. 55, Bnr.102 med tilliggende tomt Gnr. 55, bnr. 229
 i Hol kommune m/selveiertomt**

heretter kalt "eiendommen"

for en kjøpesum stor:

Kr. 2.800.000,- kronertommillioneråttehundretusen00/100,

heretter kalt "kjøpesummen"

som gjøres opp på følgende måte:

- 1 Kontant senest 7 dager etter at kjøper har mottatt bekreftelse på at
 forbeholdene er avklaret, jfr. § 3 og § 8

Kjøpesum

kr. 2.800.000,-

kr. 2.800.000,-

Hjemmelshaver til eiendommen er:

Anders Jahre

§ 2

OMKOSTNINGER

- [1] I tillegg til kjøpesummen må kjøper betale følgende omkostninger uoppfordret til statsaut.
 eiendomsmegler Per Sørli MNEF, heretter kalt "megler", samtidig med sluttoppgjøret, jfr. § 1.

1. Dokumentavgift av skjøte til Staten (2,5 %)

kr. 70.000,-

2. Tinglysingsgebyr for skjøte til Staten

kr. 1.690,-

I alt

kr. 71.690,-

- [2] Hertil kommer tinglysningsgebyr og attestgebyr, til sammen kr. 2.112,- for hver obligasjon **kjøper** må la tinglyse på eiendommen i forbindelse med etablering av lån. Panteattest koster kr. 169,-. Det tas forbehold om endringer i offentlige avgifter/gebyrer.
- [3] Det tas forbehold om at det kan bli avkrevet konsesjon vedr. overdragelsen av gnr. 55, bnr. 229 i Hol kommune dersom det offentlige ikke anser dette som overdragelse mellom ektefeller

§ 3

OPPGJØR

- [1] Oppgjøret mellom partene foretas av megler. Alle innbetalinger forbundet med denne kontrakt innbetales til meglers klientkonto nr. 1627.16.23430. Beløpet settes på rentebærende konto. **Kjøper** må sørge for at kjøpesummen og omkostninger er betalt på meglers kontor eller er innkomet på klientkonto innen de tidspunkter som er angitt i § 1.
- [2] For den del av kjøpesummen som ikke måtte være betalt til megler i rett tid, svarer **kjøper** lovens forsinkelsesrente, som er den til enhver tid gjeldende prosentsats for forsinkelsesrente, dvs 7 % over styringsrenten til Norges Bank. Denne bestemmelse gir ikke **kjøper** rett til å forlenge betalingsfristen utover de frister som er avtalt i § 1.
- [3] Fordeling av eiendommens driftsutgifter og eventuelle inntekter settes opp av megler pr. overtagelsesdato.

§ 4

HEFTELSE

- [1] **Kjøper** har fått seg forelagt utskrift av grunnboken for eiendommen datert 26.01.2005, og har gjort seg kjent med innholdet av denne.
- [2] Eiendommen overdras fri for pengeheftelser.
- [3] **Selger** opplyser videre at det ikke eksisterer pengeheftelser av noen art, herunder utpantings- og/eller utleggsforretninger, utover det som pantattesten viser. **Selger** forplikter seg til umiddelbart å underrette megler dersom slike forretninger blir avholdt innen tinglysning av skjøtet skal finne sted. Videre forplikter **selger** seg til å betale alle avgifter m.v. som vedrører eiendommen og som er forfalt eller forfaller før overtagelsen (jfr. § 9).
- [4] **Selger** gir herved megler ugjenkallelig fullmakt til å innfri det som det ikke er avtalt at **kjøper** skal overta.

§ 5

TINGLYSING/SIKKERHET

- [1] **Selger** utsteder skjøte til **kjøper** samtidig med denne kontrakts underskrift. Skjøtet skal oppbevares hos megler, som foretar tinglysning når **kjøper** har innbetalt fullt oppgjør, inkl. omkostninger (jfr. § 2).
- [2] Ved kontraktens underskrift utsteder **selger** en sikringsobligasjon til megler som lyder på hele kjøpesummen. Obligasjonen skal også inneholde en urådighetserklæring. Obligasjonen tinglyses av megler for **selgers** regning straks kontrakten er undertegnet. Obligasjonen tjener som sikkerhet for den til enhver tid utbetalte del av salgssummen og all utbetaling til **selger** skal inntil tinglysning av skjøtet finner sted, ha sikkerhet innenfor kjøpesummens ramme.

- [3] Megleren skal vederlagsfritt kvittere obligasjonen til avlysning og besørge denne slettet når oppgjør mellom partene er avsluttet og skjøtet er godtatt til tinglysning.
- [4] All tinglysning av dokumenter på eiendommen skal forctas av megler. Dokumenter som skal tinglyses må snarest overleveres megler i undertegnet og tinglysingsklar stand.

§ 6

TILBEHØR/ SELGERS OPPLYSNINGSPLIKT/KJØPERS UNDERSØKELSEPLIKT

- [1] Eiendommen og dens tilbehør overtas slik den er basert på at kjøper er den som har brukt eiendommen.
- [2] Selger, som aldri har benyttet eiendommen, har ikke kjennskap til skjulte og/eller åpenbare feil og mangler.

§ 7

FORBEHOLD OM EIENDOMMENS TILSTAND

- [1] Eiendommen selges i den stand den er (ref. § 6 og avhendingsloven 3-9).

§ 8

OVERTAKELSE

- [1] Eiendommen overtas av kjøper så snart det formelle er avklart vedr.

- **Kreditors godkjennelse av kjøperen**
- **Eventuell konsesjon er innvilget.**

med alle rettigheter og forpliktelser slik den har tilhørt **selger**, under forutsetning at **kjøper** har oppfylt sine forpliktelser. Seneste overtagelse settes til 30.06.2005

- [2] **Kjøper** svarer fra overtagelsen for alle eiendommens utgifter og oppbærer eventuelle inntekter.
- [3] Ved overtagelsen skal eiendommen av **selger** leveres slik den var da kjøper sist benyttet eiendommen.
- [4] Risikoen går over på **kjøper** når han har overtatt bruken av eiendommen. Overtar **kjøper** ikke til fastsatt tid, og årsaken ligger hos ham, har han risikoen fra det tidspunktet da han kunne ha fått overta bruken.
- [5] Når risikoen for eiendommen er gått over på **kjøper**, faller ikke hans plikt til å betale kjøpesummen bort ved at eiendommen blir ødelagt eller skadet som følge av en hendelse som **selger** ikke svarer for.

§ 10

KONSEKVENSER AV MISLIGHOLD – REKLAMASJON

- [1] Dersom en av partene mener at det foreligger mangel eller forsinkelse ved den annen parts oppfyllelse av sine plikter etter avtalen, må han gi motparten melding om at avtalebruddet gjøres gjeldende og hvilket avtalebrudd det gjelder, innen rimelig tid etter at han oppdaget eller burde ha oppdaget misligholdet, jfr. avhendingsloven § 4-19 og § 5-7.

§ 11

FORSIKRING

- [1] Eiendommen er fullverdiforsikret i If.
[2] Selger er forpliktet til å holde eiendommen fullverdiforsikret frem til overtakelsesdagen, jfr. § 9.

12

BILAG

- [1] **Kjøper** har fått seg forelagt følgende:
- Panteattest for gnr. 55, bnr. 102 og 229 i Hol kommunedatert 26.01.2005
  - Skjøte for gnr. 55, bnr. 229 tinglyst 13.02.1955.
  - Utsnitt av kommuneplanen arealdel for perioden 2003-2012 samt tegneforklaring.
  - Reguleringsplan for området
- [2] Denne kontrakt er utferdige i 3 - tre - likelydende eksemplar hvorav partene får hvert sitt eksemplar og ett beror hos megler.

Høvik, _____

Selger
Anders Jahres dødsbo

Kjøper

_____

Bess Jahre

Agder lagmannsrett
gjør vitterlig:

Den 18. august 2003 ble rett holdt i Tinghuset, Tønsberg, rettsal nr. 2.

Dommere: Lagdommer Trude Sævs
Lagdommer Torgeir Lilleland
Ekstraord. lagdommer Jan Villum

Protokollfører: Ekstraord. lagdommer Villum

Sak nr.: 99-01411 A

Ankende part:	Anders Jahres dødsbo v/bobestyrer Even Wahr-Hansen
Prosessfullmektig:	Advokat Aase Gundersen
Ankenotpart:	Forrester Maritime Limited v/seiskapets president
Prosessfullmektig:	Advokat Magnus Hellesylt
Hjelpeintervenient:	Bikland AS
Prosessfullmektig:	Advokat Truls Leikvang

Den 19. - 22.08., 26. - 29.08., 02. - 05.09., 08. - 11.09., 15. - 17.09., 22. - 23.09. og
29.09. - 03.10. fortsatte forhandlingene.

Den 20. november 2003 ble rett satt på ny i Tinghuset, Skien med de samme dommerne til stede. Etter rådslagning og stemmegivning for lukkede dører ble det avsagt slik

d o m:

Saken gjelder retten til et beløp på kr. 9.280.000,- etter en kapitalnedsettelse vedtatt 24. februar 1997 i Bulls Tankredari AS (heretter kalt Bulls). Beløpet knytter seg til 1160 aksjer som i navnet tilhørte Lazard Brothers & Co. Ltd. (heretter kalt Lazard). Den aksjepost som de 1160 aksjer tilhørte, utgjorde ved kapitalnedsettelsen 18,553 prosent av aksjekapitalen i selskapet. Det er omvistet mellom partene hvem som har rett til denne aksjeposten, og som dermed også kan kreve kapitalnedsettelsesbeløpet.

Den omstridte aksjeposten har sitt utspring i 65 aksjer i Bulls, som i 1975/76 ble overdratt fra Anders Jahres Rederi AS (heretter kalt AJR) til Lazard. Bakgrunnen for overdragelsen var problemer med gjennomføringen av den såkalte rådhusgaven. Den 14. oktober 1968 skrev Anders Jahre til Sandefjord bys formannskap v/ordføreren. Etter en redegjørelse for behovet for nytt rådhus i byen, heter det at Anders Jahre var villig til å bidra med et millionbeløp til bygget, forutsatt at planleggingen ble satt i gang så snart som mulig og bygget kunne reises i løpet av de nærmeste årene. Planlegging av rådhuset ble deretter satt i gang. I brev av 13. mars 1972 fra Anders Jahre ble det daglige gavetilsagn gitt. Brevet lyder:

"Sandefjord rådhus.

Jeg refererer til vår samtale på mitt kontor lørdag den 11.ds. I brev til Sandefjord bys formannskap av 14. oktober 1968, hvorav kopi vedlegges, stillet jeg i utsikt et større million-beløp som bidrag til bygging av et nytt rådhus i Sandefjord. På vegne av et investiment-selskap, Continental Trust Company Inc., i hvilket selskap jeg har en betydelig interesse (dog ikke aksjeinteresse), har jeg nu den glede å tilby Sandefjord kommune et bidrag, kr. 40.000.000,- - førti millioner kroner - på følgende betingelser:

1. Byggeløype må foreligge senest innen utgangen av dette år.
2. Bidraget betales suksessivt over to år i fire terminer a kr. 10.000.000,-, som erlegges halvårlig under byggetiden, nemlig 30/6 og 31/12. I tilfelle stopp i byggearbeidet på grunn av streik, lock-out eller lignende arbeidsstans, utsettes bidraget i det tidsrom arbeidet er stoppet.

Ovennevnte selskap har et styre som for tiden består av:

Bankdirektør, greve Peder Bonde,
Direktør, friherre Carl de Geer,
Bankdirektør, friherre Jacob Palmstierna,

alle knyttet til Skandinaviska Enskilda Banken, Stockholm. Styrets adresse er den samme bank. Jeg er president i selskapet og tegner selskapets firma. Styret for selskapet, med min tilslutning, har satt som betingelse for bidraget at det ikke må publiseres verken i den svenske, norske eller utenlandske presse.

Bidraget ydes i norske kroner, men donator forbeholder seg adgang til å betale i U.S.A. dollars, som i så fall avregnes til norske kroner etter Norges Banks vekselkurs på betalingsdagen.

Jeg tilbyr min personlige garanti for at ovennevnte bidrag blir stillet til disposisjon for Sandefjord kommune ved forfall."

Gaven skulle altså ikke lenger komme fra Anders Jahre personlig (selv om han ga sin personlige garanti for at gaveløftet ville bli oppfylt), men fra Continental Trust Company Inc. (heretter kalt CTC).

CTC ble stiftet i Panama i 1939 under navnet Pankos Operating Company S.A. (heretter kalt Pankos). Det eide i perioden 1939 - 1951 skipet Janko, og fra henholdsvis 1953 og 1952 skipene Jaranda og Jalantz, som i 1955/56 ble hjemført til Norge og overtatt av Anders Jahres rederi IV AS. Dette var et ledd i hjemføringen av flere skip fra utenlandske selskaper (det panamanske Spæmacet Whaling and Shipping Company S. A. (heretter kalt Spæmacet) og det svenske A/B Jan) til norske selskaper (Anders Jahres Rederi IV AS, AS Antarctic og AS Kosmos).

I 1958 ble det besluttet at selskapets navn skulle endres til CTC. Dette skjedde på en generalforsamling avholdt 2. februar 1958 i Sandefjord. I utdraget fra generalforsamlingsprotokollen heter det at alle saksjer var representert. Presidenten, som på det tidspunkt var Anders Jahre, foreslo at navnet skulle forandres, og det ble enstemmig vedtatt. Protokollen er undertegnet av Anders Jahre og høyesterettsadvokat Fridtjof Bettum, Anders Jahres kompanjong i Anders Jahre & Co. AS og "Assistant Secretary" i Pankos. Det fremgår av korrespondanse med Jahres panamanske advokat

at før navneskiftet kunne registreres i selskapsregisteret i Panama, var det nødvendig å registrere et tidligere valg av styre og "officers". Det ble således registrert utskrift fra en generalforsamling som skal ha vært holdt den 17. februar 1953 i New York, hvor Clifford N. Carver (en amerikansk forretningsmann) fremla 9998 ibeidehaveraksjer i Pankos, og Roberto E. Arias (en panamansk advokat) fremla 2 aksjer. Det heter her at 10000 aksjer var utstedt i selskapet, slik at alle aksjer var representert på møtet. Som styre i selskapet ble valgt Gösta Dalman, Göteborg, Clifford N. Carver og Roberto E. Arias. Videre ble det også registrert at det 31. mars 1954 i Paris ble holdt et styremøte i selskapet, og Anders Jahre ble valgt som president, Carver som visepresident, Jahre som kasserer, Arias som sekretær og Fritjof Bettum som assisterende sekretær. Antagelig var disse registreringene nødvendige fordi Anders Jahre i utskriften fra generalforsamlingen i februar 1958 hvor navneskiftet ble vedtatt, fremsto som president for selskapet.

Etter navneskiftet synes CTC å ha vært et rent investeringselskap, og stod som eier av bankkonti i SE-banken i Stockholm og Lazard-banken i London. Selskapet som sådant synes å ha vært sovende. I hvert fall finnes det ingen dokumentasjon for selskapsbeslutninger etter 1958 og frem til Anders Jahres brev, 13. mars 1972, hvor han på vegne av CTC tilbyr Sandefjord kommunen 40.000.000,- kroner til rådhuset. I dette brevet oppgis tre direktører i SE-banken i Stockholm som selskapets styre. Disse tre direktører var på dette tidspunkt ikke valgt som styremedlemmer. To av dem, Peter Boudé og Carl de Geer, ble senere styremedlemmer, mens Jacob Palmstierna nektet.

Etter at gavebrevet var skrevet, synes Anders Jahre å ha følt behov for å ordne med formalitetene i CTC. I juli 1972 skrev han til Roberto R. Aleman, en panamansk advokat. Det heter her at to av styremedlemmene i selskapet, Dalman og Carver, var døde, og at Arias gikk ut av styret flere år tidligere. Videre oppga Jahre at Boudé, de Geer og Palmstierna var styremedlemmer valgt på den siste generalforsamling i selskapet. Han var selv fortsatt president, og hans juniorpartner, Bjørn Bettum, var valgt som visepresident og sekretær. I et brev litt senere ber Jahre også Aleman undersøke hva som var registrert i selskapsregisteret i Panama vedrørende styre,

president osv. Aleman svarte at for å registrere nytt styre m.m., var det nødvendig å få kopier av referat fra de forskjellige generalforsamlinger og styremøter.

Mer synes ikke å ha skjedd med dette før det oppstod problemer med overføring av penger fra CTCs konto i SE-Banken for å oppfylle rådhusgaven. Rådhusgaven skulle betales i 4 avdrag, hvert på 10.000.000,- kroner. Av grunner som ikke er helt klare, ble det første beløpet i januar 1973 betalt av AJR. De neste ti millioner ble betalt i juli 1973 ved overføring fra CTCs konto i SE-Banken. Imidlertid var det ikke søkt om valutalisens, og dette forholdet ble tatt opp av Norges Bank. Videre ga Norges Bank i brev av 18. september 1973 til Den norske Creditbank i Sandefjord, som formidlet overføringen fra Sverige, uttrykk for at den mente å vite at rådhusgaven kom fra en anonym giver i Norge, og ba om å få dokumentert hvilke midler som var tatt hjem fra Sverige. Dette førte til fornyet aktivitet med sikte på å få registrert generalforsamlings- og styremøteprotokoller i CTC. Den 3. oktober 1973 skrev således Bjørn Battum til Carl de Geer. Det var på dette tidspunkt klart at Palmstierna ikke ville la seg velge inn i styret, og i stedet var satt inn som styremedlem Charles Simon, som var oppgitt å være en nær meglerforbindelse i Paris. Det fremgår av brevet at utkastet til protokoll burde dateres i februar 1972, forut for gaveløftet i mars 1972. Videre ble det oversendt utkast til brev fra CTC til SE-Banken, og fra SE-Banken til Den norske Creditbank, som skulle bekrefte at midlene til rådhusgaven kom fra CTC, et selskap registrert utenfor Skandinavia.

Norges Bank var imidlertid ikke fornøyd med forklaringen. Det fremgår av et notat satt opp av Bjørn Battum i desember 1973 at han hadde hatt et møte med en direktør i Norges Bank, og at banken var av den oppfatning at Anders Jahre på en eller annen måte var involvert i donasjonen til Sandefjord kommune. Norges Bank var i ferd med å skjerpe sin kontroll med valutatransaksjoner, og under samtalen framkom det at både påtalemyndigheten og skattevesenet kunne være interessert i opplysning fra Norges Bank i forbindelse med "uregelmessige valutatransaksjoner".

I januar 1974 gav Norges Bank valutalisens for overføring av det tredje avdraget på 10 millioner kroner fra SE-Banken. Det fremgår imidlertid av brevet til Sandefjord

kommune at Norges Bank ikke hadde avsluttet de undersøkelser som pågikk med sikte på å klargjøre de valutamessige forhold i tilknytning til donasjonen, og i brev til Anders Jahre fra Norges Bank ble det stilt flere spørsmål om selskapet CTC og Anders Jahres forhold til selskapet.

Det ble nå stadig mer presserende å få på plass en hensiktsmessig organisering av CTC, som det heter i et notat fra Bjørn Bettum i april 1974. Det var kontakt mellom ham og den påtænkte styreformann Carl de Geer, samt advokat Roberto R. Aleman i Panama. I mai 1974 var det et møte i New York mellom Bjørn Bettum og Aleman, og 10. juni 1974 et møte i London mellom Anders Jahre, Bjørn Bettum, Carl de Geer og Roberto Aleman. Det ble utarbeidet protokoll for generalforsamling som skulle ha vært holdt i Nassau, Bahamas den 25. januar 1971, hvor det ble valgt styre, og hvor det ble besluttet i anledning av at selskapets president skulle bli 80 år i mai 1971, å gi en gave på opptil 6 millioner dollar til et formål som presidenten kunne bestemme. Videre ble det utarbeidet protokoll for styremøte samme dag. Disse protokoller ble etter hvert registrert i Panama. I generalforsamlingsprotokollen datert 25. 01. 1971 heter det også at det skulle utstedes nye aksjer i CTCs navn, som skulle byttes med de gamle Pankos-aksjer som angivelig, ifølge protokollen, var blitt utstedt 1. april 1954. Slike aksjer ble i juni 1974 sendt fra Aleman til styreformann Carl de Geer, og av ham overlatt til Bjørn Bettum. Det skal bemerkes at i protokoll for generalforsamlingen i Nassau i januar 1971 heter det at alle aksjene i selskapet ble "presented to the meeting" av Thorleif Monsen. Hans navn fremgår første gang i et utkast til generalforsamlingsprotokoll som ble utarbeidet av Bjørn Bettum og Roberto Aleman på møtet i New York i mai 1974.

Det er enighet mellom partene om at utarbeidelsen av generalforsamlings- og styremøteprotokoll i 1974 var en ren fiksjon for å dokumentere en beslutning om rådhusgaven i CTC før Anders Jahres brev på vegne av selskapet 13. mars 1972. De personer som opptrer som deltagere på det fiktive møtet i Nassau, hadde på det tidspunkt ingen funksjon i selskapet, bortsett fra Anders Jahre, som var president.

Norges Bank var ikke tilfreds med den forklaring som ble gitt fra Jahres side om CTC og hans forhold til selskapet, og den 9. juli 1974 skrev Anders Jahre til Norges Bank at

7

han, som personlig hadde garantert for gaveløftet, ville sørge for betaling av de siste kr. 10 millioner til kommunen. Lisensspørsmålet var dermed ikke lenger presserende. I skriv den 13. desember 1974 ble Anders Jahre meddelt at hans søknad om valutalicens var avslått. Det siste avdraget på 10 millioner kroner var finansiert av AJR ved låneopptak. I april/mai 1975 var det diskusjoner mellom Anders Jahre og Lazard om at Lazard skulle kjøpe 65 aksjer i Bulls (heretter kalt aksjeposten) av AJR. Aksjeposten utgjorde på dette tidspunkt 16,25 % av aksjekapitalen i Bulls, og den avtalte pris var 9,1 millioner kroner. I september 1975 ble det søkt om lisens for aksjesalget, hvilket var påkrevet den gang. Lisenssøknaden ble innvilget, og 10. oktober 1975 ble kjøpesummen på 9,1 millioner kroner overført fra Lazard. Kjøpesummen ble belastet CTCs konto. Pengene ble, sammen med en utlodning AJR mottok fra Jahre Line, brukt til å innfri lånet som var tatt opp for å dekke rådhusgaven. Selvs overleveringen av aksjene skjedde først i juni 1976 ved at aksjene ble deponert for Lazard hos Den norske Creditbank i Oslo.

Hovedaksjonær i Bulls var Anders Jahres nevø, Jørgen Jahre sr., og hans familie. I juni 1975 ble det inngått en avtale mellom Anders Jahre og Jørgen Jahre sr. om gjensidig forkjøpsrett til aksjene i Bulls. I en avtale inngått 29. oktober 1975 ble det presisert at forkjøpsretten også gjaldt de 65 aksjer i Bulls som var transportert til Lazard fra AJR. Det var forutsatt at Lazard skulle godta denne forkjøpsretten ved en påtøying på avtalen. Dette synes imidlertid ikke å ha skjedd. Jørgen Jahre sr. bevirket imidlertid at Lazard i brev av 22. juni 1976 godtok forkjøpsrett for Jørgen Jahre og hans familiefellesskap Marian AS ved videregående salg av aksjene til andre enn AJR eller Anders Jahre eller hans arvinger.

På en ekstraordinær generalforsamling i Bulls i 1983 ble det gjennomført en kapitalforhøyelse. Lazards aksjeporfølje utgjorde etter dette 1625 aksjer, hvilket fortsatt var 16,25% av aksjekapitalen. I samme generalforsamling ble det for øvrig innført vedtektsfestet forkjøpsrett for eksisterende aksjonærer.

Det er enighet mellom partene om at Lazard aldri har vært reell eier av aksjeposten, men bare såkalt "nominee". Dette er en lovlig ordning etter engelsk rett, og det er vanlig at

engelske banker holder aksjeposter som "nominee" for den reelle "beneficial owner". Ordningen var imidlertid i strid med den norske aksjelov, hvor det er et krav at selskapets aksjebok skal vise hvem som er reell aksjonær. Det er klart at det var CTC som betalte kjøpesummen for aksjene, og som av Lazard ble ansett som reell eier.

Parallelt med "rekonstruksjonen" av CTC og utarbeidelsen av antedaterte protokoller med beslutninger osv., som ble slutført sommeren 1974, ble det påbegynt et arbeid med reorganisering av eierforholdene. Hovedtanken var her hele tiden at det skulle opprettes en internasjonal stiftelse. Dette er først omhandlet i det memorandum som ble satt opp 15. mai 1974 etter samtaler mellom Bjørn Bettum og Roberto Aleman i New York. 9. juli 1974, etter at de antedaterte dokumentene var på plass, skrev Bjørn Bettum et notat til Anders Jahre. Det gjøres her rede for pågangen fra Norges Bank, og gis uttrykk for at Norges Bank kom til å insistere på å få svar på konkrete spørsmål før banken var villig til å gi slipp på det som for banken var hovedsaken, nemlig Anders Jahres personlige forhold til CTC. Det var fare for at myndighetene kunne komme til at både valutaavgivningen og skatteavgivningen var overtrådt. Av hensyn til den pågående sak med Norges Bank og av hensyn til fremtiden ville det være av den største betydning at selskapets aksjonærer kunne presenteres, om nødvendig overfor Norges Bank. Aksjonærene kunne også ta initiativ til dannelsen av en eller annen form for internasjonal stiftelse hvis formål kunne være fleksibelt nok til at selskapets styre eller stiftelsens styre kunne innrette seg i henhold til de retningslinjer som var trukket opp og i henhold til myndighetenes innstilling på ethvert tidspunkt. Av senere notater fremgår det at Anders Jahre hadde gitt uttrykk for at hans kone Bess Jahre også måtte tilgodeses på en eller annen passende måte, for eksempel ved utskillelse av et beløp fra CTC før opprettelsen av stiftelsen.

Den endelige plan ble lagt på et møte i London 1. - 3. juli 1976 mellom Bjørn Bettum og Roberto Aleman, og også delvis Hugo Kindersley fra Lazard og Arthur Hardman, som var i ferd med å bli pensjonert fra Lazard, og som skulle arbeide for stiftelsen.

Den 20. juli 1976 ble så Continental Foundation (heretter kalt CF) opprettet ved et såkalt "memorandum of agreement" mellom Thorleif Monsen som "settlor" og Robert

N. Slatter som "trustee" samt Hugo Kindersley, Thorleif Monsen og John A. Worsley som "advisors".

Den 9. november 1976 ble 80% av aksjene i CTC overført til CF ved brev fra Thorleif Monsen til Lazard. De resterende 20% ble i juli 1979 innløst av selskapet ved en kapitalnedsettelse og utbetaling av 20% av selskapets verdi, 14.250.000,- dollar. Ved beregningen ble verdien av aksjeposten i Bulls og det såkalte "contingency fund" holdt utenfor. "Contingency Fund" var verdier satt til side i CTC for dekning av den resterende del av rådhusgaven for tilfelle av at det skulle bli mulig å overføre beløpet til Norge. Etter dette var CF eneaksjonær i CTC.

På et styremøte i CTC i mars 1981 ble det besluttet å utbetale en dividende som tilsvarte alle verdier i selskapet, bortsett fra ca. 5.500.000 dollar (contingency fund), aksjeposten i Bulls samt noen aksjer i Kosmos. Verdiene ble av eneaksjonæren CF lagt i et nytt selskap som ble opprettet, Blue Range Corporation. Dette selskapet ble for evrig i 1982 overført fra CF til en nyopprettet stiftelse kalt Aall Foundation.

I mai 1984 ble CTC besluttet oppløst. Etter dette ble de gjenstående verdier, herunder aksjeposten i Bulls, eid direkte av CF. I februar 1985 ble verdiene overdratt fra CF til New World Trust. Overdragelsen ble godtatt av Thorleif Monsen, Lord Kindersley og John A. Worsley, som var "advisors" for CF, og akseptert av de samme tre også som "advisors" for New World Trust, samt Robert N. Slatter som var "trustee" i begge stiftelser. New World Trust var ikke en veldedig stiftelse. Slatter og de tre "advisors" erklærte imidlertid at de var forpliktet til å bruke de midler som ble mottatt fra CF, utelukkende til veldedige formål. Verdiene i selskapet ble overført til Aall Maritime Consultants Ltd., som senere har skiftet navn til Forrester Maritime Ltd. (heretter kalt FML). I 1988 ble så FML overdratt fra New World Trust til Forrester Holdings, et selskap i Monsen-gruppen, som ikke har noe veldedig formål. Dette er bakgrunnen for at FML har opptrått som eier av aksjeposten i Bulls.

I en sak om gyldigheten av CF besluttet Privy Council, som øverste ankeinstans for Cayman Islands, i 2000 at stiftelsen var ugyldig. En av grunnene til dette var at

stiftelsens formål var for vidt til at stiftelsen kunne anses som rent veldedig. Resultatet er at alle overføringer fra CF må anses ugyldige, således også overføringen av aksjeposten i Bulls til New World Trust, og alle overføringer derfra blir også ugyldige. Det er opplyst at dette etter engelsk rett medfører at verdiene som lå i CF, må anses å være holdt i en "resulting trust" for "the settlor" av CF. Partene er enige om at dette innebærer at det avgjørende for hvem som er rett eier av aksjeposten i Bulls, er om Thorleif Mousen var reell eier av CTC før 80% av aksjene i selskapet ble lagt inn i CF, eller om han bare var en stråmann, og Anders Jahre var den egentlige reelle eier. I sistnevnte tilfelle er Anders Jahre, nå hans dødsbo, rett eier av aksjeposten i Bulls, fordi alle andre senere overdragelser er ugyldige. I motsatt fall må Thorleif Mousen anses å ha hatt rett til å disponere over aksjene ved å overføre dem fra den ugyldige CF til New World Trust og videre. Dette blir da hovedspørsmålet i saken. I tillegg har boet en subsidiær anførsel om at overføringen av aksjeposten i Bulls via Lazard til CTC ikke var reell, men proforma, og at eiendomsretten til aksjene alltid har ligget i AJR. AJR var før Anders Jahres død overført til Bess Jahre, men overføringen skjedde ikke ved ektopakt og var derfor ugyldig. Bess Jahre har gått med på å overføre AJR til boet, slik at boet også kan gjøre gjeldende AJRs rettigheter.

En del av aksjeposten ved kapitalnedsettelsen i 1997 står i en særstilling. Bakgrunnen for dette er fremstøt som advokat Einar Abrahamsen gjorde på slutten av 80-tallet og begynnelsen av 90-tallet på vegne av Jørgen Jahre jr., hovedaksjonær i Bulls, overfor Lazard for å få kjøpt aksjeposten tilbake. Det ble klarlagt at Lazard ikke var reell eier, men bare en "nominee" som satt med aksjeposten på vegne av den egentlige eier, "beneficial owner". Som nevnt ovenfor var dette i strid med norsk aksjelov. Lazard ville imidlertid ikke navngi den egentlige eier. Som en angivelig provokasjon for å komme i forhandlinger med den reelle eier, ble det på generalforsamlingen i Bulls i 1990 gjennomført en kapitalforhøyelse fra 10 millioner kroner til 25 millioner kroner ved utstedelse av 15.000 nye aksjer à kr. 1.000,-. Aksjene ble tegnet av Jørgen Jahre Shipping AS og Rose Bull AS. Aksjepostens andel av aksjekapitalen i selskapet ble dermed redusert til 6,5%. Det ble etter hvert protestert mot denne utvanning av aksjeposten av advokat Magnus Hellesylt på vegne av "en minoritetsaksjonær i Bulls, representert ved Lazard". Det ble anført at det både var formelle mangler ved

kapitalforhøyelsen, og at innholdet i vedtaket var i strid med aksjeloven. Det ble etter hvert ført forhandlinger mellom advokat Abrahamsen og Mønsens kanadiske advokat, Douglas Gibson. Forhandlingene gjaldt spørsmålet om tilbakekjøp av aksjeposten, men også spørsmålet om økonomisk bistand til Bess Jahre, som advokat Abrahamsen også representerte, og spørsmålet om Gibson kunne gi vitneforklaring i den skiftetvist som Bess Jahre hadde reist om skattekravet på grunnlag av riksskattensmndas vedtak av 2.11.1990. Dette vedtaket innebær et skattekrav på det grunnlag at Anders Jahre hadde vært reell eier av CTCs midler i SE-Banken, Bergen Bank og en fransk bank i tidsrommet 1970-80. Abrahamsen ønsket at Gibson skulle kunne gi en vitneforklaring som ville godtgjøre at dette ikke var riktig. Advokat Abrahamsens fremstøt førte for øvrig ikke frem, verken når det gjaldt tilbakekjøp av aksjene, bistand til Bess Jahre eller vitneforklaring fra advokat Gibson i skattesaken. Bulls måtte imidlertid akseptere at kapitalforhøyelsen i 1990 ikke var lovlig. Det ble av advokat Hellesylt fremsatt krav om omgjøring av kapitalforhøyelsen og en restitusering av minoritetsaksjeposten til den opprinnelige 16,25% andel av aksjekapital. Dette skjedde imidlertid ikke. I stedet ble det i november 1991 fremsatt et tilbud om at advokat Hellesylts klient kunne få kjøpe seg opp til den opprinnelige 16,25% eierandel, og i brev av 16. desember 1991 fra advokat Abrahamsen heter det at "deres klient, Lazard Brothers & Co. Ltd., ville ha hatt rett til å tegne 2437 nye aksjer i forbindelse med emisjonen, dersom deltagelse i generalforsamlingen hadde funnet sted. Som det fremgår av vår tidligere korrespondanse er ledelsen i Bulls Tank Rederi AS, inklusive majoritetsstjerne, inneforstått med at den gjennomførte emisjon rettslig sett vil kunne angripes. På denne bakgrunn overdras derfor det nevnte antall aksjer fra Rose Bulls AS til deres klient mot innbetaling av tegningssummen, kr. 2.437.000,-". Ved brev av 13. januar 1992 fra advokat Gibson ble betalingen oversendt. Det ble samtidig opplyst at aksjene ble kjøpt "for the beneficial interest of Forrester Maritime Ltd.". I brev av 20. januar 1992 fra advokat Abrahamsen til advokat Gibson uttalte Abrahamsen at aksjene var utstedt til Lazard, og at Bulls ikke aksepterte Gibsons informasjon om at reell eier av aksjene skulle være FML. Det ble vist til at en overføring av aksjene fra Lazard til FML bare kunne aksepteres dersom den ble formalisert i samsvar med vedtektene i Bulls. Bulls badde på det tidspunkt en vedtektsbestemt forkjøpsrett.

I februar 1996 ble det gjennomført en ny kapitalforhøyelse i Bulls ved at selskapene Marian AS og Rose Bull AS ble innfusjonert. Lazard ble tilført 738 nye aksjer, og aksjepostens andel av den samlede aksjekapital utgjorde etter dette 18,553%.

Anders Jahres dødsbo ved bobestyrer Rven Wahr-Hansen og Anders Jahres Rederi AS ved styrets formann, begge ved advokatfirma de Besche & Co. ved advokat Karstein J. Espelid, tranga den 18. februar 1998 stevning til Sandefjord byrett mot Bulls Tank Rederi AS ved styrets formann, med krav på 9.280.000 kroner. Beløpet knyttet seg til kapitalnedsettelsen vedtatt i 1997. Boet bevdeit prejudisielt å være rett eier av 4800 aksjer tilsvarende 18,553% av den samlede aksjekapital i Bulls. Det ble prinsipielt gjort gjeldende at overdragelsen av aksjene i 1976 til Lazard var et rent profittarrangement, som hadde som eneste formål å simulere en motytelse for overføringen av 9.100.000,- kroner fra Lazard til AJR, slik at AJR hele tiden hadde vært rett eier av aksjeposten. Subsidiært ble det anført at overdragelsen skjedde til CTC, som var eid av Anders Jahre.

I prosesskrift 26. februar 1998 erklarte Bulls at de ikke var berettiget til beløpet, og erkjente sin forpliktelse til å utbetale beløpet til den berettigede. Beløpet var innsatt på konto i Sparebanken Nor, Sandefjord. I medhold av tvistemålsloven § 84, jf § 81, oppfordret Bulls Lazard, FML, og Erik Mønstun (Thorleif Mønstuns sønn) til å tre inn i saken. Ved prosesskrift av 9. juli 1998 erklarte advokat Magnus Hellestylt på vegne av FML inntreden i saken. Erik Mønstun ønsket ikke å tre inn i saken. I brev av 15. juli 1998 ga Lazards engelske advokat uttrykk for at Lazard ikke ville tre inn i saken. Bulls har senere trådt ut av saken etter at det omstridte beløp ble deponert på egen konto under Sandefjord byrett.

I prosesskrift av 2. 11. 98 frafalt boet for byretten å gjøre gjeldende krav på kapitalnedsettelsesbeløpet på det grunnlag at Anders Jahre var eneste eier av CTC, og derigjennom aksjeposten. Saken for byretten gjaldt etter dette utelukkende boets

anførsel om at overdragelsen av aksjene til Lazard/CTC var proforma, slik at AJR hele tiden hadde vært eier.

Den 22. juni 1999 avsa Sandefjord byrett dom og kjennelse med slik slutning i kjennelsen:

- "1. Søkmålet i sak nr. 98-00151 A heves for så vidt gjelder Anders Jahre Rederi AS og Forrester Maritime Ltd.
- "2. Hver av partene bærer sine egne omkostninger.

Domsslutning:

1. Av beløpet som er innestående på konto nr. 1594.26.67407 i Sparebanken NOR, utbetales til Forrester Maritime Ltd. 6 096.079 - seksmillioner og nittisekstusen og syttini - kroner med tillegg av en forholdsmessig andel av de renter som er påløpt den deponerte hovedstol.
2. Hver av partene bærer sine egne omkostninger."

Anders Jahres dødsbo ved advokat Karsten J. Espelid påanket dommen til Agder lagmannsrett. Dommen ble også påanket av Forrester Maritime Ltd. ved advokat Magnus Hallesylt.

Den 27. juni 2001 ble saken stanset i medhold av tvistemålsloven § 105 etter avtale mellom partene. Ved prosesskrift av 5. juli 2002 fra boet ved advokat Espelid ble saksbehandlingen begjært gjenopptatt.

Boet har for lagmannsretten gjort gjeldende sin anførsel om rett til kapitalnedsettelsesbeløpet også på det grunnlag at Anders Jahre var rett eier av CTC. Saken er etter dette vesentlig utvidet i forhold til behandlingen i byretten.

Ankeforhandling ble holdt i Tønsberg i tidsrommet 18. august - 3. oktober, med pause 25. august, 1. september, 12. september, 18. og 19. september og 24. - 26. september. Bobestyreren, Even Wahr-Hansen, fulgte forhandlingene det meste av tiden, med visse avbrudd som fremgår av rettsboken. På vegne av boet møtte advokat Aase Gundersen.

Hun hadde som rettslig medhjelper adv. firm. Jan Christian Thaulow, og den siste uken også adv. firm. Ole Kristian Rigland.

På vegne av Forrester Maritime Ltd. møtte advokat Magnus Hellesylt og rettslig medhjelper adv. Jane Wesenberg.

Bobestyrer Even Wahr-Hansen avga forklaring, og det ble avhørt ett vitne, Jørgen Jøhre jr.. Det ble videre dokumentert skriftlige bevis.

Under en pause i rettens forhandlinger, etter at bevisførselen var så godt som avsluttet og før prosedyreinnleggene, mottok retten en erklæring om hjelpeintervensjon i medhold av tvistemålslovens § 75 fra Eikland AS ved advokat Truls Leikvang, datert 25. september 2003. Da forhandlingene fortsatte mandag 29. september 2003, var ingen representant for hjelpeinterveniensen møtt fram.

Intervensjonen er angitt å være til fordel for FML. Det framgår imidlertid av erklæringen at hjelpeinterveniensens interesse mer synes å være at boet skal tape saken enn at FML skal vinne den. Eikland AS er rettsfølgeren til Kosmos AS, og hevder at Kosmos AS var rett eier av Pankos og senere CTC. Retten til hjelpeintervensjon ble ikke bestridt av noen av partene, og retten har da ikke foranledning til å prøve spørsmålet om intervenienten har rettslig interesse i at FML vinner saken, jf. tvistemålsloven § 77 og Scheis kommentar til tvistemålsloven side 348. Retten vil likevel bemerke at det kan synes tvilsomt om erklæringen fra Eikland AS egentlig innebærer en hjelpeintervensjon slik den er beskrevet i tvistemålslovens § 75, idet det ikke er anført at Eikland AS er interessert i at FML vinner saken. Etter det retten kan se kan det heller ikke være et resultat Eikland AS er interessert i, ettersom jo Eikland AS pretenderer å være rett eier av CTC og de midler som lå i selskapet, herunder aksjeposten i Bulls. Det skal også bemerkes at Eikland AS ikke har nedlagt sammenfallende påstand med FML, men innskrenket seg til å nedlegge påstand om å bli tilkjent saksmålskostninger.

Erklæringen om hjelpeintervensjon har en rekke vedlegg, og det heter i erklæringen at Rikland AS ikke ønsker at retten skal treffe avgjørelse i saken uten å være kjent med de beviser som er lagt frem ved intervensjonserklæringen. Retten vil til dette bemerke at ettersom hjelpeintervensjonen ikke har vært til stede i retten og dokumentert bevisene, har retten ikke lest vedleggene. Som kjent skal avgjørelsen i et tvistemål som behandles muntlig, bygge på det som er fremkommet i retten, og ikke skriftlig materiale. Det skal også bemerkes at hjelpeintervensjonen trer inn i saken slik den står ved innledningen, og på dette tidspunkt ville et tilsvarende bevisstilbud fra FML ha blitt avskåret som før sent fremsatt. Hjelpeintervensjonen får ikke en bedre stilling enn den part den støtter.

Anders Jahres dødsbo ved advokat Aase Gundersen har i hovedsak anført:

Prinsipielt anføres at Anders Jahre før opprettelsen av CF i 1976 var rett eier av CTC, og dermed aksjeposten i Bulls. Fordi CF er kjent ugyldig, er da boet, som Anders Jahres rettsetterfølger, rett eier i dag. Rettigheten er ikke tapt ved passivitet.

Subsidiært, hvis retten skulle komme til at Thorleif Mønsen på et tidspunkt ble reell eier av CTC, anføres at overdragelsen av aksjeposten i Bulls fra AJR til Lazard/CTC var proforma.

Det selskapsrettslige utgangspunkt er at kapitalnedsettelsesbeløpet tilfaller rett eier av aksjeposten. Aksjonæren må godtgjøre sin aksjonærposisjon. I brev av 11. februar 1997 ba Bulls FML dokumentere sin rett til aksjeposten. Brevet ble aldri besvart. Det har vært anført fra FMLs side at fordi selskapet har trådt inn i saken etter en oppfordring med hjemmel i tvistemålsloven § 84, er det tilstrekkelig å påvise at boet ikke har sannsynliggjort sitt krav for at FML skal få tilkjent det omtvistede beløp. Det er imidlertid ingen holdpunkter i lovtaksten eller lovforarbeidene for en slik tolkning av § 84. Begge parter må være undergitt de vanlige krav om sannsynliggjøring av sin rett, og bevisvurderingen blir den samme som i tvistemål ellers.

Et særspørsmål ved saker etter tvistemålsloven § 84 er om retten kan unnlate å tilkjenne beløpet til noen av partene. Det fremgår av forarbeidene at dette kan skje, men at det

har formodningen mot seg. Hvis retten skulle komme til et slikt resultat, må det være fordi den finner det mer sannsynlig at en tredjemann er rett eier enn at noen av partene er det.

Dersom ingen av partene kan fremlegge utvetydige bevis for å være rett eier av aksjeposten i 1997, må retten vurdere pretensjonene mot hverandre for å finne ut hvem som best har godtgjort sitt krav ut fra en vurdering av alle omstendigheter i saken. Det bestrides at bost, slik FML har hevdet, har en spesielt streng bevisbyrde. Den opprinnelige saksøker kan ikke stå svakere enn pretendenter som trer inn i saken i medhold av tvistemålsloven § 84.

Selv om det er mange dokumenter i saken, påberoper ikke bost seg å ha dokumentasjon for ått, særlig ikke forhold langt tilbake i historien. Det anføres imidlertid at den dokumentasjon man har sett i sammenheng er et sterkt bevis for at Anders Jahre var reell eier av CTC da aksjeposten i Bulla ble overdratt fra AJR. På den annen side har FML vist manglende vilje til å bidra til sakens opplysning og motvilje mot å utlevere dokumenter som kan ha betydning. Retten må ta i betraktning en parts oppfordring til eller mulighet for å sikre bevis. I denne saken har ikke FML møtt med noen partsrepresentant. Det er anført at Mads Erik Monsen ikke har noe å bidra med. Han var imidlertid med i Monsen-systemet fra 1983, og særlig etter 1985, da Thorleif Monsen ble utsatt for en ulykke. Manglende vilje fra Mads Erik Monsens side til å opplyse saken, må få konsekvenser ved bevisvurderingen.

Den prinsipale anførsel er som nevnt at Anders Jahre var den reelle eier av CTC forut for overførselen av 80% av aksjene til CF 9. november 1976, og at bost derfor er rett eier av aktiva som stammer fra CTC. FML har anført at dette spørsmålet må avgjøres etter engelsk rett. Lovvalget skal avgjøres etter norske internasjonalprivattrettslige regler. Den metode som brukes for å finne ut om det ene eller det annet lands rett skal anvendes, går i utgangspunktet ut på å dele opp rettsspørsmålet i to ledd, et referanseledd og et tilknytningseledd. Først må det foretas en såkalt kvalifikasjon, det vil si en vurdering av hvilket rettsområde overdragelsen av aksjene i CTC hører inn under.

Det er sikker rett at kvalifikasjonen skal skje etter lex fori - retten på det sted hvor saken behandles, altså i dette tilfelle norsk rett.

Boet vil hevde at vurderingen av overdragelsen av CTC-aksjene til Thorleif Monsen er et kontraktsrettslig spørsmål. FML hevder at det er tingsrettlig. Spørsmålet om meningen var å overføre eiendomsrett til Thorleif Monsen eller ikke, er imidlertid etter boets syn et nokså klart kontraktsrettslig spørsmål. Spørsmål om proforma er også kontraktsrettslig, ettersom det avgjørende er hva som er avtalt.

Hovedregelen på kontraktrettens område er at partene kan avtale hvilket lands lov som skal anvendes. Når som her ikke noe er avtalt, anvendes den individualiserende metode - hvilket land forholdet har sin nærmeste tilknytning til. Det vises til Rt 1937 side 888 og Rt 1980 side 243. En rekke momenter er her av betydning. Det vises til Gaarders innføring i internasjonal privatrett side 245 fig.. Et tilknytningsmoment er felles hjemlands lov. Det vises her til at Thorleif Monsen var fra Norge, selv om han flyttet ut. Kontraktstedets rett er et annet moment. Det er uklart hvor kontrakten egentlig ble inngått. Eventuelt skjedde det i Anders Jabres hjem Midtåsen i Sandefjord høsten 1976. Oppfyllelsesstedet er blitt forkastet som tilknytningsmoment. Derimot legges det stor vekt på debitors bopels lov. Det vises til høringsbrev av 13. juni 2003 fra justisdepartementet vedrørende mulig kodifisering av de ulovfestede reglene om lovvalg på kontraktrettens område og henvisningen der til Roma-konvensjonen om lovvalg på kontraktrettens område, som er en EU-konvensjon. Konvensjonen inneholder en generell forutsetningsregel om å legge til grunn loven i bopelslandet ved avtaleinngåelsen for den part som skal prestere den yttelse som karakteriserer avtalen. Den samme regel gjelder ved løsøreløp etter lov 3. april 1964 nr. 1. Debitor i dette tilfellet var Anders Jabre, og overdragelsen må derfor reguleres av norsk rett. Det forhold at det her var tale om overdragelse av aksjer i et panamansk selskap, er uten betydning. Vurderingen av overdragelsen påvirkes ikke av hvilket land selskapet holder til i. Det vises til Augdahl "Aksjeselskapet" side 21.

Et annet spørsmål i saken er den rettlige vurdering av det historiske eierskap til Pankos/CTC. Dette er først og fremst et bevissspørsmål. Vurderingen må skje på

bakgrunn av eiendomsrettsbegrepet i norsk rett. Egentlig skal tingsstatuttet, dvs. loven der tingen befinner seg, avgjøre tingsrettslige spørsmål. Det vises til Cordes/Stauseng: Hovedlinjer i internasjonal privatrett side 332. I dette tilfellet vet man at aksjene i CTC befant seg i Sandefjord fra 1974. Før dette forelå det ingen aksjer som har hatt betydning, dvs. som har vært nødvendige for å foreta beslutninger i selskapet. For alle praktiske formål har CTC vært et selskap basert i Sandefjord, hvor presidenten, Anders Jahra, bodde. Det var han som foretok alle beslutninger i selskapet. Derfor må norsk retts eiendomsrettsbegrep legges til grunn.

Betydningen av at det er tale om et panamansk selskap, er at selskapsrettslige forhold avgjøres etter panamansk rett. Kvalifikasjonen for å avgjøre hva som er selskapsrett, må skje etter norsk rett. Det vises til Andersen: Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper side 521-2. FML har anført at det etter panamansk rett er en presumsjon for at den som har en ihendehaveraksje i hende, er eier. Boet vil hevde at ihendehaveren er legitimert til å stemme på generalforsamling. Men spørsmålet om hvem som eier aksjen, er etter norsk rett ikke noe selskapsrettslig spørsmål.

Boets anførsel er etter dette at spørsmålet om eiendomsretten til CTC skal avgjøres etter norsk rett. Eiendomsrettsbegrepet er funksjonelt. Eiendomsretten er et knippe beføyelser. Den som utøver disse beføyelsene, er eieren.

I hovedsak er dette et faktisk spørsmål. Man står overfor et sakskompleks hvor det er en kjensgjerning at man i en viss utstrækning har brukt profornaarrangementer. Pankos hadde således nesten helt fra begynnelsen en stråmann som eier, nemlig svenske Gösta Dalman. Bakgrunnen for at han fikk overdratt aksjene i Pankos til seg etter krigsutbruddet i Norge, var at Pankos skulle fremstå som eiet av en borger av et nøytralt land. I mange andre lands rett er det et skille mellom "nominee" og "beneficial owner". I norsk rett har man ikke noe slikt skille, og når Dalman var "nominal owner", må man si at han var eier. En overdreven tro på rettslige formaliteter som man kan skjule seg bak, kan synes å være benyttet av aktørene i saken her.

Det er riktig at dokumentasjonen for eiendomsrett til Pankos/CTC dels er fragmentarisk. Likevel skal ikke rent hypotetiske alternativer tas i betraktning, når det ikke foreligger noen bevis for slike alternativer. Når for eksempel FML anfører at det ikke kan utelukkes at Thorleif Monsen var til stede ved en bestemt anledning, så er det FMLs oppgave å bevise at han var det.

Når det gjelder det historiske eierskapet til Pankos/CTC, kan man ikke bare se på hvert enkelt dokument, hvorav noen er tvetydige. Det må foretas en samlet vurdering - man må se på helheten.

Bakgrunnen for Pankos var skipsaksjeselskapet AS Jaguar, som eide skipet Jaguar. Dette var eid av Anders Jahre med 60% og Jørgen og Axel Lorentzen med 40%. Jaguar forliste og brakk i to, og akterskipet ble berget. Ved krigsutbruddet i 1939, da Lazard ikke lenger kunne finansiere rekonstruksjonen av skipet, ble det overdratt til panfaverne Anders Jahre, Axel og Jørgen Lorentzen og Åke Bratt (leder av Lazards skandinaviske avdeling). Skipet ble så i desember 1939 overdratt til Pankos, som nettopp var stiftet.

Til tross for profornaaarrangementet med Gösta Dalman som angivelig eier av Pankos under krigen, antok norske myndigheter at skipet, som nå het Janko, var norskeid. Det ble tatt i pris, og det endte med at skipet solgte resten av krigen for Nortraship.

Da aksjene i Pankos ble overdratt til Dalman, hadde opprinnelig Anders Jahre og Kosmos-selskapene forkjøpsrett. Denne ble imidlertid strøket til fordel for selskapet Jasmin, hvor Anders Jahre hadde aksjemajoriteten.

Boet antar at Pankos opprinnelig var eid av Anders Jahre og medlemmer av Lorentzen-familien. Videre antar boet at Lorentzens på et tidspunkt ble kjøpt ut av selskapet, og at den endelige utløsning skjedde i forbindelse med hjemkjøp av utenlandsflåten midt på 50-tallet. Etter dette er det ingen spor av andre eiere enn Anders Jahre. Ingen andre har i den lange tid som er gått, gjort krav på historisk eierskap til midlene i Pankos/CTC, før Bård AS som rettsetterfølger til Kosmos i de aller seneste år. Dette gjelder så vel

Lorentzen-familien som Onassis, som Anders Jahre ga uttrykk for hadde eierinteresser i selskapet, og Clifford Carver, som angivelig presenterte aksjene i selskapet på en generalforsamling i 1953. På den annen side er det klart at Anders Jahre nok så eneveldig tok beslutningene i selskapet. FML har anført at dette var Anders Jahres "modus operandi" i alle selskaper hvor han hadde interesser, uten at han behøvde å være majoritets-eier. Det kan nok være riktig at dette lot seg gjøre tilbake i 40- og 50-årene. På den annen side er det noe annet å forsyne seg av selskapsmidler, slik Jahre gjorde ved overføringer fra Pankos til sitt svenske gods Ousbyholm fra 40-årene og fremover. FML har antydnet at man ikke kan utelukke mellomregningsforhold mellom Jahre og Pankos, eller at Jahre kunne ha lånt pengene. Dette er imidlertid ikke sannsynliggjort. FMLs anførsel innebærer at Jahre måtte ha underslått selskapsmidler.

Videre har FML anført at de midler som ble brukt, var små i forhold til den samlede kapital i selskapet, og at det var rart at så mye av kapitalen ble stående urørt. Dette vet man imidlertid lite om før 1970, idet dokumentasjonen er fragmentarisk. Man vet for eksempel ikke noe om de betydelige midler som var plassert i Lazard.

Ved hjemkjøpet av utenlandsflåten i 1955, var nok myndighetene klar over at det var Anders Jahres utenlandsflåte som ble hjemkjøpt, men departementet hadde et pragmatisk syn på dette. Det skal for øvrig bemerkes at hvis det for eksempel var tale om Onassis's flåte, skulle det ikke være noen grunn til å få skipene "hjem" til Norge.

Videre har FML anført at Anders Jahre var åpen om eierforhold i andre utenlandske selskaper, og har reist spørsmål om hvorfor han da skulle benekte at han eide Pankos. Pankos's historie går tilbake til krigen med prisesaken i forbindelse med skipet Janko. Anders Jahre måtte i forbindelse med prisesaken for å få skipet frigitt erklære at Pankos ikke hadde noe med norske eierinteresser å gjøre. Dette tok han med seg etter krigen. Etter hjemkjøpet av utenlandsflåten måtte han avgi en erklæring om at han ikke eide noe i utlandet. Noe tilsvarende gjaldt ikke de andre utenlandske selskaperne hvor han hadde eierinteresser. Etter hvert ble Anders Jahres utenlandsforhåue konsolidert i Pankos.

I perioden etter hjemkjøpet av utenlandsflåten frem til 1972 foreligger det ikke mye dokumentasjon vedrørende Pankos/CTC. Den 2. februar 1958 ble det imidlertid holdt ekstraordinær generalforsamling i Sandefjord med Anders Jahre og Fridtjof Bethum til stede, hvor alle aksjer var representert, og hvor det ble besluttet navneendring til CTC. Før en lengre utenlandsreise i 1959 skrev Anders Jahre til sine testamenteksekutører om hvordan de skulle ta hånd om hans "utenlandske rettigheter (opsjoner)". I et notat fra Lazard, satt opp av Bjørn Bethum (som da arbeidet i banken) i 1964 vedrørende "the Jahres (Sandefjord)", er først partene Anders Jahre, Fridtjof Bethum og Jørgen Jahre oppført, og videre heter det at de er "connected to" forskjellige utenlandske selskaper. Anders Jahre var således "connected to" CTC. Videre er det oppgitt forbindelse mellom Guardian Investment Trust og Fridtjof Bethum, og Spermaet og Jørgen Jahre sr.. Man vet at familien Bethum hadde en skjult utenlandsformue i Guardian Investment Trust, senere Panova, og Jørgen Jahre sr. i Spermaet. Lord Kindersley, som var ansatt i Lazard, har i flere avhør gitt uttrykk for at han anså CTC som Anders Jahres penger. Videre ga Anders Jahre helt på egen hånd løfte om 40 millioner kroner fra CTC til rådhuset i Sandefjord. Hans opprinnelige personlige løfte i 1968 ble av ham i 1972 bekreftet på vegne av CTC. Det var åpenbart ikke truffet beslutning av noen andre enn Jahre om denne gaven. I brevet oppga han som styremedlemmer i CTC tre personer i SE-Banken, som på det tidspunkt ikke hadde noen slik funksjon.

Etter gavebrevet 3. mars 1972 viser all dokumentasjon at Anders Jahre utøvde eierbeføyelsene i selskapet. Han disponerte helt egenrådig over selskapets midler. Han sørget for å få på plass selskapsorganer osv. for å skape en fiksjon om at selskapet hadde truffet en beslutning om gaven. Han bestemte på egen hånd hvem som skulle være styremedlemmer, og dette var personer han kjente fra SE-Banken. Da Palmstierna sa nei, fikk Jahre inn den franske Charles Simon, en langvarig forretningsforbindelse. Jahre traff beslutning om styrehonorar samt at det skulle utstedes aksjebrev i CTC, hvilket er typiske eierfunksjoner. Da aksjebrevene var laget, fikk han dem brakt til seg i Sandefjord. Samtidig fortsatte han å bruke penger fra CTCs konti i SE-Banken til Ousbyholm gods. Kjøpesummen ved salg av CTCs aksjer i Crevettes du Cameroun, ble satt inn på Jahres private bankkonto.

Når Anders Jahre utøvde alle eierbeføyelser i CTC, var han etter norsk rett også eier av selskapet, med mindre det sto en annen reell eier bak ham. En slik eier er imidlertid i denne saken helt usynlig. Man kan ha alternative eierskapsteorier, men det finnes ikke bevismessig underbygging for slike teorier.

Anders Jahres eierskap er også bekreftet av de involverte. Dette gjelder Lord Kindersley, som hadde vært i Lazard lenge, og Allan Wrigley, som også var ansatt i Lazard og forvaltet CTCs midler. Det fremgår av et internt notat i Lazard fra 1990 at banken hadde ansatt Anders Jahre som eier av CTC, men at det de ikke visste var at på et tidspunkt og ved en eller annen metode var "beneficial ownership" blitt overført til Monsen. Robert Slatter, som var med som "trustee" i CF helt fra stiftelsen, tar også utgangspunkt i dette i et notat fra 1990.

Det neste spørsmål er den rettslige vurdering av hendelsene i 1974 - 1976 og innholdet av avtalen mellom Anders Jahre og Thorleif Monsen. Innholdet av denne avtalen er først og fremst et faktisk spørsmål.

Pågangen fra Norges Bank gjorde det nødvendig å gjøre noe med fortiden, nemlig rekonstruksjon av selskapsorganer og beslutninger, og fremtiden. Det er enighet mellom partene om det man gjorde med fortiden, nemlig å skape en fiksjon. Anders Jahre hadde også behov for å organisere eierforholdene for fremtiden. FMLs anførsel er at Thorleif Monsen fikk CTC som en gave uten vilkår, eventuelt med en moralsk plikt til å lytte til Anders Jahre med hensyn til hvordan midlene skulle disponeres, og at det var Monsens beslutning å legge 80% av aksjene i CTC inn i CF. Boet vil anføre at det var Anders Jahre, som den reelle eier av CTC, som besluttet å opprette CF og overføre 80% av CTC til denne stiftelsen, og at han brukte Thorleif Monsen som stråmann. Retten må her vurdere hva som er mest sannsynlig. Bakgrunnen for denne vurderingen er at Anders Jahre i 1976 hadde bygd et navn som donor gjennom 25 år. På den annen side må Monsen ha hatt et blåff av veldedig sinnelag dersom det var han som besluttet å opprette CF. Han har aldri verken før eller siden vist noen slik veldedig interesse. Riktignok var han en generøs mann, men han tilgode så dem han stod i taknemlighetsgjeld til. Ingen av de to spilte for øvrig noen hovedrolle i forbindelse

med arrangementet ved opprettelsen av CTC. Lord Kindersley har uttalt at det var Bjørn Bettum som var hovedmann bak arrangementet. Det var han som innså at det var nødvendig å gjøre noe på grunn av pågangen fra norske myndigheter. Av et brev datert 15. januar 1974 fra Bjørn Bettum til Carl de Geer fremgår det at Anders Jahre på sin side hadde vanskelig for å forstå at det var "nødvendig å rydde opp i sakene".

I telex datert 10. mai 1974 fra Anders Jahre til advokat Roberto Aleman i Panama, introduserer Jahre Bettum som den person som på hans vegne vil stå for organiseringen av CTC. Etter dette møttes Aleman og Bettum i New York, og ble enige om hvordan man skulle antedatere dokumenter og fjerne styrevalg og beslutning om rådhusgaven. Det var også tale om at verdiane skulle legges inn i en stiftelse ved først å overdra aksjene til et Panama-selskap, som igjen kunne overdra aksjene til stiftelsen (den såkalte Sunday Trading-planen). Det finnes tre versjoner av den plan som Bettum og Aleman utarbeidet på møtet, og først i den tredje og siste, som ble godkjent av Anders Jahre, dukker Thorloif Monsens navn opp som den person som skulle ha fremlegt ihendehaveraksjene i CTC på den fjerde generalsforsamling som skulle fremstå som avholdt i Nassau en eller annen gang før beslutningen om rådhusgaven. I de to andre versjonene er denne personen ikke nevngitt, eller det er brukt et annet navn.

I telex av 29. 05. 74 bekrefter Anders Jahre et møte som skulle holdes 10. juni mellom ham, Bjørn Bettum, Aleman og de Geer. I selskapsregisteret i Panama er det registrert en protokoll fra generalsforsamling i CTC avholdt 10. juni 1974 i London. Anders Jahre opptrådte som møteleder og Roberto Aleman som møtesekretær. Det er ingen holdepunkter for at Thorloif Monsen var til stede på møtet i London.

På denne tiden begynte man også å arbeide med planene om å opprette en stiftelse. Den 17.06.74 skrev advokat Aleman til Bettum om dette, og fortalte at han hadde oppsøkt advokat i New York for å diskutere "the affairs of our mutual client and friend". I et brev datert samme dag skrev Daniel Menetzhagen (styreformann i Lazard) til Bettum om sonderinger han hadde gjort om mulighetene for å opprette en stiftelse.

FML har anført at det var mange planer om å opprette en stiftelse, men at ingen av disse planer ble gjennomført. Boet vil imidlertid anføre at man fra 1974 arbeidet i 2 år på vegne av Anders Jahre med den plan som ble lagt av Bettum og Aleman i mai 1974 om å opprette en stiftelse, og at den ble gjennomført med Thorleif Monsen proforma eier. Anders Jahre ble hele tiden orientert om planene, og man kan spørre om hvorfor dette skulle være nødvendig dersom han allerede i 1974 hadde bestemt seg for å gi utenlandsformuen i CTC til Thorleif Monsen.

Fra 1975 foreligger det notater fra Bjørn Bettum om organisering av eierforholdene i CTC, uten at Thorleif Monsen nevnes. Bettum undersøkte via Lazard mulighetene for en stiftelse, og det var tale om ulike modeller, men ikke noe tyder på at dette ble gjort på vegne av andre enn Anders Jahre før på møter 1., 2. og 3. juli 1976 i London mellom Aleman og Bettum samt delvis også Lord Kindersley og Arthur Hardman fra Lazard. Heller ikke på disse møter var Monsen til stede. Referatet fra møtene viser hva som ble diskutert tre uker før CF ble stiftet. Man hadde besluttet at Thorleif Monsen skulle være i posisjon til å legge aksjene i CTC inn i stiftelsen. Det ble diskutert om man skulle legge aksjene til CTC eller midlene i selskapet inn i stiftelsen, og det ble diskutert å skille ut en del av midlene til fordel for Bess Jahre. Monsen var ikke med på noen av disse diskusjonene. Det var 1974-planen som ble gjennomført, men man brukte Monsen som stråmann direkte, i stedet for som opprinnelig tenkt selskapet Sunday Trading. Det ble operert med Monsen som stråmann fra begynnelsen av 1976, men advokat Gibson brukte lang tid på å sette opp stiftelsesdokumentet.

Stiftelsesdokumentet ble signert 20. juli 1976. To av dem som skulle være "advisors" i CF, John Worsley og Lord Kindersley, hadde ikke møtt Monsen tidligere. Kindersley kjente derimot Anders Jahre og Bjørn Bettum. Worsley var en studiekamerat av Kindersley, bosatt i Canada.

Pankos/CTC var et selskap med ihendehaveraksjer. Det fremgår av referatet fra møtet i mai 1974 mellom Bettum og Aleman at man skulle lage nye aksjebrev i Pankos. På den fiktive generalforsamling i Nassau skulle møtelederen komme med en uttalelse om at skjant aksjer i selskapet tidligere var tegnet, var de ikke blitt utstedet før 1. april

1954. De nyskrevne aksjebrev i Pankos skulle senere byttes med aksjer i CTC. FMLs anførsel er at Aleman kan ha hatt med aksjene i Pankos til møtet i London 10. juni, og at han eller Bjørn Bettum kan ha lagt dem i depot i Lazard. Fire dager etter Londonmøtet ble en konvolutt merket Thorleif Monsen deponert i Lazard. Konvolutten kunne imidlertid tas ut ikke bare av Monsen, men av "any authorized signature" i CTC. Det er da ikke sannsynlig at den inneholdt ihendehaveraksjene. I brev datert 18.06.74 fra Bettum til Aleman ble Aleman bedt om å "retype the ten certificates in accordance with our agreement" og sende dem til de Geer. Det er noe uklart hvilke aksjer det her er tale om. Uansett er ikke dette avgjørende. Man vet at det ble laget aksjebrev i CTC, og det er enighet om at disse aksjene ble sendt til de Geer, og deretter videre til Bettum i Sandefjord. Dersom Monsen var blitt eier av CTC på dette tidspunkt, hadde det vært naturlig å sende aksjene til ham. Aksjene befant seg deretter i Sandefjord inntil de i 1976 ble brakt til London av Per Jansson, som var ansatt i Lazard, og lagt i depot der. I et dokument datert 2. juli 1976 vedrørende CTC står det at aksjeeierne i selskapet, som er bosatt i Vest-India, skal overføre eiendomsretten til selskapet til en valdedig stiftelse. Denne planen er signert av Anders Jahre, og det viser at opprettelsen av en stiftelse var hans plan.

FML har anført at det forhold at Thorleif Monsen beholdt 20% av aksjene i CTC, og at disse aksjene senere ble innløst, er et viktig bevis for at han var reell eier av CTC. Denne fordelingen 80-20% mellom stiftelsen og Monsen står ikke i noen av de notater Bettum har satt opp. Boet vil anføre at dette ikke er riktig. I notat 28.05.75 fra Bettum til Anders Jahre fremgår det at en del av formuen er planlagt holdt utenfor stiftelsen for å kunne brukes til fordel for Bess Jahre. Det var tale om 10 millioner av i alt 60 millioner dollar, og dette er ikke langt fra 20%. På møtet i London i juli 1976 er det fortsatt et sentralt punkt at en god del penger må settes til side for Bess Jahre. Dette ble diskutert uten at Monsen var til stede. I et selskap som bare eier bankkonti, er det ingen grunnleggende forskjell mellom å skille ut kontante midler eller aksjer i selskapet. På møtet i juli 1976 var det ennå ikke bestemt om det var aksjer i CTC eller selskapets midler som skulle legges inn i CF.

Både Bettum og Lord Kindersley har i ettertid gitt uttrykk for at de 20% skulle holdes til side for Bess Jahre. Lazard er ansvarlig for at pengene i stedet indirekte ble overført til Monsen.

Den endelige godkjenning av planene for CTC skjedde på et møte på Midtåsen (Anders Jahres hjem) 23.10.76, hvor foruten Jahre og Bettum, Bess Jahre, Thorleif Monsen, Lord Kindersley og John Worsley var til stede. Når det ikke fremgår noe om de 20% i notatene vedrørende dette møtet, er det fordi det ifølge Lord Kindersley ville være pinlig å snakke om det mens Bess Jahre var til stede.

I forhandlingene med advokat Abrahamson ga advokat Gibson uttrykk for at Thorleif Monsens sønn Mads Erik Monsen kunne være villig til å sørge for en årlig utbetaling til Bess Jahre. Når han var villig til dette, vil boet anføre at det er fordi han visste at de 20% egentlig skulle tilfalle henne. Monsen kunne ha klarlagt dette, men han har ikke vært villig til å møte i retten og forklare seg. Rytmell bevisvil må da gå ut over FML, jfr. Scheis kommentar til tvistemålsloven side 632 og Skoghøy: Tvistemål side 688-89.

Bjørn Bettum var svært involvert i CTC. I 1994 skrev han et notat. Man må være klar over at han da hadde egne interesser å ivareta, idet han var under etterforskning av Økokrim, og hadde vært svært aktiv med å lage autedaterte dokumenter vedrørende CTC for å gi inntrykk av at det var en reell beslutning i selskapet å gi rådhusgaven. Han gir uttrykk for at midlene i CTC fra ca. 1955 var "herreløse", "en uformell trust som skulle brukes til veldedige formål". For å unngå søksmål mot seg selv, hadde det vært enklest for Bjørn Bettum å si at aksjene i CTC ble gitt av Anders Jahre til Thorleif Monsen. Men han sier at han selv og Anders Jahre instruerte Monsen, og at Monsen misbrukte sin posisjon. Dette bekrefter at Monsen var stråmann.

Roberto Aleman og Robert Slatter har avslått å vitne i saken. I et møtereferat satt opp av Even Wahr-Hansen etter møte med Bettum, P. M. Hansson (tidligere ansatt i Lazard) og rådmannen i Sandefjord den 27.10.94, fremgår det at Bjørn Bettum opplyste at i møte med Aleman og Slatter hadde de gitt uttrykk for at de var sympatisk innstilt til å

bringe formuen tilbake til Norge. Det kan spørres hvorfor de ville være det dersom Anders Jahre ikke var eier av CTC.

Thorleif Monsen, som i 1982 ble kontaktet av høyesterettsadvokat Herlofson på vegne av høyesterettsadvokat Brunsvig, som da var bobestyrer i Anders Jahres dødsbo, sa ikke at han var eier av CTC, men skapte inntrykk av at det var flere eiere, og nevnte kjente svenske og grske navn. I Robert Slatters notat fra 1990 om Aall Foundation omtaler han en gave til Lord Kindersley, og sier han spurte Thorleif Monsen hvorfor Lord Kindersley fikk så mye. Svaret var at det "was not much for what he got for me".

Det må foretas en rettslig vurdering av innholdet i avtalen mellom Anders Jahre og Thorleif Monsen. Boet vil anføre at det var Anders Jahre som overdro 80% av aksjene i CTC til CF, med Monsen som stråmann og den som på papiret stod som eier av CTC. Det var ikke slik at Monsen ble reell eier av CTC, og selv valgte å legge 80% i CF. Overdragelsen fra Anders Jahre til CF var reell, mens Monsens rolle som giver var proforma.

Slik byretten uttrykte det, vil en transaksjon være proforma når man kan konstatere at det mellom kontrahentene var en omforent forståelse om at overdragelsen ikke skulle ha virkning etter sitt innhold. Den som proforma har ervervet noe, kan ikke utlede noen rettigheter av arrangementet. Det vises til artikkel av Tore Sandvik i TFR 1967 side 48 flg. Det vises også til Rt 1994 side 235.

Det klassiske proforma-begrep er subjektivt, det vil si at man legger avgjørende vekt partenes oppfatning. Det kan spørres om man bør operere med et objektivt proforma-begrep, hvor hovedvekten legges på de faktiske forhold før og etter transaksjonen, jfr. Brækhus/Hærem: Norsk tingsrett side 494. Konklusjonen er at det må foretas en helhetsvurdering, hvor det først og fremst legges vekt på partenes subjektive oppfatning. Motivet for transaksjonen har stor betydning. Det har formodningen for seg at en transaksjon ikke er proforma uten grunn. Omstendighetene rundt transaksjonen har betydning, jfr. Rt 1928 side 449.

I dette tilfellet var Anders Jahres intensjon å tilrettelegge for en kortsiktig og en langsiktig organisering av CTC, og å tilgodese formål som lignet hans norske stiftelser. Når det gjelder Thorleif Monsens intensjoner, er det ikke opplyst noe som helst i saken. Dette er imidlertid av mindre betydning, ettersom det eventuelt er tale om en gave. Spørsmålet blir om det er noe som tilsier at Jahre ville tilgodese Monsen med en gave som han kunne disponere fritt over. Den eneste forklaring på dette fra FMLs side er at Jahre var en gammel mann uten livsarvinger, og at han da like godt kunne gi bort formuen. Dette er ingen god grunn for å gi pengene til en mann som Jahre etter det opplyste ikke engang likte spesielt godt. Derimot tilsa Anders Jahres situasjon at han ønsket å tilrettelegge for en langsiktig løsning slik at pengene med tiden kunne tilfalle lignende formål som hans norske stiftelser. På grunn av myndighetenes pågang kunne han ikke gi utenlandsformuen på samme måte som han hadde gjort med den norske formuen. Han kunne ikke på papirot stå som eier av formuen og den som opprettet stiftelsen, men måtte bruke en stråmann.

Det taler også for å anså overdragelsen proforma at ingen har kunnet si noe sikkert om når Monsen skulle ha blitt eier. Lord Kindersley har uttalt at det var i 1976. Også andre omstendigheter støtter at det eventuelt må ha vært da. Monsen er nevnt i referatet fra mai-møtet i 1974 mellom Bethum og Aleman samt i protokollen for Lazard's depot sommeren 1974. I 1975 er det ingen spor av ham. Dersom Monsen fikk en reell gave i 1976, har han meget raskt truffet en beslutning om å kvitte seg med 80% av den.

Når det gjelder rettsvirkningen av proforma, vises det til Rt 1994 side 235 og Rt 1990 side 206. Den som proforma har ervervet noe, kan ikke påberope seg at han er blitt eier eller rettighetshaver. Dette innebærer at han heller ikke etter lang tid kan påberope seg passivitet. I Arnholm: Alminnelig avtalerett side 278 heter det at mellom partene er det simulerte forholdet ugyldig, og den reelle eieren kan kreve erstatning av proformaeieren hvis proformaeieren misbruker sin legitimasjon slik at tredjemann vinner rett på eierens bekostning. - Arnholm omhandler også på side 280 fiduciærrettsforholdet, hvor en person ikke bare gjør en annen til eier proforma, men virkelig eier med den reservasjon at han bare kan bruke sin eiendomsrett til å utføre et bestemt oppdrag. Dette skaper imidlertid et unødvendig risikomoment, uten at man får

noen fordel, og det har således formodningen mot seg at noen ønsker å opprette et slikt rettsforhold. I dette tilfellet ville det således ikke være noen grunn for Anders Jahre til å gjøre Monsen til reell eier med den reservasjon at han forpliktet seg til å legge 80% av gaven i en stiftelse.

Byretten har i sin dom uttalt at det er nærliggende å legge bevisbyrden på den som pretenderer simulasjon. Boet vil anføre at byretten her tar feil. Det er en naturlig presumpsjon for at realiteten stemmer med formaliteten, med mindre det er grunner til å anta noe annet. Dette har imidlertid ikke betydning for bevisbyrden. Det vises til Hov: Rettergang i sivile saker side 423-24. I denne saken er det påvist at det er grunner som taler for at realiteten ikke stemmer med formaliteten. Helt fra problemene med rådhusgaven oppstod, er alt som gjøres å etablere formaliteter som ikke stemmer med realitetene. Alminnelig sannsynlighetsovervekt er tilstrekkelig for at man skal komme til at Jahres gave til Monsen var proforma. Det har en naturlig formodning mot seg at Anders Jahre, som hadde bygd opp en stor utenlandsformue og var stolt av den, og ikke mer generøs enn at han var uvillig til å utbetale de Geers styrehonorar som var fastsatt for de årene han angivelig skulle ha vært med i styret for CTC, ville gi en gave på 1,7 milliarder norske kroner etter dagens verdi til Monsen til fri disposisjon. Videre er det påfallende at en gavedisposisjon i denne størrelsesorden skulle skje helt formløst, og uten at Monsens familie visste om det. Konklusjonen er at det ikke er fremlagt et eneste bevis for at Monsen ble gjort til eier. Aktører som har vært involvert, har fortalt at på ett eller annet tidspunkt og på en eller annen måte ble Monsen eier. Lord Kindersley sier at det var Bettum som ordnet med dette, men Bettum har i sitt notat fra 1994 benektet at Monsen ble eier.

Når CF nå er kjent ugyldig, er konsekvensen at den som var reell eier av de verdier som ble lagt inn i CF, er rett eier av verdiene i stiftelsen, også verdier som CF har overdratt videre.

Det bestrides at boets rett til aktiva som stammer fra CTC, er ryskåret på grunn av passivitet. Eventuell påbegynt passivitet fra Anders Jahres side kan ikke legges sammen med passivitet fra boets side. Et dødsbo under offentlig skifte er et selvstendig

rettssubjekt, jfr. skifteloven § 20 og § 19, og er ikke bundet av loddeier. FML har anført at en passivitet som da Anders Jahre døde ennå ikke hadde ledet til rettskap for ham, skal anses som påbegynt passivitet som boet trer inn i. Det er ikke grunnlag i norsk rett for at en slik påbegynt passivitet følger med som en slags heftelse.

For at passivitet skal føre til rettskap, må det ha vært en oppfordring for Jahre til å handle. Både de verdier som ble lagt i CF, de resterende 20% samt det såkalte "contingency fund" skulle imidlertid organiseres på en slik måte at andre forvaltet midlene. CF ble kjent ugyldig i juli 2000, og først da kunne man kreve noe av de midler som var lagt i stiftelsen. Det kan kanskje stille seg annerledes med de 20%, hvor det avgjørende kan være når Monsen begynte å misbruke pengene. Spørsmålet er likevel hva Jahre skulle reagere på. Hele formålet var at midlene skulle forvaltes under oppsyn av Monsen. Det er også åpenbart at Monsen ikke var i god tro, og det er et tungt argument. Passivitet innebærer rettskap for rett eier, og at urett eier erverver rett. Dette fordrer som alt overveiende hovedregel god tro. Det vises til artikkel av Brækhus i TFR 1975 side 1518-19. Boet ved bobestyreren advokat Brunsvig prøvde ganske tidlig etter Anders Jahres død å spørre Monsen om eierforholdet til CTC, men ble møtt med "vennlig taushet". Monsen kan da ikke mange år senere anføre at han har innrettet seg på å være eier.

For at passivitet skal gi grunnlag for rettserverv, må den med rimelighet kunne oppfattes som uttrykk for at vedkommende part virkelig foretar en disposisjon, jfr. Arnholm: Tre utskilt av den alminnelige privatrett side 53. Det eneste eksempel i rettspraksis på at ren passivitet har gitt grunnlag for rettserverv, finnes i Rt 1992 side 352. Der var imidlertid erververen i god tro.

Begrunnelsen for erverv ved passivitet er at erververen har innrettet seg på å være eier, og har en berettiget forventning om dette. Tålt bruk gir ikke grunnlag for rettserverv. Dersom Monsens disposisjoner over midlene i CTC lå innenfor avtalen med Jahre, er det greit. Det kan også ha vært tale om tålt bruk. Spørsmålet er om det er rimelig å innfortolke et dispositivt utsagn fra Jahres eller boets side. I motsatt fall er det ikke grunnlag for rettserverv på grunnlag av passivitet. Det vises til Rt 1970 side 346.

Subsidært, dersom retten kommer til at spørsmålet om Thorleif Monsen ble reell eier av CTC skal bedømmes etter engelsk rett, vises til at engelsk rett har institusjonalisert proforma ved et skille mellom "legal" og "beneficial ownership". Når en overdragelse skjer uten motytelse, slik som her, er det i engelsk rett en presumsjon for at det ikke er overdratt "beneficial ownership". Denne presumsjon kan lett tilbakevises ved konkrete bevis for gaveintensjon. Den gjelder hvis ingen slike bevis er ført, eller dersom man er i absolutt tvil om intensjonen. Det er her ikke ført noen bevis for at Jahre hadde som intensjon å gi Monsen en gave. Det forhold at Monsen på papiret står som "shareholder" i CTC, beviser ingenting, idet dette ikke sier noe om hvorvidt han var "legal" eller "beneficial owner".

Den engelske doktrine om "laches" minner om den norske læren om passivitet. Den kan ikke få anvendelse før man har et krav, og i dette tilfellet kan det spørres om ikke boets krav først oppstod da CF ble kjent ugyldig. Et langt tidsforløp er ikke nok. Det forutsettes at den som har utvist passivitet, har kunnskap om sitt krav, dvs. her at boet hadde kunnskap. Det vises til kapittel 36 i "Equity Doctrines and Remedies by Meagher, Gummow og Lehane". "Laches" høres under "Equity", og bygger i stor grad på rimelighetsbetraktninger. Når Monsen villedet Brunsvig, som på vegne av boet prøvde å finne ut av eierforholdene til CTC, kan FML ikke påberope seg "laches".

Boet vil også bestride at rettskrav kan møtes med "proprietary estoppel" fra FMLs side. Det forutsetter at Jahre har gitt en "assurance" til Monsen, enten ved ord eller gjerning, om at han var rett eier av CTC, som Monsen derefter har stolt på slik at det er blitt til skade for ham, og at det ville vært urimelig av Jahre, nå boet, å gå fra sin "assurance". Boet kan ikke se at det er godtgjort at disse vilkårene er tilfredsstillt i denne saken. Dersom Mads Erik Monsen hadde møtt og forklart seg i retten, kunne han eventuelt gjort rede for hva slags forsikring han har stolt på og innrettet seg etter, og hvordan dette er blitt til skade for ham.

Under forutsetning av at retten skulle komme til at Thorleif Monsen ble reell eier av CTC, anføres at overdragelsen av Bulls-aksjene til Lazard/CTC var proforma, og at AJR beholdt den reelle eiendomsrett til aksjene.

Motivet for transaksjonen og måten den ble gjennomført på tilsier at det var tale om proforma. Motivet var å dekke de siste 10 millionene av rådhusgaven. På grunn av manglende valutalisering var dette betalt av AJR, mens meningen var at CTC skulle betale. For å få pengene inn i landet fra CTC måtte det simuleres en motytelse. Forutsetningen for denne subsidiære anførsel er at Anders Jahre ikke var reell eier av CTC da CF ble opprettet, men at CTC var overdratt til Monsen. Selv om denne overdragelsen ikke var gjennomført høsten 1975 da Bulls-aksjene ble overført til Lazard/CTC, visste Jahre i så fall at han var i ferd med å overdra CTC. Det er ikke sannsynlig at han ville foreta et reell salg av Bulls-aksjene til et Thorleif Monsen-selskap. Bulls var et familieselskap, hvor man ikke ønsket en utenlandsk aksjonær.

Gjennomføringen av transaksjonen tyder også på proforma. Kjøpesummen ble betalt høsten 1975, men først sommeren 1976 ble aksjene deponert for Lazard i Den norske Creditbank. FML har anført at denne forsinkelsen kan skyldes at Jørgen Jahre sr. motsatte seg overdragelsen. Allerede i juni 1975 hadde imidlertid Anders Jahre og Jørgen Jahre sr. undertegnet en forkjøpsrettsklæring, og det er ikke sannsynlig at Anders Jahre høsten 1975 ville selge aksjer i Bulls til utenforstående i strid med denne erklæringen.

Etter overdragelsen skjedde det ingen endring med hensyn til rådigheten over aksjene. Anders Jahre fortsatte å representere dem på generalforsamlingene i Bulls så lenge han maktet. Uthyttet på aksjene inntil Jahres død vet man ikke noe om. For årene 1983-84 ble det utbetalt utbytte, som ble i Lazard til 1985.

Formuleringen i forkjøpsrettsklæringen av 29.10.75 er uforenelig med at aksjene da skulle ha vært solgt til utenforstående. De var da solgt til Lazard/CTC. Jørgen Jahre sr. ble forsikret om at aksjene forble i familien. Dersom CTC ikke var i familiens eie, ville dette være uriktig, med mindre overdragelsen var proforma.

Det såkalte Thomson-brevet av 22.06.76 ble skrevet etter at aksjene var deponert for Lazard. Dersom Monsen da eide CTC, kunne Lazard ikke ha gitt et slikt løfte, med mindre realiteten var at aksjene fortsatt var eid av AJR.

Lazard har et system for å være nominell eier av aksjer, med adresser for de reelle eiere, konti for utbytte osv. Her ble utbyttet til dels stående i banken. I 1984 skrev Jørgen Jahre sr. til Lazard med forespørsel om å få kjøpe aksjene. Han opplyste også at det var utstedt aksjebrev fordi aksjekapitalen var forhøyet. Dersom Lazard hadde vært "nominee" for Thorleif Monsen, ville banken da ha henvendt seg til Monsen, og også sørget for å få aksjebrevene. Dette tyder på at Lazard visste at det ikke var tale om et reelt salg.

Interne notater i Lazard fra 1989-90 viser at banken selv ser at Bulls-aksjene har vært behandlet på en ekstraordinær måte. Det forelå for eksempel uttrykkelig instruks om å ikke fjerne aksjene fra depotet i banken uten samtykke fra høyere funksjonærer i Lazard. Monsen kunne således ikke uten videre ta dem ut.

I CTC-systemet ble aksjeposten ikke behandlet som et reelt aktivum. Den ble ikke bokført til reell verdi, og verdien ble ikke justert. Bulls-posten ble holdt adskilt fra de øvrige aktiva i CTC sammen med "contingency fund". Man kan ha sett "contingency fund" som noe man skyldte Anders Jahre, og Bulls-aksjene ble behandlet sammen med dette fondet. Ved innløsningen av 20% av aksjene i 1979 holdt man Bulls-aksjene og "contingency fund" utenom beregningen.

Dersom CTC bare var proforma eier av aksjene, må det samme gjelde FML som suksessor til CTC.

Monsensfaren har også vært i tvil om FML er rett eier til Bulls-aksjene. Det vises til notat satt opp av Robert Slatter i 1990.

Forsøkene på å få aksjeposten tilbake til "Sandefjord" viser at man ønsket å reversere situasjonen tilbake til det som hadde vært den underliggende mening. Motparten har anført at hjemkjøpsforsøkene viser at FML var reell eier. Boet er ikke enig. Jørgen Jahre sr. var i 1976 blitt forsikret om at aksjeoverdragelsen ikke innebar noen realitet. Dersom Anders Jahre ikke eide CTC, tyder det på proforma. Jørgen Jahre måtte uansett betale full pris for å få aksjene tilbake. I et notat fra advokat Abrahamsen i 1986 etter møte i Japan med Mads Erik Monsen er det angitt som et alternativ at Jørgen Jahre kunne kjøpe aksjene til full pris, og at summen kunne gå til Bess Jahre. Lord Kindersley har uttalt at kjøpesummen for Bulls-posten skulle gå inn i "contingency fund", som ellers skulle dekke det man skyldte AJR.

Jørgen Jahre og advokat Abrahamsen ble imidlertid stilt overfor den faktiske situasjon at Lazard på ett eller annet tidspunkt hadde begynt å ta imot instruksjoner fra Thorleif/Mads Erik Monsen når det gjaldt Bulls-aksjene. Dette måtte Jahre forholde seg til. Dernest ønsket advokat Abrahamsen en pakkeløsning med vitneforklaring fra advokat Gibson i skattesaken og overføring av penger fra "contingency fund".

Konklusjonen er at under forutsetning av at CTC var i ferd med å bli reelt overført til Thorleif Monsen i 1975/76, teler alt for at overdragelsen av Bulls-aksjene til Lazard/CTC var proforma.

Dersom overdragelsen var proforma, er AJR/boets rett ikke tapt ved konkludent adferd og/eller passivitet. Passivitet alene er ikke nok. Den som erverver noe proforma, kan ikke bygge noen rett på dette. Meningen var i så fall nettopp at CTC skulle sitte på aksjene. Thorleif Monsen var ikke i god tro, og det er ingen berettiget forventning å beskytte.

FML kan heller ikke ha vunnet rett til aksjene ved konkludent fra adferd fra AJR, dvs styreformannen advokat Abrahamsen. Advokat Abrahamsen opptrådte ikke på en slik måte at det var grunn til å oppfatte det som et dispositivt utsagn om overdragelse av aksjene. Han gav uttrykk for at aksjene hørte hjemme i Jahresfæren, og ikke hos

Monsen/FML. Forhandlingene om hjemkjøp var et resultat av det faktum man ble stilt overfor i Lazard.

Videre har Mads Erik Monsen valgt å innlate å opplyse saken ved å fortelle hvordan han oppfattet advokat Abrahamson og eventuelt innrettet seg. Den tvil som er skapt ved dette, må gå utover FML.

De 2437 Bulls-aksjene som i 1992 ble overdratt fra Rose Bull AS til Lazard, står i en særstilling. Byretten kom til at selv om FML ikke hadde godtgjort rett til aksjeposten i Bulls, hadde de kjøpt de 2437 aksjene fra Rose Bull AS, og måtte derfor ha rett til den del av kapitalnedsettelsesbeløpet som knytter seg til disse aksjene.

Utgangspunktet her er at Anders Jahres dødsbo var rett eier av aksjeposten i Bulls i 1992. Spørsmålet er om FML likevel kan være rett eier av de aksjene som ble overdratt fra Rose Bull AS.

Bakgrunnen er den provokasjon i form av kapitalforhøyelse som ble iverksatt i Bulls i 1990. Formålet var å "røke ut" bakenforliggende eier. Monsen ville nemlig opplyse om hvem som var reell eier. I all korrespondanse vedrørende kapitalforhøyelsen er det tale om en minoritetsaksjonær representert ved Lazard.

Rose Bull AS solgte aksjene til Lazard på vegne av den reelle minoritetsaksjonær. Når det viser seg at den reelle minoritetsaksjonær er boet, må man se det slik at aksjene ble kjøpt på vegne av boet. Verken boet eller FML var part i avtalen. Spørsmålet er hvem Lazard inngikk avtale på vegne av. På dette tidspunkt hadde man holdt på i to år å rulle opp eierforholdene, og Lazard hadde grunn til å stille seg spørsmål om hvem som var den reelle eier. Lazard var forsiktig med å ta stilling til dette, og opplyste ikke om at det var et Monsen-selskap.

Formålet med salget av aksjene fra Rose Bull AS tilsier at aksjene må tilfalle den reelle eier av aksjeposten. Salget skulle reparere selskapsrettslige feil i Bulls som hadde vannet ut aksjeposten. Meningen var å få den opprinnelige aksjepost opp til 16,25%

igjen, ikke å bringe inn en ny aksjonær. Det er her av betydning at FMLs navn med omhu ble holdt tilbake inntil salget var sluttført og kjøpesummen betalt. Advokat Abrahamsen skrev da til Monsens advokat Gibson og gjorde oppmerksom på at Bulls ikke aksepterte at FML var "beneficial owner". En overdragelse fra Lazard til FML ville bare bli akseptert når transaksjonen var formalisert i samsvar med vedtektene i Bull.

Rose Bull AS solgte aksjene for langt under den reelle verdi, hvilket også viser at det ikke var tale om et vanlig salg.

Under forutsetning av at boet har fått medhold i sin prinsipale påstand om at Anders Jahre var rett eier av CTC da CF ble opprettet, er det for øvrig slik at det er boets penger som er blitt brukt til å betale for aksjene. Verdiene i FML består av det såkalte "contingency fund" og Bulls-aksjene, og begge deler er via New World Trust overført fra CF. Når CF er ugyldig, tilfaller verdiene den reelle eier av de verdier som ble lagt inn i CF.

For øvrig er det ikke slik at FML sitter på Bulls-aksjene, og boet krever dem utlevert. Lazard har overført "legal title" til hele aksjeposten til boet. Den som vil gjøre krav gjeldende på aksjene, må godtgjøre at vedkommende er "beneficial owner". Bulls har i brev av 27. 02. 02 gjort det klart at uavhengig av utfallet av tvisten mellom boet og FML, vil ikke FML bli anerkjent som aksjonær i Bulls før FML har besvart de spørsmål som ble reist i Bulls brev av 18.02.97, og de øvrige aksjonærer i selskapet har hatt anledning til å ta stilling til utøvelsen av sin forkjøpsrett.

Subsidiært anføres at alminnelige berikelsesgrunnsetninger medfører at FML ikke kan vinne rett til de 2437 aksjene. Det vil være en uberettiget berikelse hvis FML skulle få rett til disse aksjene, til tross for at selskapet ikke eide den aksjeposten som ga rett til å tegne aksjer til pari kurs ved kapitalforhøyelsen i 1990. Det er alminnelig antatt i norsk rett at en uberettiget berikelse skal anses å tilfalle den egentlig berettigede. Det vises til Arnholm: Privatrett I side 234-5, Flagstrøm: Obligasjonsrett side 666 og Krokvides artikkel i TFR 1982 side 449-50.

Anders Jahres dødsbo har nedlagt slik påstand:

1. Konto med nummer 1594.26.67407 i Sparebanken NØR, med innestående beløp pr. 15. april 1999 NOK 10.160.967 - norskekronertini millionerettihundreogsekstifusennihundreogsekstisyv - med tillegg av akkumulerte retner tilkjennes Anders Jahres dødsbo.
2. Forrester Maritime Limited og Eikland AS dømmes in solidum til å betale Anders Jahres dødsbos saksomkostninger for by- og lagmannsretten med tillegg av 12% rente fra forfall til betaling skjer."

Forrester Maritime Limited ved advokat Hellesylt har i hovedtrekk anført:

Boet har ikke sannsynliggjort rett til noen av Bullsaksjene. FML vil for det første anføre at overdragelsen av 65 aksjer i Bulls fra AJR til CTC var reell og ikke proforma. Byretten har uttalt at boet må ha bevisbyrden for at overdragelsen var proforma. Det er for så vidt det samme om man kaller det en uzturlig formodning for at en transaksjon er reell, slik boet gjør. Det vises til Rt 1994 side 234. Utgangspunktet er at et dokument som viser at en person er eier, må legges til grunn med mindre det kan godtgjøres at overdragelsen ikke var ment å være reell. Et ønske om å motvirke proforma må føre til at man krever klar dokumentasjon. Uansett er spørsmålet om det forelå et reelt eller proforma salg et separat bevisstema. Det kreves minst sannsynlighetsovervekt for å legge til grunn at det var proforma. Det vises til artikkel av Tore Sandvik i TFR 1967 side 56-57.

Ved vurderingen må det legges vekt på om det er noe motiv for proforma, hvem som har rådighet etter overdragelsen, og hvor grundig og korrekt den er gjennomført.

Når det gjelder motiv, er det i dette tilfellet langt på vei enighet mellom partene om motivet for overdragelsen av Bulls-aksjene, nemlig å få oppfylt fjerde termin av rådhusgaven fra CTC. Dette kan være et motiv for proforma, men like gjerne et motiv for en reell overdragelse. I Rt 1994 side 235 ble det påberopt at en eiendom var

overdratt proforma for å unngå kreditorbeslag. Dette kan imidlertid også være motiv for en reell transaksjon.

Anders Jahre hadde personlig garantert for oppfyllelsen av rådhusgaven, og dette var årsaken til at AJR betalte fjerde termin. Det var ikke tilstrekkelig likvide midler i AJR, slik at rederiet måtte oppta lån. Å overdra aksjene reelt kan da ha hatt det fornuftige motiv å skaffe penger. Bulls var riktignok et familieselskap, men det var først og fremst Jørgen Jahres selskap. AJR dekket også første termin av rådhusgaven. Anders Jahre har dels gitt uttrykk for at dette var ekstra, dels at det var en av de fire terminene. Salget av Bulls-aksjene innbrakte for øvrig ikke nok til å dekke hele fjerde termin, slik at AJR endte opp med å betale en mindre del av denne.

FML er ikke enig med byretten i at det er et nødvendig ledd i begrunnelsen for at overdragelsen var reell, at Anders Jahre kontrollerte CTC. Selv om det ikke er riktig, er det grunn til å tro at CTC må ha vært velvillig når det gjaldt å hjelpe Jahre med å oppfylle gaven, ettersom det forelå et gaveløfte fra CTC som CTC var forhindret fra å oppfylle.

Når det gjelder rådighet, fremgår det av Sandviks artikkel at det legges en viss vekt på om mottakeren har tiltrådt eiendommen. Størst betydning har imidlertid overdragerens stilling. Det er her tale om rådighet over aksjer, som gir visse organisatoriske rettigheter og rett til utbytte. Det er ingen holdepunkter for at AJR beholdt rådighet over Bulls-aksjene etter overdragelsen. Det foreligger ingen form for "instruks" fra AJR til verken Lazard eller CTC. Anders Jahre representerte aksjeposten på generalforsamlingene i Bulls til og med 1978. Han var imidlertid president i CTC til våren 1978. På generalforsamlingen i juni i 1978 var han ikke lenger president. Han begynte imidlertid på dette tidspunkt å bli dement, og det synes å ha vært lite formaliteter på generalforsamlingene med hensyn til fullmakter. I 1979 overtok Bess Jahre AJR. Hun representerte imidlertid ikke aksjene på generalforsamling, samtidig som Anders Jahres personlige fem aksjer fortsatt var representert.

Utbyttet ble utbetalt via Lazard, og ble de første årene disponert av CTC, senere av All Maritime Consultants, nå FML.

Motparten har anført at det var noe spesielt med måten aksjeposten ble behandlet på, i likhet med det såkalte "contingency fund". FML er ikke enig i dette. "Contingency fund" var en reserve som skulle dekke en moralsk pengeforpliktelse på grunnlag av riddhusgaven. I mars 1980 ble "contingency fund" overført til en egen konto. Bulls-aksjene står ikke der. I mars 1981, da hoveddelen av CTCs aktiva ble overført til Blue Range Corporation, ble "contingency fund", Bulls-aksjene samt noen Kosmos-aksjer behandlet på samme måte, og disse verdiene ble tilbake i CTC.

Overdragelsen av aksjene ble formelt gjennomført. De ble betalt av Lazard med penger fra CTC, og overlevert fra AJR til Lazard. Det forhold at det gikk en del tid fra betalingen til overleveringen av aksjene, tilsier ikke proforma. Dette kan skyldes Jørgen Jahre sr.'s opposisjon mot salget, og hans krav om at Lazard skulle tiltre forkjøpsrettsavtalen mellom ham og Anders Jahre. Overleveringen av aksjene ble forberedt i desember 1975, men skjedde ikke før i juni 1976. Da hadde Jørgen Jahre sr. bevirket det såkalte Thomson-brevet fra Lazard, hvor forkjøpsrett ble akseptert. Det forhold at Lazard stod som "nominee", gjør at transaksjonen har et proforma element. Overdragelsen fra AJR var imidlertid reell, og det finnes interne Lazard dokumenter som viser at Lazard solgte videre til CTC.

Både Jørgen Jahre sr., Jørgen Jahre jr. og Einer Abrahamsen har vært av den oppfatning at aksjene var reelt avhendet til CTC via Lazard. Forkjøpsretten for Jørgen Jahre sr. forutsatte en reell avhendelse. I et notat fra november 1975 omtaler han "de nye eiere" som skulle gi Lazard fullmakt til å tiltre forkjøpsretten. Jørgen Jahre jr. har som vitne i retten uttalt at han mener CTC ble "beneficial owner". Advokat Abrahamsen sa det samme som vitne i byretten.

Videre er forsøkene på hjertekjøp av aksjene, til dels med AJR som aktuell kjøper, uforenelig med at AJR fortsatt var eier. Abrahamsen var den fremste tillitsmann i AJR. Når det til dels var tale om kjøp med utgangspunkt i den kjøpesum som var betalt i

1975, kan det skyldes Thomson-brevet, som innebar at forkjøpsrett kunne ha vært utlåst allerede i 1976.

Subsidært anføres at AJRs eventuelle rett til aksjeposten er tapt gjennom konkludent adferd/passivitet. Boet utleder sitt rett fra AJR, og AJRs konkludente adferd/passivitet får derfor virkning for boet. Den opprinnelige transaksjon fant sted i 1975/76, og først 20 år senere ga boet uttrykk for at overdragelsen av aksjene var proforma. 20 års passivitet, kombinert med den aktive opptrreden fra AJRs side i forbindelse med forsøkene på hjemkjøp av aksjene, må føre til tap av rettigheter som AJR måtte ha hatt i 1975/76. På 90-tallet forholdt advokat Abrahamsen seg til Mads Erik Mønsen som beslutningstaker vedrørende aksjeposten, og forhandlet uten å si fra om et AJR hadde rett til aksjene uten videre. Det vises til Hagstrøm: Obligasjonsrett side 778.

Boet har videre anført å være eier av Bulls-aksjene på det grunnlag at Anders Jahre var rett eier av CTC i 1976.

Det historiske eierskap til CTC er uklart. Det er ikke grunnlag for boets tidligere bastante slutninger om at Anders Jahre var eneste eier fra 1939. Det kan ha vært andre eiere. Anders Jahre tok på egen hånd beslutninger i selskap hvor han bare var tillitsmann. Han pleide å omtale Kosmos som sitt selskap, selv om han ikke engang hadde majoriteten av aksjene.

Eikland AS, som rettsetterfølger til Kosmos AS, pretenderer å være rett eier av Pankos, senere CTC, og det finnes dokumenter som trekker i den retning. I et brev av 18.11.41 gir således Gösta Dalman uttrykk for at Anders Jahre hadde bedt ham ta over Kosmos-selskapenes aksjerettigheter i Pankos. I en erklæring fra Trygve Liq i 1941 i forbindelse med prisesaken heter det at han hadde informasjon om at Pankos var eid av "norwegian companies". I et brev fra 1942 til den norske legasjon i Stockholm fra Yngvar Rvistendahl heter det at skipet Janko ble overdratt til Kosmos I og II, som igjen opprettet et Panama-selskap.

Det forhold at Anders Jahre disponerte over Pankos-midler under krigen til kontrahering av nybygg med videre, innebærer ikke at han var reell eier av Pankos. Han kan ha hatt fullmakt til å handle selv om han ikke var eier.

Det foreligger også mulighet for sammenblanding mellom personlige midler og midler som tilhørte selskapet. Det vises til dom av 16. februar 1952 av Sander herredsrett, hvor det fremgår at retten hadde fått det inntrykk av at Jahre stelte tammelig fritt med de selskapers anliggender som var knyttet til hans gruppe, og at det ikke var lett å vite om Jahre opptrådte på vegne av gruppen, sitt eget firma eller på egne vegne.

Når det gjelder Anders Jahres bruk av midler fra Pankos og senere CTC på godset Ousbyholm fra 1940 og fremover, vises til at boet har erkjent at han i hvert ikke i 1940 var enesier av Pankos. Pengebrauken kan skyldes samtykke fra mediere, eller et mellomregningsforhold. For øvrig kan man ikke vurdere dette ut fra dagens krav til tillitsmenn i selskaper. Det vises til dommen fra Sander herredsrett.

Omstendighetene i forbindelse med hjemføringen av skip fra Pankos og Spermacet taler heller ikke for at Anders Jahre var eier av Pankos. Anders Jahre selv benektet dette, og handelsdepartementet synes å ha akseptert Jahres forklaring om at det var andre eierinteresser, så som Onassis. Jahre var åpen med hensyn til sine eierinteresser i selskapene Spermacet og Jasmin, men benektet å ha eierinteresser i Pankos. Det er imidlertid mulig at han kan ha hatt andre interesser eller krav på selskapet. Det navn selskapet fikk ved navneendringen i 1958 - Continental Trust Company - kan tyde på at verdiene i selskapet, som da var bankinnskudd, ble holdt i "trust" for andre. Bjørn Bettum ga i sitt notat i 1994 uttrykk for at Clifford Carver holdt aksjene i CTC "on charitable trust". Det forhold at Anders Jahre var den eneste som disponerte CTCs midler i SE-Banken, innebærer ikke nødvendigvis at han var eier. Han var selskapets president. De beløp som fortsatt ble brukt til Ousbyholm, og dermed Jahres personlige formål, var ikke store sett i forhold til selskapets samlede formue, og kan sees som godtgjørelse for Jahres arbeid for selskapet, eventuelt at han hadde krav på grunnlag av mellomregningsforhold. Det er mer påfallende at størstedelen av formuen ble stående urørt. Dette kan tyde på at det i virkeligheten var andre eiere.

Det forhold at kjøpesummen ved salg av CTCs aksjer i selskapet Crevettes du Cameroun ble satt inn på Anders Jahres private konto i en bank i Paris, kan ganske enkelt skyldes feilføring av et beløp som var ganske ubetydelig (ca. kr. 28.000,-).

Selv om boet ikke har godtgjort at Anders Jahre var eier av CTC i 1974, erkjennes det at det i 1974 ikke var andre beslutningstakere enn Anders Jahre i CTC. Det var ingen fungerende selskapsorganer, og Anders Jahre synes å ha gitt løfte om rådhusgaven på vegne av CTC på egen hånd. FML er således enig i at Jahre i 1974 kontrollerte CTC-aksjene, og var legitimert til å overføre aksjene til andre.

Fra perioden 1974-76 foreligger det flere sentrale bevismomenter til støtte for FMLs anførsel om at Thorleif Monsen ble reell eier av CTC. Det er enighet mellom partene om at det ble antedatert dokumenter for at CTC skulle fremstå med fungerende selskapsorganer, og for å fingere en beslutning fra andre enn Anders Jahre om rådhusgaven. Man fingerte imidlertid fortiden, ikke fremtiden. Det ble foretatt en reell eiendomsoverdragelse til Thorleif Monsen, men den skulle fremstå som skjedd tidligere enn den gjorde.

Anders Jahre var involvert i planleggingen av en stiftelse over en periode på 2 år, fra 1974 til 1976. Han var adressat for en rekke notater fra Bjørn Bettum om dette spørsmålet. De planer som ble lagt, ble imidlertid ikke realisert. Boet har søkt å gi inntrykk av at Thorleif Monsen kom inn i siste øyeblikk, da stiftelsesdokumentet skulle undertegnes i juli 1976, uten at han på forhånd kjente de andre aktørene særlig godt, og uten at Anders og Bess Jahre likte ham. Monsen var imidlertid involvert allerede fra juni 1974. Det fremgår av det memorandum som ble satt opp etter møtet i mai 1974 mellom Bettum og Aleman at det skulle utstedes aksjer i Pankos, datert 1. april 1954. Aleman skulle utferdige de nødvendige dokumenter på grunnlag av mai-møtet og ta dem med til møtet i London i juni mellom ham, Bettum, de Geer og Jahre. På dette møtet ville Jahre ha mulighet til å undertegne aksjene som president i selskapet. Bjørn Bettums brev av 18. juni 1974 til Aleman gir klare holdepunkter for at Aleman hadde utferdiget aksjene i Pankos. Aleman blir her bedt om å "retype the ten certificates in

accordance with our agreement" og sende dem til de Geer. Boet anfører at det er Pankos-aksjer fra 1954 som her omtales, men det eneste logiske er at det er tale om aksjer i CTC. Det vises til brev av 17. juni 1974 fra Aleman til de Geer, hvorved han oversender aksjer i CTC.

Fire dager etter møtet i London ble det lagt en konvolutt i Lazards depot for Thorleif Mønsens konto. FML vil hevde at det kan være ihendehaveraksjene i Pankos, som Aleman hadde skrevet og tatt med seg til møtet, som lå i konvolutten. Monsen hadde da i hvert fall fått en sterk legitimasjon som eier. Thomson i Lazard har uttalt at dersom Monsen ba om det, måtte banken ha gitt ham konvolutten, selv om han tilføyde at han først ville ha spurt Bjørn Betnum.

Boet har bygd på interne notater fra Lazard og uttalelser fra Lord Kindersley. På grunnlag av dette hevder boet at eiendomsretten til CTC ikke var gått over til Monsen, og at Lazard visste dette. I et notat fra et møte 24. juli 1990 mellom toppsjefen i Lazard, en annen av direktørene samt advokat Abrahamson, heter det imidlertid at Lazard hadde fått informasjon om at "beneficial ownership" var gått over til Monsen, men at man ikke visste hvordan. Lord Kindersley har i intervju 3.- 4. juni 2003 foretatt av advokater på boets vegne uttalt at han ble fortalt at Monsen alltid hadde vært aksjonær i CTC, men at han ikke trodde dette. Han antok imidlertid at Monsen var blitt eier før 80% av aksjene ble lagt inn i CF. Lord Kindersley ble involvert i planene for CTC høsten 1975. På det tidspunkt gikk han ut fra at Anders Jahre eide CTC, og hadde ikke hørt om Monsen. At Monsen var eier av CTC, ble han fortalt i begynnelsen av 1976. Den erklæring som ble avgitt i forbindelse med forliket mellom boet og Lazard og Lord Kindersley i januar 2002, som går ut på at Monsen ikke var reell eier av CTC, er avgitt på vegne av Lazard, og ikke Lord Kindersley. For øvrig fremgår det av intervjuet med Lord Kindersley at han ikke var førstevalget som "advisor" i CF, men kom inn fordi Monsen ikke ville ha Thomson, som opprinnelig var foreslått. Dette viser at Monsen hadde reell innflytelse over hvem som skulle være "advisors" i CF.

Mye tyder altså på at aksjer i Pankos ble lagt i depot for Monsen i juni 1974, han ble fra tidlig 1976 presentert som eier for Lord Kindersley, og han hadde myndighet til å forkaste Thomson som "advisor" i CF.

Det anføres tre forhold som er uforenelig med at Jahre fortsatt eide eller hadde kontroll over CTC. For det første tyder fraværet av en skriftlig sideavtale som viste at Jahre fortsatt skulle være eier, på at overdragelsen til Monsen var reell. I CTC lå ca. 1,75 milliarder norske kroner etter dagens pengeverdi. Boet har anført at det er urimelig å anta at Monsen skulle ha fått dette uten at det foreligger noen dokumentasjon for reell overdragelse av eiendomsretten. FML vil anføre at Monsen allerede i 1974, og i hvert fall i 1976, hadde fått aksjene i selskapet. Det gikk 4 måneder fra CF ble opprettet til 80% av aksjene ble lagt inn i stiftelsen, og Monsen beholdt 20% av aksjene. Dette innebærer at Jahre hadde overført en vidtrekkende legitimasjon til Monsen. Det er vanskelig å se at Jahre torde gjøre dette til en mann som han og hans kone ikke en gang likte noe særlig. Hvis det ikke var meningen at Monsen skulle bli reell eier, måtte man forvente en skriftlig sideavtale. Boet har anført at CTC har en lang historie med profomarrangementer. Dalman var således profoma eier under krigen. Her forelå det imidlertid en avtale om opsjon, først for Anders Jahre og Kosmos-selskapene og deretter for panamaselskapet Jasmin. Monsen ble brukt som stråmann i selskapet Panova, som Bethun-familien reelt eide. Her forelå det en opsjon som to medlemmer av familien kunne gjøre gjeldende via Swiss Bank. Opsjonen ble overfor banken strøket på grunn av frykt for pågang fra myndighetene, men Monsen måtte overfor Fridtjof Bethun skriftlig bekrefte at opsjonen fortsatt gjaldt dem imellom. Det er uforståelig at ikke en tilsvarende avtale ble inngått mellom Anders Jahre og Monsen. Når det gjelder det reelle innhold i det som skjedde 1976, mente boet opprinnelig at selve opprettelsen av CF var profoma. Nå anføres at donasjonen var reell, men at Monsen opptrådte som stråmann. Det er noe flytende hva som anføres vedrørende de 20% av aksjene som Monsen beholdt - om det var Anders Jahres penger eller Bess Jahres. Dette kan bare forklares med at reelt eierskap til aksjene gikk over på Monsen. Anders Jahres forventninger om hvordan Monsen ville bruke gaven, er ikke rettslig beskyttet.

De 20% av CTC aksjene som ikke ble lagt inn i CF, taler også for at Monsen var blitt reell eier. Verken dokumentasjon om den angivelige "endelige godkjenning" på Midtåsen i oktober 1976, eller øvrig dokumentasjon, nevner noe om de 20%. Dette er uforståelig dersom Jahre fortsatt hadde eierbeføyelsene og tok beslutningen om hva som skulle gis til CF og hva som skulle holdes tilbake.

Det er ikke tvilsomt at man både hensynet til Bess Jahre for øyet da CF ble forberedt. Det var tale om 10 millioner dollar utbetalt som dividende, som skulle holdes i en særskilt "trust" for henne. Dette ble imidlertid ikke realisert. I sitt notat fra 1994 husker Bjørn Bethum noe upresist om hva som foregikk på Midtåsenmøtet. I det notat Bethum satte opp før møtet, står det ikke noe om at 80% av aksjene skulle overføres til CF, og heller ikke at Anders Jahres norske stiftelser skulle tilgodesees på lang sikt. Lord Kindersley uttalte i intervjuet at man ikke ville diskutere hvordan Bess Jahre skulle tilgodesees mens hun var til stede. Han gir uttrykk for at det var noe med de 20%, og sier at Monsen hadde en slags forpliktelse overfor Bess. Bethum uttaler i sitt notat at de 20% skulle holdes i en "secret trust" til fordel for Bess Jahre og andre. Det er imidlertid ikke sagt noe om hvem disse andre var. Dersom Anders og Bess Jahre eide de 20%, ville man ha forventet noe mer formelt.

I 1979 ble de 20% innløst av Monsen uten protester fra noe hold. I notatet fra Slatter i 1990 vedrørende Aall Foundation er det referert en uttalelse fra Monsen om at det Lord Kindersley hadde fått av ham ikke var mye i forhold til det Kindersley hadde skaffet Monsen. Lord Kindersley kunne imidlertid ikke hindre Monsens innløsning av de 20%. Når det gjelder denne del av formuen, var det ingen tillitsmenn som eventuelt kunne ivareta Anders og Bess Jahres interesser. Det er også ubegripelig at Anders Jahre ikke informerte sin ektefelle om de reelle eierforhold dersom disse fravek fra de formelle.

Konklusjonen er at det var en forventning at det skulle bli sørget for Bess Jahre, men at alt tyder på at Monsen var reell eier.

Når det derrest gjelder Jahres motip, kan det spørres hvorfor han, en mann som til dels pratet når det gjaldt små utlegg, skulle gi bort en stor formue til en mann han ikke likte

noe særlig. CTC - midlene var imidlertid blitt "uærlige" for Jahre som følge av pågangen fra norske myndigheter. Det var derfor ikke viktig å opprettholde kontroll over midlene. Hans høye alder ga mindre grunn til å holde fast på eierskapet når andre grunner gjorde det nødvendig å avvikle det, og pågangen fra de norske myndigheter gjorde dette nødvendig. Det er dokumentert at Anders Jahre kunne lyve for myndighetene. Trolig ønsket han imidlertid å være så sannferdig som mulig.

De hensyn som kunne tale mot å gi bort pengene, var ikke så sterke når han ikke kunne bruke dem på seg selv uten å styrke myndighetenes mistanke, og han dessuten var meget gammel. Det kan spørres om det ikke var viktig for Jahre å gi pengene til velledige formål. Det bestrides ikke at han hadde vært interessert i å gi slike donasjoner. Det var imidlertid viktig for ham med anerkjennelse - hans norske stiftelser bærer hans navn, og rådhusgaven viser det samme. Jørgen Jahre jr. har i sin forklaring uttalt at Jahre ønsket en internasjonal stiftelse som bar hans navn. Når dette ikke kunne realiseres, var det trolig ikke så viktig om han ga pengene til en stiftelse, eller til Monsen med en forventning om at Monsen ville opprette en stiftelse. Det var et ønske fra Jahre å tilgodese sin kone. Men det kan hende han slo seg til ro med det såkalte "contingency fund" og de mer vage forpliktelser som Lord Kindersley har omtalt. Trolig var det viktigste for Jahre å bryte alle bånd med CTC så raskt som mulig, og mindre viktig å beholde kontrollen over selskapet.

Rettslig anføres at saken må avgjøres etter fremmed (panamansk og engelsk) rett. Først må det foretas en såkalt kvalifikasjon. Man må avgjøre hva slags rettsforhold man står overfor. Dernest må det avgjøres hvilket lands regler som skal anvendes på rettsforholdet.

Kvalifikasjonen skal skje etter lex fori, dvs. norsk rett, jf. Rt 1995 side 1415. Partene er uenige om kvalifikasjonsspørsmålet. Bedømmelsen av eierskapsforholdet kan deles i to, nemlig spørsmålet om hvem som eide aksjene i CTC da Bulls-aksjene ble overført, og vurderingen av om Monsen ble eier på et senere tidspunkt. Når det gjelder spørsmålet om hvem som var eier av CTC da Bulls-aksjene ble overdratt, vises til Falkanger: Tingsrett side 32 og 33 vedrørende sondringen mellom obligasjonsrett og

tingsrett. Boet anfører at man står overfor et kontraktsrettslig spørsmål. Dette er bare tilfelle dersom det er tale om en overdragelse fra Jahre til Mousen. Man vet imidlertid ikke så mye om hvordan dette skjedde. Det vises til Lazard-notatet, som gir uttrykk for at Mousen på ett eller annet tidspunkt og på en eller annen måte ble eier. FML vil anføre at Anders Jahre ikke var den historiske eier av CTC, selv om han synes å ha utøvd eierkontroll på 70-tallet. Jahre kan ha medvirket til å gjøre Mousen til eier ved å bevirke at det ble utstedt aksjer i CTC. Eiendomsretten til aksjer er et tingsrettslig spørsmål. Rettigheter til vanlig løsøre avgjøres etter loven i det land tingen befinner seg når rettighetene stiftes. Det vises til Gjeldsviks lærebok i "Millionfolkeleg privatrett" side 178 og Gaarders "Innføring i internasjonal privatrett" side 285. Det samme gjelder verdipapirer. Det vises til Cordes og Stenseng: Hovedlinjer i internasjonal privatrett side 338. Rådigheten over et verdipapir avgjøres i samsvar med loven der verdipapiret oppbevares.

Det anføres at aksjene i Pankos ble lagt i depot hos Lazard i 1974, og etter hvert byttet ut med CTC-aksjene som var i Sandefjord til de på et eller annet tidspunkt ble brakt til London. Fordi aksjene ble oppbevart i London, får engelsk rett anvendelse.

Dersom retten kommer til at forholdet må kvalifiseres som kontraktsrettslig, en eiendomsøvergang fra Jahre til Mousen, får kontraktsstatuttet anvendelse. Det må da foretas en konkret avveining av alle relevante tilknytningspunkter. Det vises til Rt 1923 II side 59 (Irma Mignon) og Rt 1937 side 888 (Gullklauseuldommen). Videre vises til Cordes/Stenseng side 276 flg., og Gaarder side 245 flg., hvor relevante tilknytningspunkter er angitt. Retten kan imidlertid ta hensyn til flere faktorer enn de som er nevnt der. Man kan ikke gå ut fra noen presumsjon for debitors hjemlands lov, selv om dette moment har fått sterkere betydning etter hvert. Heller ikke Roma-konvensjonen pålegger å anvende debitors bopels lov. Det vises for øvrig til avhandling av Berte-Elen Reinertsen Konow: Løseropant over landegrensar og Torstein Frantzen: Arveoppgjør ved internasjonale ekteskap, samt Rt 2002 side 180.

Ved vurderingen av lovvalget må det legges vekt på at det er tale om overdragelse av aksjene i et Panama-selskap som ikke hadde virksomhet i Norge. Thorleif Mousen var

kanadisk statsborger, med bopel på Bahamas og senere Cayman Islands. De viktigste hendelser fant sted i Norge, og Anders Jahre var bosatt i Norge. Formnesmassen var imidlertid i mange år utenfor Norge. CF ble opprettet på Bahamas, og senere flyttet til Cayman Islands. Det er relevant at disse land har et rettsystem som er basert på engelsk rett. Når CF nå er kjent ugyldig, bør nærværende tvist sees i lys av dette, fordi det er der det har oppstått en såkalt "resulting trust" til fordel for den reelle eier av CTC. Alt i alt er den nærmeste tilknytning til engelsk rett.

Hvilken legitimasjon som er knyttet til aksjene i CTC, er et selskapsrettslig spørsmål, som må avgjøres etter selskapsstatuttet. Dette gjelder også overdragelse av aksjene. Det er omstridt om selskapsstatuttet er loven i det land hvor selskapet er stiftet, eller der hvor det har sitt sete. I dette tilfelle er det uansett Panama.

Under engelsk rett kan en såkalt "resulting trust" oppstå på forskjellige måter. Det vises til Hanbury & Martin: Modern equity side 237. Det kan sies at en "resulting trust" er grunnlag for å kreve tilbake sin egen eiendom. Ved overdragelse uten vederlag er det en presumsjon for at man ikke har ment å overføre reell eiendomsrett, og at det overdratte holdes i en "resulting trust" for overdrageren. Det er imidlertid tale om en svak presumsjon, hvor det ikke stilles store krav til å tilbakevise presumsjonen. Det vises til Hayton & Marshall: Commentary and cases on the law of trusts and equitable remedies side 325 samt avgjørelse av House of Lords i saken Vandervell mot Inland Revenue Commissioners og i saken Pettitt mot Pettitt.

I dette tilfellet er presumsjonen om at Monson ikke var blitt reell eier av aksjene i CTC på det tidspunkt da de ble overført til CF i november 1976, tilbakevist ved de bevis som det tidligere er gjort rede for.

Dermed anføres at den engelske doktrine om "laches" hindrer boet i å gjøre krav gjeldende til noen av de aktiva som var eiet av CTC. "Laches" kan sammenlignes med de norske regler om passivitet. En saksøkt kan påberope seg "laches" overfor et krav som rettes mot ham dersom han kan påvise at saksøker gjennom forsinkelse med å fremsette eller forfølge sitt krav enten har akseptert saksøktets oppførsel, eller har

forårsaket at saksøkte har endret sin stilling i rimelig tillit til at saksøker har god tatt status quo, eller på annen måte har tillatt en situasjon å oppstå som det ville være urimelig å forstyrre. Doktrinen er beskrevet i avgjørelse av Privy Council i saken Lindsay Petroleum Co. mot Hurd m.fl. Videre vises det til avgjørelse av Court of Appeal i saken Lynch mot James Lynch & Sons Ltd. Anførselen om "laches" førte der frem. I den saken ble det lagt vekt på at den som fremsatte kravet, tidligere ikke engang hadde fortalt sin advokat at han hadde et krav. I nærværende sak hadde Anders Jahre ikke fortalt til noen at han var rett eier av CTC, ikke engang til sin egen advokat Per Brunsvig.

FML vil påberope seg begge former for "laches". Man må forstå passiviteten fra Anders Jahre og senere boets side slik at kravet på CTC var oppgitt. Dermed har Monsen innrettet seg på å være eier av CTC, eller Anders Jahre/boet har tillatt en situasjon å oppstå som det ville være urimelig å forstyrre.

Dersom Anders Jahre fortsatt hadde et krav på CTC, må kravet anses oppgitt. Tidsforløpet er ikke det avgjørende, men at det ikke ble gjort noe for å gjøre kravet gjeldende. Det skjedde ting som medførte en oppfordring til å gripe inn, for eksempel innløsningen av 20% av aksjene i 1979, og den etterfølgende overføring av pengene til Monsen. Ut fra motpartens anførsler var det som skjedde i 1979, irregulært.

Anders Jahre har alltid benektet at han eide CTC. Dersom han mente å ha et krav, burde han ha informert sin egen advokat Brunsvig eller sin ektefelle, eller sørget for dokumentasjon for de reelle forhold. Selv om det ikke opprinnelig var en reell overdragelse til Monsen, har Jahre opptrådt slik at han må anses å ha oppgitt sitt krav.

Også senere skjedde det ting som burde ha framkalt reaksjoner, for eksempel overføringen av midler fra CR til Aall Foundation. Anders Jahre burde ha lagt til rette for at hans etterkommere visste om de reelle forhold, slik at de kunne gripe inn. Thorleif Monsens opptreden overfor Brunsvigs representant advokat Herlofson har liten betydning.

Anders Jahre/boet har ventet med å fremme sitt krav, og i mellomtiden er Anders Jahre, Thorleif Mønsen og andre aktører avgått ved døden, dokumenter er blitt ødelagt og hukommelsen har bleknet. Dette er hensyn som ligger bak doktrinen om "laches".

Anders Jahres passivitet smitter over på boet. Det vises til uttalelse i en avgjørelse av Court of Appeal i saken M.B.P.C. Ltd mot Christian-Edwards m.fl. Saksøkers personlige representanter kan ikke påberope seg en bedre posisjon enn avdøde fordi de står i avdødes sko. Boet kan ikke unngå "laches" ved å påberope mangel på kunnskap.

I den betenkning utarbeidet av den engelske advokat Michael Bloch som boet har lagt frem, heter det at den som påberoper seg "equity" (og "laches" er en del av "equity") som forsvar mot et krav, må ha "clean hands". I dette tilfellet skulle da Mønsen ikke kunne påberope seg "laches" fordi det ville innebære at han beholdt verdier som var overdratt for å unngå beskatning. Til dette vil FML anføre at heller ikke Anders Jahre hadde "clean hands". Doktrinen om "clean hands" må dessuten ikke tas for strengt.

FML vil dernest påberope seg doktrinen om "proprietary estoppel", som avskjærer boet fra å kreve eierskap til CTC og berunder Bulls-aksjene. "Proprietary estoppel" inntreffer når en av partene gjennom ord eller handling har ledet den andre part til å tro at han (den andre part) har eller vil få eiendomsrett til den første parts eiendom. Det vises til Wilkin & Villiers: The Law of Waiver, Variation and Estoppel side 231-232, 234, 238 og 239.

Tre vilkår må oppfylles for at "proprietary estoppel" oppstår. For det første må avgiveren ha gitt en forsikring overfor mottageren om at mottageren allerede har eller vil få eiendomsrett til avgiverens eiendom (krav om "assurance"). Slik forsikring kan settes i ord eller handling. Et stilltiende samtykke vil være tilstrekkelig, dersom avgiveren er klar over mottagerens oppfatning og sine egne juridiske rettigheter til vedkommende eiendom. I dette tilfellet overleverte Anders Jahre aksjene i CTC til Thorleif Mønsen. Han opptrådte som om han ikke ønsket å være eier.

Dermed må mottageren ha handlet i tillit til forsikringen, dvs. han må ha forholdt seg på en annen måte enn han ellers ville ha gjort ("acts in reliance"). I dette tilfellet handlet Monsen i tillit til forsikringen da han innløste 20% av aksjene i CTC. Spesielt når det gjelder Bulls-aksjene, var det en "act in reliance" da FML i 1992 kjøpte aksjene fra Rose Bull AS.

Endelig må avgiveren ha hatt til hensikt at mottageren skulle handle i tillit til hans forsikring, eller han må i det minste ha visst at han handlet slik (kravet til kunnskap). Det er tilstrekkelig at en fullnektig for avgiveren har slik kunnskap. I dette tilfellet må Bjørn Bettum, som må anses som fullnektig for Anders Jahre, ha hatt slik kunnskap i hvert fall fra 70-tallet. Innløsningen av de 20% skjedde i 1979.

Det har også vært antatt at mottakeren må ha handlet i tillit til forsikringen med den følge at det oppstår en ulempe for ham dersom forsikringen trekkes tilbake. Nyere avgjørelser tilsier imidlertid at kravet til ulempe er usikkert. Det vises til uttalelse i avgjørelse fra House of Lords i saken Lloyds Bank mot Rosset. I dette tilfellet vil det være en ulempe dersom Monsen har tatt de 20% og investert, og han deretter mister midlene. Det vil også være en ulempe å miste de Bulls-aksjene som ble kjøpt i 1991. FML har hatt utgifter vedrørende aksjene, og deres verdi har svingt.

Subsidiært, dersom norsk rett kommer til anvendelse, anføres at overdragelsen av CTC-aksjene til Thorleif Monsen var reell og ikke proforma. Utgangspunktet ved vurderingen er at det har formodningen for seg at transaksjoner er reelle.

Det vises til den tidligere gjennomgang av bevisene. Anders Jahre hadde like mye et motiv for en reell overdragelse som en proforma. Han var gammel og kunne ikke selv bruke av midlene. Monsen synes å ha rådet fritt over 20% av aksjene, eventuelt med en moralsk forpliktelse til å sørge for Bess Jahre. Aksjene ble gitt til Monsen, og lagt til depot hos Lazard. Så vel motiv, rådighet og formell gjennomføring er konsistent med en reell transaksjon. Videre ville man ha ventet en sideavtale mellom Jahre og Monsen dersom det ikke hadde vært meningen å foreta en reell gjennomføring.

Subsidiært anføres at boets eventuelle rett til CTC-aksjene er tapt gjennom passivitet. Det er her full identifikasjon mellom Anders Jahre og boet. Den eneste loddeier, Bess Jahre, har ikke sagt noe om at Monsen ikke er reell eier. For øvrig vises til det som er anført under engelsk rett vedrørende "laches".

Atter subsidiært anføres at boet ikke har rett til de 2437 Bulls-aksjene som ble ervervet i 1992. Aksjene ble kjøpt for FMLs regning. Kjøpet skjedde ikke etter fullmakt eller på oppdrag fra boet. Det bestrides ikke at formålet var å gjenopprette aksjonærsitsen. Kapitalforhøyelsen ble imidlertid ikke reversert. Det er mulig at dersom kjøpet av aksjene i 1992 har gitt en økonomisk fordel, har boet krav på erstatning. Men dette fører ikke til at boet eier aksjene.

Boet kan ikke anses som eier på grunnlag av berikelse eller lignende. Det vises til Hagstrøm: Obligasjonsrett side 664. I den grad det eksisterer en berikelsesregel i norsk rett, er det tale om et krav på penger.

Boets krav på grunnlag av negotiorum gestio impruba, er også eventuelt et pengekrav. Boet fransatte ikke krav om aksjene etter kjøpet i 1992. Et eventuelt berikelseskrav må gjøres gjeldende raskt. Det vises til Rt 1998 side 389.

Oppsummeringsvis anføres at FML er rette eier av samtlige Bulls-aksjer som saken omfatter. Prinsipielt anføres at FMLs erverv ikke er et relevant bevisstema. FMLs adkomst til aksjene skal ikke prøves i konkurranse med andre, hypotetiske pretendenter som ikke er parter i saken, og hvis rettigheter i forhold til Bulls ikke påvirkes av domresultatet.

Subsidiært anføres at FMLs rett til aksjene er sannsynliggjort. Dokumentasjonen viser at den opprinnelige aksjeposten i Bulls ble overført fra CTC til Aall Maritime Consultants ved årsskiftet 1984/85. Aall Maritime Consultants ble overført fra New World Trust til Forrester Holding Ltd. i september 1988, uten at eierskiftet har betydning for eierforholdet til Bulls-aksjene. Aall Maritime Consultants skiftet navn til

FML i oktober 1988. De 2437 aksjene fra Rose Bull AS ble overført til FML i januar 1992. Det er ingen annen aksjonærpretendent enn FML som peker seg ut.

Endelig er FML uansett eier av de 2437 Bulls-aksjene som ble kjøpt i 1992. Aksjene ble solgt fra Rose Bull AS til FML uten at boet hadde noen befattning med transaksjonen, og boet erkjenner at FML har betalt NOK 2.437.000,- for aksjene. Kjøpesummens størrelse og forholdet mellom mottatt utbytte og kjøpesum er irrelevant.

Forrester Maritime Ltd. har nedlagt slik påstand:

1. Innstående beløp pr. 15. april 1999 - kr 10.160.967 - på konto nr. 1594.26.67407 i Sparebanken NOR, med tillegg av akkumulerte renter, utbetales til Forrester Maritime Limited.
2. Anders Jahres dødsbo tilpliktes å betale saksomkostninger for byrett og lagmannsrett med 12% reute fra forfall til betaling skjer."

Lagmannsretten skal bemerke:

Saken gjelder tvist om retten til et beløp på 9.280.000,- kroner med tillegg av renter, som tilsvarer 18,553 % av en utbetaling fra Bulls Tankrederi AS i 1997 etter beslutning om nedskrivning av aksjekapitalen og innløsning av aksjer. Beløpet tilfaller eieren av de aksjer som ble innløst, og retten må prejudisielt ta stilling til hvem som var rett eier av denne aksjeposten.

Innledningsvis vil retten bemerke at det i byretten var et tvistepunkt av betydning hvorvidt det forhold at FML trådte inn i saken etter oppfordring i medhold av tvistemålsloven § 84, medførte at selskapet ikke var underlagt det vanlige prinsipp om at den som pretenderer å ha et krav, også må sannsynliggjøre sin rett. Det skulle således være tilstrækkelig for FML å sannsynliggjøre at boet ikke har krav på kapitalnedsettelsesbeløpet, uten å måtte sannsynliggjøre at selskapet selv har noen rett til det. Dette spørsmål er nedtonet fra FMLs side i lagmannsretten, og anførselen går ut

på at FMLs adkomst til aksjene ikke skal prøves i konkurranse med hypotetiske pretendenter som ikke er part i saken.

Lagmannsretten er enig med byretten i at det forhold at en part er trådt inn i saken etter oppfordring i medhold av tvistemålsloven § 84, ikke kan føre til at de vanlige regler om bevis og bevisvurdering i tvistemål fravikes. Kapitalnedsettelsesbeløpet må således tilkjennes den av sakens parter som best sannsynliggjør å være berettiget. Bare rent unntaksvis kan retten, slik byretten gjorde, unnlate å gi noen av partene rett til kapitalnedsettelsesbeløpet (eller en del av dette).

Forståelsen av tvistemålsloven § 84 er imidlertid av liten betydning for lagmannsretten, idet saken nå står i en annen stilling enn for byretten. I byretten bygde boet sitt krav utelukkende på at overdragelsen av Bulls-aksjene fra AJR til Lazard/CTC var proforma. I lagmannsretten er boets krav også bygd på den anførsel som ble frafalt i byretten, nemlig at boet har rett til aksjene fordi Anders Jahre var rett eier av CTC. Etter byrettens dom er videre CF kjent ugyldig av Privy Council, og partene er enige om at det etter rettsreglene på Cayman Islands medfører at de verdier som lå i CF, tilfaller den reelle eier av verdiene da de ble lagt inn i stiftelsen. Bulls-aksjene tilhørte CF. Dersom Anders Jahre var rett eier av CTC, har boet krav på aksjene. Dersom Thorleif Monsen var rett eier, må man se det slik at hans senere disposisjoner over Bulls-aksjene og overføringen via New World Trust til FML i hvert fall i forhold til boet var berettiget, slik at FML er rett eier av aksjene.

Overdragelsen av CTC fra Anders Jahre til Thorleif Monsen, hva enten den var reell eller proforma, skjedde i tidsrommet 1974 - 76. FML har bestridt at Anders Jahre var reell eier av CTC før denne overdragelsen, men har anført at han var legitimert til å foreta denne, slik at Monsen kunne vinne rett til CTC. Boet har anført at Anders Jahre før overdragelsen var eier av CTC.

Det historiske eierskap til Pankos/CTC er ikke fullstendig klarlagt, særlig ikke når det gjelder de første årene etter at Pankos ble stiftet i 1939. Selskapet synes opprettet for å overta skipet Jaguar, som fikk navnet Janko. Jaguar var eid av skipsaksjeselskapet

Jaguar, hvor Anders Jahre eide 60% og Jørgen og Axel Lorentzen eide 40%. Etter forlis var det etter krigsutbruddet i 1939 ikke mulig å skaffe finansiering til ombygging av skipet, og det ble abandonert til fordel for panthaverne, som var Anders Jahre, Jørgen og Axel Lorentzen og Åke Bratt (leder av Lazard's skandinaviske avdeling).

Av stiftelsesdokumentet for Pankos fremgår det at to panamanske advokater tegnet en aksje hver til en verdi av 1 dollar pr. aksje. Selskapets styre var Gösta Dalman, Åke Bratt og en av de panamanske advokatene. Selskapet kunne utstede opp til 105.000 aksjer, men det er usikkert om aksjer ble utstedt, og eventuelt hvor mange.

Mys tyder på at det opprinnelig var meningen at Kosmos-selskapene skulle overta Pankos og skipet Janko. Krigsutbruddet i Norge våren 1940 førte imidlertid til at aksjene i Pankos ble overført til Gösta Dalman. Det er klart at han kun var en proforma eier av Pankos, og bakgrunnen var at det ville være hensiktsmessig og lønnsomt om Pankos, og dermed skipet Janko, var eid av en borger av et nøytralt land. Dalman ga Jahre og Kosmos-selskapene opsjon til å kjøpe samtlige aksjer, en opsjon som imidlertid senere ble kansellert. Både skriv fra Dalman og annen dokumentasjon gir støtte for at den reelle eier skulle vært Kosmos. I forbindelse med prisesaken er det flere uttalelser om at norske myndigheter regnet med at Kosmos eide Janko. På den annen side var det i forhold til denne saken likegyldig om den reelle eier var Kosmos eller Anders Jahre. Etter at opsjonen til fordel for Jahre og Kosmos var strøket, ble det gitt opsjon til fordel for Panama-selskapet Jasmín. I et brev til valutakontoret i 1948 gjør Dalman rede for at han kun hadde vært proforma eier av aksjene i Pankos, og at Pankos da var eid av Jasmín. Fra tiden etter krigen er det ikke dokumentasjon for at Kosmos skulle være eier. Riktignok er det slik at Anders Jahre, som en egenrådig toppsjef i Kosmos, kan tenkes å ha disponert over Pankos på vegne av Kosmos. Kosmos var imidlertid et større børsnotert selskap med et styre. Hvis Pankos, og senere CTC, skulle ha vært eid av Kosmos, må dette selskapet ha hatt en større utlandsformue som ikke gjenspeilte seg i regnskaper eller på annen måte, og som styret ikke var kjent med. Grieg Tidemann, tidligere styreformann i Kosmos, har overfor bobestyrer Wahr-Hansen avvist at Kosmos hadde eierinteresser i Pankos/CTC. Lazard var

bankforbindelse for Jahres samlede virksomhet, inkludert Kosmos og Pankos/CTC, og ansatte i banken har gått ut fra at Jahre eide CTC.

I selskapet Jasmin, som av Dalman ble utpekt som eier i 1948, var Anders Jahre majoritetsaksjonær, og for øvrig synes Jørgen Lorentzen å ha hatt aksjer i selskapet. Undersøkelser bobestyrer Even Wahr-Hansen har foretatt underhånden hos Lorentzenfamilien, bekrefter at den hadde eierinteresser i Pankos frem til ca. 1955, da de ble utløst, sannsynligvis i forbindelse med hjemkjøpet av utenlandske skip til Norge i 1955/56. Wahr-Hansen har forklart at advokat Einar Abrahamsen overfor ham også har bekreftet dette. Han må antas å ha sin kunnskap fra sin klient Jørgen Jahre sr., som i egenskap av partner i Anders Jahre & Co. må antas å ha hatt kjennskap til forholdene.

Etter hjemkjøpet av utenlandsflåten var Pankos et rent investeringselskap med bankkonti fremfor alt i Lazard og SE-Banken. Navnesodringen til CTC skjedd på en generalforsamling i Sandefjord i 1958 med Anders Jahre og Fridtjof Bettum til stede, og i protokollen heter det at alle aksjer var representert.

I et internt notat fra Lazard satt opp av Bjørn Bettum i 1964, er det angitt at Anders Jahre er "connected to" CTC, samtidig som Fridtjof Bettum er "connected to" Guardian Investment Trust (senere Panova), og Jørgen Jahre til Spermacet. Det er en kjensgjerning at Panova og Spermacet var henholdsvis Bettum-familiens og Jørgen Jahres hemmelige utenlandsformue. Notatet trekker klart i retning av at CTC var Anders Jahres utenlandsformue. CTC var et selskap uten fungerende selskapsorganer. Regnskapene ble ført på Anders Jahres kontor i Sandefjord. I følge vitneforklaringen til Jørgen Jahre jr. likte Anders Jahre å skryte av formuen sin, og gikk rundt med en liten lapp i lommeboken som viste det dollarbeløp CTC til enhver tid eide.

På 70-tallet hadde Anders Jahre i mange år fremstått som den som hadde alle eierbeføyelser over CTCs formue, og som ble oppfattet som eier av den som hadde kjennskap til forholdene. En annen sak er at han utad og overfor myndighetene hele tiden benektet at han var eier. Dette begynte allerede under krigen, da Dalman ble innsatt som stråmann, og det i forbindelse med prissaken var hensiktsmessig å

fremstille det slik at Janko ikke var eid av norske interessenter. Senere ble det vanskelig å fortelle sannheten fordi han da måtte erkjenne overtredelse av valutaregulering og skatteregler.

Anders Jahre besluttet helt på egen hånd å gi 40 millioner dollar av CTCs midler til rådhuset i Sandefjord. Da det på grunn av myndighetenes pågang i forbindelse med overføringene fra SE-Banken ble ansett nødvendig å rekonstruere selskapets organer, var det Anders Jahre ved hjelp av Bjørn Bethum som utpekte styremedlemmer, fastsatte deres honorar, bestemte at Thorleif Monsen skulle være den som på papiret hadde presentert aksjene for generalforsamlingen, og bestemte innholdet av den beslutning generalforsamlingen skulle ha truffet vedrørende rådhusgaven. Dette er beslutninger som tilkommer en eier.

Andre eiere av Pankos/CTC som har vært nevnt, synes ikke å ha rot i virkeligheten. Dette gjelder for eksempel Onassis, som Jahre selv sa var interessent. Det er ikke noe som tyder på at dette var riktig. Ifølge en generalforsamlingsprotokoll i Pankos fra 1953 fremla den amerikanske forretningsmann Clifford Carver 9988 ihendebavetraksjer, og en panamansk advokat to aksjer. Dette var åpenbart profanna. Carver skulle fremstå som eier, men ikke noe tyder på at han virkelig eide aksjene i Pankos. Gjennom alle år er det ingen som har fremsatt krav på de betydelige verdier i CTC før i de aller seneste år Bikland AS som etterfølger av Kosmos.

Lagmannsretten konkluderer etter dette med at Anders Jahre var reell eier av CTC, ettersom han har fremstått som den person som hadde alle eierbeføyelser, og ingen andre har sannsynliggjort å være eier.

Hovedspørsmålet i saken er om Anders Jahre i 1974-76 overdro reell eiendomsrett til CTC til Thorleif Monsen, og Monsen deretter besluttet å legge 80% av aksjene i CTC inn i CF, eller om det i realiteten var Anders Jahre som overdro 80% av aksjene i CTC til CF med bruk av Thorleif Monsen som stråmann.

Partene er uenige om dette spørsmålet skal bedømmes etter norsk eller engelsk rett. Lovvalgsspørsmålet skal avgjøres etter norsk rett. FML har prinsipielt anført at eiendomsretten til aksjene i CTC er et tingsrettslig spørsmål, som må avgjøres etter loven i det land hvor aksjene befant seg, og dette var ved opprettelsen av CF England. Tingsstatuttet omfatter ikke forholdet mellom partene i et kontraktsforhold om overdragelse av gjenstander, idet dette avgjøres etter kontraktsstatuttet, jf. Cordes/Stenseng: Hovedlinjer i internasjonal privatrett side 332. FMLs anførsel forutsetter da også at Anders Jahre ikke var eier av CTC, selv om han utøvde eierkontroll på 70-tallet, og derfor kan ha medvirket til å gjøre Thorleif Monsen til eier ved å bevirke at aksjer i CTC ble utstedt. Som det fremgår ovenfor, er retten kommet til at Anders Jahre var den reelle eier av CTC på 70-tallet, slik at det er tale om å vurdere hvorvidt den formelle overdragelse fra Anders Jahre til Monsen av aksjene til CTC var proforma eller reell. Dette er et kontraktsrettslig spørsmål.

Det har i teorien vært uenighet om hvilke tilknytningsmomenter som skal tillegges størst vekt for å finne frem til kontraktsstatuttet i de tilfeller hvor partene ikke har foretatt et lovvalg. I dag synes det å være enighet om at man bør bruke den såkalte individualiserende metode, selv om denne også har vært kritisert. Man må da foreta en helhetsvurdering av alle relevante tilknytningsmomenter i kontraktsforholdet for å finne frem til hvilket land det har sin nærmeste tilknytning til. Det kan legges vekt på kontraktsstedet, oppfyllesesstedet, partenes bopel og flere andre momenter. I norsk rett har det tradisjonelt vært lagt stor vekt på debtors bopels lov som tilknytningspunkt, når forholdene ikke gir grunnlag for noe annet. Dette er også løsningen etter den såkalte Roma-konvensjonen, en EU-konvensjon, hvoretter realdebtors hjemlands lov blir lagt til grunn dersom man ikke finner den nærmeste tilknytning på annen måte. Det vises til Gaarders "Innføring i internasjonal privat rett" side 249-50. Det heter der også at regelens betydning er trøngt tilbake etter at den individualiserende metode slo avgjørende gjennom, og at den passer best ved ensidige forpliktelser, for eksempel gaver, og der står regelen sterkt. Ved tosidige kontrakter lider regelen av åpenbare svakheter.

I dette tilfellet er det tale om en overdragelse uten vederlag fra Anders Jahre til Thorleif Monsen. Det synes da naturlig å legge avgjørende vekt på debitors bopels lov, og ettersom Jahre var bosatt i Norge, blir dette norsk rett. Når det ikke er tale om en gjensidig forpliktende kontrakt, er det lite naturlig å legge vekt på hvor mottakeren, Monsen, bodde. Hvor avtalen om overdragelsen ble inngått, er uklart, og oppfyllelsesstedet er i teori og praksis gitt liten betydning. Etter rettens syn har det heller ikke betydning at det er tale om overdragelse av aksjer i et panamansk selskap, som etde bankinnskudd særlig i Sverige og England. Som det fremgår ovenfor, legger retten til grunn at selskapet reelt sett ble styrt fra Sandefjord av Anders Jahre, og det kan ikke tillegges betydning i hvilke banker selskapets penger befant seg.

FML har anført at når CF nå er kjent ugyldig på Cayman Islands, bør man se nærværende tvist i lys av dette, fordi det er der en "resulting trust" har oppstått. Det er riktig at CF er kjent ugyldig etter retten på Cayman Islands, som antas å samsvare med engelsk rett. Dette gir selvsagt tvisten en tilknytning til Cayman Islands. Likevel er det slik at det retten skal vurdere, er den overdragelse som fant sted på midten av 70-tallet, før CF ble opprettet. Lagmannsretten finner at forholdet mellom Jahre og Monsen ved denne overdragelsen bør vurderes etter norsk rett, idet "avtalen" har sin nærmeste tilknytning til Norge.

Lagmannsretten vil likevel bemerke at resultatet etter engelsk rett må antas ikke å ville ha blitt et annet enn etter norsk rett. Utgangspunktet etter norsk rett er at en overdragelse er reell, dersom man ikke etter en vurdering av bevisene i saken kommer til at meningen var at den skulle være pro forma. Etter engelsk rett er det en presumsjon for at en overdragelse uten vederlag til en fremmed person innebærer at overdrageren ikke hadde til hensikt å overføre den reelle eierinteressen, og at mottakeren innehar eiendommen "on resulting trust" for overdrageren. Denne presumsjonen kan imidlertid forholdsvis lett tilbakevises ved bevis for hensikt som ikke stemmer overens med "resulting trust", for eksempel bevis for gaveintensjon. Både etter norsk og engelsk rett blir således det avgjørende en vurdering av bevisene i saken, hvor overdragereas intensjon er et viktig moment.

CF ble opprettet 20. juli 1976 med Thorleif Monsen som såkalt "settlor". Den 9. november 1976 skrev Monsen et brev til Lazard hvor han instruerte banken om å overlevere 80% av aksjene i CTC til "the Trustees" i CF. Spørsmålet i saken er om Monsen før dette hadde fått overdratt CTC fra Anders Jahre som gave, og deretter besluttet å legge 80% av aksjene i CF, eller om opprettelsen av CF og overføringen av 80% av aksjene var Anders Jahres beslutning, slik at Monsen kun på papiret skulle stå som "settlor" og innehaver av aksjene.

Fra 1974 ble det etter initiativ særlig fra Bjørn Bettum påbegynt et arbeid med reorganisering av eierforholdene i CTC. Hovedtanken var hele tiden at det skulle opprettes en internasjonal stiftelse. I notat 9. juli 1974 fra Bjørn Bettum til Anders Jahre ga Bettum uttrykk for at det av hensyn til den pågående sak med Norges Bank og av hensyn til fremtiden ville være av den største betydning at CTCs aksjonærer kunne presenteres. Aksjonærene kunne også ta initiativ til dannelsen av en eller annen form for internasjonal stiftelse. Arbeidet ble sluttført i juli 1976. Det var da et møte i London mellom Bettum og Roberto Aleman, og delvis Hugo Kindersley fra Lazard og Arthur Hardman, som skulle arbeide for stiftelsen. Før 80% av aksjene i CTC ble lagt inn i CF, var det i oktober 1976 et møte i Anders Jahres hjem i Sandefjord hvor han, Bjørn Bettum, samt Thorleif Monsen, Hugo Kindersley og John Worsley var til stede. De tre sistnevnte var såkalte "advisors" i CF. Før møtet satte Bjørn Bettum opp et memorandum vedrørende CTC/CF, hvor det ble gjort rede for hovedpunktene som var lagt til grunn for stiftelsen, samt et notat til Anders Jahre vedrørende det møtet som skulle holdes. Etter møtet satte Bjørn Bettum opp et kort notat hvor det heter at på møtet ble situasjonen vedrørende CTC og CF gjennomgått i detalj med utgangspunkt i det memorandum og notat han hadde satt opp på forhånd. I dette notat heter det bl.a. at med mindre Anders Jahre på et senere tidspunkt skulle antyde noe annet, ville man opprettholde pkt. 3 i det notat som var satt opp på forhånd. Det heter der at Jahre som selskapets president tidligere hadde uttalt at han på lang sikt gjerne kunne tenke seg at en del av selskapets avkastning tilfalt formål som han hadde sympati for, spesielt formål i likhet med det universitetsfond og den humanitære stiftelse han hadde opprettet i Norge.

Retten finner det nokså klart at det var Anders Jahre som fattet beslutningen om å legge størstedelen av verdiene i CTC inn i CF. På grunn av myndighetenes pågang og hans egen høye alder kunne han ikke selv nyttiggjøre seg formuen. Han hadde ingen livsarvinger, og hadde lagt store deler av sin norske formue inn i sine norske stiftelser. Det fremgår av testamentet satt opp 16. oktober 1976 av Anders Jahre og Bess Jahre at når de begge var døde, skulle stiftelsene arve det som måtte være igjen. Den hemmelige utenlandsformuen kunne imidlertid ikke tilfalle de norske stiftelsene uten videre, og dette må ha vært bakgrunnen for å opprette en internasjonal stiftelse. De plener Bjørn Bettum utarbeidet for den internasjonale stiftelsen, ble alle godkjent av Jahre.

Retten kan ikke se at det var noen grunn til at Jahre skulle gi sin utenlandsformue til en utenforstående person, en gave som etter dagens pengeverdi ville tilsvare ca. 1,75 milliarder norske kroner, eventuelt i forbindelse med et ønske om at mottakeren skulle opprette en stiftelse. Thorleif Monsen var en person som Jahre ikke engang kjente spesielt godt, og Bess Jahre skal ha gitt uttrykk for at hun ikke likte ham. Derimot hadde Anders Jahre behov for å finne en person som proforma kunne stå som eier av aksjene i CTC, og som den som på papiret opprettet den internasjonale stiftelsen. Thorleif Monsen var brukt inn som stråmann allerede i forbindelse med den "rekonstruksjon" av CTC som ble gjennomført i 1974, idet han stod som den person som presenterte aksjene i CTC på den fjerde generalforsamlingen på Bahamas i 1971. Mye taler for at det var Bjørn Bettum som foreslo Monsen til denne rollen, ettersom han kjente Monsen fra sin tid i Lazard, og Monsen var brukt som stråmann i Papova, det selskap som eide Bettum-familiens hemmelige utenlandsformue. Det må ha følt naturlig å beholde Monsen som stråmann da CF skulle opprettes.

FML har anført at myndighetenes pågang gjorde det så viktig for Anders Jahre å bryte enhver forbindelse med CTC at dette kan ha vært et motiv for å overdra den reelle eiendomsrett, og at det ikke var så viktig for ham å ha kontroll med hva pengene ble brukt til i betraktning av at han selv var gammel og ikke hadde livsarvinger. Holder ikke betydde det noe for ham om pengene gikk til en stiftelse når den ikke kunne bære hans navn. Selv i en slik situasjon finner retten at det har formodningen mot seg at Jahre ville gi bort pengene. De fleste mennesker har et ønske om å bestemme over hva som

skal skje med deres formue etter at de er døde; og Anders Jahre synes i særlig grad å ha vært en person som ønsket å ha kontroll og bestemme. Det finnes egentlig ingen fornuftig grunn til at han skulle gi bort sin utenlandsformue som gave, når han i stedet kunne bruke en stråmann som kun var eier på papiret. Jahre hadde også tidligere brukt stråmenn som skulle fremstå som eiere av Pankos/CTC, således Gösta Dalman under krigen, da det var hensiktsmessig med en eier i et nøytralt land. Det skal også bemerkes at etter engelsk rett synes en ordning hvoretter noen fremstår som "legal owner", mens en annen er "beneficial owner", å være mer vanlig enn etter norsk rett. CF ble opprettet under herrødemne av et rettsystem som etter det opplyste er identisk med engelsk rett, og en ordning med Monsen som "nominee" kan derfor ha vært desto mer nærliggende.

FML har videre anført at dersom overdragelsen fra Jahre til Monsen ikke var reell, burde det ha foreligget en skriftlig sideavtale som viste det reelle forhold, slik som det ble gjort i Panova. Retten finner ikke dette avgjørende. Avtalen mellom Fridtjof Bettum og Thorleif Monsen vedrørende Panova gikk ut på at en opsjon til fordel for medlemmer i Bettum-familien, som formelt ble strøket, fortsatt skulle gjelde. Fridtjof Bettum hadde flere livsarvinger, og man kan ha sett for seg at det kunne bli aktnelt at de ville gjøre opsjonen gjeldende. Anders Jahre ønsket derimot at størstedelen av formuen hans reelt skulle tilfalle en veldedig stiftelse, og da denne var på plass, var det ikke viktig om Monsen på papiret stod som "settlor" og den som hadde lagt verdiene inn i stiftelsen. Videre ble fiksjonen om at Anders Jahre aldri hadde vært eier av Panova/CTC gjennomført konsekvent selv i interne notater fra Bettum til Jahre, og det er mulig Bettum fant det tryggest at det ikke noen steder skulle stå skrevet at Jahre var eier. Det kan også være bakgrunnen for at Bettum skal ha fortalt Lord Kindersley i 1976 at Monsen var blitt "beneficial owner" av CTC.

FML har anført at det er ubegripelig at Anders Jahre ikke satte sin ektefelle Bess Jahre inn i de reelle forhold hvis disse avvek fra de formelle. Retten har ikke grunnlag for å avgjøre hva Bess Jahre visste. Hennes problem var uansett at Anders Jahre hele tiden hadde fastholdt at han ikke var eier av CTC, og av lojalitet til ham og av hensyn til hans ettermæle kan det uansett ha vært vanskelig for Bess Jahre å si noe annet. Skattesaken

gjorde det også hensiktsmessig for henne å innta dette standpunkt, og da den ble frafalt, kan det ha vært vanskelig for henne å gå tilbake på det hun tidligere hadde sagt.

FML har videre anført at det forhold at Thorleif Monsen beholdt 20% av aksjene i CTC, som senere ble innløst i 1979 uten protester fra noe hold, viser at han var blitt reell eier. Selv om det forelå planer om å holde en del av verdiene i CTC utenfor stiftelsen til fordel for Bess Jahre, fremgår det ikke noe om dette i den dokumentasjon man har fra Midtåsen-møtet i oktober 1976, da Anders Jahre skal ha gitt sin endelige godkjenning. Retten vil her for det første bemerke at forholdet til de 20% av CTC ikke er avgjørende i denne saken, ettersom det er klart at Bulls-aksjene ble beholdt av CTC etter innløsningen. Det retten prejudisielt skal ta stilling til, er hvem som eide de verdier som ble lagt inn i CF. Det er mulig at Monsen kan ha fått de 20%, men med en forpliktelse til om nødvendig å sørge for Bess Jahre. Det ville ikke være unaturlig om han skulle ha en godtgjørelse for sine tjenester. På den annen side ble det på styremøte i CTC 20. juli 1976 besluttet å utbetale en dividende på 835.000 dollar til innehaveren av aksjene i selskapet, dvs. Monsen. En godtgjørelse på hele 20% av verdiene i selskapet synes lite i samsvar med Anders Jahres generelle holdning.

Det forelå imidlertid også planer om at det som ikke ble lagt inn i CF, skulle holdes i en "secret trust" til fordel for Bess Jahre. Dette fremgår av det notat Bjørn Bettum satte opp i 1994. Det heter her også at Bettum ble informert om at New World Trust var opprettet, og at verdiene der etter Bess Jahres død skulle gå til veldeilige formål. I et notat datert 11. juli 1979 fra Robert Slatter til Arthur Hardman fremgår det at innløsningsbeløpet skulle gå til et nytt selskap, Harmon corp., som "will be held by TM for the Trustees of the New World Trust". Harmon var det tidligere Sunday Trading, som på en generalforsamling 16. juli 1979 (samme dag som en generalforsamling i CTC besluttet innløsning av 20% av aksjene) fikk sitt navn endret til Harmon corp.. Harmon ble imidlertid aldri lagt inn under New World Trust, som var stiftet i februar 1979 med Monsen som "settlor", men ble senere overført til Forrester Holdings, et Monseneid selskap.

Anders Jahre var på dette tidspunkt demot, og neppe i stand til å forstå det som skjedde, dersom han overhodet ble informert. Bjørn Bettum er den som kunne ha vært nærmest til å gripe inn for å sørge for at pengene virkelig ble lagt inn i en trust som kunne tilgodese Bess Jahre. Hva han visste eller ikke visste om det som skjedde med de 20%, er ikke lett å si. På dette tidspunkt var han dessuten blitt "advisor" i Aall Trust, en familiestiftelse for Monsen-familien, og han var oppnevnt som testamentsfullbyrder i Thorleif Monsens testament. Da Bettum senere fratradte som "advisor" i 1985, mottok han et skriftlig tilsagn fra Monsen om at Monsen skulle yte bidrag til utdanning av Bettums barn og restaurering av huset hans, og Bettum skulle motta årlige økonomiske ytelser samt sikres en stilling i Monsen-systemet dersom han besluttet å flytte utenlands. Bettum var også i et avhengighetsforhold til Monsen, for så vidt som Monsen som stråmann dekket over Bettums tilknytning til Panama.

Den 29. april 1996 mda Anders Jahres dødsbo sak mot Lazard, Lord Kindersley og Bjørn Bettum med krav om erstatning. Saksområdet bygde, i tillegg til at det var gitt manglende opplysninger til boet, på at både Lazard, Lord Kindersley og Bettum hadde forsømt sine plikter med hensyn til tilsyn med performanarrangementet og kontroll med stråmannen Thorleif Monsen, slik at Monsen tilegnet seg Anders Jahres utenlandsformue. I januar 2002 ble det inngått forlik mellom boet og Lazard og Lord Kindersley, som gikk ut på at de skulle betale boet 41,5 millioner dollar. Den 8. november 2002 avsa Sandefjord tingrett dom i saken mellom boet og Bettums dødsbo (Bettum var i mellomtiden avgått ved døden). Bettums bo var under offentlig skifte, og bobestyreren besluttet i saken mot Anders Jahres dødsbo ikke å bestreide at det forelå nødvendig ansvarsgrunnlag (bortsett fra når det gjaldt opplysningsplikten overfor boet). Saken ble utelukkende prosedert på en anførsel om foreldelse.

Helt arrangementet i 1976 var avhengig av at de involverte lojalt fulgte opp de opprinnelige intensjoner. Når Thorleif Monsen gjennom innløsningen i 1979, og senere overføring av pengene fra Harmon til et selskap i Monsen-gruppen, tilegnet seg 20% av CTC, var det kanskje heller ikke lett å gripe inn fordi de som kjente realiteten, og særlig da Bjørn Bettum, også ville være lojal mot Anders Jahres etterfølger, og i særlig grad var opptatt av å unngå det skattekrav som da var under behandling.

Aksjebrevene i Pankos/CTC synes å ha hatt liten betydning for det reelle eierforhold. Under krigen var Gösta Dalman angivelig innehaver av aksjene, men det er helt klart at han ikke var reell eier. Clifford Carver skal ha fremlagt aksjebrevene på en generalforsamling i 1953, men ikke noe tyder på at han var noe annet enn stråmann. Da navneskiftet til CTC ble foretatt på en generalforsamling i Sandefjord, skal aksjene også ha vært representert. I forbindelse med "rekonstruksjonen" av CTC i 1974 fremgår det imidlertid av dokumentasjonen at aksjebrev ikke var blitt utstedt, og Roberto Aleman fikk i oppdrag å lage aksjebrev i Pankos som skulle være utstedt i 1954. Retten antar at fabrikkasjon av disse aksjene var et ledd i den fiksjon man ville skape, og hvor ett element var at Thorleif Monsen skulle ha representert aksjene i Pankos på generalforsamlingen i CTC i 1971. I og med at dette var et ledd i fiksjonen, legger retten liten vekt på hva som kan ha ligget i den konvolutt som i juni 1974 ble deponert hos Lazard for Thorleif Monsens regning. Samtidig ble det laget aksjebrev i CTC, noe som angivelig skulle ha vært besluttet i 1971. Aksjene ble sendt fra Aleman til styreformann de Geer i Sverige, og deretter overlatt Bjørn Betnum. Aksjene befant seg i Sandefjord inntil de ifølge opplysning fra Lazardsansatt Per Jansson ble brakt til London sommeren 1976. Dette var åpenbart et ledd i det arrangement som da ble iverksatt, og hvor Monsen på papiret skulle fremstå som innehaver av aksjene i CTC. Etter rettens syn er utstedelsen av aksjebrevene og Monsens brev til Lazard 21. juli 1976, hvor det heter at han overlot aksjene i CTC i Lazards forvaring, et nødvendig ledd i det arrangement at Monsen formelt skulle fremstå som eier.

Konklusjonen er at Anders Jahre var den rette eier av CTC, og den som overdro 80% av aksjene i selskapet til stiftelsen CF.

FML har subsidiært anført et boets krav er gått tapt på grunn av passivitet. Retten kan ikke se at denne anførselen kan føre frem. Anders Jahre døde knapt 6 år etter opprettelsen av CF, og i disse årene skjedde det ikke noe med stiftelsen som kunne gi Jahre rett til å kreve tilbake de midler han hadde lagt inn i den. Når det gjelder innløsningen av de 20% av aksjene i 1979, viser retten til sine bemerkninger ovenfor. Uansett om den manglende inngripen overfor innløsningen av de 20% skulle kunne sees

som et uttrykk for at Jahre hadde godtatt at Monsen var eier av disse pengene, ville det for øvrig være helt urimelig å tolke det slik at Monsen med tilbakevirkende kraft var blitt eier av de 80% av aksjene som var lagt inn i CF, og som på dette tidspunkt var eid av stiftelsen. Først da CF var kjent ugyldig i 2000, oppstod et krav for den reelle eier av disse midlene.

FML har anført at når Anders Jahre unnløt å informere sin advokat Per Brunsvig og/eller sin ektefelle om de reelle eierforhold i CTC, kan det ikke hindre rettstap ved passivitet at boet ikke visste at det kunne gjøres krav gjeldende. Retten er ikke enig i dette. Thorleif Monsen kjente godt de reelle forhold, og må ha forstått at boet ikke var informert. Kort tid etter Anders Jahres død i 1982 forsøkte den første bobestyrer, advokat Brunsvig, via advokat Nicolay B. Herlofson å få opplysninger fra Thorleif Monsen om eierforholdene i CTC. I brev til Herlofson tok han opp flere konkrete forhold og viste til brev Roberto Aleman, Peder Bonde og Lord Kindersley hadde skrevet til ham. Av Herlofsons svarbrev fremgår det at Thorleif Monsen utover å bekrefte at Anders Jahre ikke var eier av CTC, og antyde kjente svenske og greske eiere, hadde møtt Herlofsons spørsmål med "vennlig taushet". Det kan ha vært flere grunner til Monsens taushet, også en lojalitet i forhold til Anders Jahres bestemte ønske om ikke å fremstå overfor myndighetene som den reelle eier av CTC, i tillegg til selvfølgelig å beskytte seg selv. Når imidlertid Monsen på direkte forespørsel unnløt å opplyse boet om de reelle forhold, kan han ikke etterpå som grunnlag for rettskrav anføre boets passivitet med hensyn til å fremme krav overfor ham.

Når det spesielt gjelder Bulls-aksjene, vil retten bemerke at disse etter oppløsningen av CTC i 1984 ble eid direkte av CF. De gjenværende verdier ble senere overdratt til New World Trust under den forpliktelse at de skulle brukes utelukkende til velledige formål. Verdiene ble lagt i selskapet Aall Maritime Consultants Ltd., som senere har skiftet navn til FML, og som var eid av New World Trust. I 1988 ble så FML overdratt til Forrester Holdings. I et notat av 8. oktober 1990 til Mads Erik Monsen gir Robert Slatter uttrykk for at denne overdragelsen ikke burde ha skjedd, og at han som "trustee" i New World Trust ikke burde ha godtatt den, men Thorleif Monsen kunne være meget "persuasive". På denne bakgrunn, og også av andre grunner, kan retten ikke se Einar

Abrahamsens og Jørgens Jahres hjemkjøpsforsøk på slutten av 80-tallet og begynnelsen av 90-tallet som uttrykk for en godkjennelse av at Monsen ved FML var blitt reell eier av aksjene. For det første opptrådte ikke Einar Abrahamsen på vegne av dødsboet. Boet er et selvstendig rettssubjekt, uavhengig av loddeieren Bess Jahre. Abrahamsen hadde åpenbart ikke detaljkunnskap om eierforholdet til aksjene, men ble av Lazard, den nominelle eier, møtt med den holdning av det var Monsen som hadde rett til å bestemme over aksjene. Dette var et faktum han måtte forholde seg til, og som han vanskelig kunne gjøre noe med i betraktning av at ett av hans hovedanliggender var å få hjelp i den skiftetvist Bess Jahre hadde reist i boet om skattekravet. Et annet anliggende var å skaffe Bess Jahre den økonomiske støtte han mente hun hadde krav på, og å få oppfylt CTCs løfte om å dekke rådhusgaven. I motsetning til Abrahamsen måtte både Thorleif Monsen og Mads Erik Monsen vite hvordan Bulls-aksjene var havnet i FML.

Når CF nå er kjent ugyldig, og alle overdragelser fra stiftelsen dermed er ugyldige, noe ingen visste da hjemkjøpsforhandlingene pågikk, kan uansett ikke det som skjedde da gjøre Thorleif Monsen til rett eier av aksjene før de ble lagt inn i CF. Først da stiftelsen var blitt kjent ugyldig, kunne den reelle eier av CTC kreve tilbake de midler som var lagt inn i stiftelsen.

Et særlig spørsmål oppstår når det gjelder de 2437 aksjer som ble overdratt fra Rose Bull AS til Lazard/FML 1992. FML har subsidiært anført at disse aksjene ble kjøpt og betalt av FML, slik at FML i hvert fall må være rett eier av disse aksjene og ha krav på den del av kapitalnedsettelsesbeløpet som knytter seg til dem.

Det er enighet om at overdragelsen skjedde for å gjenopprette den utvanning av aksjeposten som var skjedd ved kapitalforhøyelsen i 1990. Retten er kommet til at boet er den rette eier av aksjeposten. Boet har anført at overdragelsen fra Rose Bull AS til Lazard som "nominee" må anses å ha skjedd til fordel for den reelle eier av den opprinnelige aksjeposten. Retten finner at denne anførelse ikke kan føre frem. Selv om det er klart at FML ikke var rett eier av den opprinnelige aksjeposten, var det FML som kjøpte aksjene fra Rose Bull AS og betalte kjøpesummen, som riktignok var betraktelig lavere enn den reelle verdi.

Hensikten med overdragelsen av aksjer fra Rose Bull AS var at den opprinnelige aksjeposten skulle representere en like stor del av verdiene i Bulls som tidligere. Retten til å tegne aksjer ved aksjeforhøyelsen i 1990 tilkom de opprinnelige aksjeeiere, og ved at eieren av aksjeposten ikke fikk anledning til å delta i kapitalforhøyelsen, skjedde det en urettmessig overføring av verdier til de øvrige aksjeeiere på bekostning av eieren av aksjeposten. Overdragelsen fra Rose Bull AS sørget for at forholdet mellom aksjonærene i Bulls ble som tidligere. FML eide i realiteten ingen aksjer i Bulls, og hadde ingen rett til å arverve nye aksjer. FML fremstod imidlertid urettmessig som eier av aksjeposten, og på dette grunnlag ble aksjene fra Rose Bull ervervet. Retten er enig i boets anførsel om at FML da må anses å ha opptrådt på vegne av den rettmessige eier av aksjeposten, slik at den berikelse som skulle tilfalle eieren av aksjeposten ved kapitalnedsettelsen i 1997, i sin helhet bør tilfalle boet.

Nærværende sak gjelder ikke krav på selve aksjene. Det skal bemerkes at rettsforliket mellom boet og Lazard innebærer at Lazard har tilbakeløst aksjene i Bulls til AJR, og samtidig har sendt Bulls de aksjebrev som var i bankens besittelse. Selve aksjebrevene er imidlertid etter lovendring ikke lenger avgjørende for eierforholdet. I aksjeboken for Bulls Tankrederi AS pr. 21. februar 2000 står aksjeposten oppført som reelt eiet av ukjent aksjonær. Retten legger til grunn at boet har rett til å bli registrert som reell eier av hele aksjeposten, inkludert de aksjer som ble overdratt fra Rose Bull AS. Hvorvidt dette utløser et krav fra FML på erstatning for kjøpssummen for disse aksjene, har ikke retten foranledning til å ta stilling til. Boet har anført at verdiene i FML stort sett utelukkende er de restverdier som lå igjen i CF etter oppløsningen av CTC, herunder Bulls-aksjene og det såkalte "contingency fund". Som rett eier av CTC før opprettelsen av CF må Anders Jahre, nå boet, også kunne kreve disse midler, og det kan således være tale om motregning mot et eventuelt krav på erstatning for kjøpssummen for aksjene fra Rose Bull.

Boets anke har ført frem, mens FMLs anke ikke har ført frem. For byretten stod saken i en annen stilling enn for lagmannsretten, og lagmannsretten finner ikke grunn til å endre byrettens omkostningsavgjørelse. Det skal bemerkes at lagmannsretten er enig med

byretten i at det grunnlag boet anførte der, nemlig at overdragelsen fra AJR til Lazard/CTC var proforma, neppe kunne ført frem.

Når det gjelder saksomkostningene for lagmannsretten, finner retten at FML i samsvar med hovedregelen i tvistemålsloven § 180 annet ledd, jfr. § 172, bør erstatte boets omkostninger. Advokat Gundersen har innlagt omkostningsoppgave pålydende kr. 7.239.178,-, hvorev kr. 6.500.000,- er sakst og kr. 739.178,- er omkostninger. Oppgaven legges til grunn. I tillegg kommer gebyr kr. 13.250,-.

Boet har under henvisning til tvml. § 178 også krevd saksomkostninger fra Eikland AS som solidarisk ansvarlig med FML, og har vist til Scheis kommentar til tvistemålsloven side 593, hvor det heter at når en part og den hjelpeinterveniens som opptret til støtte for ham, pålegges å betale saksomkostninger, vil det regulære være at de må hefte solidarisk for det saksomkostningsbeløp motparten tilkjennes. I likhet med FML har Eikland A/S tapt saken fullstendig, og det er grunnlag for å ilegge saksomkostninger etter § 172. Retten finner imidlertid at Eikland AS ikke bør ilegges solidaransvar for hele omkostningsbeløpet. Man står ikke overfor et normalt tilfelle av hjelpeintervensjon, hvor intervenienten er med under hele saken. Intervensjonserklæringen ble fremsatt på et meget sent tidspunkt under ankeforhandlingen, og intervenienten møtte ikke i retten. Adv. Gundersen opplyste imidlertid i retten at boet før fortsettelsen av ankeforhandlingen mandag 29. september forberedte seg på å innetgå de anførte og bevis som ble fremsatt i erklæringen, da man regnet med at intervenienten ville møte.

Retten finner at saksomkostningene i dette tilfelle bør fordeles mellom FML og hjelpeinterveniens, jfr. tvml. § 178 annet ledd første punktum, slik at Eikland pålegges å erstatte de meromkostninger intervensjonserklæringen har forårsaket. Disse settes skjønsmessig til kr. 50.000,-. FML pålegges å erstatte det resterende beløp, kr. 7.202.428,-.

Dommen er costemig.

Domsslutning:

1. Konto med nummer 1594.26.67407 i Sparebanken NOR, med innstånds beløp pr. 15. april 1999 kr. 10.160.967
- kronertimillionerettthundreogsekstifusenåttihundreogsekstisyy - med tillegg av akkumulerte renter til Jeanes Anders Jahres dødsbo.
2. Byrettens omkostningsavgjørelse stadfestes.
3. I saksomkostninger for lagmannsretten betaler Forrester Maritime Limited kr. 7.202.428,- - kronersyvmillionertohundreogtusenfirehundreogtjueåtte - og Eikland AS kr. 50.000,- - kronerfemtusen - til Anders Jahres dødsbo innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av deans dommen, med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum, for tiden 12 - tolv - prosent årlig rente, fra forfall til betaling skjer.

Trude Sabo

Vergin Lillelund

Jan Vilhelm

Rett utskrift
Bent

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 17

(2001-2002)

Om samtykke til garantistillelse for
Anders Jahres dødsbo som ledd i et
forlik

*Tilråding fra Justis- og politidepartementet av 16. november
2001, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Bondevik
II)*

1 Innledning

Bobestyreren i Anders Jahres dødsbo, høyesterettsadvokat Even Wahr-Hansen, inngikk 3. oktober 2001 avtale om et forlik med to av boets utenlandske motparter, Lazard Bank og Lord Kindersley. Avtalen er betinget av etterfølgende godkjenninger: på norsk side av Sandefjord skifterett og av Stortinget, for så vidt som avtalen forutsetter at boet gir en skadesløserklæring overfor de to motpartene som staten skal garantere for. I samråd med Finansdepartementet tilrår Justisdepartementet at staten avgir den garantierklæringen som forliket forutsetter. I proposisjon her bes det om Stortingets samtykke til en slik garantistillelse.

Da det i denne omgang bare er oppnådd enighet med to av motpartene, vil vesentlige sider av sakskomplekset som er knyttet til Anders Jahres utenlandsformue fortsatt være uløst og vil måtte finne sin løsning gjennom søksmål eller nye forlik. Departementet tar derfor ikke sikte på å gi en omfattende presentasjon av alle sidene av sakskomplekset, men begrenser fremstillingen i proposisjonen her til de hovedtrekk som etter departementets oppfatning er vesentlige som bakgrunn for behandlingen av det foreliggende spørsmålet om garantistillelse i forbindelse med delforliket med Lazard Bank og Lord Kindersley. Det vises for så vidt til fremstillingen i St.prp. nr. 16 (1994-95) og i etterfølgende fagproposisjoner til St.prp. nr. 1 fra Justisdepartementet.

2 Jahre-sakens bakgrunn

Fra 1 939 til sin død i 1982 bygde Anders Jahre opp en utenlandsformue. Myndighetene kom på spor av formuen i første halvdel av 1970-årene som følge av at Jahre hjemførte midler fra formuen uten påkrevd valutalisens for å kunne oppfylle et gaveløfte om bidrag til nytt rådhus i Sandefjord. Etter langvarig saksbehandling og bokettersyn ble Jahre etterlignet i 1983. Etter klage ble den ligningsmessige behandlingen avsluttet av Riksskattenemnda i 1990. Med tillegg for straffeskatt og renter ble det fastsatt et samlet krav på 779,7 mill. kr. Pr. 30. november 2001 utgjør skattekravet inklusiv påløpte renter ca. 1 370 mill. kr. Et søksmål for å bestribe kravet for domstolene er frafalt slik at skattekravet er endelig fastsatt.

På grunn av myndighetenes pågang restrukturerte Jahre utenlandsformuen i 1976. Den ble da lagt inn i en formelt veldedig stiftelse, Continental Foundation. Som «settlor» for stiftelsen ble det valgt en utenlandsbasert nordmann, Thorleif Monsen, som også ble «trustee» og «advisor» i stiftelsen. Jahre hadde etter dette ingen formelle rettigheter til formuen, men boet mener at han søkte å gardere seg ved å sette inn Lazard Bank som forvalter og håndplukkede personer, bl.a. Lord Kindersley som på det tidspunkt var en av bankens direktører, i kontrollerende posisjoner i stiftelsen. Mot slutten av Jahres levetid tilvendte Monsen seg likevel 20% av utenlandsformuen (vel 100 mill. kr.) og tok kort etter Jahres død kontroll over det resterende. De som etter boets oppfatning var satt inn for å forhindre en slik utvikling, forsøkte ikke å hindre det.

Monsen plasserte midlene i første omgang i en ny stiftelse, Aall Foundation, som etter noen år fikk sete på Cayman Islands. Fra stiftelsen ble det overført store beløp til Monsens familie, medhjelpere og venner. Det er senere satt inn en ny forvalter i stiftelsen som er uavhengig av Monsen-familien. Det som er igjen av utenlandsformuen er således spredt på en lang rekke personer og foretak, men størstedelen av det som ikke er forbrukt og som kan etterspores, finnes i dag på to hender: Monsen-familien og Aall Foundation, representert ved den nye forvalteren.

I 1992 kom boet i kontakt med amerikaneren Henry McKinnell, som tilbød boet opplysninger og dokumenter vedrørende Jahres utenlandsformue. Boet fikk tilgang til dette mot å refundere McKinnells utlegg i forbindelse med innsamlingen, som var anslått til 250 000 USD. Det ble videre avtalt et resultatavhengig vederlag lik 40% av boets netto etter fradrag for boets omkostninger og enkelte andre spesifiserte poster. McKinnells andel vil være opptjent først når boet er klart for slutning.

Bla. på bakgrunn av de opplysningene boet hadde mottatt fra McKinnell, tok det i mai 1994 ut søksmål ved The High Court of Justice, Chancery Division, i London mot 84 utenlandske parter med krav om tilbakeføring og erstatning i tilknytning til Anders Jahres utenlandsformue. Som mottrekk fra kretsen av saksøkte ble boet samme høst saksøkt på Cayman Islands. Boet trakk i oktober 1995 det engelske søksmålet. Boet vant en viktig seier i saken på Cayman Islands i november 1999, da spørsmålet om gyldigheten av stiftelseskonstruksjonen fra 1976 kom opp for den høyeste rettsinstansen, Privy Coun-

cil i London. Privy Council avsa dom i boets favør med tilkjennelse av saksomkostninger. Saken er nå tilbake i domstolen på Cayman Islands, hvor en i høst har påbegynt behandlingen av sakens kjernepunkt: hvem som har eiendomsretten til midlene som ble lagt inn i stiftelsen, Anders Jahres dødsbo eller andre pretendenter.

Bortfallet av søksmålet i London åpnet for saksanlegg mot Lazard Bank, Lord Kindersley og Bjørn Bettum i Norge. Søksmål ble reist ved stevning for Sandefjord byrett i april 1996.

Lazard Bank (tidligere kalt Lazard Brothers & Co. Limited) var Anders Jahres bankforbindelse fra den tiden han etablerte sin rederi- og industrivirksomhet i 1920-årene. Fra midten av 70-tallet var det Bjørn Bettum som stod for instruksene til banken på vegne av Anders Jahre.

Ved Anders Jahres død i 1982 ble høyesterettsadvokat dr. juris Per Brunsvig oppnevnt som bobestyrer. Hans forespørsler til Lazard Bank satte ham ikke på sporet av Anders Jahres utenlandsformue. Da boet ønsket rettslige avhør av Lord Kindersley og en annen sentral person i banken, motsatte banken seg dette under henvisning til taushetsplikten. Først etter avgjørelse fra House of Lords på slutten av 80-tallet kunne avhørene foretas. Opplysningene som kom frem der var sentrale for Riksskattenemndas kjennelse i 1990 om etterligning av Anders Jahre.

I søksmålet som ble tatt ut i 1996, fremholdt boet at Lazard Bank og Bjørn Bettum var ansvarlige for boets tap som følge av at de hadde medvirket til å skjule Jahres utenlandsformue fra midten av 70-tallet, og dessuten etter Anders Jahres død hadde holdt tilbake opplysninger slik at boet ble forhindret fra å få hånd om utenlandsformuen. Boet har dessuten krevd å få tilbakeført en aksjepost i det norske selskapet Bulls Tankrederi AS som i 1975/76 ble brukt til å hjemføre midler fra utenlandsformuen til oppfyllelsen av Jahres løfte om bidrag til et nytt rådhus i Sandefjord.

Hovedforhandling i søksmålet ble påbegynt i mars 2000, men ble avbrutt 18. mai samme år som følge av Bjørn Bettums sykdom. Ny hovedforhandling er berammet til 14. januar 2002. En nylig innsendt søknad fra Bettum om ny utsettelse ligger til behandling i retten. Ny utsettelse vil også bli aktuelt dersom det på det tidspunkt verserer kjæremål om skifterettens godkjennelse av forliket, jf. punkt 4.5 nedenfor.

3 Anders Jahres dødsbo. Finansieringen av boarbeidet

Anders Jahres bo ble tatt under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett 5. april 1982. Jahre var barnløs, og den eneste loddeieren i boet er hans gjenlevende hustru, Freddie Bess Jahre. Kreditorne i boet er Skattekreditor (med Sandefjord kommune, Vestfold fylkeskommune og staten som underliggende interessenter), Anders Jahre AS (nå eiet av Eikland AS, som bl.a. Kosmos er innfusjonert i) og Staten ved Justisdepartementet som har prioritet foran de to førstnevnte kreditorne for kravet på refusjon av de bidrag til bobehandlingen som har vært ytet over Justisdepartementets budsjett.

Den delen av Jahres formue som var lett tilgjengelig for boet, var av relativt begrenset størrelse. Da boet i 1994 anla søksmålet i Storbritannia, var det meste av denne delen av formuen, om lag 40 mill. kr, brukt opp, og boet var avhengig av statlig finansiering for å kunne forfølge sine interesser rettslig. Ved St.prp. nr. 16 (1994-95), jfr. Innst.S. nr. 38 (1994-95), ble det innhentet samtykke fra Stortinget til å stille garanti for inntil 100 mill. kr. for å dekke utgifter og eventuelt ansvar i forbindelse med bobehandlingen. I proposisjonen ble det forutsatt at boet skulle svare renter av statens tilbakebetalingskrav, og i en etterfølgende avtale mellom boet og Justisdepartementet ble plikten til å svare renter nærmere regulert. Det ble i proposisjonen varslet at det kunne bli behov for å komme tilbake med forslag om utvidelse av garantirammen.

Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 1998 ble det vedtatt å gi Justisdepartementet fullmakt til å gi betinget tilsagn om tilskudd på inntil ytterligere 50 mill. kr. Tilsvarende fullmakt ble gitt i de påfølgende budsjettår. I St.prp. nr. 1 (2001-2002) er det foreslått at Justisdepartementet for 2002 gis fullmakt til å pådra inntil 50 mill. kr. utover gitt bevilgning. I tillegg til fullmaktene er det ved hvert års budsjettbehandling vedtatt bevilgninger til boarbeidet under kapittel 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter. For 2002 er det i St.prp. nr. 1 (2001-2002) foreslått 28 520 000 kr. i bevilgning til Anders Jahres dødsbo under kapittel 475 post 21. Det anses ikke forsvarlig å foreslå en endring i forhold til St.prp. nr. 1 (2001-2002) før forliket er gjennomført og forlikssummen er stilt til boets disposisjon.

De akkumulerte utgiftene til Anders Jahres dødsbo under kapittel 475 post 21 fra 1994 frem til 5. november 2001 utgjør ca. 136 mill. kr. I tillegg er det påløpt en renteforpliktelse for boet, som pr. 15. oktober 2001 utgjorde ca. 31 mill. kr.

4 Forliket 3. oktober 2001

4.1 Forhandlingene frem til forliket

Boet har siden 1996 sondert forliksmulighetene med de sentrale utenlandske motpartene: forvalteren i Aall Foundation, Compass Trust (Thorleif Monsens dødsbo) og Lazard Bank. Boets forhandlingsposisjon ble vesentlig styrket av avgjørelsen i Privy Council høsten 1999 som stadfestet at etableringen av Continental Foundation var ugyldig, og av hovedforhandlingen i Norge i søksmålet mot Lazard Bank m.fl. våren 2000. Utsettelsen av søksmålet 18. mai 2000 førte til et opphold i de forlikforhandlingene som nettopp var kommet i gang.

Boets siktemål har vært å forlike med alle de utenlandske motpartene. De har i stor grad opptrådt i forståelse med hverandre og den enkeltes stilling er til dels avhengig av de andres opptreden. Det har hele tiden vært klart for boet at et forlik med bare én eller noen av dem ville forutsette at boet påtok seg å holde forliksmotparten skadesløs dersom det ble reist krav mot vedkommende fra parter som stod utenfor forliket. Målsettingen om å få i stand et forlik med alle de utenlandske motpartene krevde en skrittvis fremdrift og komplekse forhandlinger. Under forhandlingene har Lazard Bank vært den mest forliksvillige.

Da forhandlingene dro ut våren 2001 fant boet det nødvendig å sette 30. juli 2001 som frist for et forhandlingsresultat. Mellom boet og Lazard Bank og Lord Kindersley fant det innen fristen sted en avklaring som boet anså som tilfredsstillende. I forhold til de to andre motpartene, Compass Trust og Aall Foundation, var det ikke kommet til noen forståelse da boet 4. september 2001 fremsatte et avsluttende tilbud med en 30 dagers akseptfrist og følgende hovedpunkter:

- Et forlik med alle parter med en samlet ramme på 100 mill. USD
- Et forlik med Lazard Bank og Lord Kindersley alene med en samlet innbetaling på 41,5 mill. USD
- I begge tilfeller: Tilbaketransport av aksjeposten i Bulls Tankrederi AS.

Alternativene var utformet slik at Lazard Bank skulle ha en fordel av å delta i en totalløsning fremfor å inngå forlik med boet alene.

Sluttforhandlingene fant sted 1. til 3. oktober 2001. Det ble under disse forhandlingene klarlagt at Compass Trust ikke ville bidra med sin andel av forlikssummen. Forvalteren i Aall Foundation var i likhet med Lazard Bank og Lord Kindersley klar til å inngå avtale med boet. Forvalteren krevde imidlertid at boet skulle påta seg en skadesløsforpliktelse for ethvert krav fra Compass Trust og familien Monsen. I motsetning til en skadesløsforpliktelse overfor Lazard Bank og Lord Kindersley ville det kravet om skadesløshet som forvalteren i Aall Foundation forutsatte, innebære en høy risiko for boet. Resultatet av forhandlingene ble derfor at boet 3. oktober 2001 inngikk forlik med Lazard Bank og Lord Kindersley alene, men med en åpning for en senere tilslutning fra Compass Trust og forvalteren i Aall Foundation.

4.2 Nærmere om innholdet i forliket

Partene i forliket 3. oktober 2001 er på den ene siden Anders Jahres dødsbo og på den andre siden Lazard Bank og Lord Kindersley.

Boet mottar fra de to andre partene i forliket motverdien av 41,5 mill. USD og 170 000 GBP, begge beløp tillagt rente fra 1. august 2001. Beløpene ble 14. november 2001 satt inn på en sperret konto disponert av Lazard Bank, Lord Kindersley og bobestyrer i fellesskap. Utbetaling til boet vil finne sted når staten har garantert for boets forpliktelse til å holde motpartene skadesløse ved krav fra nærmere angitte tredjepersoner, og det foreligger en rettskraftig avgjørelse om skifterettens godkjenning av forliket.

I tillegg vil Anders Jahres Rederi AS få tilbaketransportert den omstridte aksjeposten i selskapet Bulls Tankrederi AS. Boet eier samtlige aksjer i Anders Jahres Rederi AS.

Som motytelse frafaller boet søksmålet fra 1996 mot Lazard Bank og Lord Kindersley og oppgir alle krav mot dem, kjente som ukjente. Boets frafall er endelig, også om det senere skulle dukke opp beviser som isolert sett kunne ha ført til nye eller høyere krav enn det som er påstått i det norske søksmålet.

Lazard Bank har forpliktet seg til å gi boet kopier fra sitt arkiv av dokumenter som har tilknytning til utenlandsformuen. Lazard Bank erkjenner de faktiske forhold som har kommet frem gjennom boets bevisførsel i det norske søksmålet.

Boet skal holde Lazard Bank og Lord Kindersley skadesløse for krav som måtte bli rettet mot dem fra personer og foretak som har vært eller er parter i de søksmålene boet har vært eller er involvert i. Staten må garantere for boets oppfyllelse dersom skadesløsholdelsen blir effektiv. Garantien er uavhengig av om boet fortsatt eksisterer når krav fremsettes, og er ubegrenset i beløp og uavhengig av den dekning staten får for sine krav i boet. Garantien skal løpe uten tidsbegrensning, men alminnelige foreldelsesregler vil sette en grense for hvor lenge garantiansvaret vil kunne være reelt.

4.3 Vurdering av skadesløsforsikringen

På bakgrunn av at skadesløserklæringene etter sin ordlyd er så omfattende, har Justisdepartementet i samråd med Finansdepartementet bedt bobestyreren om en betenkning om den reelle risikoen som er knyttet til erklæringene. Bobestyreren har i sin betenkning 29. oktober 2001 pekt på at motpartene etter forliksavtalen innestår for at de ikke er kjent med noe kravgrunnlag og at de ikke er varslet om noe krav som vil falle inn under skadesløsholdelsen. Boets skadesløsforsikring omfatter derfor bare fremtidige og i dag ukjente krav. Disse inneståelsene medfører en viktig begrensning i boets tapspotensiale. Videre har bobestyreren gått gjennom mulige krav som kan tenkes fremmet av hver enkelt aktør i Jahre-komplekset.

Siden boet i søksmålet fra 1996 har hevdet at Lazard Bank og Bjørn Bettum er solidarisk ansvarlige for boets tap, har Lazard Bank vært spesielt opptatt av å sikre seg mot et mulig regresskrav fra Bettum. Etter forliket skal boet derfor begrense sitt krav mot Bettum slik at han ikke blir idømt et større erstatningsansvar enn det han etter det underliggende forhold med Lazard Bank og Lord Kindersley selv skal bære.

Eikland AS, der det tidligere Jahre-selskapet Kosmos AS er innfusjonert, hevder å være eier av hele eller deler av utenlandsformuen. Selskapet tok i 1999 ut forliksklage mot Lazard Bank med krav om erstatning. Etter bobestyrerens oppfatning er Eiklands mulige krav mot Lazard Bank under alle omstendigheter foreldet. Bobestyreren vurderer tapspotensialet ved mulige krav fra Eikland mot Lazard Bank som begrenset til saksomkostninger for å få prøvet foreldelsesspørsmålet.

Bobestyreren ser ikke bort fra at også andre enn Bjørn Bettum og Eikland AS kan komme til å reise krav mot Lazard Bank, ikke minst fordi banken gjennom sin erkjennelse og utlevering av arkivmateriale bryter det hemmeligholdet som har omgitt Jahres utenlandsformue. Etter en konkret gjennomgang av mulige kravsgrunnlag fra disse øvrige mulige parter konkluderer bobestyreren med at det enten ikke er mulig å se grunnlag for noe krav, eller at et eventuelt krav selv ut fra en verste-utfalls-betraktning vil ligge godt innenfor rammen av det beløp boet mottar ved forliket. I betenkningens avsluttende punkt uttaler bobestyreren bl.a.:

«Selv om det hypotetiske tapspotensialet er meget høyt, er sannsynligheten for at det reises krav av noen størrelse meget liten. Unntak gjelder for krav knyttet til aksjeposten i Bulls Tankrederi AS, men der er tapsrisikoen begrenset til aksjenes verdi. Unntak gjelder også for et krav fra Eikland, men også der er tapsrisikoen begrenset som følge av foreldelse av kravet. Ut fra en helhetsvurdering mener jeg at det vil være forsvarlig for staten å påta seg garanti for boets skadesløsforpliktelse.»

Bobestyreren konkluderer med å tilrå «forliket med Lazard Bank og Hugo Kindersley på forlikens betingelser».

Avtalen er regulert av norsk rett og tvister skal løses ved norsk domstol. Det gjelder eksempelvis tvister om skadesløsholdelsens omfang og forståelse.

Forlikens avtalen i engelskspråklig versjon er inntatt i vedlegg 1 i proposisjon her. I vedlegg 2 er inntatt forlikens avtalen i norskspråklig versjon. Den engelske versjonen er med unntak av bilagene 3 og 6 den originale, og den norske versjonen tjener bare som oversettelse. For bilagene 3 og 6 gjelder det omvendte.

Det er gjort enkelte endringer, rettinger og utfyllinger av avtaleteksten etter avtaleinngåelsen 3. oktober 2001. Endringene fremkommer ved at bekreftelser legges ved avtalen. Det er tale om tre brev og fakser fra Lazard Banks advokat 26., 30. og 31. oktober 2001 som er gjengitt i vedleggene in fine.

4.4 Nærmere om statsgarantien

Den garantierklæringen som staten skal avgi, er gjengitt i bilag 5 til forlikens avtalen. Det er den engelskspråklige versjonen som skal benyttes, jf. vedlegg 1.

Garantens punkt 1 og 2 innebærer en selvskyldnerkausjon. Lazard Bank og Lord Kindersley kan kreve staten umiddelbart hvis boet ikke oppfyller sin forpliktelse. Garantirettighetene angis særskilt for Lazard Bank og Lord Kindersley fordi Lord Kindersley har en snevrere skadesløsholdelse enn Lazard Bank, jf. forlikens avtalen punkt 7.2 og 7.1. Forskjellen ligger i at boet har fått gjennomslag for å unnta krav fra Bjørn Bettum mot Lord Kindersley fra garantien.

Rammen for garantien er boets skadesløsforpliktelse etter forliksavtalens punkt 7 og 8. Etter punkt 7.1 og 7.2 skal boet dekke krav som reises mot Lazard Bank og Lord Kindersley fra parter som er listet opp i bilag 4 til forliksavtalen. Etter punkt 8.3 skal boet dekke krav fra Marian AS, Jørgen Jahre junior, Bjørn Bettum, Forrester Maritime Corporation Limited eller staten dersom kravet har utspring i aksjeposten i Bulls Tankrederi AS. Bobestyreren har opplyst at han utelukker krav fra Jørgen Jahre junior og Marian AS (et selskap som kontrolleres av Jørgen Jahre junior) fordi Jørgen Jahre junior har blistått boet med å få aksjeposten tilbakeført.

Garantiavtalens punkt 3 fratrar staten muligheten til å foreta motregning med krav den måtte ha mot Lazard Bank eller Lord Kindersley, f.eks. erstatningskrav, skatter eller andre krav. Staten har ingen selvstendige krav mot de to med tilknytning til Anders Jahre-sakskomplekset. En utbetaling i henhold til statsgarantien utløser ikke skatt eller avgifter i Norge.

På samme måte som forliksavtalen reguleres garantien helt ut av norsk rett, og mulige tvister skal løses ved norske domstoler.

Avtalen forutsetter at Justisdepartementet innen 14. november 2001 skriftlig meddeler at regjeringen vil fremlegge en stortingsproposisjon der Stortinget bes om å samtykke til at staten garanterer for boets skadesløsforpliktelse. Det ble gjort i brev til Lazard Banks og Lord Kindersleys advokater 9. november 2001. Videre forutsetter avtalen at staten innen 21. desember 2001 har avgitt den garantierklæringen som forliket krever.

4.5 Skifterettens behandling av forliket

Etter forliksavtalens punkt 2.1 (d) er det en forutsetning for forliket at Sandefjord skifterett godkjenner forliket på vegne av boet innen 42 dager etter avtaleinngåelsen 3. oktober 2001. Det ble holdt skiftesamling i boet 5. november 2001. Representantene for skattekreditorene og Justisdepartementet stemte for forliksavtalen. Loddeieren, som var representert ved en av Eiklands advokater, og Anders Jahre AS, som er et datterselskap av Eikland, stemte mot. Sandefjord besluttet 13. november 2001 at boet godkjenner forliksavtalen. Beslutningen er inntatt som vedlegg 3 i proposisjonen her.

På skiftesamlingen ble det fra loddeierens side varslet at en beslutning om å godkjenne forliket kunne komme til å bli påkjært. Fristen for kjæremål er én måned. Dersom loddeieren påkjærer beslutningen, blir den praktiske virkningen at forlikssummen blir stående på den nåværende sperrede kontoen inntil spørsmålet om boet skal inngå forliket, er rettskraftig avgjort av høyere rettsinstans. Det forhold at et eventuelt kjæremål medfører at det går noen tid før det er rettskraftig avgjort om boet godkjenner forliksavtalen, kan etter avtalen ikke begrunne at staten unnlater å oppfylle de forutsetninger som staten selv har herredømme over innen 21. desember 2001. Garantierklæringen fra statens side må derfor avgis innen denne fristen, men dersom skifterettens godkjennelse av forliket blir opphevet, vil forliket falle bort og dermed også statens ansvar etter garantien.

5 Justisdepartementets vurdering

Boet har med enkelte avbrudd forhandlet med motpartene nærmest kontinuerlig siden vinteren 2000. Det har, som nevnt foran, også vært en rekke sonderinger og forhandlinger i tidligere faser av saken siden 1996. Det har tidligere ikke lyktes å fremforhandle et dokument som forplikter noen av motpartene. Dersom forlik heller ikke denne gangen kommer i stand, vil det få betydelige konsekvenser for det fremtidige forhold mellom partene. En må i tilfelle regne med flere års kamp for domstolene i Norge og på Cayman Islands før det igjen kan innledes forliksforhandlinger. Vurdert isolert ut fra boets rettslige posisjoner vil ikke en slik strategi være uforsvarlig. Boet har imidlertid akkumulert en betydelig gjeld til staten de siste syv årene gjennom statens bidrag til bobehandlingen.

Den foreliggende forliksavtalen er med hensyn til beløp og erklæringer m.v. i tråd med det ambisjonsnivået som fra statens side har vært signalisert til bobestyreren. Departementet legger vekt på at forliket vil gjøre boet i stand til å tilbakebetale hele det statlige bidraget til bobehandlingen med renter og likevel ha en solid egenkapital til å føre sakene videre mot de motpartene som ikke er med i forliket, samt til å møte krav som måtte bli gjort gjeldende i henhold til skadesløserklæringene. Departementet legger også vekt på de erkjennelsene fra Lazard Bank og Lord Kindersley som er inntatt i avtalens bilag 3. Etter departementets oppfatning bidrar disse erkjennelsene til å underbygge boets fremstilling av de faktiske forhold knyttet til nøkkelhendelser i Jahresakens historie.

Med den avklaring av potensialet for reelt ansvar som følge av skadesløserklæringene som bobestyreren har gitt, taler etter departementets mening derfor de beste grunner for at staten for sin del oppfyller de forutsetningene som forliket stiller opp. I samråd med Finansdepartementet tilrår Justisdepartementet derfor at Stortinget samtykker i at Justisdepartementet gir en slik statsgaranti som nevnt i bilag 5 i forliksavtalen.

Justis- og politidepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til garantistillelse for Anders Jahres dødsbo som ledd i et forlik.

Vi HARALD, Norges Konge,

st a d f e s t e r:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til garantistillelse for Anders Jahres dødsbo som ledd i et forlik i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til vedtak om samtykke til garantistillelse for Anders Jahres dødsbo som ledd i et forlik

I

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet stiller garanti som nevnt i bilag 5 i forlikavtalen 3. oktober 2001 mellom Anders Jahres dødsbo og Lazard Bank og Lord Kindersley.

Vedlegg 1**The Settlement Agreement**

This agreement is made 3 october 2001

Between

1. The Estate of Anders Jahre Estate No 7/1982 Sandefjord Probate Court, P.O. Box 73, 3 201 Sandefjord («the Estate»).
2. Even Wahr-Hansen of Stranden 1, P.O. Box 1 524 Vika, N-0117 Oslo, Norway (the «Personal Representative» which expression shall except where the context requires include the successors in title of Even Wahr-Hansen as Personal Representative).
3. Lazard LLC whose registered office is situated at 1 209 Orange Street, Wilmington, Delaware, USA, acting on its own behalf and as agent and on trust for each of its subsidiaries, controlling, associated and affiliated undertakings as of the date of this agreement, and any new entities formed in the future to manage all or part of Lazard LLC's existing business under a genuine corporate reconstruction («the Lazard Group»).
4. The Right Honourable Robert Hugh Molesworth Baron Kindersley of West Green Farm, Shipbourne Road, Shipbourne, Kent, TN11 9PH, England («Lord Kindersley»).

Whereas

(A)	The Estate is a legal entity and makes this Agreement on its own behalf and on behalf of its creditors (whether preferential, approved or unapproved) and beneficiary.
(B)	The Personal Representative is the personal representative of the Estate and makes this Agreement in that capacity and on behalf of the Estate and his successors in title.

Now the parties agree as follows:

1	Definitions	
	In this Agreement	
	1.1	«Lazard» shall mean Lazard Bank Limited.
	1.2	The «Cayman Proceedings» means the proceedings in the Grand Court of the Cayman Islands, the short reference to the record whereof is Bridge Trust Co Ltd & Others v The Attorney General of The Cayman Islands & Others, cause no 296 of 1994.
	1.3	«Connected Proceedings» means, subject to clauses 7.1 and 7.2, proceedings or claims in any jurisdiction brought by any party or parties to the Cayman Proceedings, the Norwegian Proceedings and/or the English Proceedings or arising out of any proceedings or claims brought by any party or parties to the Cayman Proceedings, the Norwegian Proceedings and/or the English Proceedings. A list of the parties to the Cayman Proceedings, the Norwegian Proceedings and the English Proceedings appears at Schedule 4 hereto.
	1.4	The «English Proceedings» means the discontinued proceedings in England in the High Court of Justice, the short reference to the record whereof was Even Wahr-Hansen & Others v Aall Trust & Banking Corporation Ltd & Others, CH 1994 W No 2574.

1.5	The «English Costs» means the costs totalling £728,950 paid by the Estate to Aall Trust and Banking Corporation Limited, Compass Trust Co Limited, the Trustees of the Aall Foundation and Lazard in connection with the English Proceedings.
1.6	The «Escrow Account» means the bank account referred to in clause 2 hereof.
1.7	The «Norwegian Parties» means the Estate and Even Wahr-Hansen.
1.8	The «Norwegian Proceedings» means the action presently brought on behalf of the Estate against Lazard, Lord Kindersley and Bjørn Bettum in Norway as Drammen City Court's case 97-00586A (96 377A at Sandefjord City Court).
1.9	A «BT Claim» means a claim arising out of or connected in any way with the holding by Lazard of shares in Bulls Tankrederi A/S or the letter from David Thomson to Jørgen Jahre and Marian A/S dated 22 June 1975 concerning pre-emption rights over those shares.
1.10	The «BT Proceedings» means the action presently pending before the Agder Lagmánsrett (Appellate Court) under Action No.99-01411A.
1.11	«The Dividends» means the capital distributions and/or dividend payments made in respect of the shares in Bulls Tankrederi A/S currently held in bank accounts No.1594.26.67407 at Gjensidige NOR, Sandefjord, and No. 71760968557 at Den norske Creditbank.
1.12	«Owned directly or indirectly» means owned whether directly or indirectly or through another person or persons (including a chain of persons) or partly directly and partly through a person or persons (including through a chain of persons) and «controlled directly or indirectly» shall have a like meaning.
2.	Condition Precedent
2.1	The obligations upon the parties set out in clauses 4 and 5 hereof are conditional upon due performance of the following events («the Condition Precedent»), provided always that the Personal Representative shall use his best endeavours (not including commencing new legal proceedings) to obtain the authorisation and approval hereinafter referred to:
(a)	A written confirmation from the relevant Ministry of the Norwegian Government that the Norwegian Government will propose to the Norwegian Parliament in a Bill the approval of the execution of the state guarantee in favour of Lazard and Lord Kindersley as required by clause 2.1(e);
(b)	Lazard's insurers approving this settlement or other response acceptable to it;
(c)	Lazard within 28 days of the execution of this Agreement but only following satisfaction of clause 2.1(a) and (b) above transferring or otherwise delivering or causing to be delivered into a bank account in the joint names of Lazard, Lord Kindersley and the Personal Representative, the sum of US\$41,500,000 (Forty One Million Five Hundred Thousand United States Dollars), together with the sum of £170,000 (One Hundred and Seventy Thousand British Pounds) being Lazard's share of the English Costs, together with simple interest on such sums at 4% with effect from 1 August 2001 to the date of transfer to such bank account («the Deposit»). The Deposit shall be placed in an interest bearing account and earn interest at a rate approved by the Estate (such approval not to be unreasonably withheld). In the event that the conditions precedent specified in clauses 2.1(d) and (e) are met, the Estate shall be entitled to all the interest earned on the Deposit;
(d)	the Sandefjord Probate Court within 42 days of the execution of this agreement approving this settlement on behalf of the Estate; and
(e)	the Kingdom of Norway executing a state guarantee in favour of Lazard and Lord Kindersley in the form set out in Schedule 5 or in such other substantially similar form as the parties may agree.

	2.2	Clause 2.1 (d) above of the Condition Precedent shall be deemed to be satisfied upon receipt by Lazard from the Estate of a certified copy of the decision mentioned in clause 2.1 (d) above.
	2.3	It is hereby agreed that the sum of US\$41,500,000 includes US\$23,645,498.65 being the money set aside in October 1975 in order to refund Anders Jahre Rederi AS for payment it made in order to meet Anders Jahre's commitment to donate funds for the construction of the Sandefjord Town Hall compounded at 9% per annum from 10 th October 1975 to 31st October 2001.
3.		If the Condition Precedent is not satisfied by 21 December 2001, unless the parties agree an extension of time, the Agreement shall be of no effect, save that the Deposit shall be repaid to Lazard together with interest thereon.
4.		<i>Implementation</i>
	4.1	Upon the Condition Precedent being met, the following shall take place immediately:
	4.2	The Deposit and accrued interest shall be transferred to a client account established in accordance with the instructions of the Personal Representative on behalf of the Estate;
	4.3	Lazard shall deliver a stock transfer form (in relation to 3 021 shares in Bulls Tankrederi A/S beneficially owned by Anders Jahre Rederi A/S and will do all things necessary to assist Anders Jahre Rederi A/S in procuring the release to it of the Dividends;
	4.4	The Lazard Group agrees to withdraw its pending appeal in the Norwegian Proceedings against an order of the Norwegian Court dated 19 September 2001 requiring the production of certain documents to the Estate, and shall then produce those documents; and the Estate agrees to indemnify the Lazard Group against any liability the Lazard Group may incur due to the production of such documents.
	4.5	The Lazard Group and Lord Kindersley will as soon as reasonably practicable supply the Estate with one set of copies of all materials (including but not limited to financial statements, reports or summaries, and accounting work papers of any kind; monthly or other periodic statements for the accounts maintained at the Lazard Group; documents relating to any investments made in the Lazard Brothers International Income Fund, the Lazard Brothers Capital Growth Bond Fund, Lazard Brothers International Capital Fund, or Lazard Brothers International Asset Fund), that are in the files of Lazard Bank Limited, Lazard Frères Co. LLC, Lazard Frères SAS, Maison Lazard SAS, Lazard Frères Banque SA, Lazard Asset Management Limited and Lord Kindersley respectively, in so far as such documents relate to, directly or indirectly, the issues raised in the Cayman Proceedings, the English Proceedings and the Norwegian Proceedings, or the facts and matters raised therein, or any of them; and the Lazard Group will use best endeavours (not including bringing legal proceedings) to procure that the Estate be supplied with one set of copies of all such materials in the files of Lazard Bank Limited's and Lazard Asset Management Limited's former subsidiaries in Jersey and Guernsey
		which, in each case, are the property of any of:
	(i)	Anders Jahre;
	(ii)	Thor Jørgen Jahre;
	(iii)	Kosmos A/S; and
	(iv)	the entities, corporations and companies set out in Schedule 1 hereof;

		to the extent that such materials are not correspondence to or from legal advisers for the purpose of obtaining or giving legal advice, and were not produced for the purposes of actual or contemplated litigation. The Estate confirms that the obligation of the Lazard Group in relation to documents in the files of the Lazard companies named above shall be satisfied by provision of all such materials from the files produced by Lazard in compliance with a requirement to produce documents to the Serious Fraud Office and its reasonable endeavours to locate such material in any other of the files of the Lazard companies named above. The Estate warrants that each of the persons and entities referred to in (i), (ii), (iii), and (iv) has agreed to release the Lazard Group and Lord Kindersley from any duty of confidentiality the Lazard Group and Lord Kindersley may owe towards it in respect of such materials, or that any such duty no longer exists.
	4.6	The Estate will as soon as reasonably practicable lodge with the court hearing the Norwegian Proceedings a document in the form annexed hereto as Schedule 6 confirming the limitation on the Estate's continued claim against Bjørn Bettum provided for in clause 5.1.
	5.	<i>The Proceedings</i>
		Upon the provisions of clauses 4.2, 4.3 and 4.4 being complied with in full:
	5.1	<i>The Norwegian Proceedings</i>
		The Estate, with Lazard and Lord Kindersley will, within 7 working days of the provisions of clauses 4.2, 4.3 and 4.4 being complied with in full, take all necessary steps to withdraw the Estate's claim in the Norwegian Proceedings against Lazard and Lord Kindersley only, on the terms set out in Schedule 3 which will be formally recorded. For the avoidance of doubt it is here confirmed that the withdrawal of those claims shall not operate to discharge meet or limit the Estate's claim against Bjørn Bettum save that the Estate will seek to recover from Bjørn Bettum only that part of its loss which in the Court's opinion should finally be borne by him.
	5.2	The Estate agrees that if it commences any proceedings in any jurisdiction against Per M Hansson and/or Terje Bratt in relation to a claim or claims arising out of or connected in any way with the claims made in the Norwegian Proceedings, the Cayman Proceedings and the English Proceedings or any of them, and the facts and matters alleged therein, then it will seek to recover from each of Per M Hansson or Terje Bratt only that part of its loss which in the Court's opinion should finally be borne by him.
	6.	<i>Full and Final Settlement</i>
	6.1	Save as provided for in clauses 6.3, 6.4 and 6.5, the parties agree that:
		(i) this Agreement shall operate as a full and final settlement of, and
		(ii) each party will (a) waive and not bring in future against any other party hereto (or its present and former partners, directors, legal advisers, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt) and (b) (where appropriate) withdraw.
		all causes of action, claims (including proprietary claims) whether pleaded or otherwise, demands, liabilities, damages, costs, charges and expenses which any party hereto has, has had or might have in the future against any other party hereto, whether acting in their own or in any other capacity, in respect of or arising out of or connected with the claims made between the parties to this agreement or issues raised directly or indirectly in the Cayman Proceedings, the English Proceedings and the Norwegian Proceedings and the facts and matters alleged therein or any of them, including as against the Lazard Group and each of its present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt.

6.2	If a party hereto shall fail to carry out its obligations under this agreement no party shall on that ground be entitled to avoid this agreement as between it and the parties who have fulfilled their obligations and without prejudice to the generality of that, those parties shall remain entitled to the full benefit of clause 6.1. This clause shall not apply to a failure to comply with clauses 4.2 or 4.3.
6.3	If the Estate enters into a settlement agreement within 28 days after date of this Agreement (or within such longer period as the Estate may be authorised to agree any such settlement agreement) in substantially the form of the draft multi-lateral settlement discussed between the potential parties to it on 1 October 2001 (for the avoidance of doubt such agreement must include a provision whereby the Estate receives (i) not less than US\$100 million (One Hundred Million United States Dollars) (ii) the English costs less £170,000 (One Hundred and Seventy Thousand Pounds Sterling) (iii) interest at a rate of at least 4% from 1 August 2001) with any of the parties to the English or Cayman Proceedings which results in:
	(i) the Estate receiving as a result of this Agreement and the subsequent agreement or agreements a total cash sum of US\$101.5 million (One Hundred and One Million Five Hundred Thousand United States Dollars) or more (exclusive of any interest); or
	(ii) the Estate receiving as a result of an agreement or agreements with the Trustee of the Aall Foundation (including (i) its successors in title; (ii) the directors from time to time of Bridge Trust Company Limited (and Tove Brown in her capacity as director of Bridge) or other future corporate trustee of the Aall Foundation in their capacity as such directors; (iii) the trustees for the time being and directors for the time being of any corporate trustee of any charitable institution, settlement or organisation to whom the Trustee may in future transfer all or substantially all of the assets of the Aall Foundation) («the Trustee») a cash sum of US\$42 million (Forty Two Million United States Dollars) or more (exclusive of any interest); or
	(iii) the Estate receiving as a result of an agreement or agreements with any or all of Aall Trust & Banking Corporation Limited, Mads Erik Monsen, Thomas John Monsen, Tove Brown, Hurford Holdings, Compass Trust Co Limited as executor of the late Thorleif Monsen, The Right Honourable Anthony George Merrick Baron Tryon of Durnford, Forrester Holdings Limited, Chester Portfolio Limited, Aall Group Inc, Aall & Co Limited Inc, Aall Investment Management (Cayman) Limited, Meriken Nominees Limited, Guri McKinnell, Anchor Trust Co Limited, Oriental Maritime Corporation Limited and Forrester Maritime Corporation Limited («the Monsen and Aall parties») a cash sum of US\$18 million (Eighteen Million United States Dollars) or more (exclusive of any interest);
	then the Estate shall repay to Lazard the sum of US\$1,500,000 (One Million Five Hundred Thousand United States Dollars). The Estate undertakes to use its best endeavours to assist in concluding a multi-lateral settlement within 28 days of the date of this agreement. If as a result of this Agreement and the subsequent agreement or agreements referred to in clause 6.3 the Estate receives a total cash sum of between US\$100 million (One Hundred Million US Dollars) and US\$101.5 million (One Hundred and One Million Five Hundred Thousand United States Dollars) (exclusive of any interest), the Estate shall repay to Lazard that part of the total sum received over \$100 million (One Hundred Million United States Dollars).

6.4	In the event of the Estate entering into a settlement agreement with any of the parties to the English or Cayman Proceedings the Estate shall include a term in the settlement agreement by which that settling party releases the Lazard Group and Lord Kindersley from any liabilities that arise directly or indirectly from matters in the Norwegian Proceedings, the English Proceedings or the Cayman Proceedings, and prohibiting that settling party from pursuing any claims for contribution that arise from the Cayman Proceedings in any jurisdiction against Lazard or Lord Kindersley.
6.5	Without prejudice to clauses 6.3 and 6.4, if the Estate enters into a settlement agreement to which Lazard and Lord Kindersley are parties prior to the completion of the Condition Precedent in this Agreement, then this agreement shall cease to have effect. The Estate agrees to use reasonable endeavours to include Lazard and Lord Kindersley as parties to any subsequent settlement agreement it enters into with the Trustee and/or the Monsen and Aall parties.
7.	<i>Indemnity in respect of Connected Proceedings</i>
7.1	The Estate agrees to indemnify the Lazard Group (and each of its present and former partners, directors and employees save only Lord Kindersley, Bjørn Bettum, Per M. Hansson and Terje Bratt), against any claims, including the costs incurred in contesting such claims (save all costs in the Norwegian Proceedings, the English Proceedings and the Cayman Proceedings up to the date of this agreement), that may be made against them that may arise directly or indirectly in connection with Connected Proceedings save contribution claims made by Lord Kindersley based on any claims brought by Bjørn Bettum against him. The Lazard Group acknowledges for the avoidance of doubt that this indemnity does not relate to claims arising out of contracts or agreements entered into by the Lazard Group subsequent to this Agreement. The Estate's obligation in this clause shall be guaranteed by the State of Norway.
7.2	The Estate agrees to indemnify Lord Kindersley against any claims, including the costs incurred in contesting such claims (save all costs in the Norwegian Proceedings, the English Proceedings and the Cayman Proceedings up to the date of this Agreement), that may be made against him that arise directly or indirectly in connection with Connected Proceedings save for any claims that may be made directly against him by Bjørn Bettum in the Norwegian Proceedings. Lord Kindersley acknowledges for the avoidance of doubt that this indemnity does not relate to claims arising out of contracts or agreements entered into by Lord Kindersley subsequent to this Agreement. The Estate's obligation in this clause shall be guaranteed by the Kingdom of Norway.
7.3	In the event of the Estate settling its claim against Bettum or any successor in title to his estate the Estate shall include a term in the settlement agreement prohibiting Bettum and any successors in title to his estate from pursuing any claims for contribution that arise from the Norwegian Proceedings in any jurisdiction against any party or parties hereto.
7.4	In the event of the Estate settling any present or future claim that may arise directly or indirectly in connection with Connected Proceedings (including but not limited to any claim against Per M Hansson or Terje Bratt), the Estate shall include a term in any settlement agreement prohibiting the other party or parties from pursuing any claims for contribution that arise from those Connected Proceedings in any jurisdiction against any party or parties hereto.

7.5	<p>Except pursuant to an order of a court of competent jurisdiction, no admission, offer, promise or payment shall be made or given in respect of any liabilities in respect of which an obligation to indemnify arises under or by virtue of clause 7.1 and / or clause 7.2 («Relevant Liabilities») by or on behalf of the Lazard Group (and each of its present and former partners, directors and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Betum, Per M Hansson or Terje Bratt) («the Indemnified Party») without the written consent of the Estate. The Estate shall be entitled if it so desires to take over and conduct in the name of the Indemnified Party the defence or settlement of any Relevant Liabilities, including making a counterclaim in the proceedings giving rise to the Relevant Liabilities. In that event the Indemnified Party shall, upon payment by the Estate of its reasonable costs and expenses of so doing, give all such documents and other information in relation to any Relevant Liability as it or they can reasonably provide and as the Estate may from time to time reasonably require as the relevant Indemnified Party would be entitled to use in presenting its own defence:</p>
	<p>Provided that:</p>
(a)	<p>The Estate's written consent will not be unreasonably refused and will be given or refused within a reasonable time of being notified of the Relevant Liability;</p>
(b)	<p>If the Estate does not:</p>
(i)	<p>give written notice to the Indemnified Party of their desire to take over and conduct the defence or settlement of a Relevant Liability within 28 days of being notified of such Relevant Liability; or</p>
(ii)	<p>diligently and expeditiously take over and conduct the defence or settlement of a Relevant Liability upon giving such written notice or thereafter fail diligently and expeditiously to conduct the defence or settlement of such liability;</p>
	<p>the Indemnified Party shall thereafter be free to make such admissions, offers, promises, payments or indemnities in respect of such Liability as it or they reasonably see fit.</p>
(c)	<p>The Estate may only take over and conduct the defence or settlement of a Relevant Liability if it first undertakes with the Indemnified Party that, as a consequence of being permitted to do so:</p>
(i)	<p>it will indemnify the Indemnified Party against the Relevant Liability and all costs and other liabilities arising directly or indirectly out of such defence or settlement which it may incur or be ordered or otherwise obliged to pay in relation to such defence or settlement, and</p>
(ii)	<p>it will not be entitled to avoid such liability to indemnify on any ground whatsoever or, without prejudice to the generality of the foregoing, claim any remedy whatsoever except (in either case) on the ground of negligent or fraudulent misrepresentation (including a breach of any obligation of disclosure) in relation to such defence or settlement.</p>
(d)	<p>The Estate shall not settle any Relevant Liability or make any admission, offer, promise or payment in respect of it without the prior written consent of the Indemnified Party, such consent not unreasonably to be withheld.</p>
7.6	<p>Provided that the Indemnified Party has complied with its obligations in clause 7.5, the Estate shall not dispute the amount or existence of any claim that has been determined by compromise or a decision of a court of competent jurisdiction.</p>

	7.7	The Estate and the Personal Representative agree that they will not bring at any time in the future any cause of action or claim that any of them may have in any jurisdiction, arising out of or connected in any way with the claims made in the Cayman Proceedings, the English Proceedings and the Norwegian Proceedings or any of them, and the facts and matters alleged therein, against:	
		(a)	John Worsley, or
		(b)	the Estate and the Personal Representative of Douglas Gibson or partners in his former firm
		save that the Estate and the Personal Representative may bring counter-claims against the parties listed in (a) and (b) if any of them bring claims against the Estate and the Personal Representative (other than in response to claims, or the threat of claims, by the Estate and the Personal Representative).	
8.	<i>Bulls Tankrederi A/S</i>		
	8.1	The Lazard Group agrees that it has no claim either individually or collectively to any beneficial interest in any shares in Bulls Tankrederi A/S.	
	8.2	The Estate:	
		(a)	will not bring any BT claim they may have against the Lazard Group and each of its present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt;
		(b)	will procure that the bankruptcy estate of Thor Jørgen Jahre will execute a release in the form of the draft at Schedule 2 of any BT claim he or it may have against the Lazard Group and each of its present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt.
	8.3	The Estate indemnifies the Lazard Group and any of the Lazard Group's present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt, in respect of any liability losses or costs whatsoever arising out of any BT claim which may be brought by Marian A/S, Jørgen Jahre Junior, Bjørn Bettum, Forrester Maritime Corporation Limited or the Kingdom of Norway against the Lazard Group and each of its present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt, including any claims arising from the transfer of shares referred to in 4.3 above. The Estate's obligation in this clause shall be guaranteed by the Kingdom of Norway.	
	8.4	Clause 7.5 shall apply equally to clause 8.3 above as it does to clause 7.1, save that in its application to clause 8.3 the first sentence shall read:	
			«Except pursuant to an order of a court of competent jurisdiction, no admission, offer, promise or payment shall be made or given in respect of any liabilities in respect of which an obligation to indemnify arises under or by virtue of clause 8.3 («Relevant Liabilities») by the Lazard Group and any of the Lazard Group's present and former partners, directors, officers and employees (including Lord Kindersley) save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt, («the Indemnified Parties») without the written consent of the Estate.»
9.	<i>Warranties</i>		
	9.1	Lazard warrants to the Estate that to the best knowledge and belief of the Lazard personnel having conduct of the Norwegian proceedings as of today's date; and Lord Kindersley warrants to the Estate that to his best of his knowledge and belief:	

	(i)	since 17 January 1991 they have not (save in relation to agreements for costs) entered into any material written contractual relationship with any of the other parties to the Norwegian, Cayman or English proceedings not known to the Estate;
	(ii)	without prejudice to their defence generally in the Norwegian, Cayman, or English proceedings, since 17 January 1991 they have not acted dishonestly or fraudulently towards any of the parties to the Norwegian, Cayman or English proceedings;
	(iii)	that as at the date of this agreement they have not been notified of a claim by any of the parties listed in Schedule 4 of this Agreement save for those claims known to all parties as having been brought or threatened in the Norwegian, Cayman or English proceedings.
9.2		The persons signing this Agreement warrant that they have authority (subject only to the above-mentioned conditions) to do so on behalf of the parties on whose behalf they purport to do so.
10.	<i>The Lazard Group«s directors, employees and insurers</i>	
10.1		Insofar as the Lazard Group enters into this Agreement and takes releases and indemnities for the benefit of itself and its present and former partners, directors, officers and employees, it does so with the intention that it may enforce on behalf of any of them any release or indemnity given to it on that person's behalf.
10.2		Insofar as the Lazard Group enters into this Agreement and takes releases and indemnities for the benefit of itself and its present and former partners, directors, officers and employees, it does so with the intention that it may enforce on behalf of its insurers any release or indemnity given in this Agreement.
11.	<i>Waiver of rights to set aside this Agreement</i>	
	All parties hereto acknowledge that:	
	(a)	evidence unknown to some or all of the parties may shed new light on the events which have given rise to the existing litigation, and that such evidence may be in favour of one or more of the parties; and
	(b)	they have taken into account the possibility of such new evidence coming to light and in all events intend that this Agreement shall operate as a full and final settlement as set out in clause 6 of this Agreement.
12.	<i>Service</i>	
12.1		Subject to clause 12.2, any notices, documents or legal proceedings to be served under or in connection with this Agreement may be served by post or fax on the addresses of the parties set out in clause 1 above. Communications by post shall be deemed received on the sixth working day after posting and communications by fax shall be deemed received on the date of despatch or, if sent on a non-working day or received after 5.00 pm in the country of receipt, on the next working day.
12.2		Any notices, documents or legal proceedings to be served on the Estate:
	(i)	before all the steps listed in clauses 4 and 5 have taken place, shall be served upon the Personal Representative, but
	(ii)	after all the steps listed in clauses 4 and 5 have taken place, shall be served upon the Sandefjord Probate Court.
13.	<i>Confidentiality</i>	
13.1		The parties agree to keep the following matters confidential, for the time periods and in the circumstances specified below:

	(i)	Save for the provisions of this agreement, all of the matters discussed and negotiated between the parties on a confidential and without prejudice basis and documents created during the period of negotiating this agreement shall be kept confidential between the parties at all times;
	(ii)	Prior to the fulfilment of the Condition Precedent, the provisions and existence of Schedule 3 shall be kept confidential between the parties;
	(iii)	In the events of the Condition Precedent not being fulfilled by the date specified in clause 3, no party shall be entitled to refer to the provisions of the existence of this agreement in any court proceedings howsoever arising.
13.2		Nothing provided in 13.1 shall prevent:
	(i)	Any party from disclosing any matters to its insurers or professional advisors or as otherwise required by law or relevant regulatory body;
	(ii)	The Estate from disclosing any matter falling within the restrictions in 13.1 above to any or all of (1) the Norwegian Ministry of Justice, (2) the Norwegian Ministry of Finance or (3) the Sandefjord Probate Court, or (4) Bess Jahre or (5) Anders Jahre AS or (6) Sandefjord Municipality, and in each case their professional advisers, provided that such disclosure is made on terms that such matters are kept confidential.
14.	<i>Governing Law and Jurisdiction</i>	
	This Agreement shall be governed by and construed in accordance with Norwegian law. The courts of Norway shall have exclusive jurisdiction to determine any dispute which may arise out of or in connection with this Agreement.	
15.	<i>Entire Agreement</i>	
	Each of the parties to this Agreement confirms that, save as disclosed in writing between them upon execution, this Agreement represents the entire understanding between the parties, and constitutes the whole agreement between them, in relation to its subject matter and supersedes any previous agreement between the parties with respect thereto and, without prejudice to the generality of the foregoing, excludes any warranty, condition or other undertaking implied at law or by customs.	

Schedule 1**Firma Anders Jahre**

Anders Jahre AS

Anders Jahre & Co. AS

Bulls Tankrederi AS

Skibs AS Jarls (trading as Skibs Jarls or Jarls AS)

Skibs AS Noravind (trading as Skibs Noravind or Noravind AS)

Skibs AS Rose (trading as Skibs Rose or Rose AS)

Skibs AS Ranvik (trading as Skibs Ranvik or Ranvik AS)

Skibs AS Apache (trading as Skibs Apache or Apache AS)

Skibs AS Haugar (trading as Skibs Haugar or Haugar AS)

Pankos Operating Company

Continental Trust Company

A/B Jan

Spermacet Whaling Company SA

Spermacet Whaling & Shipping Company, SA

Crevettes du Cameroun, S.A.

Anders Jahre Rederi AS

Anders Jahre Rederi II AS
 Anders Jahre Rederi III AS
 Anders Jahre Rederi IV AS
 Jasmin Operating Co.
 Jacar Fund SA
 Arizona Holding Corp.
 Arizona Shipping & Trading Corp.
 Western Operating Co.
 Western Chartering Co.
 Guardian Investment Trust SA
 Sunday Trading Corp.
 Continental Foundation
 Chexof Trust
 Tang Shipping Co.
 Universal Trading & Shipping Co.
 AS Marian
 Indotanker Enterprises Inc
 Monbusi Inc

And also, if the Monsen and Aall state that the following are not companies within their ownership and control, the obligation to produce documents extends to the following;

Clarmon Corp.
 Clarmon Corp. (Cayman)
 Harmon Corp.
 Harmon Corp. (Cayman)
 Amelon Corp Ltd (Cayman)
 Amclon Corp (Liberia)
 Larmal Corp
 Alison Property Ltd
 Alison Real Estate Ltd

Schedule 2

To:

(a)	Lazard LLC, acting on its own behalf and as agent and on trust for each of its subsidiaries, controlling, associated and affiliated undertakings from time to time, and
(b)	each present and former partner, director, officer and employee, including Lord Kindersley (save only Bjørn Bettum, Per M Hansson and Terje Bratt), of Lazard LLC, its subsidiaries, controlling, associated and affiliated undertakings from time to time,

In consideration of the payment to me by Lazard Bank Limited of £1 (one pound), receipt of which I acknowledge, I release and give up any claim I might have against any of you arising out of or connected in any way with the holding by Lazard Bank Limited of shares in Bulls Tankrederi A/S or the letter from David Thomson dated 22 June 1976 to Jørgen Jahre and Marian A/S concerning pre-emption rights over those shares.

This release shall be governed by and constructed in accordance with English law. The courts of England shall have exclusive jurisdiction to determine any dispute which may arise out of or in connection with it.

[The Personal Representative of Thor Jørgen Jahre]

Schedule 3

Translation from Norwegian

Judicial Settlement

In light of the evidentiary material that has been presented in this case, Lazard today acknowledges that:

- Anders Jahre, himself or on behalf of Norwegian companies he controlled and/or managed, had exclusive and total control over the company CTC and its assets when he, through Bjørn Bettum in 1976, instructed Lazard to assist in the establishment of Continental Foundation, and that, unknown to Lazard at the time, part of Anders Jahre's and Bjørn Bettum's intention with respect to the establishment of Continental Foundation was to conceal the ownership of CTC from the public. While Lazard believed at the time that the Continental Foundation had been validly established, Lazard accepts that, as a result of the judgment of the Privy Council, the Continental Foundation was not a valid charitable foundation, and accordingly that its establishment did not affect the ownership of CTC.
- Thorleif Monsen had no beneficial interest in CTC or its assets, when he acted as the formal settlor of Continental Foundation. Lazard accepts the Estate's contention that Thorleif Monsen acted as the formal settlor pursuant to instructions given by Bjørn Bettum on behalf of Anders Jahre or companies the latter controlled and/or managed.
- The formal transfer of 65 shares of Bulls Tankrederi AS in 1975/76 from Anders Jahre Rederi AS to Lazard was intended to facilitate the use of further foreign assets for the partial financing of the Town Hall gift.

Lazard, Lord Kindersley and the Anders Jahre Estate have entered into a judicial settlement:

1. Lazard and Lord Kindersley have paid to the Anders Jahre Estate MUSD 41.5 in cash as settlement of for that part of the Estate's claim, which it makes jointly against Lazard, Lord Kindersley and Bettum, which is referable to Lazard and Lord Kindersley. This settlement does not encompass Bjørn Bettum's part of such claim which the Estate alleges that it has been caused by Lazard, Lord Kindersley and Bettum acting jointly, nor does it encompass damages which the Estate alleges that Bjørn Bettum has himself caused the Estate through the diversion of assets and/or the use of the foreign fortune to hinder the Estate.
2. Lazard has re-transferred the shares of BTAS to Anders Jahres Rederi AS by issuing a notification of transfer to Bulls Tankrederi, and simultaneously has destroyed the share certificates which are in the bank's possession.
3. Lazard and Lord Kindersley have refunded to the Anders Jahre Estate the counter value of GBP 170,000 in cash. This sum constitutes the case costs paid by the Anders Jahre Estate in connection with the withdrawal of the lawsuit in Great Britain in the fall of 1995.

The Estate as plaintiff and Lazard as the first defendant together with Lord Kindersley as the second defendant request that the case be withdrawn as settled, each side to bear its own case costs. The case shall continue between the Estate and the third defendant, Bjørn Bettum.

Schedule 4

Norwegian Proceedings

Plaintiff:

1. Estate of Anders Jahre, deceased, under probate in solemn form in the Sandefjord Probate Court

Defendants:

1. Lazard Brothers & Co. Limited
2. Robert Hugh Molesworth Kindersley
3. Bjørn Bettum

Cayman Proceedings

Plaintiff:

1. Bridge Trust Co. Ltd

Defendants:

1. The Attorney General of the Cayman Islands
2. Even Wahr-Hansen
3. Compass Trust Company Limited
4. Transworld Trustcompany
5. Aall Trust & Banking Corporation Ltd
6. Aall Group Inc.
7. Aall & Co Ltd. Inc.
8. Meriken Nominees Ltd.
9. Aall Investment Management (Cayman) Ltd.
10. Frank Flanagan
11. Mads Erik Monsen
12. Thomas John Monsen
13. Tove Brown
14. Chester Portfolio Ltd.
15. Lord Tryon
16. Forrester Holdings Ltd.
17. Guri McKinnell
18. Anchor Trust Co. Ltd.
19. Forrester Maritime Corporation Ltd.
20. Lazard Brothers & Co. Ltd.
21. Lord Kindersley
22. Arthur Hardman
23. Oriental Maritime Corporation Ltd
24. Fraser Matthews Fell
25. Robert Murray Sutherland
26. Ronald Neil Robertson
27. Alexander Desmond Thomas Givens
28. Roger David Wilson

29. Robert Burton Tuer
30. Ronald Joseph Rolls
31. Robert Kindsey Shirriff
32. Jack Warnica Huckle
33. William Anthony Kelly
34. Karl John Clayton Harries
35. Donald Scott Affleck
36. John Harrison Hough
37. John Michael Robinson
38. Richard Bann Potter
39. Alan Martin Schwartz
40. Ward R Passi
41. George Charles Glover Jr.
42. Robert Ward Mc Dowell
43. Allan M. Rock
44. Douglas R. Scott
45. Rudolph W. Gardner
46. Stephen T. Risk
47. Peter E. Brent
48. J. A. Campion
49. Robert W. Cosman
50. Robert S. Harrison
51. S. Bruce Blain
52. Jonathan A. Levin
53. William J. Bies
54. Peter L. Roy
55. John R. Varley
56. Douglas C. New
57. Eleanor C. Cronk
58. Rand A. Lomas
59. David G. Stinson
60. Esther L Lenkinski
61. David N. Corbett
62. Constance L. Sugiyama
63. Lorri Kushnir
64. Craig R. Carter
65. David Doubilet
66. Peter R. Greene
67. Maria Elena Hoffstein
68. Barbara Miller
69. Donald E. Milner
70. David W. Salomon
71. J. D. Vincent
72. Anthony F. Baldanza
73. Douglas A. Cannon
74. Eikland AS

English Proceedings

Plaintiff:

1. Even Wahr-Hansen, the personal representative of the estate of Anders August Jahre (deceased)

Defendants:

1. Aall Trust & Banking Corporation Ltd
2. Mads Erik Monsen
3. Thomas John Monsen
4. Tove Brown
5. Hurford Holdings Ltd
6. Compass Trust Co Ltd
7. Thorand (Cayman) Ltd
8. Robert N Slatter
9. Lazard Brothers & Co Ltd
10. The Right Honourable Robert Hugh Molesworth, Baron Kindersley
11. John A Worsley
12. Arthur James Hardman
13. Roberto R Aleman (senior)
14. The Right Honourable Anthony George Merrik, Baron Tryon of Durnford
15. Frank O Flanagan
16. The personal representative of Franklin Douglas Gibson deceased
17. Ian Cucknell
18. Forrester Holdings Ltd
19. Blue Range Corporation
20. Aall Group Inc
21. Aall & Co Ltd Inc
22. Aall Investment Management (Cayman) Ltd
23. Icaza Gonzales-Ruiz & Aleman
24. City Holdings Ltd
25. Village Holdings Ltd
26. Sterling Properties Ltd
27. Bank of Butterfield International (Cayman) Ltd
28. Meriken Nominees Ltd
29. Guri McKinnell
30. Oriental Maritime Corporation Ltd
31. Dennis Hunter
32. Cambridge Holdings Ltd
33. Fraser Matthews Fell
34. Robert Murray Sutherland
35. Ronald Neil Robertson
36. Alexander Desmond Thomas Givens
37. Roger David Wilson
38. Robert Burton Tuer
39. Ronald Joseph Rolls
40. Robert Lindsey Shirriff
41. Jack Warnica Huckle
42. William Anthony Kelly
43. Karl John Clayton Harries
44. Donald Scott Affleck
45. John Harrison Hough
46. John Michael Robinson
47. Richard Bann Potter
48. Alan Martin Schwartz
49. Ward R Passi
50. George Charles Glover Jr
51. Robert Ward McDowell

52. Allan M Rock
53. Douglas R Scott
54. Rudolph W Gardner
55. Stephen T Risk
56. Peter E Brent
57. J A Champion
58. Robert W Cosman
59. Robert S Harrison
60. S Bruce Blain
61. Jonathan A Levin
62. William J Bies
63. Peter L Roy
64. John R Varley
65. Douglas C New
66. Eleanore A Cronk
67. Rand A Lomas
68. David G Stinson
69. Esther L Lenkinski
70. David N Corbett
71. Constance L Sugiyama
72. Lorri Kushnir
73. Craig R Carter
74. David Doubilet
75. Peter R Greene
76. Marla Elena Hoffstein
77. Barbara Miller
78. Donald E Milner
79. David W Salomon
80. J D Vincent
81. Anthony F Baldanza
82. Douglas A Cannon

Schedule 5

THIS GUARANTEE is entered into [ ] 2001
BETWEEN

1. The Norwegian Ministry of Justice on behalf of the Kingdom of Norway whose address is Oslo-dep, Oslo, Norway;
2. Lazard LLC whose registered office is situated at 1209 Orange Street, Wilmington, Delaware, USA, acting on its own behalf and as agent and on trust for each of its subsidiaries, controlling, associated and affiliated undertakings as of the date of this agreement, and any new entities formed in the future to manage all or part of Lazard LLC's existing business under a genuine corporate reconstruction («the Lazard Group»); and
3. The Right Honourable Robert Hugh Molesworth Baron Kindersley of West Green Farm, Shipbourne Road, Shipbourne, Kent. TN11 9PU («Lord Kindersley»).

WHEREAS:

The Kingdom of Norway, represented by the Ministry of Justice, is acquainted with the terms and conditions of the Settlement Agreement entered into on 3 October 2001 by the Estate of Anders Jahre («the Estate»), Even

Wahr-Hansen, the Lazard Group and Lord Kindersley («the Settlement Agreement»);

Now the parties agree as follows:

1. The Ministry of Justice on behalf of the Kingdom of Norway hereby guarantees to the Lazard Group the full and faithful performance by the Estate of its obligations towards the Lazard Group in accordance with Clause 7.1 and 8.3 of the Settlement Agreement, and will on the Lazard Group's first written demand pay to the Lazard Group any sum that may be payable in consequence of the non-performance of the Estate. The protection for the Lazard Group shall also apply to its Insurers in accordance with the provisions of Clause 10.2 of the Settlement Agreement and the Insurers of Lazard Group may themselves make demands under this Guarantee. This Guarantee shall also have effect after the Estate has been concluded.
2. The Ministry of Justice on behalf of the Kingdom of Norway hereby guarantees to Lord Kindersley the full and faithful performance by the Estate of its obligations towards Lord Kindersley in accordance with Clause 7.2 and 8.3 of the Settlement Agreement, and will on Lord Kindersley's first written demand pay to Lord Kindersley any sum that may be payable in consequence of the non-performance of the Estate. This Guarantee shall also have effect after the Estate has been concluded.
3. All payments under this Guarantee shall be made without any set-off or counterclaim howsoever arising and shall be free and clear of and without deduction of, or withholding for or on account of, any amount which is then due and payable by way of taxes or for any other reason to the Kingdom of Norway.
4. This Guarantee shall be governed by and construed in accordance with Norwegian law. The courts of Norway shall have exclusive jurisdiction to determine any dispute which may arise out of or in connection with this Guarantee.

Schedule 6

Translation from Norwegian

REVISED STATEMENT OF CLAIM:

On behalf of Anders Jahre's estate we submit the following

STATEMENT OF CLAIM:

1. That Bjørn Bettum is to pay to Anders Jahre's estate under public administration at Sandefjord Probate Court his share of the joint and several liability with Lazard Bank Limited and Hugo Kindersley, determined taking into account the provisions of section 2 second paragraph of the Act on Debt Instruments and section 5-3 no 2 of the Act relating to Compensation in Certain Circumstances, for the following losses:
  - the value in Norwegian krone of USD 127,973,292 with the addition of compensation for loss of interest corresponding to the average interest on bank overdraft facilities from 7 February 1985 until payment is effected;
  - NOK 394,700,405 with the addition of interest pursuant to the Act on Interest on Overdue Payments from 1 January 2000 until payment is effected; and
  - NOK 54,500,000 with the addition of interest pursuant to the Act on Interest on Overdue Payments from 30 May 1996/the due date until

payment is effected.

2. That Bjørn Bettum is to pay the costs of the case to Anders Jahr's estate under public administration at Sandefjord Probate Court with the addition of interest pursuant to the Act on Interest on Overdue Payments from the due date until payment is effected.

Appendix

I Letter of 26 October 2001 from Lazard's lawyer to the Estate's English lawyer

«We refer to the above Settlement Agreement and our meeting of 24 October 2001 at the offices of Jones Day. We write to set out formally our agreement to the matters discussed. We have spoken to Travers Smith Braithwaite and are writing this letter on behalf of both the Lazard Group and Lord Kindersley.

1. Confidentiality and Schedule 3

The Lazard Group and Lord Kindersley waive their rights under Clause 13.1(ii) of the Settlement Agreement to have the contents of Schedule 3 kept confidential between the parties to the extent that they will permit you to disclose it to the Norwegian Parliament in order to obtain Parliament's consent to the State Guarantee. The Lazard Group and Lord Kindersley reserves all their other rights as to the consequences of such disclosure, including as to its effect on any trial in Norway should the Settlement Agreement not complete.

2. Clause 6.4

While we recognise the usefulness of a mutual release, due to the uncertainties surrounding the future progress of this litigation, we are unable to bind Lazard/Lord Kindersley at this stage. However, we will be happy to discuss this at a later date should the need arise.

3. Schedules 2 and 3

We refer to your proposed amendments and confirm on behalf of the Lazard Group and Lord Kindersley that Schedules 2 and 3 of the Settlement Agreement are to be substituted with the initialled drafts attached hereto.»

[Remark: Schedules 2 and 3 above are in accordance with the drafts attached to this letter.]

II Fax of 30 October 2001 from Lazard's lawyer to the Estate's English lawyer

«We are writing to respond to the e-mail sent yesterday from Robert Thomson to Matthew Weiniger requesting an extension to the period within which the Norwegian Ministry must provide a letter confirming that it will present the State Guarantee to Parliament pursuant to clause 2.1 (a) of the Settlement Agreement. The parties currently contemplate that this letter must be supplied by 31 October 2001.

We hereby confirm that the period may be extended to 14 November. However, this is on the basis that during the period 1 to 14 November inclusive, interest on the settlement moneys under clause 2.1(c) shall be payable at the rate that would be earned on money in the escrow account (Courts account no. 10211601) rather than at the 4% rate set out in the Agreement for the period from 1 August to the date the settlement money is paid into escrow.»

III Fax of 31 October 2001 from Lazard's lawyer to the Estate's English lawyer

«We refer to the conversation earlier today between Robert Thomson and Matthew Weinigar.

For the avoidance of doubt, we are writing to confirm that it is agreed between the parties that the agreed extension of the time limit in relation to clause 2.1(a) of the Settlement Agreement until 14 November includes a like extension of the time within which Lazard must obtain its Insurers' approval of the Settlement Agreement pursuant to clause 2.1(b) and pay the settlement funds into the escrow account pursuant to clause 2.1(c). As you are aware, we will require 2 working days from the date of receipt of the Minister's letter of confirmation to pay the money into escrow. Accordingly, if the money is to be paid by 14 November, we will need to receive the letter of confirmation by Monday, 12 November.»

Vedlegg 2**Forliksavtalen***Avtale inngått 3 oktober 2001**Mellom*

1. Anders Jahres dødsbo, bo nr 7/1982 ved Sandefjord skifterett, postboks 73, 3201 Sandefjord («Boet»).
2. Even Wahr-Hansen, Stranden 1, postboks 1524 Vika, 0117 Oslo, («Den personlige representant», en betegnelse som med mindre noe annet fremgår av sammenhengen også omfatter hans etterfølgere som Personlig representant).
3. Lazard LLC, med forretningsadresse 1209 Orange Street, Wilmington, Delaware, USA, på egne vegne og som representant og tillitsmann for hvert av selskapets datterselskaper og kontrollerte og tilknyttede selskaper på tidspunktet for denne avtale, og eventuelle nye forctak som måtte bli opprettet i fremtiden for å stå for hele eller deler av Lazard LLCs nåværende virksomhet etter en selskapsrettslig reorganisering («Lazardkonsernet»).
4. Robert Hugh Molesworth Baron Kindersley, West Green Farm, Shipbourne Road, Shipbourne, Kent, TN11 9PH, England («lord Kindersley»).

Da

(A)	Boet er en juridisk person som inngår denne avtale på egne vegne og på vegne av kreditorene (enten de er prioriterte, godkjente eller ikke godkjente) og rettighetshaverne i boet.
(B)	Den personlige representant er boets personlige representant og inngår denne avtale i den egenskap og på vegne av boet og dets retts etterfølgere.

Er partene enige om følgende:

1.	Definisjoner
	I denne avtale skal
1.1	«Lazard» bety Lazard Bank Limited.
1.2	«Caymansaken» bety den rettssak som pågår for Cayman Islands Grand Court med kortreferanse Bridge Trust Co Ltd & Others v The Attorney General of The Cayman Islands & Others, sak nr 296 for 1994.
1.3	«Tilknyttede rettssaker» bety, undergitt punktene 7.1 og 7.2, rettssaker eller krav som i en hvilken som helst jurisdiksjon er reist av en eller flere parter i Caymansaken, Den norske saken, og/eller Den engelske saken eller som oppstår på grunnlag av rettssak eller krav som er reist av en eller flere parter i Caymansaken, Den norske saken, og/eller Den engelske saken. En oppgave over partene i Caymansaken, Den norske saken, og Den engelske saken er vedlagt som bilag 4.
1.4	«Den engelske saken» bety den tilbaketrunkne saken i England for the High Court of Justice, med kortreferanse Even Wahr-Hansen & Others v Aall Trust & Banking Corporation Ltd & Others, CII 1994 W No 2 574.
1.5	«De engelske saksomkostningene» bety de saksomkostninger på i alt £ 728 950 som Boet har betalt til Aall Trust & Banking Corporation Ltd, Compass Trust Co Limited, the Trustees of the Aall Foundation og Lazard i forbindelse med Den engelske rettssaken.
1.6	«Depotkontoen» bety den bankkontoen som er nevnt i punkt 2 nedenfor.

1.7	«De norske partene» bety Boet og Even Wahr-Hansen.
1.8	«Den norske rettssaken» bety den saken som for tiden er anlagt på vegne av Boet mot Lazard, lord Kindersley og Bjørn Bettum i Norge som Drammen byretts sak 97-00586A (96 377A ved Sandefjord byrett).
1.9	Et «BT-krav» bety et krav som oppstår i forbindelse med eller som på noen måte er knyttet til Lazard's innehav av aksjer i Bulls Tankrederi A/S eller brevet fra David Thomson til Jørgen Jahre og Marian A/S datert 22 juni 1975 vedrørende forkjøpsrett til aksjene.
1.10	«BT-saken» bety rettssaken som for tiden står for Agder lagmansrett som sak nr 99-01411A.
1.11	«Utbyttene» bety tilbakebetalinger av kapital og/eller utbytteutbetalinger som er foretatt vedrørende aksjene i Bulls Tankrederi A/S som for tiden befinner seg på bankkonto 1594.26.67407 i Gjensidige Nor, Sandefjord, og 71760968557 i Den norske Creditbank.
1.12	«Eid direkte eller indirekte» bety eid enten direkte eller indirekte eller gjennom en eller flere andre fysiske eller juridiske personer (herunder en kjede av slike personer) eller delvis direkte og delvis gjennom en eller flere slike personer (herunder en kjede av slike personer), og «kontrollert direkte eller indirekte» skal ha samme betydning.
2.	Betingelser for avtalens gyldighet
2.1	Partenes forpliktelser etter punkt 4 og 5 nedenfor er betinget av at følgende omstendigheter inntreffer («Betingelser for avtalens gyldighet»), idet Den personlige representant skal gjøre sitt beste (men ikke ta rettslige skritt) for å oppnå følgende tillatelser og godkjenninger:
(a)	En skriftlig bekreftelse fra vedkommende norske departement på at regjeringen vil fremme forslag i Stortinget om godkjenning av utstedelse av en statlig garanti i favør av Lazard og lord Kindersley som fastsatt i punkt 2.1(e).
(b)	Godkjenning fra Lazard's forsikringsselskap av dette forlik eller annet svar som selskapet finner akseptabelt,
(c)	At Lazard innen 28 dager fra denne avtales underskrift, forutsatt at betingelsene i punkt 2.1(a) og (b) ovenfor er oppfylt, overfører til eller på annen måte setter inn eller sørger for at det blir satt inn på en bankkonto lydende på Lazard, lord Kindersley og Den personlige representant i fellesskap et beløp stort US\$ 41 500 000 (fortienmillionerfemhundretusen amerikanske dollar) sammen med et beløp på £ 170 000 (ett hundreogsyttusen britiske pund) som er Lazard andel av De engelske saksomkostningene, sammen med rente av beløpene etter en sats på 4 % beregnet fra 1 august 2001 frem til overføringen til nevnte bankkonto («Deponeringsbeløpet»). Deponeringsbeløpet skal settes inn på en rentebærende konto og opptjente renter etter en sats som godkjennes av Boet (idet slik godkjenning ikke skal kunne nektes uten saklig grunn). Dersom betingelsene i punkt 2.1(d) og (e) oppfylles, skal Boet ha krav på all rente opptjent på Deponeringsbeløpet.
(d)	Sandefjord skifteretts godkjenning av dette forlik på vegne av Boet innen 42 dager etter denne avtales underskrift, og
(e)	Den norske stats utstedelse av en garanti i favør av Lazard og lord Kindersley i den form som fremgår av bilag 5 eller i annen i det vesentligste lignende form som partene måtte bli enige om.
2.2	Punkt 2.1(d) ovenfor skal anses oppfylt når Lazard fra Boet mottar en bekreftet kopi av beslutningen nevnt i punkt 2.1(d) ovenfor.
2.3	Det er herved enighet om at beløpet på US\$ 41 500 000 inkluderer US\$ 23 645 498,65 som er det beløp som ble satt av i oktober 1975 for å dekke Anders Jahre Rederi AS' utlegg til dekning av Anders Jahres løfte om å donere midler til oppføring av Sandefjord Rådhus med 9 % årlig rente fra 10 oktober 1975 til 31 oktober 2001.

3.	Hvis Betingelsene for avtalens gyldighet ikke er oppfylt innen 21 desember 2001 bortfaller avtalen, med mindre partene blir enige om en fristforlengelse, dog slik at Deponeringsbeløpet skal tilbakebetales til Lazard med tillegg av renter.	
4.	Gjennomføring	
4.1	Når Betingelsene for avtalens gyldighet er oppfylt, skal følgende skje umiddelbart:	
4.2	Deponeringsbeløpet og opplyente renter skal overføres til en klientkonto opprettet i samsvar med instruksjoner fra Den personlige representant på vegne av Boet,	
4.3	Lazard skal overlevere et aksjeoverdragsdokument vedrørende 3 021 aksjer i Bulls Tankrederi A/S reelt eiet av Anders Jahre Rederi A/S og vil foreta alt som måtte være nødvendig for å bistå Anders Jahre Rederi A/S når det gjelder å få frigitt Utbyttene,	
4.4	Lazardkonsernet forplikter seg til å trekke tilbake det verserende kjæremål i Den norske rettssaken mot Den norske domstolens kjennelse av 19 september 2001 med krav om fremleggelse av visse dokumenter til Boet, og skal så fremlegge disse dokumentene, og Boet forplikter seg til å holde Lazardkonsernet skadesløs for eventuelt ansvar konsernet måtte pådra seg i forbindelse med fremleggelse av slike dokumenter.	
4.5	Lazardkonsernet og lord Kindersley vil så snart som det er praktisk mulig forsyne Boet med et sett kopier av all materiale (herunder, men ikke begrenset til regnskaper, rapporter eller sammendrag, og regnskapspapirer av enhver art, månedlige eller andre periodiske oppgaver vedrørende de kontoer som Lazardkonsernet har, dokumenter knyttet til eventuelle investeringer foretatt i Lazard Brothers International Income Fund, Lazard Brothers Capital Growth Bond Fund, Lazard Brothers International Capital Fund eller Lazard Brothers International Asset Fund) som befinner seg i arkivene til henholdsvis Lazard Bank Limited, Lazard Frères Co. LLC, Lazard Frères SAS, Maison Lazard SAS, Lazard Frères Banque SA, Lazard Asset Management Limited og lord Kindersley, for så vidt som dokumentene direkte eller indirekte vedrører de spørsmål som er reist i Caymanrettssaken, Den engelske rettssaken og Den norske rettssaken, eller saksforhold og omstendigheter tatt opp i en eller flere av dem, og Lazardkonsernet vil gjøre sitt beste (men ikke ta rettslige skritt) for å sørge for at Boet vil bli forsynt med et sett kopier av all slikt materiale som befinner seg i arkivene til Lazard Bank Limiteds og Lazard Asset Management Limiteds tidligere datterselskaper på Jersey og Guernsey.	
	som i hvert enkelt tilfelle tilhører noen av:	
	(i)	Anders Jahre
	(ii)	Thor Jørgen Jahre
	(iii)	Kosmos A/S og
	(iv)	de selskaper som er angitt i bilag 1
	i den utstrekning materialet ikke er korrespondanse til eller fra juridiske rådgivere med sikte på å få eller gi juridiske råd, og ikke er utarbeidet med sikte på noen eksisterende eller påtenkt rettssak. Boet bekrefter at Lazardkonsernets forpliktelse i forbindelse med dokumenter i arkivene til Lazard-selskapene nevnt ovenfor vil være oppfylt ved overlevering av all slikt materiale fra arkivene som Lazard har fremlagt i samsvar med et krav om fremleggelse av dokumenter til Serious Fraud Office og dels rimelige anstrengelser for å lokalisere slikt materiale i noen av de andre arkivene til de ovennevnte Lazard-selskapene. Boet garanterer at hver enkelt av de personer og selskaper som er nevnt i (i), (ii), (iii) og (iv) har vedtatt å fri Lazardkonsernet og lord Kindersley fra enhver taushetsplikt som Lazardkonsernet og lord Kindersley måtte ha overfor det i forbindelse med materialet, eller at slik taushetsplikt ikke lenger består.	
4.6	Boet vil så snart som praktisk mulig innlevere til den domstol som behandler Den norske rettssaken et dokument med innhold som vist i formular vedlagt som bilag 6 med bekreftelse på begrensningene i Boets fortsatte krav mot Bjørn Bellum som fastsatt i punkt 5.1.	

5.	<i>Retts sakene</i>	
	Når betingelsene i punkt 4.2, 4.3 og 4.4 er fullt oppfylt:	
5.1	<i>Den norske retts saken</i>	
	Boet, med Lazard og lord Kindersley, vil innen 7 virkedager etter at betingelsene i punkt 4.2, 4.3 og 4.4 er fullt oppfylt, ta alle nødvendige skritt for å trekke tilbake Boets krav i Den norske retts saken kun mot Lazard og lord Kindersley, på de betingelser som er fastsatt i bilag 3 som vil bli formelt fastslått. For å unngå enhver tvil bekrefte herved at tilbaketrekkingen av disse kravene ikke skal medføre at Boets krav mot Bjørn Bettum frafalles, anses oppfylt eller begrenset, bortsett fra at Boet vil søke å innkreve fra Bjørn Bettum bare den del av sitt tap som etter rettens mening bør endelig bæres av ham.	
5.2	Dersom Boet går til rettslige skritt i noen jurisdiksjon mot Per M Hansson og/eller Terje Bratt i forbindelse med krav oppstått av eller som på noen måte er knyttet til kravene fremsatt i Den norske retts saken, Caymanretts saken og/eller Den engelske retts saken og de saksforhold og omstendigheter som påstås i dem, forplikter det seg til å søke å innkreve fra hver av Per M Hansson eller Terje Bratt bare den delen av sitt tap som etter rettens mening bør endelig bæres av ham.	
6.	<i>Fullt og endelig oppgjør</i>	
6.1	Med forbehold for det som er bestemt i punkt 6.3, 6.4 og 6.5 nedenfor, er partene enige om at:	
	(i)	denne avtale skal innebære fullt og endelig oppgjør av, og
	(ii)	hver av partene vil (a) frafalle og ikke i fremtiden fremme mot noen annen part i denne avtale (eller partens nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt og (b) (der det passer) trekke tilbake.
	alle søksmål, krav (herunder krav på eiendomsrett) enten de er påstått eller ikke, forlangender, erstatningskrav, saksomkostninger, belastninger og utgifter som en avtalepart har, har hatt eller kan komme til å få i fremtiden mot en annen av avtalepartene, enten vedkommende opptrer på egne vegne eller i annen egenskap, som vedrører eller oppstår av eller er forbundet med kravene som er fremsatt mellom partene i denne avtale eller spørsmål tatt opp direkte eller indirekte i Caymanretts saken, Den engelske retts saken eller Den norske retts saken og de saksforhold og omstendigheter som er påstått i en eller flere av disse retts sakene, herunder mot Lazardkonsernet og hver av dets nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt.	
6.2	Hvis noen av avtalepartene ikke oppfyller sine forpliktelser etter denne avtale, skal ingen av partene av den grunn ha rett til å heve denne avtale for så vidt den gjelder mellom vedkommende og de avtalepartene som har oppfylt sine forpliktelser, og uten å berøre det generelle i dette, skal disse avtalepartene fortsatt nyte fullt ut godt av punkt 6.1. Dette punkt skal ikke gjelde unnlattelse av å oppfylle punkt 4.2 eller 4.3.	
6.3	Hvis Boet inngår en forliksavtale innen 28 dager fra denne avtales dato (eller innen en lengre frist innen hvilken Boet måtte ha godkjenning til å inngå en eventuell forliksavtale) i det vesentligste tilsvarende det utkast til flersidig forlik som er diskutert mellom de mulige parter i forliket den 1 oktober 2001 (for ordens skyld nevnes at avtalen må inneholde en bestemmelse hvorefter Boet mottar (i) minst US\$ 100 millioner (ett hundremillioner amerikanske dollar), (ii) de engelske saksomkostningene minus £ 170 000 (ett hundreogsyttitusen pund sterling) og (iii) renter etter en sats på minst 4 % fra 1 august 2001) med noen av partene i Den engelske retts saken eller Caymanretts saken som fører til:	

		(i)	at Boet som en følge av denne avtale og etterfølgende avtale(r) mottar et samlet kontantbeløp på US\$ 101,5 millioner (etthundreogentmillionfemhundretusen amerikanske dollar) eller mer (eksklusive eventuelle renter), eller
		(ii)	at Boet som følge av en eller flere avtaler med bestyreren for Aall Foundation (herunder (i) hans rettsetterfølger, (ii) styret til enhver tid i Bridge Trust Company Limited (og Tove Brown i hennes egenskap av styremedlem i Bridge)) eller andre fremtidige styremedlemmer i Aall Foundation i deres egenskap av styremedlemmer, (iii) styret til enhver tid i selskap som er styre i veldedig institusjon, fond eller organisasjon som bestyreren i fremtiden måtte overføre alle eller i det vesentligste alle Aall Foundations midler til) («Bestyreren») et kontantbeløp på US\$ 42 millioner (fortitotmillioner amerikanske dollar) eller mer (eksklusive eventuelle renter), eller
		(iii)	at Boet som følge av avtale(r) med en eller flere av Aall Trust & Banking Corporation Limited, Mads Erik Monsen, Thomas John Monsen, Tove Brown, Hurford Holdings, Compass Trust Co Limited som testamentsfullbyrder for avdøde Thorleif Monsen, Anthony George Merrick Baron Tryon of Durnford, Forrester Holdings Limited, Chester Portfolio Limited, Aall Group Inc, Aall & Co Limited Inc, Aall Investment Management (Cayman) Limited, Meriken Nominees Limited, Guri McKinnell, Anchor Trust Co Limited, Oriental Maritime Corporation Limited og Forrester Maritime Corporation Limited («Monsen og Aall-partene») mottar et kontantbeløp på US\$ 18 millioner (attenmillioner amerikanske dollar) eller mer (eksklusive eventuelle renter),
			skal Boet tilbakebetale til Lazard et beløp stort US\$ 1 500 000 (enmillionfemhundretusen amerikanske dollar). Boet forplikter seg til å gjøre sitt beste for å bistå ved inngåelsen av et flersidig forlik innen 28 dager fra denne avtales dato. Hvis Boet som følge av denne avtale og senere avtale(r) nevnt i punkt 6.3 mottar et samlet kontantbeløp på mellom US\$ 100 millioner (etthundremillioner amerikanske dollar) og US\$ 101,5 millioner (etthundreogentmillionfemhundretusen amerikanske dollar) (eksklusive eventuelle renter), skal Boet tilbakebetale til Lazard den del av det mottatte beløp som overstiger US\$ 100 millioner (etthundremillioner amerikanske dollar).
	6.4		Hvis Boet inngår en forliksavtale med noen av partene i Den engelske rettsaken eller Caymanrettsaken, skal Boet ta med en betingelse i forliksavtalen om at den forlikende part fritar Lazardkonsernet og lord Kindersley fra alle forpliktelser som oppstår direkte eller indirekte av forhold i Den norske rettsaken, Den engelske rettsaken eller Caymanrettsaken, og som forbyr den forlikende part å forfølge eventuelle krav om bidrag som oppstår av Caymanrettsaken i noen jurisdiksjon mot Lazard eller lord Kindersley.
	6.5		Uten at det skal berøre punkt 6.3 og 6.4, skal denne avtale ikke lenger gjelde dersom Boet inngår en forliksavtale der Lazard og lord Kindersley er parter for oppfyllelse av Betingelsene for avtalens gyldighet i denne avtale. Boet forplikter seg til å gjøre rimelige anstrengelser for å ta med Lazard og lord Kindersley som parter i eventuelle senere forliksavtaler det inngår med Bestyreren og/eller Monsen og Aall-partene.
7.	<i>Skadesløsholdelse når det gjelder Tilknyttede rettsaker</i>		

Om samtykke til garantistillelse for Anders Jahres dødsbo som ledd i et forlik

7.1	Boet forplikter seg til å holde Lazardkonsernet (og alle dets nåværende og fremtidig partnere, styremedlemmer og ansatte, med unntak av lord Kindersley, Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt) skadesløs mot alle krav, inklusive omkostninger forbundet med å bestride kravene (med unntak av alle saksmkostninger i Den norske rettssaken, Den engelske rettssaken og Caymanrettssaken frem til datoen for denne avtale), som kan fremsettes mot dem som kan oppstå direkte eller indirekte i forbindelse med Tilknyttede rettssaker med unntak av krav om tilskudd fra lord Kindersley basert på krav fremmet av Bjørn Bettum mot ham. For ordens skyld erkjenner Lazardkonsernet at denne skadesløsholdelse ikke gjelder krav som oppstår av kontrakter eller avtaler inngått av Lazardkonsernet etter denne avtales inngåelse. Boets forpliktelse etter dette punkt skal garanteres av Den norske stat.
7.2	Boet forplikter seg til å holde lord Kindersley skadesløs mot alle krav, herunder omkostninger ved å bestride kravene (med unntak av alle saksmkostninger i Den norske rettssaken, Den engelske rettssaken og Caymanrettssaken frem til datoen for denne avtale), som måtte bli fremsatt mot ham oppstått direkte eller indirekte i forbindelse med Tilknyttede rettssaker unntatt eventuelle krav som måtte bli fremsatt direkte mot ham av Bjørn Bettum i Den norske rettssaken. Lord Kindersley erkjenner for ordens skyld at denne skadesløsholdelse ikke gjelder krav som oppstår av kontrakter eller avtaler inngått av lord Kindersley etter denne avtales inngåelse. Boets forpliktelse etter dette punkt skal garanteres av Den norske stat.
7.3	Dersom Boet inngår forlik vedrørende sitt krav mot Bettum eller rettssetterfølgere i hans bo, skal Boet ta med en bestemmelse i forlikavtalen som forbyr Bettum og eventuelle rettssetterfølgere i hans bo å forfølge eventuelle krav om tilskudd som oppstår som følge av Den norske rettssaken i noen jurisdiksjon mot noen part eller parter i denne avtale.
7.4	Dersom Boet inngår forlik om noe nåværende eller fremtidig krav som måtte oppstå direkte eller indirekte i forbindelse med Tilknyttede rettssaker (herunder, men ikke begrenset til eventuelle krav mot Per M Hansson eller Terje Bratt), skal Boet ta med en bestemmelse i en eventuell forlikavtale som forbyr den andre parten eller de andre partene å forfølge eventuelle krav om tilskudd som oppstår som følge av Tilknyttede rettssaker i noen jurisdiksjon mot noen part eller parter i denne avtale.
7.5	Med mindre det følger av beslutning av kompetent domstol, skal det av eller på vegne av Lazardkonsernet (og alle dets nåværende og fremtidige partnere, styremedlemmer og ansatte (inklusive lord Kindersley) med unntak kun av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt) («Den skadesløsholdte part») ikke uten Boets skriftlige samtykke gis noen erkjennelse eller noe tilbud eller løfte eller foretas noen utbetaling når det gjelder eventuelt ansvar som medfører at det oppstår en forpliktelse til å yte erstatning i henhold til eller som følge av punkt 7.1 og/eller 7.2 («Relevante forpliktelser»). Dersom det ønskes det, skal Boet være berettiget til å overta partssjalling og opptre i Den skadesløsholdte parts navn når det gjelder føring av rettssak eller inngåelse av forlik vedrørende alle Relevante forpliktelser, herunder til å fremme motkrav i den rettssak som fører til de Relevante forpliktelser. I så fall skal Den skadesløsholdte part, forutsatt at Boet betaler alle partens rimelige omkostninger og utgifter forbundet med det, overlevere alle de dokumenter og andre opplysninger i forhold til eventuelle Relevante forpliktelser som den eller de med rimelighet kan frembringe og som Boet til enhver tid med rimelighet kan kreve som vedkommende Erstatningsberettigede part ville ha rett til å bruke ved føringen av saken på egne vegne.
	dog slik at:
(a)	Boets skriftlige samtykke ikke kan nektes uten saklig grunn og vil bli gitt eller nektet innen rimelig tid etter at Boet er underrettet om vedkommende Relevante forpliktelse.
(b)	Dersom Boet ikke:

		(i)	gir skriftlig underretning til Den skadesløsholdte part om dets ønske om å overta og føre rettssak om eller inngå forlik vedrørende en Relevant forpliktelse innen 28 dager etter å ha mottatt underretning om den Relevante forpliktelsen, eller
		(ii)	grundig og raskt overtar og fører rettssak om eller inngår forlik vedrørende en Relevant forpliktelse etter å ha mottatt slik underretning eller deretter unnlater grundig og raskt å føre saken eller inngå forlik vedrørende ansvaret,
			skal Den skadesløsholdte part deretter stå fritt til gjøre de innrømmelser, gi de tilbud eller løfter og foreta utbetalinger eller yte godtgjørelser når det gjelder slikt ansvar som parten med rimelighet finner riktig.
		(c)	Boet kan bare overta og føre rettssak om eller inngå forlik vedrørende en Relevant forpliktelse dersom det først forplikter seg overfor Den skadesløsholdte part til, som følge av å få rett til å gjøre det:
		(i)	å holde Den skadesløsholdte part skadesløs mot den Relevante forpliktelse og alle omkostninger og andre forpliktelser som oppstår direkte eller indirekte av saksførselen eller inngåelsen av forliket som parten måtte pådra seg eller bli pålagt eller på annen måte bli forpliktet til å dekke i forbindelse med saksførselen eller inngåelsen av forliket, og
		(ii)	avstå fra rett til å gjøre gjeldende at forpliktelsen til skadesløsholdelse av noen som helst grunn og, uten at det berører det generelle i det foregående, til å påberope seg rett til beføyelser av noen art unntatt (i begge tilfeller) på grunn av uaktsomt eller svikaktig avgitte erklæringer (herunder mislighold av plikt til fremleggelse) i forhold til saksførselen eller inngåelsen av forlik.
		(d)	Boet skal ikke forlike noen Relevant forpliktelse eller gi noen erkjennelse, noe tilbud eller løfte eller foreta noen utbetaling når det gjelder forpliktelsen uten forutgående skriftlig samtykke av Den skadesløsholdte part, idet slikt samtykke ikke skal kunne nektes uten saklig grunn.
	7.6		Forutsatt at Den skadesløsholdte part har oppfylt sine forpliktelser etter punkt 7.5, skal Boet ikke bestride størrelsen eller eksistensen av noe krav som er avgjort som følge av en minnelig løsning eller ved en avgjørelse av en kompetent domstol.
	7.7		Boet og Den personlige representant er enige om at de ikke på noe tidspunkt i fremtiden vil anlegge noe søksmål eller fremsette noe krav som noen av dem måtte ha i noen jurisdiksjon som er oppstått av eller på noen måte er forbundet med kravene som er fremsatt i Caymanrettssaken, Den engelske rettssaken eller Den norske rettssaken og det saksforhold og de omstendigheter som er påstått i dem, mot:
		(a)	John Worsley eller
		(b)	Boet eller den personlige representant for Douglas Gibson eller partnere i hans tidligere firma
			bortsett fra at Boet og Den personlige representant kan fremsette motkrav mot partene nevnt i (a) og (b) hvis noen av dem fremsetter krav mot Boet og Den personlige representant (på annen måte enn som tilsvarende til krav eller trussel om krav, fra Boet og Den personlige representant).
	8.		<i>Bulls Tankrederi A/S</i>
	8.1		Lazardkonsernet erkjenner at det ikke har noe krav verken individuelt eller kollektivt på noen eierinteresse i aksjer i Bulls Tankrederi A/S.

Om samtykke til garantistillelse for Anders Jahres dødsbo som ledd i et forlik

8.2	Boet:	
	(a)	vil ikke fremsette noe BT-krav det måtte ha mot Lazardkonsernet og hver av dets nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt;
	(b)	vil sørge for at Thor Jørgen Jahres konkursbo vil utstede en frafallserklæring i den form som fremgår av utkastet i vedlegg 2 vedrørende ethvert BT-krav Thor Jørgen Jahre eller hans konkursbo måtte ha mot Lazardkonsernet og hver av dets nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt;
8.3	Boet holder Lazardkonsernet og hver av dets nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt skadesløs mot ethvert ansvar, tap eller omkostninger av enhver art som utspringer av noe BT-krav som måtte bli fremsatt av Marian A/S, Jørgen Jahre Junior, Bjørn Bettum, Forrester Maritime Corporation Limited eller Den norske stat mot Lazardkonsernet og hver av dets nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer, juridiske rådgivere og ansatte (herunder lord Kindersley) med unntak av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt, herunder eventuelle krav som oppstår i forbindelse med overdragelse av aksjene nevnt i punkt 4.3 ovenfor. Boets forpliktelse etter dette punkt skal garanteres av Den norske stat.	
8.4	Punkt 7.5 skal gjelde tilsvarende for punkt 8.3 ovenfor som for punkt 7.1, dog slik at i dens anvendelse på punkt 8.3 skal første setning lyde:	
		«Med mindre det følger av beslutning av kompetent domstol, skal det fra Lazardkonsernets side og alle dets nåværende og fremtidige partnere, styremedlemmer og ansatte (inklusive lord Kindersley) med unntak kun av Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt («De skadesløsholdte parter») ikke uten Boets skriftlige samtykke gis noen erkjennelse, noe tilbud eller løfte eller foretas noen utbetaling når det gjelder eventuelt ansvar som medfører at en forpliktelse til å yte erstatning oppstår i henhold til eller som følge av punkt 8.3 («Relevante forpliktelse».)»
9.	Garantier	
9.1	Lazard garanterer overfor Boet at så vidt selskapets ansatte som har forstått Den norske rettssaken frem til i dag kjenner til - og lord Kindersley garanterer overfor Boet at så vidt han kjenner til:	
	(i)	har de ikke etter 17 januar 1991 (unntatt i avtaler om saksomkostninger) inngått noen vesentlige skriftlige kontraktsforhold med noen av de andre partene i Den norske rettssaken, Caymanrettssaken eller Den engelske rettssaken som ikke er kjent for Boet.
	(ii)	har de uten at det vedrører deres forsvar generelt i Den norske rettssaken, Caymanrettssaken eller Den engelske rettssaken, etter 17 januar 1991 ikke opptrådt uærlig eller svikaktig mot noen av partene i Den norske rettssaken, Caymanrettssaken eller Den engelske rettssaken.
	(iii)	har de per dato for denne avtale ikke mottatt underretning om noe krav fra noen av partene nevnt i bilag 4 til denne avtale med unntak av krav som alle partene kjenner til er fremsatt eller varslet i Den norske rettssaken, Caymanrettssaken eller Den engelske rettssaken.
9.2	De som undertegner denne avtale inntar for at de har fullmakt (bare undergitt ovenstående betingelser) til å undertegne på vegne av partene på hvis vegne de hevder å undertegne.	

10.	Lazardkonsernets styremedlemmer, ansatte og forsikringsselskap	
	10.1	Så langt Lazardkonsernet inngår denne avtale og mottar fritak og skadesløsholdelse til gunst for seg selv og sine nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer og ansatte, gjør det dette i den hensikt å kunne gjøre gjeldende på vegne av dem ethvert fritak eller enhver skadesløsholdelse det har mottatt på vedkommendes vegne.
	10.2	Så langt Lazardkonsernet inngår denne avtale og mottar fritak og skadesløsholdelse til gunst for seg selv og sine nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer og ansatte, gjør det dette i den hensikt å kunne gjøre gjeldende på vegne av sitt forsikringsselskap ethvert fritak eller enhver skadesløsholdelse gitt i denne avtale.
11.	Frafall av retten til å sette denne avtale til side	
	Alle parter i avtalen erkjenner herved at:	
	(a)	bevis som har vært ukjent for noen eller alle avtalepartene kan kaste nytt lys over de forhold som har vært foranledningen til de foreliggende rettstvist-er, og at bevisene kan tale til fordel for en eller flere av partene, og
	(b)	de har tatt muligheten for at slike nye bevis kan bli kjent i betraktning og ønsker under alle omstendigheter at denne avtale skal fungere som fullt og endelig oppgjør som bestemt i punkt 6 i denne avtale.
12.	Forkynnelser	
	12.1	Med forbehold for punkt 12.2 kan alle underretninger, dokumenter eller rettslige skritt som skal forkynnes i henhold til eller i forbindelse med denne avtale forkynnes ved brev eller telefaks til den adresse som fremkommer i punkt 1 ovenfor. Meddelelser per post skal anses mottatt den sjette virkedag etter postlegging og meddelelser per telefaks skal anses mottatt på datoen for avsendelse, eller hvis de er utsendt på en dag som ikke er virkedag eller mottatt etter kl 1700 i mottagerlandet, på den neste virkedag.
	12.2	Underretninger, dokumenter eller rettslige skritt som skal forkynnes for Boet:
	(i)	før alle skritt angitt i punkt 4 og 5 er foretatt skal forkynnes for Den personlige representant, og
	(ii)	etter at alle skritt angitt i punkt 4 og 5 er foretatt skal forkyn- nelse skje overfor Sandefjord skifterett.
13.	Konfidensialitet	
	13.1	Partene forplikter seg til å behandle følgende forhold konfidensielt i det tidsrom og under de omstendigheter som er angitt nedenfor:
	(i)	Med unntak av denne avtales bestemmelser skal alle forhold som er diskutert og forhandlet om mellom partene på konfiden- siell og uforbindtlig basis og dokumenter opprettet i det tids- rom denne avtale ble forhandlet holdes konfidensielt mellom partene til enhver tid,
	(ii)	Før oppfyllelse av Betingelsene for avtalens gyldighet skal bestemmelsene i og eksistensen av bilag 3 holdes konfidensielt mellom partene,
	(iii)	Dersom Betingelsene for avtalens gyldighet ikke oppfylles innen de datoer som er angitt i punkt 3, skal ingen av partene ha rett til å henvise til bestemmelsene i eller eksistensen av denne avtale i noen som helst rettsak som måtte oppstå.
	13.2	Ingen av bestemmelsene i punkt 13.1 skal forhindre:
	(i)	noen av partene i å gjøre noe forhold kjent for sitt forsikrings- selskap eller sine profesjonelle rådgivere eller som det måtte kreves av loven eller relevant tilsynsmyndighet,

	(ii)	Boet i å gjøre kjent noe forhold som faller innenfor begrensningene i punkt 13.1 ovenfor for noen eller alle av følgende: (i) Det norske justisdepartement, (2) Det norske finansdepartement eller (3) Sandefjord skifterett, eller (4) Bess Jahre eller (5) Anders Jahre AS eller (6) Sandefjord kommune, og for alle deres profesjonelle rådgivere, forutsatt at bekjentgjørelsen foretas på betingelser som innebærer at forholdene behandles konfidensielt.
14.	<i>Lovvalg og kompetente domstoler</i>	
	Denne avtale skal være undergitt og fortolkes etter norsk rett. Norske domstoler skal ha eksklusiv myndighet til å avgjøre enhver tvist som måtte oppstå som følge av eller i forbindelse med denne avtale.	
15.	<i>Fullstendig avtale</i>	
	Samtlige parter i denne avtale bekrefter at, med unntak av det som måtte være uttrykt skriftlig av dem ved undertegnelsen, utgjør denne avtale den hele og fulle forståelse mellom partene og hele avtalen mellom dem i forhold til avtalens gjenstand og den går foran alle tidligere avtaler mellom partene vedrørende samme, og uten at det berører det generelle i det foranstående, utelukker den enhver garanti, betingelse eller annen forpliktelse som ellers måtte følge av lov eller sedvane.	

Bilag 1

Firma Anders Jahre Anders Jahre AS

Anders Jahre & Co. AS

Bulls Tankrederi AS

Skibs AS Jaris (forretningsdrift som Skibs Jaris eller Jaris AS)

Skibs AS Noravind (forretningsdrift som Skibs Noravind eller Noravind AS)

Skibs AS Rose (forretningsdrift som Skibs Rose eller Rose AS)

Skibs AS Ranvik (forretningsdrift som Skibs Ranvik eller Ranvik AS)

Skibs AS Apache (forretningsdrift som Skibs AS Apache eller Apache AS)

Skibs AS Haugar (forretningsdrift som Skibs Haugar eller Haugar AS)

Pankos Operating Company

Continental Trust Company

A/B Jan

Spermacet Whaling Company SA

Spermacet Whaling & Shipping Company, SA

Crevettes du Cameroun, S.A.

Anders Jahres Rederi AS

Anders Jahres Rederi II AS

Anders Jahres Rederi III AS

Anders Jahres Rederi IV AS

Jasmin Operating Co.

Jacar Fund SA

Arizona Holding Corp.

Arizona Shipping & Trading Corp.

Western Operating Co.

Western Chartering Co.

Sunday Trading Corp.

Continental Foundation

Chcxof Trust

Tang Shipping Co.

Universal Trading & Shipping Co.

AS Marian

Indotanker Enterprises Inc

Monbusi Inc

I tillegg, dersom Monsen og Aall fastslår at de følgende selskaper ikke hører inn under deres eierskap og kontroll, utvides plikten til å utlevere dokumenter til;

Clarmon Corp. Clarmon Corp. (Cayman)

Harmon Corp.

Harmon Corp. (Cayman)

Amelon Corp. Ltd (Cayman)

Amelon Corp. (Liberia)

Larmal Corp.

Alison Property Ltd

Allison Real Estate Ltd

Bilag 2

Til:

(a)	Lazard LLC, på egne vegne og som representant og tillitsmann for hvert av sine datterselskaper og kontrollerte og tilknyttede foretak til enhver tid, og
(b)	alle nåværende og tidligere partnere, styremedlemmer og ansatte, herunder lord Kinderley (men unntatt Bjørn Bettum, Per M Hansson og Terje Bratt) i Lazard LLC, dets datterselskaper og kontrollerte og tilknyttede foretak til enhver tid,

Som motytelse for Lazard Bank Limiteds betaling til meg av £ 1 (ett pund), som jeg erkjenner å ha mottatt, fraskriver jeg meg herved ethvert krav jeg måtte ha mot noen av dere oppstått av eller på noen måte i forbindelse med Lazard Bank Limiteds besittelse av aksjer i Bulls Tankrederi A/S eller brevet fra David Thomson datert 22 juni 1976 til Jørgen Jahre og Marian A/S vedrørende forkjøpsrett til aksjene.

Denne fraskrivelse skal være undergitt og fortolkes i henhold til engelsk rett. Engelske domstoler skal ha eksklusiv kompetanse når det gjelder å avgjøre enhver tvist som måtte oppstå av eller i forbindelse med fraskrivelsen.

[Thor Jørgen Jahres personlige representant]

Bilag 3

Rettsforlik

I lys av det bevismaterialet som har vært fremme i søksmålet, erkjenner i dag Lazard Bank Ltd («Lazard») at:

- Anders Jahre selv eller på vegne av norske selskaper han kontrollerte og/eller disponerte, hadde eksklusiv og total råderett over selskapet CTC og verdiene der da han gjennom Bjørn Bettum i 1976 instruerte Lazard om å bistå med opprettelsen av Continental Foundation, samt at - uten Lazards viten den gangen - et av formålene for Anders Jahre og Bjørn Bettum med opprettelsen av Continental Foundation i 1976 var å skjule eierskapet i CTC for omverdenen. Selv om Lazard den gangen trodde at Continental

Foundation var gyldig stiftet, aksepterer Lazard som et resultat av avgjørelsen i Privy Council at Continental Foundation ikke var en gyldig «charitable foundation», og følgelig at opprettelsen av den ikke hadde betydning for eierforholdet til CTC;

- Thorleif Monsen ikke var reell eier av CTC eller verdiene der, da han opptrådte som formell stifter av Continental Foundation. Lazard aksepterer boets anførsel om at Thorleif Monsen opptrådte som formell stifter i henhold til instruks gitt av Bjørn Bettum på vegne av Anders Jahre eller selskaper Anders Jahre kontrollerte og/eller disponerte;
- den formelle overføring av 65 aksjer i Bulls Tankrederi AS i 1975/76 fra Anders Jahres Rederi AS til Lazard, hadde til hensikt å muliggjøre videre bruk av utenlandsmidler til delvis finansiering av Rådhusgaven.

Lazard, Lord Kindersley og Anders Jahres dødsbo har inngått slikt rettsforlik:

1. Lazard og Lord Kindersley har betalt til Anders Jahres dødsbo USD 41,5 millioner kontant som oppgjør for den del som er henførbart til Lazard og Lord Kindersley, av det krav som boet har gjort gjeldende mot Lazard, Lord Kindersley og Bettum i fellesskap som solidar skyldnere. Forlikssummen omfatter ikke Bjørn Bettums del av det kravet som dødsboet hevder det har mot Lazard, Lord Kindersley og Bettum i fellesskap, og det omfatter heller ikke tapsposter som dødsboet hevder Bjørn Bettum alene har påført boet ved uttapping av verdier og/eller bruk av utenlandsformuen for å hindre boets arbeid.
2. Lazard har tilbakeført aksjene i Bulls Tankrederi AS til Anders Jahres Rederi AS gjennom overdragelsesmelding til Bulls Tankrederi, og har samtidig destruert de aksjebrevene som er i bankens besittelse.
3. Lazard og Lord Kindersley har refundert Anders Jahres dødsbo motverdien av GBP 170 000 kontant. Beløpet utgjør saksomkostninger betalt av Anders Jahres dødsbo i forbindelse med hevingen av søksmålet i Storbritannia høsten 1995.

Anders Jahres dødsbo som saksøker og Lazard som saksøkt nr. 1 sammen med Lord Kindersley som saksøkt nr. 2 begjærer søksmålet hevet som forlikt ved at hver side bærer sine saksomkostninger. Søksmålet fortsetter mellom dødsboet og saksøkt nr. 3 Bjørn Bettum.

Bilag 4

Søksmål i Norge

Saksøker:

1. Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett

Saksøkte:

1. Lazard Brothers & Co. Limited
2. Robert Hugh Molesworth Kindersley
3. Bjørn Bettum

Cayman søksmål

Saksøker:

1. Bridge Trust Co. Ltd.

Saksøkte:

1. Statsadvokaten på Cayman Islands
2. Even Wahr-Hansen
3. Compass Trust Co. Limited
4. Transworld Trust Company
5. Aall Trust & Banking Corporation Ltd
6. Aall Group Inc.
7. Aall & Co. Ltd. Inc.
8. Meriken Nominees Ltd.
9. Aall Investment Management (Cayman) Ltd.
10. Frank Flanagan
11. Mads Erik Mosen
12. Thomas John Mosen
13. Tove Brown
14. Chester Portfolio Ltd
15. Lord Tryon
16. Forrester Holdings Ltd.
17. Guri McKinnell
18. Anchor Trust Co. Ltd.
19. Forrester Maritime Corporation Ltd.
20. Lazard Brothers & Co. Ltd.
21. Lord Kindersley
22. Arthur Hardman
23. Oriental Maritime Corporation Ltd
24. Fraser Matthews Fell
25. Robert Murray Sutherland
26. Ronald Neil Robertson
27. Alexander Desmond Thomas Givens
28. Roger David Wilson
29. Robert Burton Tuer
30. Ronald Joseph Rolls
31. Robert Lindsey Shirriff
32. Jack Warnica Huckle
33. William Anthony Kelly
34. Karl John Clayton Harries
35. Donald Scott Affleck
36. John Harrison Hough
37. John Michael Robinson
38. Richard Bann Potter
39. Alan Martin Schwartz
40. Ward R. Passi
41. George Charles Glover Jr.
42. Robert Ward McDowell
43. Allan M. Rock
44. Douglas R. Scott
45. Rudolph W. Gardner
46. Stephen T. Risk
47. Peter A. Brent
48. J. A. Campion
49. Robert W. Cosman
50. Robert S. Harrison
51. S. Bruce Blain

52. Jonathan A. Levin
53. William J. Bies
54. Peter L. Roy
55. John R. Varley
56. Douglas C. New
57. Eleanore C. Cronk
58. Rand A. Lomas
59. David G. Stinson
60. Esther L. Lenkinski
61. David N. Corbett
62. Constance L. Sugiyama
63. Lorri Kushnir
64. Craig R. Carter
65. David Doubilet
66. Peter R. Grecnc
67. Maria Elena Hoffstein
68. Barbara Miller
69. Donald E. Milner
70. David W. Salomon
71. J. D. Vincent
72. Anthony F. Baldanza
73. Douglas A. Cannon
74. Eikland AS

Søksmål i England

Saksøker:

1. Even Wahr-Hansen, bobestyrer for Anders Jahres dødsbo

Saksøkte:

1. Aall Trust & Banking Corporation Ltd
2. Mads Erik Monsen
3. Thomas John Monsen
4. Tove Brown
5. Hurford Holdings Ltd
6. Compass Trust Co. Ltd
7. Thorand (Cayman) Ltd
8. Robert N. Slatter
9. Lazard Brothers & Co. Ltd
10. The Right Honourable Robert Hugh Molesworth, Baron Kindersley
11. John A. Worsley
12. Arthur James Hardman
13. Roberto R. Aleman (senior)
14. The Right Honourable Anthony George Merrik, Baron Tryon of Durnford
15. Frank O. Flanagan
16. Franklin Douglas Gibsons dødsbo
17. Ian Cucknell
18. Forrester Holdings Ltd
19. Blue Range Corporation
20. Aall Group Inc.
21. Aall & Co. Ltd. Inc.
22. Aall Investment Management (Cayman) Ltd.

23. Icaza Gonzales-Ruiz & Aleman
24. City Holdings Ltd
25. Village Holdings Ltd
26. Sterling Properties Ltd
27. Bank of Butterfield International (Cayman) Ltd
28. Meriken Nominees Ltd
29. Guri McKinnell
30. Oriental Maritime Corporation Ltd
31. Dennis Hunter
32. Cambridge Holdings Ltd
33. Fraser Matthews Fell
34. Robert Murray Sutherland
35. Ronald Neil Robertson
36. Alexander Desmond Thomas Givens
37. Roger David Wilson
38. Robert Burton Tuer
39. Ronald Joseph Rolls
40. Robert Lindsey Shirriff
41. Jack Warnica Huckle
42. William Anthony Kelly
43. Karl John Clayton Harries
44. Donald Scott Affleck
45. John Harrison Hough
46. John Michael Robinson
47. Richard Bann Potter
48. Alan Martin Schwartz
49. Ward R. Passi
50. George Charles Glover Jr.
51. Robert Ward McDowell
52. Allan M. Rock
53. Douglas R. Scott
54. Rudolph W. Gardner
55. Stephen T. Risk
56. Peter A. Brent
57. J. A. Campion
58. Robert W. Cosman
59. Robert S. Harrison
60. S. Bruce Blain
61. Jonathan A. Levin
62. William J. Bies
63. Peter L. Roy
64. John R. Varley
65. Douglas C. New
66. Eleanore C. Cronk
67. Rand A. Lomas
68. David G. Stinson
69. Esther L. Lenkinski
70. David N. Corbett
71. Constance L. Sugiyama
72. Lorri Kushnir
73. Craig R. Carter
74. David Doubilet

75. Peter R. Greenc
76. Maria Elena Hoffstein
77. Barbara Miller
78. Donald E. Milner
79. David W. Salomon
80. J. D. Vincent
81. Anthony F. Baldanza
82. Douglas A. Cannon

Bilag 5

DENNE GARANTIAVTALE ER INNGÅTT [ ] 2001
MELLOM

1. Det norske Justisdepartementet på vegne av Den norske stat, adresse Oslo-dep, Oslo, Norge.
2. Lazard LLC, som har forretningsadresse 1209 Orange Street, Wilmington, Delaware, USA, på egne vegne og på vegne av og som representant og fullmektig for hver av sine datterselskaper og kontrollerte og tilknyttede foretak på dagen for denne avtale, og eventuelle ny enheter som i fremtiden måtte bli opprettet for å forestå hele eller deler av Lazard LLCs bestående virksomhet i henhold til en reell selskapsrettslig reorganisering («Lazard-konsernet») og
3. Robert Hugh Molesworth Baron Kindersley, West Green Farm, Shipbourne Road, Shipbourne, Kent, TN11 9PU, England («lord Kindersley»).

DA:

Den norske stat ved Justisdepartementet er kjent med betingelsene i Forliksavtalen inngått 3 oktober 2001 mellom Anders Jahres bo («Boet»), Even Wahr-Hansen, Lazardkonsernet og lord Kindersley («Forliksavtalen»),
er partene enige om følgende:

1. På vegne av Den norske stat garanterer herved Justisdepartementet overfor Lazardkonsernet fullt oppgjør fra Boets side av dets forpliktelser overfor Lazardkonsernet i samsvar med punkt 7.1 og 8.3 i Forliksavtalen, og vil etter Lazardkonsernets første skriftlige påkrav utbetale til Lazardkonsernet ethvert beløp som måtte være forfalt som følge av Boets manglende oppfyllelse. Denne sikkerhet for Lazardkonsernet skal også gjelde for konsernets forsikringsselskap i samsvar med bestemmelsene i punkt 10.2 i Forliksavtalen, og Lazardkonsernets forsikringsselskap skal selv kunne fremme krav etter denne garanti. Denne garanti skal også gjelde etter at Boet er oppgjort.
2. På vegne av Den norske stat garanterer herved Justisdepartementet overfor lord Kindersley fullt oppgjør fra Boets side av dets forpliktelser overfor Lazard i samsvar med punkt 7.2 og 8.3 i Forliksavtalen, og vil etter lord Kindersleys første skriftlige påkrav utbetale til lord Kindersley ethvert beløp som måtte være forfalt som følge av Boets manglende oppfyllelse. Denne garanti skal også gjelde etter at Boet er oppgjort.
3. Alle utbetalinger under denne garanti skal foretas uten at det gjøres gjeldende motregning eller motkrav på noe grunnlag og skal være fri for og uten fradrag for, eller tilbakeholdelse for eller på grunn av, noe beløp som da er forfalt til betaling til Den norske stat når det gjelder skatter eller av andre grunner.
4. Denne garantiavtale skal være undergitt og fortolkes i samsvar med norsk

rett. Norske domstoler skal ha eksklusiv kompetanse til å avgjøre enhver tvist som måtte oppstå som følge av eller i forbindelse med denne garantiavtale.

Bilag 6

REVIDERT PÅSTAND:

På vegne av Anders Jahres dødsbo nedlegges slik

PÅSTAND:

1. Bjørn Bettum dømmes til å betale til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett sin andel av solidaransvaret med Lazard Bank Limited og Hugo Kindersley, fastsatt under hensyn til reglene i gjeldsbrevloven § 2 annet ledd og skadeserstatningsloven § 5-3 nr. 2. for følgende tapsposter:
  - motverdien av USD 127 973 292 med tillegg av rentetapserstatning tilsvarende gjennomsnittlig kassekredittrente fra 07.02.85 fram til betaling skjer;
  - NOK 394 700 405 med tillegg av renter etter Forsinkelsesrenteloven fra 01.01.00 til betaling skjer, og
  - NOK 54 500 000 med tillegg av renter etter Forsinkelsesrenteloven fra 30.05.96/forfallsdag til betaling skjer.
2. Bjørn Bettum dømmes til å betale sakens omkostninger til Anders Jahres dødsbo under offentlig skifte ved Sandefjord skifterett med tillegg av renter etter Forsinkelsesrentelovens rente fra forfallsdag til betaling skjer.

Vedlegg

I Brev 26 oktober 2001 fra Lazard's advokat til boets engelske advokat

«Vi viser til ovennevnte forliksavtale og vårt møte 24 oktober 2001 på Jones Days kontor. Med dette brev ønsker vi å nedfelle formelt det vi er enige om vedrørende de forhold som ble drøftet. Vi har snakket med Travers Smith Braithwaite og skriver dette brev på vegne av både Lazardkonsernet og lord Kindersley.

1. Konfidensialitet og bilag 3

Lazardkonsernet og lord Kindersley frafaller sine rettigheter etter punkt 13.1 (ii) i forliksavtalen om at innholdet i bilag 3 skal holdes konfidensielt mellom partene for så vidt som de vil tillate Dem å redegjøre for avtalen overfor Stortinget for å få innhentet Stortingets samtykke til statsgarantien. Lazardkonsernet og lord Kindersley tar forbehold om å gjøre gjeldende alle sine andre rettigheter når det gjelder følgene av slik redegjørelse, herunder når det gjelder virkningen for eventuell rettssak i Norge dersom forliksavtalen ikke skulle bli gjennomført.

2. Punkt 6.4

Selv om vi på bakgrunn av usikkerheten rundt den fremtidige utvikling i rettssaken erkjenner nytten av gjensidig fritagelse, er vi for tiden ikke i stand til å binde Lazard/lord Kindersley. Vi diskuterer

imidlertid gjerne dette på et senere tidspunkt, dersom behovet skulle melde seg.

3. Bilag 2 og 3

Vi viser til de endringer De har foreslått og bekrefter på vegne av Lazardkonsernet og lord Kindersley at bilag 2 og 3 til forliksavtalen skal erstattes med vedlagte utkast, som er påført partenes initialer.»

[Merknad: Bilag 2 og 3 ovenfor er i samsvar med utkastene som var vedlagt brevet.]

II Faks 30 oktober 2001 fra Lazards advokat til boets engelske advokat

«Vi skriver som svar på e-post sendt i går fra Robert Thomson til Matthew Weiniger med anmodning om en forlengelse av tidsfristen for det norske departements brev med bekreftelse på at det vil fremlegge statsgarantien for Stortinget i henhold til punkt 2.1(a) i forliksavtalen. Partene tar for tiden sikte på at brevet må foreligge innen 31 oktober 2001.11.09.

Vi bekrefter herved at tidsfristen kan forlenges til 14 november. Dette forutsetter imidlertid at det i tidsrommet 1 til og med 14 november skal betales renter av de omforlikte beløp etter punkt 2.(c) etter den rente som ville gjelde for beløp på depotkontoen (Courts konto nr 10211601) istedenfor satsen på 4 % som er bestemt i avtalen for tidsrommet fra 1 august til den dag forliksbeløpene deponeres.»

III Faks 31 oktober 2001 fra Lazards advokat til boets engelske advokat

«Vi viser til samtale tidligere i dag mellom Robert Thomson og Matthew Weiniger.

For ordens skyld bekrefter vi herved at partene er enige om at den avtalte fristforlengelsen i forbindelse med punkt 2.1(a) i forliksavtalen frem til 14 november innebærer en tilsvarende forlengelse av den frist Lazard har for å innhente samtykke fra sitt forsikringsselskap til forliksavtalen i henhold til punkt 2.1(b) og innsette forliksmidlene på depotkontoen i henhold til punkt 2.1(c). Som De vet, vil vi trenge 2 virkedager fra den dag vi mottar Departementets bekreftende brev for å innbetale beløpet på depotkontoen. Hvis beløpet skal betales per 14 november, må vi således motta bekreftelsesbrevet innen mandag 12 november.»

Vedlegg 3**Sandefjord skifteretts beslutning 13. november
2001**

Sandefjord skifterett gjør vitterlig

År 2001, den 13. november ble rett satt i Sandefjord tinghus.

Dommer: Sorenskriver Knut Rønning

Protokollfører: Dommeren

Sak: Anders Jahres dødsbo

Saken gjelder: Offentlig skifte av insolvent dødsbo

Det ble avsagt slik

Beslutning:

Anders Jahre døde den 26. februar 1982. Den 6. april 1982 ble det åpnet offentlig skifte i hans dødsbo. På bakgrunn av votering i skiftesamling den 3. mai 1994, besluttet skifteretten den 5. mai 1994 at boet skulle ta ut søksmål i utlandet med sikte på å bringe ytterligere midler inn i dødsboet. Senere har søksmålene blitt justert og endret, og det er tatt ut nye stevninger. I dag er boet involvert i tre tvister: Sak ved Sandefjord byrett mot Lazard, Kindersley og Bettum, sak ved domstolen på Cayman Islands om rettigheter til midler som utspringer fra Continental Foundation og ankesak ved Agder lagmannsrett mot Forrester Maritime angående en aksjepost i Bulls Tankrederi. Hovedforhandling i førstnevnte sak er berammet til januar 2002.

Den 3. oktober 2001 inngikk bobestyreren, Even Wahr-Hansen, forlik med Lazard LLC og Robert Hugo Molesworth Kindersley. I avtalens klausul 2 litra d fremgår det at det er et «condition precedent» at skifteretten innen 42 dager fra 3. oktober 2001 godkjenner avtalen på vegne av boet.

Det ble avholdt skiftesamling til behandling av spørsmålet den 5. november 2001. Boet behandles som et insolvent dødsbo, og det er fast praksis i boet at loddeierens representant og representanter for alle kreditorene deltar i skiftesamlingen. Forut for skiftesamlingen hadde bobestyreren avgitt følgende anbefaling:

«Jeg anbefaler forliket med Lazard Bank og Hugo Kindersley på forliksavtalens betingelser.»

Advokat Truls Leikvang representerte loddeieren, Bess Jahre. Han ga uttrykk for følgende syn:

Loddeierens beslutning var at boet ikke skal akseptere forliksavtale som foreslått av bobestyrer. Han henviste til den begrunnelse som er gitt i hans brev av 2. november 2001.

Advokat Nils Gregusson, som representerer kreditoren Anders Jahre AS, gikk imot at det ble inngått delforlik i saken. Han mente det ville være en bedre løsning å presse frem et globalt forlik.

Rådmann Geir Ustgård, avdelingsdirektør Peder Berg og regjeringsadvokat Bård Tønder gikk på vegne av skattekreditorene, Finansdepartementet og Justisdepartementet inn for det forliket som var anbefalt av bobestyreren.

Hovedtrekkene i avtalen er følgende: Lazard og Kindersley skal betale til boet USD 41 500 000 samt GBP 170 000. Sistnevnte beløp representerer refusjon av saksomkostninger boet tidligere har betalt de angjeldende parter i forbindelse med et søksmål boet anla i England. Beløpet inkluderer USD 23 645 498 som, med tillegg av renter, tilsvarer et beløp som ble satt av i 1975 for oppfyllelse av finansieringen av Sandefjord rådhus. Dette innebærer at boet får tilført ca NOK 369 633 000 basert på dagens kurser den 12. november 2001. Rettssaken ved Sandefjord byrett ved Drammen byrett som settedomstol vil bli hevet mellom de respektive parter. Boet forplikter seg til, med enkelte unntak, å holde Kindersley og Lazard skadesløse for krav som måtte bli fremmet mot dem som følge av boets øvrige prosesser. Boets forpliktelser på dette området skal garanteres av den norske stat. Lazard vil dessuten gi boet tilgang til det de har av dokumenter som angår spørsmål reist i prosessen på Cayman Islands. Lazard erklærer at banken ikke har noen interesser i Bulls Tankrederi AS, og avgir også en erklæring overfor boet om eierforholdet i Continental Trust Company. For nærmere detaljer vises det til teksten i avtalen.

Bobestyreren har opplyst at det parallelt har vært forhandlet om et forlik som også omfattet partene som er involvert i saken på Cayman Islands (Monsen-gruppen og Aal Foundation-gruppen). Forutsetningen for dette var at en avtale måtte være på plass innen 1. november 2001. Inntrådte denne forutsetningen, skulle vederlaget Lazard og Kindersley skulle betale bli justert noe ned. Bobestyreren har opplyst at det ikke har vært mulig å nå et forlik med alle de involverte parter i saken på Cayman Islands innen fristen. Han vil ikke anbefale separat forlik med enkelte av disse som følge av de krav som i tilfelle vil bli stilt om skadesløserklæringer.

Det er på det rene at loddeieren og kreditorene er uenige om hvorvidt det forliket bobestyreren har inngått skal godkjennes.

Det rettslige utgangspunktet i denne situasjonen finnes i skifteloven § 19. Med hensyn til forvaltningen av boets eiendeler, er skifteretten bundet av loddeierens beslutning for så vidt de er enige og skifteretten ikke finner at beslutningen strider mot kreditorenes tarv. Bess Jahre er eneste loddeier i boet. Det som må vurderes, er da om hennes beslutning om ikke å inngå forlik med Lazard og Kindersley strider mot kreditorenes tarv.

Det er flere typer kreditorer i boet. Etter at alle midlene som opprinnelig var i boet hadde blitt brukt opp til advokatsalærer, har bobehandlingen vært finansiert av Justisdepartementet gjennom trekk på en særskilt statsgaranti. Pr. 15. oktober 2001 var det trukket NOK 133 317 578 på garantien. Pr samme dato var det anslagsvis påløpt ytterligere NOK 4 750 000 i ubetalte eller uavregnede salærer. Trekkene på statsgarantien forrentes. Beregnede renter utgjorde pr. 15. oktober 2001 NOK 31 333 762. Alle disse kravene er massekrav. Massekrav utgjorde pr 15. oktober 2001 NOK 169 401 340. I tillegg kommer salærer i forbindelse med drift siste måned.

Sandefjord kommune har beregnet størrelsen av skattekravet i boet inkludert renter pr. 30. november 2001. Beregningen har vært gjennomgått av advokat Knut Rø på vegne av boet. Han konkluderer i notat av 6. november 2001 slik:

«Skattekreditor har krav på renter av skattekravene før loddciern få noen del av midlene etter Anders Jahre. Skattekravet inklusive renter utgjør pr. 30. november 2001 ca NOK 1 369 000.000.»

Anders Jahre AS (tidligere firmaet Anders Jahre) har fått godkjent en fordring stor kr. 425 444,16 i boet. Fordringen er senere redusert med kr. 50 000 ved motregning.

Advokat Knut Ro konkluderer slik i sitt notat med hensyn til dette kravet:

«Som nevnt i skiftesamlingen har også Anders Jahre AS krav på renter av sin fordring. (12 % renter av kr. 375 000 i 20 år utgjør nøyaktig 900 000 i renter).»

Denne fordringen utgjør etter dette pr. nå ca NOK 1 275 000.

Boet har inngått en avtale med en amerikansk forretningsmann (McKin- nel) om at vedkommende skal motta 40 % av overskuddet boet får på sine pro- sesser for å fremskaffe midler fra utlandet. Beløpet er et vederlag for doku- menter og opplysninger fremskaffet gjennom vedkommende. Det må også tas hensyn til denne avtalen ved beregningen av hvor store midler det blir til for- deling som følge av inngåelse av forliksavtaler.

Når en ser bort fra avtalen med McKinnel, innebærer dette at loddciern Bess Jahre først vil få utloddet midler dersom det pr i dag innkommer mer enn ca NOK 1 539 676 000 i boet. En slik løsning synes å være langt fra det som kan anses som realistisk selv ved et forlik som inkluderer samtlige aktører i saken.

Det bemerkes i denne sammenheng i tillegg at også Eikland AS pretende- rer å være eier av midler i utlandet og har fremmet krav i konkurranse med boet på Cayman Islands. Eikland AS er rettsetterfølger av Kosmos AS, som nå er innfusjonert i Eikland. Det er opplyst at staten som kreditor i Jahre-boet var enig med Eikland AS om en fordelingsnøkkel for midlene på Cayman Islands dersom det denne høsten ble inngått forlik med aktørene der. Hvilken forde- lingsnøkkel dette er, er ikke opplyst. Det må imidlertid legges til grunn at dette forholdet ytterligere reduserer Bess Jahres dekningsutsikter.

Advokat Leikvang har på vegne av Bess Jahre i hovedsak gjort gjeldende følgende:

Det er all grunn til å regne med at et globalt forlik lar seg inngå. Bobesty- rer skulle ikke ha forhandlet parallelt om et delforlik. Utgangspunktet for et globalt forlik ville vært at boet fikk tilført USD 100 000 000 med tillegg av aksjer i Bulls Tankrederi til en verdi av ca USD 4 000 000. Eneste hindring for dette har vært begrensede finansielle ressurser hos Monsen-familien. Mon- sens finansielle ressurser har blitt forverret som følge av den seneste utviklin- gen innen verdensøkonomien. Aal Foundation har akseptert et globalt forlik. Forutsatt at en er villig til å forhandle om hvordan et forlik skal fordeles øko- nomisk hensett til Monsens finansielle problemer, er det grunn til å regne med at et globalt forlik vil kunne inngås. Gjøres ikke dette, må boet fortsette sine kostbare rettssaker på Cayman Islands og i Norge. Sakene er beheftet med betydelig usikkerhet, og fortsatte rettssaker vil påføre boet store kostna- der. De eneste som vil ha fordel av å fortsette rettssakene, er boets advokater, idet bobehandlingen vil fortsette med flere titalls millioner kroner i utgifter hvert år. Det knytter seg også betydelig usikkerhet til de garantier boet må

avgi som en forutsetning for et delforlik. Omfanget av ansvaret kan lett overstige det beløpet som høst får utbetalt. Dessuten vil presset mot Lazard forsvinne så snart et delforlik blir inngått. Det er derfor etter en samlet vurdering ikke økonomisk fornuftig å inngå et delforlik.

Bess Jahre mener også at boet ikke har rettslig adgang til å inngå et delforlik når det innebærer at boet pådrar seg ubegrenset garantiansvar overfor Lazard og Kindersley. Det foreligger heller ikke rettslig hjemmel til å tilside-sette loddeierens beslutning i dette tilfellet.

Leikvang har videre anført at bobestyrer har overskredet sine fullmakter ved å inngå forliket av 3. oktober 2001. Utgangspunktet har hele tiden vært et globalt forlik, og når bobestyrer ved et delforlik vanskeliggjør dette, overskri-der han sine fullmakter. Bobestyrer har heller ikke konferert med skifteretten før forliket ble undertegnet. Dessuten unndrar bobestyreren opplysninger for loddeieren som gjør at loddciern ikke har muligheter til å ta en beslutning på selvstendig grunnlag.

Det er videre anført at et globalt forlik vil kunne avslutte bobehandlingen. Det kan da innen overskuelig tid skapes endelig ro omkring Anders Jahres ettermæle.

Det anføres at det også er juridiske svakheter ved avtalen som gjør at den ikke bør inngås. Bl.a. er bobestyreren gjort til part i avtalen. Bobestyreren har ingen rettslig funksjon i boet og har derfor intet i avtalen å gjøre. Bobestyrer har heller ikke fullmakt til å inngå avtalen, slik han har garantert.

Loddeieren mener at det eneste riktige i dagens situasjon er å få avsluttet bobehandlingen ved å inngå et globalt forlik. Det foreligger verken grunnlag eller rettslig adgang til å tilside-sette loddeierens beslutning om at boet ikke skal inngå et delforlik med Lazard. For øvrig vises det til det som er uttalt i advokat Leikvangs brev av 2. november 2001.

I skiftesamlingen den 5. november 2001 ble det satt en frist til 13. novem-ber 2001 kl. 16.00 for uttalelse dersom det skulle foreligge muligheter for et globalt forlik. Etter skiftesamlingen har bobestyrer forelagt spørsmålet på nytt for Lazard, som i mail av 8. november 2001 via sin advokat har svart slik:

« . . . , Lazard notes with great concern the approach taken by Mrs Jahre and Anders Jahre AS. As you know, Lazard devoted very considerable energies throughout the year to date in trying to achieve a global settlement of this dispute, recognising the many advantages this could bring to all parties. However, it became absolutely clear that such a global settlement at the figure required by the Estate would not be possible, since the Monsen and Aal parties were apparently unable to subscribe their share. It was in those circumstances that Lazard turned its attention to the Bilateral settlement with the Estate. We have sought particularly to ensure that the settlement left the door open to a subsequent settlement with the other parties, and indeed, we believe the Bilateral Settlement will put pressure on the other parties to achieve a global settlement. However, we are convinced that the Bilateral Settlement is the only realistic prospect for a settlement in the near future which would contribute a substantial sum to the Estate. . . . »

Det har ikke kommet inn andre henvendelser i saken innen fristens utløp.

Etter en samlet vurdering har skifteretten blitt stående ved at forliksvtalen med Lazard og Kindersley bør godkjennes. Det er på det rene at selv et forlik

på USD 100 000 000, som var antydnet ramme for et globalt forlik, med tillegg av verdiene av en aksjepost i Bulls Tankrederi og refusjon av saksomkostninger betalt av boet i forbindelse med prosessen i England, langt fra vil gi noen dekning til loddeieren. Det må derfor være på det rene at det under alle omstendigheter er fullstendig urealistisk at Bess Jahre vil få noen dekning etter at kreditorerne har fått sitt. Bobehandlingen handler derfor i realiteten om å skaffe kreditorerne maksimal dekning.

Skifteretten er enig med Bess Jahre og Anders Jahre AS i at den beste løsningen ville vært et globalt forlik som avsluttet saken. Boet har til nå brukt nærmere NOK 200 000 000 til advokater, og utgiftene vil fortsette så lenge prosessene går videre. Slik saken har blitt lagt opp av bobestyreren og slik Monsen-familien har stilt seg, er imidlertid denne løsningen ikke i havn. Det eneste en nå har å ta stilling til, er om den inngåtte avtalen skal godkjennes eller ikke. Gjennom avtalen får boet tilført et stort pengebeløp som langt overstiger de omkostningene boet har hatt. Dette vil gi en vesentlig dekningsutsikt for kreditorerne. De kreditorerne som har de største fordringene i boet, har også gått inn for forliket. Fristen for å godkjenne forliket er 14. november 2001. Om godkjennelse ikke gis innen denne fristen, vil ikke avtalen lenger være bindende for Lazard og Kindersley. Skifteretten finner på denne bakgrunn at loddeierens votum må settes til side av hensyn til kreditorernes tarv.

For så vidt angår den rettslige adgangen til å treffe slik beslutning, bemerkes det at de garantier boet og staten avgir ikke vil få noen økonomiske konsekvenser for Bess Jahre. Som det fremgår av det ovenstående, vil det ikke kunne redusere hennes arvelodd. Garantiene kan heller ikke påføre Bess Jahre økonomisk ansvar. Boets ansvar er i praksis begrenset til boets midler. Eventuelt ansvar ut over dette vil påhvile den norske stat. Retten kan derfor ikke se noen rettslige hindringer for å godkjenne forliket.

Når det gjelder Bess Jahres krav om innsyn i alle boets dokumenter, foreligger det en tvist mellom henne og bobestyreren. Skifteretten må ta stilling til dette i en separat avgjørelse. Det er imidlertid ikke tid til å få dette rettskraftig avgjort før fristen for å godkjenne forliket går ut 14. november 2001. Skifteretten kan imidlertid ikke se at dette har betydning all den tid det nå er helt på det rene at Bess Jahre ikke vil få noen arvelodd.

For så vidt gjelder de enkelte klausuler i avtalen, er det ikke mulig å reforhandle disse nå. Skifteretten må ta stilling til om den avtalen som foreligger skal godkjennes eller ikke. Skifteretten kan imidlertid ikke se noen tungtveiende grunner til ikke å godkjenne avtalen på bakgrunn av klausulenes utforming, og finner ikke grunn til å drøfte dette nærmere. Hva angår anførselen om at bobestyreren har overskredet sine fullmakter, får heller ikke dette betydning, idet skifterettens samtykke er en forutsetning for forliket. Dette samtykket er først gitt etter at loddieren og samtlige kreditorer har uttalt seg.

Forliksavtalen av 3. oktober 2001 blir etter dette å godkjenne med hjemmel i skifteloven § 19.

Slutning:

Forliksavtale av 3. oktober 2001 mellom Anders Jahres dødsbo, Lazard LLC og Robert Hugh Molesworth Kindersley godkjennes på vegne av Anders Jahres dødsbo.

Retten hevet

Knut Rønning
Sorenskriver
